

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί



Περίοδος Β'
Τεύχος 915
Παρασκευή
15 Φεβρουαρίου 2008
Τιμή: 4 ευρώ

Συνέντευξη με τον δεκαεξάχρονο Αλέξη Τσίπρα
...πριν από 17 χρόνια



- Ο καλός και ο κακός άγγελος του ΣΥΝ
- Τώρα που πέθανε το παλιό
- Η Ζήμενς και οι υποκλοπές μέσω του C4I
- Αμερικανικές εκλογές
- Σήμερα στο Κουρδιστάν, την Ελλάδα, την Τουρκία...
- Αυτοκινητική βία

ISSN 1108-9822



9 771108 982000

08

Βιβλία που ξεχωρίζουν



ΖΟΖΕ ΦΡΕΣ Η Αυτοκράτειρα του μεταξιού

Το μπεστ σέλερ από τη Γαλλία
που κυκλοφορεί σε 16 χώρες.
Η επική τριλογία που ζωντανεύει
έναν αδυσώπητο πόλεμο:
τον πόλεμο του μεταξιού.

ΑΝΙΕΣ ΜΙΣΟ

ΖΕΛΝΤΑ ΣΚΟΤ ΦΙΤΖΕΡΑΛΝΤ

ΜΙΑ ΣΧΕΣΗ ΠΑΘΟΥΣ

Η αυμβίβαστη καλλονή του αμερικανικού
Νότου και ο φιλόδοξος συγγραφέας
του Βορρά.

Μια δυνατή ιστορία αγάπης που ξετυλίγεται
μέσα στους λαμπερούς ρυθμούς
της τζαζ, στα όνειρα και στις αυταπάτες
της δεκαετίας του 1920.

Κανείς δεν μπορούσε να ξέρει τι τέλος
θα έχει αυτό το παραμύθι...

ΧΟΣΕ ΚΑΡΛΟΣ ΣΟΜΟΘΑ

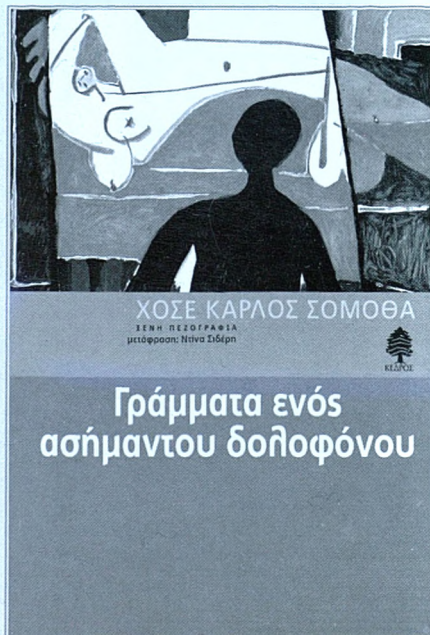
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΟΣ

ΑΣΗΜΑΝΤΟΥ ΔΟΛΟΦΟΝΟΥ

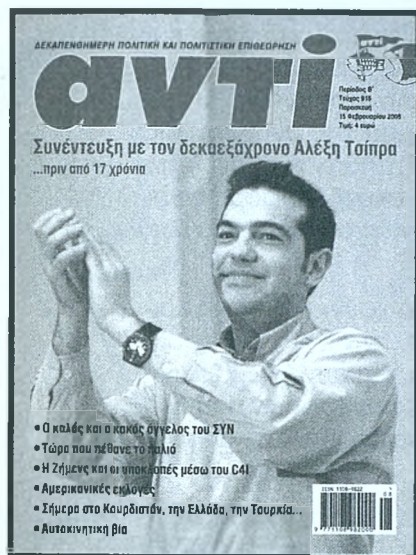
Με τη διπλή ιδιότητα του συγγραφέα-
ψυχιάτρου, ο δημιουργός του *Σπηλαίου
των Ιδεών*, Χοσέ Κάρλος Σομόθα,
σκιαγραφεί μοναδικά τον αγώνα
δύο ανθρώπων που μονομαχούν
με αναμνήσεις, σκέψεις και επιθυμίες.
Με ασκήσεις λογικής και θάρρους.
Με σκιές και αλήθειες.



ISBN 978-960-04-3612-9 | σελ. 440 | τιμή 17,00 €



ISBN 978-960-04-3611-2 | σελ. 176 | τιμή 12,00 €



Περίοδος Β' • Έτος 35ο • Τεύχος 915

Παρασκευή 15 Φεβρουαρίου 2008

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210-7232713 - 210-7232819

Fax: 210-7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chprou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Ελευθερία Παπουτσάκη

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Άννα Χριστάκη

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρουσινί, τηλ. 210-6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, **Εξάμηνη:** 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 100 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 200 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ:

Εθνική Τράπεζα Ελλάδος:

172/40050660

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ, για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσά και Σία Ε.Ε.

Λασάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310-237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Γεύση πικραμύγδαλου	4
• ΑΘΗΝΩΝ: Αλέξης Τσίπρας: Ένα άλμα προς τα αριστερά και ψηλά	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	12
• Τ.Μ.: Η Αριστερά του μέλλοντός μας	13
• Μία συνέντευξη πριν 17 χρόνια με τον Αλέξη Τσίπρα	14
• Γ. Ανδρουλιδάκης: Ο καλός και ο κακός άγγελος της επόμενης μέρας του ΣΥΝ	16
• Λοακράτης Βάσσης: Αριστερή «φουσκοδενηριά»	17
• 10-20-30 ΧΡΟΝΙΑ ΑΝΤΙ	19
• Βασίλης Ζήσης: Το παλαιό πέθανε, αλλά το καινούργιο αργεί να γεννηθεί...	20
• ΕΚΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ	23
• Ρεπόρτερ: Οι υποκλοπές γίνονταν και μέσω του C4	24
• Σήφης Φιτσανάκης: Το πικρό δίλημμα των αμερικανικών εκλογών	30
• Φαρούκ Τουντζάι: Κάποτε στο Κουρδιστάν, στην Ελλάδα και στην Τουρκία	34
• Γιάννης Η. Ιωάννου: Ελληνοκυπριακή εσωστρέφεια	38
• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Κύπρος-Τρεις πόρτες έχει η ζωή...	40
• Γ. Ρέντζος: Η αυτοκινητιστική βία μαμή της καθημερινότητας της ελληνικής πόλης	41
• ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟ	44
• Σάββας Παύλου: Ελληνική γαλωνυμία	45
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	46
• Ειρήνη Μ. Μουντράκη: Απόψε τρώμε στην Ισκάστης	47
• Σάββας Ατσαλίδης: Ένας Γλάρος χωρίς φτερά στο ΚΘΒΕ	48
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Στο νησί του Οθέλλου	49
• Δημήτρης Χαρίτος: Sweeney Todd-Ταξίδι στο Darjeeling	50
• Σωτήρης Λέτσιος: Συνέντευξη με την Ράνια Οικονομίδου	52
• Π. Μαρίτσα: Γιάννα Περασάκη (1921-2008)	54
• Tudor Dinu: Ο Αίμος στο Βουκουρέστι	56
• Νίκος Γουλανδρός: Για το βιβλίο της ΣΤ' Δημοτικού	58
• Τάσος Χατζητάσης: Η εθνική αρρενωπότητα και το θηλυκό τραύμα	60
• Αικατερίνη Χριστοφιλοπούλου: Μέτρα για την οργάνωση της βυζαντινής ναυτιλίας	62
• ΒΙΒΛΙΟ	64

Φωτογραφία εξωφύλλου: Χ. Χαμηλοθώρης

Επικοινωνήστε με το Αντί: www.anti.gr

ΓΕΥΣΗ ΠΙΚΡΑΜΥΓΔΑΛΟΥ

ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ το πρωί, μαζί με άλλους πολίτες και συνασπιστές, είχαμε ένα βαθύ αίσθημα ευφορίας. Τόσο, που αντιμετωπίσαμε με χαμόγελο τις ειρωνείες του κυρίου Πάγκαλου, από το γνωστό σουπερμάρκετ με τα ψώνια. Την Κυριακή το απόγευμα είχε κλείσει το 5ο Συνέδριο του ΣΥΝ, και η ψηφοφορία είχε αναδείξει –με ισχυρό ρεύμα– τον Αλέξη Τσίπρα ως νέο πρόεδρο στο κόμμα της ανανεωτικής Αριστεράς. Τις επόμενες ημέρες οι προοπτικές του ΣΥΝ συζητήθηκαν στον Τύπο και τα δελτία ειδήσεων, διακόπτοντας, σε κάποιο μέτρο, το σκανδαλοφόρο φορτίο. Ήταν μια διαφορετική οπτική σε όσα μονότονα συμβαίνουν τον τελευταίο καιρό.

Η ΠΟΡΕΙΑ της ανανεωτικής Αριστεράς τα τελευταία σαράντα χρόνια αξίζει να κοιταχτεί άλλη μια φορά. Μετά τη διάσπαση του '68, το ΚΚΕεσ., την ΕΑΡ, τον ενιαίο Συνασπισμό και όλες τις «πολιτικές περιπέτειες» του χώρου, μια συνεχής κόκκινη γραμμή φτάνει έως τις σημερινές ημέρες. Δείχνει ένα πλήθος ανθρώπων που πεισματικά επιμένουν να είναι προσανατολισμένοι προς ένα αόριστο –αλλά και πολύ καθορισμένο για τα ελληνικά πράγματα– όραμα.

Ο ΚΟΣΜΟΣ αυτός στο βάθος του χρόνου έχει τις αναγωγές του στα χρόνια της Κατοχής, της Αντίστασης, στα μαύρα χρόνια του Εμφυλίου. Γιατί, όταν μιλούμε για την ελληνική Αριστερά, δεν πρέπει να ξεχνούμε τις καταβολές και τις ρίζες της. Και, όταν αναφερόμαστε στην ελληνική Αριστερά, δεν μπορούμε να αγνοούμε το μισό τμήμα της που αυτοπροσδιορίζεται ως ανανεωτική Αριστερά. Είναι ένας πολιτικός χώρος ιδιόρρυθμος. Από εδώ εξακτινώνονται τάσεις, ομάδες, γκρουπούσκουλα, θυμωμένοι ανεξάρτητοι και μοναχικοί πολίτες. Από εδώ έχουν δραπετεύσει σε άλλους πολιτικούς χώρους-σουπερμάρκετ εκατοντάδες στελέχη, ανυπόμονοι καταθλιπτικοί της εξουσίας. Όμως ο χώρος υπάρχει ως πολιτικό μόρφωμα.

ΚΑΤΑ ΤΗ ΘΗΤΕΙΑ του Αλέκου Αλαβάνου στο Συνασπισμό, όλες αυτές οι ομάδες φάνηκε να κινητοποιούνται και να αφυπνίζονται από τον βαθύ λήθαργο στον οποίο είχαν περιπέσει. Και να ανακαλύπτουν κοινές ρίζες, αλλά κυρίως να συμπάσχουν σε προβλήματα. Ο θετικός ρόλος του Αλέκου Αλαβάνου φάνηκε καθαρότερα μετά την αποχώρησή του από την ηγεσία του Συνασπισμού. Και αφήνει θετικό υπόλοιπο στον Αλέξη Τσίπρα.

ΟΜΩΣ ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ του Συνασπισμού στο παρελθόν, η ιστορία των συνεχών υπαναχωρήσεων, το πνίξιμο των επιφωνημάτων, η «μοίρα του κόμματος των χαμένων ευκαιριών», όλα αυτά μαζί έχουν αφήσει τη γεύση του πικραμύγδαλου στους αριστερούς πολίτες που ακολούθησαν –από πείσμα και με πείσμα– τη δοκιμασία της ανανεωτικής Αριστεράς.

ΣΗΜΕΡΑ όλη η ελληνική κοινωνία, που έχει αποταμιεύσει θετικά την προσφορά της Αριστεράς στην ιστορία του τόπου, παρακολουθεί με ζωηρό ενδιαφέρον το καινούργιο ξεκίνημα του Συνασπισμού με τον νέο πρόεδρο που εξέλεξε το 5ο Συνέδριό του. Στο πρόσωπό του και στο χαμόγελό του ελπίζει ότι δεν θα συναντήσει μια νέα διάψευση. Παρατηρεί τον πολιτικό κόσμο γύρω και βλέπει ότι κάτι ξεχωριστό και διαφορετικό έχει ξεπηδήσει. Είναι η εκδίκηση στη γυφτιά και την αθλιότητα που μας κληρονομεί η οικογενειοκρατία, ο δικομματισμός, η διαπλοκή. Ο κόσμος κοιτάζει αριστερά, επειδή Αριστερά σημαίνει κάτι άλλο, κάτι διαφορετικό από τον κόσμο της παρακμής που μας προβάλλουν καθημερινά. Το πικραμύγδαλο έχει μια γεύση λίγο πικρή. Αλλά είναι νόστιμο στο τέλος.

αντί

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ
ΣΟΥΠΕΡΜΑΡΚΕΤ!

ΓΟΥΣΟΥΡΟΙΜ

ΠΑΝΤΑ
ΕΥΣΤΟΧΟΣ
Ο ΘΟΔΩΡΟΣ



Αλέξης Τσίπρας: Ένα άλμα προς τα αριστερά και ψηλά Πόσο εφικτός ο «Μεγάλος ΣΥΝ»;

ΠΛΟΥΣΙΟ σε προβλέψεις, αναμετρήσεις, σφυγομετρήσεις, απεργιακές κινητοποιήσεις, και άλλα ομοειδή, υπήρξε το «Δεκαπενθήμερο» που επισκοπούμε. Η πρώτη αναμέτρηση έγινε την Πέμπτη 7 Φεβρουαρίου, όταν ο μητροπολίτης Θηβών, παίρνοντας τη «ρεβάνς» του, ύστερα από δέκα ολόκληρα χρόνια, αξιώθηκε να εκλεγεί αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος. Η εκλογή του ικανοποίησε όλους τους «αγαπώντας την Εκκλησία», αλλά και όλους όσοι υποστηρίζουν το διαχωρισμό κράτους και εκκλησίας, καθώς ο νέος Προκαθήμενος –διαφοροποιημένος από την πολιτική του προκατόχου του, μακαριστού Χριστοδούλου– εγκαταλείπει το δόγμα της «Εθναρχούσης Ιεραρχίας» και διαμνηνεί την αρχή της συνοδικότητας και της ενότητας της Εκκλησίας.

(Για όσους ενδιαφέρονται για το curriculum vitae του νέου αρχιεπισκόπου, οι βιογράφοι του σημειώνουν: Σπουδές στο Αρχαιολογικό Τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με ιδιαίτερη κλίση στην ανασκαφική έρευνα, σπουδές στη Θεολογική Σχολή του ίδιου πανεπιστημίου, μεταπτυχιακά στο Γκράτς της Αγγλίας και στο Μόναχο της Γερμανίας, βοηθός στην Αρχαιολογική Εταιρεία Αθηνών, φιλόλογος στη Λεόντειο και σε άλλα γυμνάσια όταν, τελικά, εγκαταλείπει την πανεπιστημιακή καριέρα για να ντυθεί το «αγγελικό σχήμα»).

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΔΕΝ ΘΑ ΕΠΙΒΙΩΣΕΙ ΑΝ ΜΕΙΝΕΙ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΩΝ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ

Η ΔΕΥΤΕΡΗ αναμέτρηση έγινε στο κλειστό γυμναστήριο Τάε Κβο Ντο (Δέλτα Φαλήρου), στο πλαίσιο του 5ου συνεδρίου του Συνασπισμού, ανάμεσα στους υποψήφιους προέδρους Φώτη Κουβέλη και Αλέξη Τσίπρα. Στην πράξη, αναμετρήθηκαν δύο προτάσεις:

–Η ΠΡΟΤΑΣΗ «Α» για «μια νέα κυβέρνηση ενός Μεγάλου Συνασπισμού, με επίκεντρο τις δυνάμεις της ριζοσπαστικής Αριστεράς» –πρόταση που υποστηρίχτηκε από τους Αλέκο Αλαβάνο, Αλέξη Τσίπρα και μέλη/στελέχη που πρόσκεινται στην «Αριστερή Ενότητα» –διάβαζε «Αριστερό Ρεύμα», «Κοκκινο-πράσινο Δίκτυο» και «Ανεξάσπητους», και

–Η ΠΡΟΤΑΣΗ «Β» «για την διακυβέρνηση της χώρας, στη βάση μιας νέας κοινωνικής και πολιτικής πλειοψηφίας», πρόταση που υποστηρίχθηκε από τον Φώτη Κουβέλη και μέλη/στελέχη που πρόσκεινται στην «Ανανεωτική Γτέρυγα».

ΤΕΛΙΚΑ, νέος πρόεδρος του ΣΥΝ αναδείχθηκε ο Αλέξης Τσίπρας (με το 70,41% –ήρθε η ώρα για μια μεταπολίτευση από τα κάτω») με τον Φώτη Κουβέλη να δηλώνει: «Η δική μας Αριστερά οφείλει να δώσει ζωντανές λύσεις προοπτικής, χωρίς να κλείνεται φοβικά στις απαντήσεις περασμένων δεκαετιών». Και επειδή, φυσικά, βιώνουμε την παγκοσμιοποιημένη νέα διάσταση οικονομικών και πολιτικών διαδικασιών, ο Φώτης Κουβέλης αισθάνθηκε την ανά-

γκη να προσθέσει: «Η Αριστερά θα είναι νεκρή αν μείνει στο επίπεδο των καταγγελιών και της κατάρας».

Α. ΤΣΙΠΡΑΣ: ΕΤΟΙΜΟΙ ΓΙΑ ΕΝΑ ΑΛΜΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΙ ΨΗΛΑ...

ΠΑΝΤΩΣ, για τους μελετητές των πολιτικών μας πραγμάτων, εντύπωση προκαλούν οι «Θέσεις του ΣΥΝ στην πολιτική τους συγκυρία», όπου ενώ αποσαφηνίζεται ότι «δεν υπάρχουν προϋποθέσεις φερέγγυας συνεργασίας με την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ για μια ουσιαστική προοδευτική αλλαγή στην πορεία της χώρας» (κατά τον νέο πρόεδρο του ΣΥΝ, το ΠΑΣΟΚ δεν είναι αριστερή δύναμη), από την άλλη υπερτονίζεται ότι η στρατηγική επιλογή του ΣΥΝ παραμένει «η κοινή δράση και η συνεργασία, πέρα από διαφορές, όλων των δυνάμεων της Αριστεράς και της ριζοσπαστικής οικολογίας».

ΑΛΛΟΙ ΣΧΟΛΙΑΣΤΕΣ σημείωναν ένα είδος «φοβίας», αλλά και «λεπτότητας» που συνέχει ορισμένα κεντρικά στελέχη του ΣΥΝ, κάθε φορά που αναφέρονται στην «ηγεσία του ΚΚΕ» –όρος ο οποίος είτε παρακάμπτεται είτε εξωραϊζεται, με διατυπώσεις περί συνεργασίας «όλων των δυνάμεων της αριστεράς», κ.λπ. Και αυτό, ενώ η ηγεσία του ΚΚΕ εξακολουθεί ν' απαντά, στις προτάσεις συνεργασίας στελεχών του ΣΥΝ, με όρους απαξιοτικούς. Όλα τα παραπάνω, δεν ανατρέπουν, ωστόσο, το κλίμα ευφορίας που επικρατεί, την επόμενη του συνεδρίου, στον κόσμο του Συνασπισμού, με τον Αλέξη Τσί-

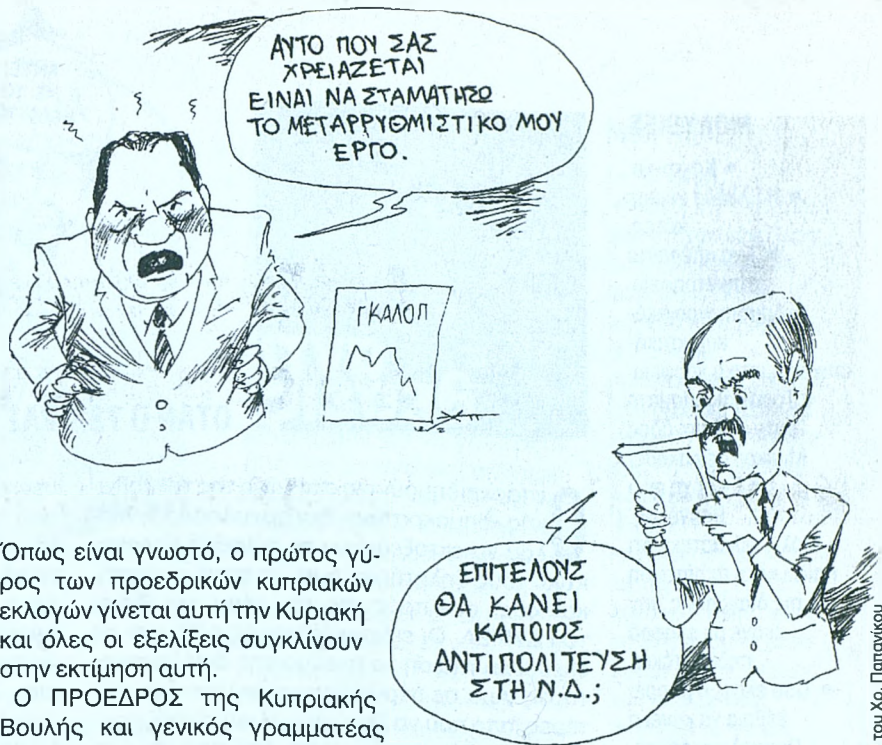
πρα να δηλώνει: «Εμείς εδώ είμαστε σαν τον Άλτη, που είναι έτοιμος για το άλμα του –ένα άλμα προς τα αριστερά και ψηλά!».

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ, το κλίμα ευφορίας ήλθε να ενισχύσει δημοσκόπηση της Public Issue, βάσει της οποίας ο ΣΥΡΙΖΑ εκτοξεύεται στην τρίτη θέση (με 11,5%), στην πρόθεση ψήφου. Σύμφωνα με την ίδια δημοσκόπηση, το 52% των πολιτών συμφωνεί με τον σχηματισμό (πολυκομματικών) κυβερνήσεων συνεργασίας, έναντι 42% που προτιμούν μονοκομματικές κυβερνήσεις. Ως προς τις συμμαχικές κυβερνήσεις, υπερέχει η οικουμενική κυβέρνηση (26%) και ακολουθούν: ΠΑΣΟΚ – ΣΥΡΙΖΑ (17%), ΝΔ – ΠΑΣΟΚ (10%), ΝΔ – ΛΑΟΣ (5%), ΠΑΣΟΚ – ΚΚΕ (2%), ενώ το 25% ζητεί να επαναληφθούν οι εκλογές στην περίπτωση που δεν σχηματίζεται αυτοδύναμη κυβέρνηση.

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ τη δημοσκόπηση της Public Issue, μέλη του ΣΥΡΙΖΑ έθεταν το ερώτημα «πώς ακριβώς εννοούμε το αίτημα της απλής αναλογικής», το οποίο –παρεμπιπτόντως– προσυπογράφουν και το ΚΚΕ και ο ΛΑΟΣ. «Η απλή αναλογική –πρόσθεταν– συνεπάγεται συμμαχικές κυβερνήσεις. Κατ' ακολουθίαν: Πόσο εφικτή είναι η πρότασή μας περί συνεργασίας όλων των δυνάμεων της Αριστεράς (περιλαμβανομένου και του ΚΚΕ) και της ριζοσπαστικής οικολογίας;

ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΠΑΡΑΚ ΟΜΠΑΜΑ ΣΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΡΙΣΤΟΦΙΑ

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ και στο κλίμα των αναμετρήσεων που έγιναν ή έπονται, ξεχωριστή θέση κατέχουν ο Μπάρακ Ομπάμα, που βρίσκεται –προσώρας– πιο κοντά στο χρίσμα των Δημοκρατικών και ο Δημήτρης Χριστόφιας που δηλώνει βέβαιος ότι θα περάσει στον β' γύρο και θα είναι ο τελικός νικητής.



Όπως είναι γνωστό, ο πρώτος γύρος των προεδρικών κυπριακών εκλογών γίνεται αυτή την Κυριακή και όλες οι εξελίξεις συγκλίνουν στην εκτίμηση αυτή.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ της Κυπριακής Βουλής και γενικός γραμματέας του ΑΚΕΛ πιστεύει ότι «στον αγώνα της Κύπρου δεν περισσεύει κανείς», ότι ο κίνδυνος τελικής διχοτόμησης του νησιού παραμένει απτός και ότι όσοι προκρίνουν τη διχοτόμηση, «προκειμένου να έχουμε, έστω στη μισή Κύπρο, ένα καθαρό, όπως νομίζουν, ελληνικό κράτος», πλανώνται. Και πλανώνται, γιατί από τη μία θα τουρκοποιηθεί οριστικά το κατεχόμενο, σήμερα, τμήμα της Κύπρου, και από την άλλη, γιατί «θα έχουμε ένα κράτος που θα αντιμετωπίσει και πάλιν προβλήματα δικοινοτικού χαρακτήρα». Και η λύση; Ο Δημήτρης Χριστόφιας, μιλώντας στον συνεργάτη της Αυγής Δημήτρη Σιδηρόπουλο, μετρά κάθε του λέξη: Λύση επανένωσης σημαίνει ότι εγκαινιάζεται μια καινούρια εποχή ευημερίας και προκοπής για το σύνολο του λαού μας, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους.

ΦΥΣΙΚΑ, στον τομέα των «αναμετρήσεων» δεν είναι δυνατόν να μην ανα-

φερθεί και η προχθεσινή μεγάλη συγκέντρωση στο Πεδίο του Άρεως η «απεργία-βαρόμετρο για το Ασφαλιστικό», όπως έχει αποκληθεί. Στην απεργία έδωσαν το παρών τους εργαζόμενοι σε ΔΕΚΟ, τράπεζες, ιδιωτικό τομέα, γιατροί, μηχανικοί, δάσκαλοι, δικηγόροι, δημοσιογράφοι, ελεγκτές εναέριας κυκλοφορίας, εργαζόμενοι στα μπλε λεωφορεία, τρόλεϊ, μετρό, τραμ, ηλεκτρικό, αλλά και η Εθνική Ομοσπονδία Τυφλών (ΕΟΤ), μια και η ζωή τραβά την ανηφόρα για όλους. Πάντως, σήμερα Παρασκευή, αναμένεται ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής να ανακοινώσει τους άξονες των αλλαγών στο Ασφαλιστικό και, μάλιστα, με ρυθμούς «εξπρές». Η συνέχεια «επί της οθόνης», όπως έγραφαν οι παλιοί, προτού ανακαλυφθεί η «μικρή οθόνη» των εκβιασμών και της κρυφής κάμερας.

ANTHΝΩΡ

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

Το Αντί κυκλοφορεί από τη Μεταπολίτευση, συνεχίζοντας μιαν ιστορία που άρχισε μέσα στη δικτατορία. Στα τεύχη του καταγράφεται η πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας.

Γραφτείτε συνδρομητές στο Αντί

για να εξασφαλίσετε τη συνεχή και αντικειμενική ενημέρωσή σας.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Κο-κο-κο.
- Η Ελλάδα γέμισε κότες.
- Ένα απέραντο πτηνοτροφείο.
- Δημοσιογραφικά-κομματικά γραφεία.
- Τόσα κακίσματα ούτε στις μονάδες Μιμίκου δεν ακούει!
- Εν αρχή ην ο Βαγγέλας.
- Μόλις φιλιώθηκε ότι παίζει και η περίπτωση της διαγραφής, την έκανε με ελαφρά πηδηματάκια.
- Όσο ελαφρά μπορεί βέβαια να κάνει ο Θεσσαλονικάρχης.
- Πάνε οι Όμιλοι, πάνε οι πανεπιστημιακοί, πάει κι ο Κοψίδης!
- Τον βλέπω να γυρίζει στη θέση του στο Πάντειο.
- Όχι βέβαια και η Φώφη.
- Αυτή την έχει δει «αντίσταση» στο «σύστημα», και επιμένει να πληρώνεται χωρίς να εργάζεται.
- Κο-κο-κο.
- Κότες και οι mega-λοι δημοσιογράφοι.
- Που αρνούνται ότι είδαν το DVD της Τσέκου.
- Τόσο σεμνότυφοι.
- Βέβαια ο Καμπουράκης τους έκανε ρόμπα, αλλά αυτοί εξακολουθούν το χαβά τους.
- Τι κι αν κανείς δεν τους πιστεύει;
- Σε ποιον θα δώσουν λογαριασμό;
- Μήπως στην ΕΣΗΕΑ;
- Η οποία πάλι μίλησε για εκκαθάριση των αρχείων.
- Ούτε στον Ιορδάνη δεν ξεπλένονται τα αρχεία σας, «συνάδελφοι».
- Η κοινωνία το 'χει τούμπανο κι εσείς κρυφό καμάρι.



ΟΤΑΝ Ο ΤΣΙΠΡΑΣ ΕΝΟΧΛΕΙ

Οι παρεπιδημούντες στη ζώνη της τηλεοπτικής «δημοκρατίας» δεν αργοπόρησαν διόλου να εκτοξεύσουν το σύνθετες περιπαικτικό τους δηλητήριο. Αυτή τη φορά μυρίστηκαν αίμα στο πρόσωπο του νέου προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ. Οι ειρωνικές αιχμές οδηγούν σε ελεύθερη πτώση το πνεύμα της διαλλακτικότητας. Άμα σε περιλάβουν οι τηλεοπτικοί πατέρες, από πού να ξεφύγεις; Η μια κυνική προσβολή διαδέχεται την άλλη. Από πού και έως πού να βγάζει γλώσσα ο νεοσσός Τσίπρας και να επικρίνει το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ και εν γένει το σύστημα; Οι φιλοφρονήσεις δεν μετριάζονται υπό το άγχος της ανάγνωσης των δημοσκοπή-



του Χρ. Παπανίκου

ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ

Ωs ένας άλλος Διγενής Ακρίτας επαγρυπνεί ο Κίμων στα μετόπισθεν προκειμένου να διασώσει ό,τι μπορεί από το ΠΑΣΟΚ. Γι' αυτό προειδοποιεί «να μην αφήσουμε το ΠΑΣΟΚ να καταντήσει ΕΔΗΚ, επειδή προς αυτή την πορεία πάει». Και πώς θα γίνει αυτό; Με την ανάληψη εκστρατείας και τη δημιουργία δικτύων σε όλη τη χώρα από 10-20 ανθρώπους, ώστε «να ταρακουνηθούν τον δίπλα τους, να πουν ότι πρέπει να απαλλαγούμε από αυτή την κυβέρνηση και να αποκτήσει πάλι το ΠΑΣΟΚ την αξιοπιστία του». Τρέμε, Γιώργο! Δεν σου έφτανε το ρεύμα Βενιζέλου, έχεις να αντιμετωπίσεις και τον τυφώνα Κουλούρη!

ΣΩ.ΛΕ.



σεων. Να και η Παπαρήγα, που καλύπτεται από την άχνη των «κουραμπιέδων», από κοντά και ο Πάγκαλος να μιλά «για την ΕΒΓΑ της γειτονιάς, που έγινε σούπερ μάρκετ». Επανέρχεται η διάλεκτος της γαστριμαργικής τέχνης, προκειμένου να κοπεί η όρεξη σε όσους ορέγονται στον ξύπνιο τους μορφές συνεργασίας. Αλλά και θυμίζουν την πλύση εγκεφάλου που έχουν υποστεί οι πάντες από τη φρασεολογία της καταναλωτικής ευζωίας. Γλυκανάλατες πεζότητες μιας πολιτικής τάξης που μαζί με τα ποσοστά βλέπει ότι χάνει και την αξιοπιστία ενός συμβολικού και αξιόπιστου λόγου.

ΣΩ.ΛΕ.



του Πάνου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗ ΕΚΠΛΗΞΗ

Με έκπληξη –όχι αναγκαστικά δυσάρεστη– ακούσαμε τον Αλέξη Τσίπρα να δηλώνει σε τηλεοπτική εκπομπή με θέμα την Αριστερά ότι «η ειλικρινής απάντηση είναι ότι αυτή τη στιγμή δεν έχουμε έτοιμη εναλλακτική πρόταση. Την ψάχνουμε και αυτό είναι το μεγάλο μας στοίχημα». Είναι κάτι που από κανέναν δεν είχε ειπωθεί τόσο καθαρά μέχρι σήμερα στο ΣΥΝ, ούτε πλειοψηφούντα ούτε μειοψηφούντα.

Η ειλικρίνεια είναι πάντα χρήσιμη και η συναίσθηση των δυνάμεων και των αναγκών σου λυτρωτική. Μακάρι λοιπόν η δήλωση αυτή να μη μείνει μια απλή ατάκα σε βραδινή εκπομπή και να αποτελεί πραγματική δήλωση πρόθεσης για το ΣΥΝ και το νέο του πρόεδρο να διαμορφώσουν ένα αριστερό κοινωνικό σχέδιο, από κοινού με τα ριζοσπαστικά κινήματα των εργαζομένων, της οικολογίας, της πόλης. Αυτό άλλωστε εννοούσε πιθανότατα ο Αλέξης Τσίπρας όταν πρόσθετε ότι αυτή η εναλλακτική πρόταση πρέπει «να δημιουργηθεί μέσα από διαδικασίες αυτόνομες». Οψόμεθα...

Γ. Κουρτ.



του Γεωργιάδη

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ετοιμη είναι η Εκκλησία να γυρίσει σελίδα με την εκλογή Ιερώνυμου ή όσοι τα υποστηρίζουν χτίζουν πύργους στην άμμο; Αυτό, στην πράξη, μεταφράζεται με το να προηγηθεί μια συνολική αποτίμηση της περιόδου Χριστόδουλου και ο εντοπισμός εκείνων των πράξεων, που ουσιαστικά έβλαψαν το κύρος της Εκκλησίας; Η έντονη εξωστρέφεια δεν προάγει ένα πνευματικό έργο. Τοποθετεί απλώς την Εκκλησία δίπλα στις λαμπερές τάσεις μιας κοσμικότητας που εμπνέεται από την τρέχουσα πολιτικολογία. Οι αποστάσεις ασφαλείας από το γενικότερο πολιτικό κλίμα μπορούν να της επιτρέψουν να καταστεί η λειτουργία της περισσότερο δημοκρατική. Ο διαχωρισμός της Εκκλησίας από το κράτος είναι μια αναπόφευκτη εξέλιξη που θα τη βοηθήσει να γίνει ανθεκτικότερη στις εξωθεν πιέσεις.

ΣΩ.ΛΕ.

ΣΩ.ΛΕ.

Η ΑΚΡΙΒΕΙΑ ΤΡΩΕΙ ΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Συνεχή χτυπήματα δέχονται οι καταναλωτές μετά τις γιορτές των Χριστουγέννων και οι εκπώσεις δεν φαίνεται να αλλάζουν το κλίμα. Οι όλο και μεγαλύτερες αυξήσεις στα καταναλωτικά προϊόντα αλλά και τα καπέλα στις τραπεζικές υπηρεσίες έχουν οδηγήσει σε απόγνωση τα νοικοκυριά, κάτι που

αποτυπώνεται στις τελευταίες δημοσκοπήσεις.

Με καθυστέρηση τεσσάρων ετών η κυβέρνηση επιχειρεί να πάρει μέτρα για να διασκεδάσει τις εντυπώσεις, ενώ προσπαθεί να ενεργοποιήσει και την επιτροπή ανταγωνισμού.

Οι σουπερμακετάδες δεν φαίνεται όμως να πτοούνται,

ενώ οι τραπεζίτες αδιαφορούν για τις εντολές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να περιορίσουν τα καπέλα στις συναλλαγές. Σκεφτείτε ότι μόλις προχθές η Τράπεζα Πειραιώς ανακοίνωσε αύξηση της κερδοφορίας της κατά 50%. Οι πολίτες όμως ήδη σκέπτονται την κάλη που φαίνεται ότι δεν θα αργήσει να στηθεί!

T.M.

ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΗ

Εγκληματική οργάνωση χαρακτήρισε τη Χρυσή Αυγή ο Μιχάλης Χρυσοχοϊδης σε τηλεοπτική εκπομπή που ασχολήθηκε με το φαινόμενο. Πάρα πολύ χρήσιμη αυτή η δήλωση. Γιατί εκτός των άλλων μας βοήθησε να ανακαλύψουμε ότι ο επί πολλά χρόνια υπουργός Δημόσιας Τάξης των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ, με το ίδιο όνομα και επώνυμο που δεν έκανε τίποτα απολύτως γι' αυτό το ζήτημα, δεν ήταν αυτός -όπως λαθεμένα πιστεύαμε- αλλά ο δίδυμος αδερφός του. Έτσι έληξε η παρεξήγηση.

Γιαν. Ανδρ.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Κο-κο-κο.
- Κότες και οι πολιτικοί που ανέχονται να τους καταγράφουν και να τους εκβιάζουν οι «εθνικοί τηλεχαφιέδες».
- Κο-κο-κο.
- Κότες και οι διαιτητές που εξακολουθούν να παίρνουν παραγγελίες από την παράγκα του «κασκαντέρ».
- Κο-κο-κο.
- Τελικά μήπως αντί για τις παραλίες και τα καμάκια ο Άρης πρέπει να διαφημίζει τη χώρα μας ως τον παράδεισο των πουλερικών;
- Τι έχει να πει επ' αυτού η Ορνιθολογική Εταιρεία, οι τουριστικοί πράκτορες, οι ξενοδόχοι και ο ΕΟΤ;
- Με τον τίμιο (χε-χε) ιδρώτα τους (χε-χε-χε) οι τηλεμαρκουτοσφοφοί μιλάνε για εκατομμύρια ευρώ σαν κάτι το φυσικό.
- Το πιο εξοργιστικό είναι ότι το δηλώνουν και στο πόθεν έσχες.
- Και η ΕΣΗΕΑ;
- Είπαμε.
- Κο-κο-κο.
- Χώρα πουλερικών.
- Αλλά και καταδοτών.
- Δείτε, για παράδειγμα, την υπόθεση με τη Ζήμενς.
- Ο ένας υπουργός (του ΠΑΣΟΚ) καρφώνει τον άλλο.
- Κανείς δεν γνωρίζει τίποτα.
- Χρυσοχοϊδης, Παπαντωνίου, Μαλέσιος.
- Και μετά απορούν για την κατάρκυλά τους.
- Κο-κο-κο.
- Όσο για τον Georges βρήκε (ή του βρήκαν) τι φταίει.



του Δημήτρη Πετσενίδη

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Η Αριστερά τού φταίει!
- Το ΚΚΕ και ο ΣΥΝ που δεν συνεργάζονται μαζί Του.
- Που χαίρονται βλέποντας τα ποσοστά τους να αυξάνονται
- Ενώ θα έπρεπε να λυπούνται mega-λε που πολίτες φτύνουν το δικομματισμό και του γυρίζουν την πλάτη.
- Πήρε βέβαια τις πρέπουσες απαντήσεις.
- Όταν η αντιπολίτευσή Του είναι παντοειδής στήριξη της ΝΔ, δηλαδή του συστήματος βεβαίως, βεβαίως.
- Τα τρικ του παρελθόντος περί «κακής δεξιάς» και «δημοκρατικής παράταξης» έχουν καταρρεύσει πρό πολλού.
- Όσοι παραμένουν προσδεμένοι στο πρασινογάλαζο άρμα έχουν συμφέροντα ή προσδοκούν «διευκολύνσεις» και διορισμούς.
- Ο μόνος που δεν το βλέπει είναι ο Georges.
- Καλά ο Κοτζιάς του ΚΚΕ και του ΝΑΡ, που ανακάλυψε στα γεράματα τον εκσυγχρονισμό και το νεοφιλελευθερισμό, μπρίκια κολλάει;
- Τι του έμαθαν τόσα χρόνια στην Ανατολική Γερμανία;
- Τζάμπα τον σπαύδαζαν;
- Κα-κο-κο.
- Αλλά είχε και τις επιτυχίες του το PASOK επί ημερών Georges.
- Εξέλεξε αρχιεπίσκοπο!
- Και αντιστέκεται το ελεγχόμενο από αυτούς σωματείο στα νυχτερινά δρομολόγια του μετρό.



ΜΠΑΧΑΛΟ

Ποιο κακό μάτι φθονεί την ενότητα και σπέρνει ζιζάνια γύρω από την οικογενειακή εστία της ΝΔ; Οι διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα στα πρόσωπα αρχίζουν να γίνονται εμφανέστερες στο κοινό από την παρουσία του οποιοδήποτε κυβερνητικού έργου. Όσοι απώλεσαν υπουργικούς θώκους ξιφουλκούν ολημερίς όπου βρουν ευκαιρία. Μελίρρυτες διαπιστώσεις και αναβράζων

κομματικός πατριωτισμός. Τώρα ήρθε το πλήρωμα του χρόνου για να συνειδητοποιήσουν τις σκληρές αλήθειες; Οι σειсмоγράφοι καταγράφουν αναταράξεις περί του Ασφαλιστικού. Διαφωνεί κρυπτόμενος ο Σουφλιάς για το Ασφαλιστικό. Λιθοβολούν συντονισμένα οι Γιαννόπουλος και Μανώλης. Από κοντά και οι Αβραμόπουλος, Κεφαλογιάννης ο πρεσβύτερος, Σαμαράς να υπερασπιστούν

ΑΜΑ ΔΕΝ ΕΧΕΙΣ DVD

ΔΕΝ ΣΟΥ ΔΙΝΟΥΝ

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΑ

ΚΑΝΑΛΙΑ!



ΚΑΚ

του ΚΑΚ (Κακαρώνης)

ΧΡΥΣΟ ΣΚΟΤΑΔΙ

Στην ελληνική αστυνομία αργεί να ξεμερώσει. Συνεπής στην ιστορική παράδοση, που τη θέλει σφιχταγκαλιωμένη με τα ξόανα του παρελθόντος να πορεύεται, κρατά με νύχια και δόντια τον ιερό δεσμό με το ακροδεξιό παγκράτος, αν και διστάζει θεσμικά να ομολογήσει δημοσίως ότι η σχέση επισημοποιήθηκε διά του γάμου. Από κοινού έδρασαν κυνηγώντας αριστεριστές και άλλους περαστικούς τα ΜΑΤ και οι νοσταλγοί του ναζισμού. Τέτοια θαυμαστή στρατηγική αλληλοκάλυψη ούτε ο Ιερός Λόχος, ούτε η Μακεδονική Φάλαγγα δεν είχαν πετύχει επί των ημερών τους. Πώς θέλουν να λειτουργούν οι ηγήτορες της ΕΛ.ΑΣ.; Με το να συντηρείται ακμαίο το ηθικό και να σφυρηλατείται η μαχητικότητα του σώματος έχοντας στο προσκεφάλι τους εγχειρίδια μιας νοσηρής εθνικοφροσύνης; Στο παρελθόν έχει αποδειχθεί η διασύνδεση και συνεργασία ακροδεξιών στοιχείων με αστυνομικούς. Η ηθελημένη ανοχή σε φαινόμενα που δεν προάγουν τη δημοκρατικότητα, επιβαρύνει ακόμη περισσότερο τη δημόσια εικόνα και την αποδοχή της αστυνομίας από την ελληνική κοινωνία. Εξάλλου δεν υφίσταται και Πολύδωρας για να εξυμνεί τα καθήκοντά τους ως πνευματικός πατέρας.

ΣΩ.ΛΕ



του Πάνου

ΑΡΧΕΙΟΛΑΤΡΕΣ

Αυτός ο υπερβάλλων ζήλος της κυβέρνησης να σπεύδει να στριμώχνει τις υποθέσεις στα συρτάρια ανατρέπει τον κανονικό ρυθμό της εργασίας. Όλα παίρνουν σειρά για να τακτοποιηθούν με τάξη στο αρχείο. Και από εκεί στη λήθη ή στην ιστορική μέριμνα των επιγόνων. Και τι δεν έχει χωρέσει εκεί: Απαγωγές Πακιστανών, ομόλογα, υποκλοπές, «κουμπάροι». Άντε τώρα να περάσει και η υπόθεση Κουκοδήμου γιατί ακολουθεί συντόμως και η Ζαχοπουλιάδα. Οι αρχειοφύλακες της κυβέρνησης ανακάλυψαν το ύστατο στάδιο της ελληνικής γραφειοκρατίας. Ας θυσιαστούν κάποιοι εάν είναι να διασωθούν τα ηχηρά προσχήματα μιας κυβέρνησης που ακόμη ορκίζεται πίστη στο βωμό της νεοπαγούς σεμνότητας και ταπεινότητας.

ΣΩ.ΛΕ.

ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΘΑ ΦΕΡΕΙ ΚΑΛΠΕΣ;

Για ακόμα μια φορά η κυβέρνηση δεν πρωτοτυπεί. Σήμερα ο πρωθυπουργός της χώρας Κ. Καραμανλής ανακοινώνει τα μέτρα για το Ασφαλιστικό, χωρίς να υπάρξει καμία ουσιαστική μελέτη για την επίλυσή του. Η μεγάλη συγκέντρωση της περασμένης Τετάρτης δεν πτόησε την κυβέρνηση η οποία θα προσπαθήσει να εφαρμόσει τις εξαγγελίες της. Οι εργαζόμενοι είναι σίγουρο ότι θα αντιδράσουν ακόμα περισσότερο και μέχρι να έρθει το σχετικό νομοσχέδιο στη Βουλή για τη συζήτησή του, η κυβέρνηση θα καταλάβει τη δύναμή τους. Άλλωστε είναι και ένα από τα λίγα θέματα στα οποία συμφωνούν χωρίς να τους χωρίζουν οι πολιτικές τους προτιμήσεις. Σε μια λοιπόν διακομματική αντίδραση η Νέα Δημοκρατία δεν έχει καμία ελπίδα να περάσει τις ρυθμίσεις της,

ακόμα και αν ψηφιστούν από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία της Βουλής. Που και αυτό θεωρείται δύσκολο καθώς πολλοί βουλευτές της έχουν δηλώσει αντίθετοι. Και τότε οι εκλογές, μάλλον θα είναι μονόδρομος!

T.M.

ΨΩΜΙΑΔΗΣ

Ψηλά κρατά τη σημαία του αυτόνομου αγώνα ο Ψωμιάδης. Λειτουργώντας με εκπετροπής ωράριο αφήνει το ένα και πιάνει άλλο θέμα. «Δεν μπορεί ο κάθε μασκαράς(sic) στη χώρα αυτή να έχει λόγο και να φιμώνεται ο επικεφαλής της ελληνικής Εκκλησίας». Οι απόκριες γαρ πλησιάζουν. Όχι ότι θα έμενε έξω από τις ποδοσφαιρικές διαμάχες. «Κάτω τα χέρια από την Καλαμαριά» ανέκραξε διαμαρτυρόμενος για την αδικία που υφίσταται ο ηρωικός Απόλλων. Όρα είναι να ξεκινήσει και αντάρτικο κατά του Κόκκαλη!

ΣΩ.ΛΕ.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΔΕΗ

Διατεθειμένοι να κλιμακώσουν τις διαμαρτυρίες τους μέσα και από νέες δυναμικές κινητοποιήσεις είναι οι κάτοικοι στον Αλμυρό Μαγνησίας και στην ευρύτερη περιοχή, ώστε να αποτραπεί η εγκατάσταση εκεί του εργοστασίου παραγωγής ρεύματος με την καύση λιθάνθρακα. Το σχέδιο φιλοδοξεί να πραγματοποιήσει η ΔΕΗ σε συνεργασία με την γερμανική εταιρεία RWE, ενώ παράλληλα με αυτό η ΔΕΗ σκοπεύει να δημιουργήσει και άλλη μονάδα στη Νέα Καρβάλη της Καβάλας. Η πρώτη μορφή αντίδρασης σημειώθηκε με το κλείσιμο επί μισή ώρα της εθνικής οδού Αθη-



Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΙΑ

Μέσα στο γενικό σαματά που έχει δημιουργηθεί γύρω από την εκλογή Τσίπρα και τις ευκαιρίες που ανοίγονται για την Αριστερά στην Ελλάδα, έχει περάσει μάλλον στα ψιλά μια πολύ οριακή μάχη που δίνει σε ελάχιστες ημέρες η Αριστερά στην Κύπρο και έχει τεράστια συμβολική σημασία για την Αριστερά σε όλη την Ευρώπη.

Η πρόκριση του γ.γ. του ΑΚΕΛ Δημήτρη Χριστόφια στον β' γύρο των προεδρικών εκλογών της Κυριακής στην Κύπρο, θα παιχτεί, από ό,τι όλα δείχνουν, σε μερικές δεκάδες ψήφων. Εάν την επιτύχει, σε μερικές δεκάδες ή εκατοντάδες ψήφους θα κριθεί και η εκλογή του στην Προεδρία της Δημοκρατίας επτά ημέρες μετά. Και δεν θα είναι μόνο για την Κύπρο η πρώτη φορά που θα αποκτήσει κομμουνιστή Πρόεδρο. Θα είναι και η πρώτη φορά στην ιστορία της Ε.Ε. που μια χώρα της εκλέγει κομμουνιστή ή έστω αριστερό ηγέτη.

Μικρή χώρα η Κύπρος και μικρό το βάρος της στις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα έχει ενδιαφέρον όμως, την επόμενη φορά που οι ηγέτες των χωρών-μελών της θα μαζετούν για να επεξεργαστούν κάποια νέα «λευκή βίβλο» ή κάποιο αντίστοιχο νεοφιλελεύθερο εξάμβλωμα, να έχουν ανάμεσά τους και έναν κομμουνιστή που να τους κοιτάζει περίεργα. Όχι ότι θα αλλάξει και τίποτα, αλλά έτσι, για να έχουν το φόβο μας...

Γιαν. Ανδρ.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Πήγε για μαλλί και βγήκε κουρεμένος (ο χειραγωγήτος που λέει κι ο Μουζάκης στο ΠΑΡΟΝ).
- Ξέρετε με την υπόθεση των εργοστασίων λιθάνθρακα της ΔΕΗ.
- Επί κυβερνήσεων τ. καταλλήлотερου σχεδιάστηκαν.
- Και πράσινοι βο(υ)λευτές με ερώτησή τους έκαναν έλεγχο στην ΝΔ γιατί δεν υλοποιείται η απόφαση.
- Τόμπολα ο Georges όταν ο Κωστάκης του έδειξε τα έγγραφα.
- Κο-κο-κο.
- Επί τ. καταλλήλοτερου έγινε η χώρα μπάχαλο.
- Γνωστό τοις πάσι.
- Τώρα θυμήθηκε κι η αφεντιά του ότι στην πολιτική Του με την Τουρκία έγιναν λάθη.
- Αλλά η μνήμη του οξύνεται όταν είναι εκτός συνόρων.
- Το είπε σε ομιλία του στο Λονδίνο.
- Σιγά μην εμπλακεί σε συζητήσεις με τους ιθαγενείς!
- Είπαμε.
- Κο-κο-κο.
- Όπως και η Μαριωρή, που το μόνο που βρήκε να πει για τη Ζήμενς είναι ότι, και επί οικουμενικής κυβέρνησης που συμμετείχε ο ΣΥΝ, υπήρξε σκάνδαλο με τον ΟΤΕ.
- Εύγε, Μαριωρή, αδέκαστη.
- Μόνο που δεν μας είπες, εσύ πού βρισκόσουν τότε και τι ακριβώς έπραττες;
- Κο-κο-κο

N. Μολ.





ΠΕΜΠΤΗ 31.1.2008 – ΤΕΤΑΡΤΗ 13.2.2008

ΠΕΜΠΤΗ 31.1.2008

- Συνεχείς εκπλήξεις επιφυλάσσει το συνεχιζόμενο σίριαλ Ζαχόπουλου με επίκεντρο τον Θέμο Αναστασιάδη, ο οποίος παραδέχτηκε κατάσχεση, από τους Γάλλους τελωνειακούς, 1,1 εκατ. ευρώ, καθώς δεν μπόρεσε να τα δικαιολογήσει. Να σημειωθεί ότι αυτά τα χρήματα είναι άλλα από τα περίφημα 5,5 εκατ. ευρώ του λογαριασμού της Parisbas. Δεν νομίζετε ότι ο Θέμος κυκλοφορεί με πάρα πολλά χρήματα; Από τις δημοσιογραφικοεκδοτικές του ασχολίες τα απέκτησε άραγε;

- Εμφύλιος πόλεμος ξέσπασε στο κυβερνών κόμμα, με τον Μειμαράκη να επιτίθεται δριμύτατα κατά Κουκοδήμου και Κλαδά. Λέτε με προσωπική πρωτοβουλία;

- Κηδεύεται ο μακαριστός αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος και αμέσως αρχίζουν οι διαμάχες σχετικά με την εκλογή νέου. Είναι τέτοια η φιλοδοξία των μητροπολιτών, που δεν μπορούν να κάνουν υπομονή ούτε μία μέρα. Ντροπή!

- Ανακαλύφθηκαν οι περίφημες τρεις βαλίτσες με τα 3.000 αρνητικά του μεγάλου φωτογράφου Ρόμπερτ Κάρπα από τον ισπανικό εμφύλιο πόλεμο, που όλοι πίστευαν ότι είχαν καταστρέψει οι Ναζί όταν κατέλαβαν το Παρίσι.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 1.2.2008

- Στην ευαίσθητη πλειοψηφία των 151 βουλευτών στηρίζεται πλέον η κυβέρνηση μετά την

ανεξαρτητοποίηση του Κώστα Κουκοδήμου. Επανέρχεται το φάντασμα του 1993 για τη Νέα Δημοκρατία.

- Σε νευρική κρίση οι αγορές, παρά τη μείωση των επιτοκίων από τη Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ στο 3%.



Πολύ καλά κάνουν και διαδηλώνουν οι διανοούμενοι, αλλά έπρεπε να φτάσουν τα πράγματα έως εδώ για να το πράξουν. Δεν έβλεπαν την πορεία τους εδώ και τουλάχιστον 15 χρόνια;

ΣΑΒΒΑΤΟ 2.2.2008

- Ματάδες και Χρυσαιγίτες κάνουν λίμπα την Αθήνα. Τα κρατικά κανάλια βγάζουν τους φασίστες στο γυαλί για να δικαιολογήσουν τα αδικαιολόγητα. Οι προσιμήσεις δεν αλλάζουν!

- Χοντρή κοροϊδία από την κυβέρνηση προς τους πυρόπληκτους της Ηλείας. Από τα 160 εκατ. ευρώ που είναι προς διάθεση δεν έχει δοθεί ούτε ένα ευρώ, και οι κυβερνώντες υποστηρίζουν ότι την ευθύνη την έχουν οι πληγέντες. Αιδώς Αργείοι!

- Τα Τίρανα γκρεμίζουν τα αυθαίρετα και δημιουργούν πλατείες, στην Αθήνα ο δήμαρχος

υποστηρίζει ότι πάμε καλά στο θέμα του πρασίνου. Και εμείς γιατί δεν το βλέπουμε;

- Ενώ επιτέλους η απαίτηση του κοινού να λειτουργεί και μετά τα μεσάνυχτα το μετρό και ο ηλεκτρικός τουλάχιστον τα Σαββατοκύριακα έγινε πραγματικότητα από τις διοικήσεις των μέσων, οι εργαζόμενοι σε αυτά σαμποτάρησαν το μέτρο με απίθανες δικαιολογίες και με περισσό θράσος. Ο παραλογισμός σε όλο του το μεγαλείο!

ΚΥΡΙΑΚΗ 3.2.2008

- Σε απόλυτη ομηρία βρίσκεται η κυβέρνηση, καθώς ούτε αναγραμματισμό ούτε εκλογές τολμάει να κάνει ο πρωθυπουργός. Φαίνεται ότι ακολουθεί το παράδειγμα του Ανδρέα Παπαν-

της στα εφηβικά τους χρόνια; Το ζήτημα είναι εμείς τι φταίμε!

ΔΕΥΤΕΡΑ 4.2.2008

- Κλειστά τα χαρτιά της κρατάει για το Ασφαλιστικό η κυβέρνηση, προσπαθώντας να το αντιπαραθέσει με το σκάνδαλο Ζαχόπουλου. Έχουν κάτι ιδέες μερικές φορές αυτά τα παιδιά!

- Χωρίς να τον ρωτήσει κανένας, βγαίνει ο Μαλέσιος και υποστηρίζει ότι δεν έχει σχέση με τις μίζες της Siemens. Τι θέλουν να κρύψουν οι πασόκοι;

ΤΡΙΤΗ 5.2.2008

- Τέσσερις μονάδες πίσω από τη ΝΔ το ΠΑΣΟΚ σε δημοσκοπήηση της GPO. Ο ΣΥΡΙΖΑ στο 8%, το ΚΚΕ στο 8,5% και ο ΛΑΟΣ στο 4,8%.

- Ο Συνασπισμός δεν θα επιτρέψει στον Γιωργάκη να μιλήσει στο συνέδριό του, για να μην δημιουργηθεί αναστάτωση στους συνεδρους. Να χαρώ την εμπιστοσύνη που έχουν στα στελέχη τους! Να τους απαγορεύσουμε λοιπόν στο εξής να ακούν ραδιόφωνο, να διαβάζουν εφημερίδες, να βλέπουν τηλεόραση και να σερφάρουν στο ίντερνετ. Ούτε στην Κορέα!

- Η μεγάλη Τρίτη για τις υποψηφιότητες των προέδρων στις ΗΠΑ δεν έδωσε το χρίσμα κυρίως στους Δημοκρατικούς.

ΤΕΤΑΡΤΗ 6.2.2008

- Μούδιασμα στο Μαξίμου προκάλεσαν οι θέσεις του υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ Θ. Ξανθόπουλου, οι οποίες λέγεται ότι απηχούν τις θέσεις του υπουργού Γ. Σουφλιά για το Ασφαλιστικό. Οι μηχανικοί δεν παίζουν με το Ταμείο τους!

ΠΕΜΠΤΗ 7.2.2008

- Κάνοντας την έκπληξη, εκλέγεται στη δεύτερη ψηφοφορία αρχιεπίσκοπος Αθηνών ο Ιερώνυμος. Δυσaráσκεια στην κυβέρνηση, που προτιμούσε τον, ιδίων απόψεων με τον Χριστόδουλο, μητροπολίτη Σπάρτης Ευστάθιο.

•Ρίχνει τη βόμβα ο Αλαβάνος στο 5ο συνέδριο του ΣΥΝ υποστηρίζοντας ότι «στόχος είναι μια κυβέρνηση της Αριστεράς». Σε ποια χώρα;

•Δίνεται στη δημοσιότητα η δικογραφία για τη λεγόμενη υπόθεση Ζαχόπουλου. Όλοι αθώνουν όλους, και το απίθανο: κανένας δεν είδε το περίφημο DVD. Για χαζούς –για να μην πω τίποτα περισσότερο– μας περνάνε όλοι;

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 8.2.2008

•Παρέμβαση Παπούλια για τη νοσηρότητα που επικρατεί στο πολιτικό κλίμα της χώρας.

•Σύγκρουση στη Βουλή μεταξύ των πολιτικών αρχηγών με θέμα τη διαφθορά.

•Στο αρχείο θέτει άρον άρον η ανακριτής την υπόθεση Κλαδά. Δηλαδή δεν έγινε τίποτα; Τσάμπα έφυγε ο Κουκοδήμος από τη ΝΔ; Δεν μας τα λέει καλά η Δικαιοσύνη!

ΣΑΒΒΑΤΟ 9.2.2008

•Η διαφθορά είναι μετά την ακρίβεια το μεγαλύτερο πρόβλημα της χώρας, σύμφωνα με δημοσκόπηση.

ΚΥΡΙΑΚΗ 10.2.2008

•Εκλέγεται με 70% πρόεδρος του Συνασπισμού ο Αλέξης Τσίπρας.

ΔΕΥΤΕΡΑ 11.2.2008

•Πρώρες εκλογές χωρίς αυτοδυναμία προβλέπουν οι πολίτες σε δημοσκόπηση της Public.

ΤΡΙΤΗ 12.2.2008

•Ο κ. Φώλιας υποστηρίζει ότι για την ακρίβεια φτάνει και οι καταναλωτές. Τι άλλο θα ακούσουμε από τη Νέα Δημοκρατία;

ΤΕΤΑΡΤΗ 13.2.2008

•Κλειστά τα πάντα. Οι εργαζόμενοι κατεβαίνουν σε απεργία για το Ασφαλιστικό. Η κυβέρνηση εξετασθεί να κωφεύει!

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Ο Δ'
Ο ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΕΝΟΣ

Η Αριστερά του μέλλοντός μας

Ο Συνασπισμός πραγματοποίησε το 5ο Συνέδριό του μέσα σε ένα πολιτικό κλίμα που όζει από σκάνδαλα και μαύρο χρήμα. Ήταν ένα Συνέδριο το οποίο, αν δεν είχε προηγηθεί η απόφαση του Αλέκου Αλαβάνου να αποσυρθεί από την προεδρία, θα περνούσε πολύ γρήγορα στη λήθη.

Το 5ο Συνέδριο επιβεβαίωσε τους συσχετισμούς που υπάρχουν στο εσωτερικό του κόμματος εδώ και τρία περίπου χρόνια, με το «Αριστερό Ρεύμα» να έχει την πλειοψηφία και το «Ανανεωτικό», που προέρχεται κυρίως από το χώρο του ευρωκομμουνισμού, να χάνει λίγο από τις δυνάμεις του και να παραμένει μειοψηφία.

Τα δεδομένα αυτά δεν αποτελούν έκπληξη για κανέναν. Σε ολόκληρη τη γηραιά ήπειρο η Αριστερά που υποστηρίζει μια πιο κοινωνική Ευρώπη, που είναι φιλοευρωπαϊκή, πιο κοινοβουλευτική, που ο λόγος της είναι επικοινωνιακός και στηρίζεται πάνω σε σκεπτόμενες πολιτικές υποχωρεί και τη θέση της καταλαμβάνει μια άλλη, παλαιά ή νέα δεν έχει σημασία, που είναι πιο κοντά σε κινηματικές λογικές, που ο λόγος της είναι αποδομητικός, που σκέπτεται περισσότερο την αντιπαγκοσμιοποίηση και της οποίας τα μηνύματα είναι πολύ πιο εύκολα αφομοιώσιμα από τους σημερινούς ψηφοφόρους.

Η Ελλάδα δεν θα μπορούσε να ακολουθήσει έναν διαφορετικό δρόμο!

Η χώρα μας όμως δεν είχε τη μεταπολεμική πορεία της υπόλοιπης Ευρώπης. Ο εμφύλιος, η επτάχρονη χούντα την έφεραν σε πολύ δυσμενέστερη θέση από την υπόλοιπη Δύση, με το κοινωνικό κράτος να μην έχει φτάσει ποτέ στα επίπεδα των χωρών αυτών. Στις συνθήκες λοιπόν που υπάρχουν σήμερα, αν συνυπολογίσει κανείς και την τελευταία χαμένη εικοσαετία κατά την οποία κατασπαταλήθηκαν, κυρίως από το ΠΑΣΟΚ, τεράστιοι χρηματικοί πόροι που θα μπορούσαν να αλλάξουν την κατάσταση, έχει αυξηθεί η απόσταση από την υπόλοιπη Ευρώπη. Τα κοινωνικά δεδομένα δεν είναι τα ίδια, και ο μμητισμός δεν είναι ο καταλληλότερος σύμβουλος.

Η εκλογή του Αλέξη Τσίπρα στην προεδρία του Συνασπισμού, του πρώτου ηγέτη κοινοβουλευτικού κόμματος που προέρχεται από τη γενιά της μεταπολίτευσης, λειτουργεί ως ωρολογιακή βόμβα σε ένα σύστημα το οποίο είναι νεκρό, με τη χαρακτηριστική βολή να έχει δοθεί την περίοδο ακριβώς αυτή που διανύουμε.

Ο νέος πρόεδρος καλείται να επιλέξει το δρόμο στον οποίο θα οδηγήσει την Αριστερά, του 2008. Θα πρέπει δηλαδή να επιλέξει το μοντέλο εκείνο του κράτους που ονειρεύεται χωρίς δογματισμούς και αποκλεισμούς, μακριά από κομματικές γραφειοκρατίες, ξεπερνώντας τις αγκυλώσεις του παρελθόντος. Θα μπορέσει;

Ναι, υπό κάποιες όμως προϋποθέσεις. Κατ' αρχήν επιβάλλεται να γίνει πλέον βίωμα ότι ο σοσιαλισμός οικοδομείται μόνο με Δημοκρατία και Ελευθερία. Οι πολίτες πρέπει να πειστούν ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται δεν έχουν ίδιον όφελος για ορισμένους. Το σημαντικότερο από όλα όμως είναι οι προτάσεις να οικοδομούν το μέλλον και όχι να το γκρεμίζουν για να το ξαναφτιάξουν σε κάποια μακρινή εποχή. Χρειάζονται προτάσεις για όλα τα επιμέρους προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας. Προτάσεις που να στηρίζονται στην πραγματικότητα και όχι σε κινούμενη άμμο, όπως, για παράδειγμα, αυτή, για αριστερή κυβέρνηση με επίκεντρο το Συνασπισμό.

Είναι γνωστό σε όλους ότι αυτό θα γίνει μόνο με την αποδόμηση του ΠΑΣΟΚ. Γιατί δεν το λέμε; Τι φοβόμαστε; Παρθενογένεση ψηφοφόρων πάντως δεν νοείται.

Ο νέος αρχηγός και οι συνεργάτες του πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι οι εύκολες ημέρες πέρασαν. Πρέπει να στρωθούν και να δημιουργήσουν τις θέσεις πάνω στις οποίες θα κριθεί η Αριστερά. Όχι σαν δύναμη διαμαρτυρίας αλλά σαν φορέας προόδου. Λαμβάνοντας υπόψη, χωρίς έπαρση και μεγαλομανίες, την εμπειρία όλων όσων είχαν την τόλμη σε δύσκολους καιρούς να πάρουν δύσκολες αποφάσεις.

Η Αριστερά που ονειρευόμαστε πρέπει αποκλειστικά να δημιουργεί. Στην Παιδεία, στην Υγεία, στη Δημόσια Διοίκηση, στον Πολιτισμό, στο Περιβάλλον, στην Τεχνολογία. Διότι δεν έχουν νόημα ψήφοι από έναν κόσμο που στην πλειοψηφία του αμφισβητεί το Internet και το θεωρεί όργανο του διαβόλου, έχει σαν στόχο τον εύκολο και άκοπο πλουτισμό, αδιαφορεί για το περιβάλλον και νοιάζεται μονάχα για τον εαυτό του, αποκλειστικά από αντίδραση.

Μόνο έτσι τα χαμόγελα του τελευταίου συνεδρίου θα έχουν ουσιαστικό περιεχόμενο. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση θα είναι φτηνή επίδειξη ενός «αριστερού» life style.

T.M.

Μια συνέντευξη με τον 16χρονο Αλέξη Τσίπρα

Πριν από 17 χρόνια η ισχύς της τότε κυβέρνησης Μητσotάκη είχε πληγεί ανεπανόρθωτα, όπως αποδείχθηκε, από τις μαθητικές καταλήψεις ενάντια στο προεδρικό διάταγμα με το οποίο ο υπουργός Παιδείας Βασ.

Κοντογιαννόπουλος επιχειρούσε να επαναφέρει στα σχολεία τις ποδιές και το κούρεμα με την ψιλή. Τότε ήταν που δολοφονήθηκε από τραμπούκους της ΟΝΝΕΔ στην Πάτρα και ο αξέχαστος καθηγητής Νίκος Τεμπονέρας.

Σήμερα ο τότε πρωθυπουργός βιώνει μια αμφιλεγόμενη πολιτική

αποστρατεία και ο τότε υπουργός Παιδείας επιβιώνει στην πολιτική ως πολίτευτής του ΠΑΣΟΚ. Κάποιοι από τους πρωταγωνιστές εκείνου του

κινήματος όμως είχαν καλύτερη τύχη. Ξετρυπώσαμε στο τχ. 474 του Αντί μια συνέντευξη που είχε πάρει ο

συνεργάτης του περιοδικού Σταύρος Μονεμβασιώτης από δύο από τους καταληψίες εκείνης της εποχής:

κάποιον Αλέξη Τσίπρα και τον συνάδελφό του Στέφανο Μυτιληναίο. Ο

δεύτερος είναι πλέον δημοσιογράφος. Όσο για τον πρώτο, εξελέγη

πρόεδρος του Συνασπισμού την περασμένη Κυριακή και αποτελεί

αναμφισβήτητο το θετικό κεντρικό πρόσωπο της πολιτικής επικαιρότητας στην Ελλάδα την τελευταία περίοδο.

Ιδού τι έλεγαν ο Αλέξης Τσίπρας και ο Στ. Μυτιληναίος στο Αντί και τον

Σταύρο Μονεμβασιώτη πριν 17 χρόνια:

Το σχολείο να γίνει δεύτερο σπίτι μας



Μια συζήτηση του Σταύρου Μονεμβασιώτη με δύο μαθητές Λυκείου

Σταύρος: Πώς ήταν η κατάσταση εκείνη την εποχή; Αλέξης: Ήταν πολύ κακή. Ο τότε υπουργός Παιδείας Βασ. Κοντογιαννόπουλος επιχειρούσε να επαναφέρει στα σχολεία τις ποδιές και το κούρεμα με την ψιλή. Τότε ήταν που δολοφονήθηκε από τραμπούκους της ΟΝΝΕΔ στην Πάτρα και ο αξέχαστος καθηγητής Νίκος Τεμπονέρας. Σήμερα ο τότε πρωθυπουργός βιώνει μια αμφιλεγόμενη πολιτική αποστρατεία και ο τότε υπουργός Παιδείας επιβιώνει στην πολιτική ως πολίτευτής του ΠΑΣΟΚ. Κάποιοι από τους πρωταγωνιστές εκείνου του κινήματος όμως είχαν καλύτερη τύχη. Ξετρυπώσαμε στο τχ. 474 του Αντί μια συνέντευξη που είχε πάρει ο συνεργάτης του περιοδικού Σταύρος Μονεμβασιώτης από δύο από τους καταληψίες εκείνης της εποχής: κάποιον Αλέξη Τσίπρα και τον συνάδελφό του Στέφανο Μυτιληναίο. Ο δεύτερος είναι πλέον δημοσιογράφος. Όσο για τον πρώτο, εξελέγη πρόεδρος του Συνασπισμού την περασμένη Κυριακή και αποτελεί αναμφισβήτητο το θετικό κεντρικό πρόσωπο της πολιτικής επικαιρότητας στην Ελλάδα την τελευταία περίοδο. Ιδού τι έλεγαν ο Αλέξης Τσίπρας και ο Στ. Μυτιληναίος στο Αντί και τον Σταύρο Μονεμβασιώτη πριν 17 χρόνια:

Το σχολείο να γίνει δεύτερο σπίτι μας

Μια συζήτηση του Σταύρου Μονεμβασιώτη με δύο μαθητές Λυκείου

(Αναδημοσίευση από το Αντί, τχ. 474, Παρασκευή 6 Σεπτεμβρίου 1991)

Ξαφνικά πέρυσι το ...χειμώνα μια γενιά δεκαεξάρηδων ήρθε στην επικαιρότητα. Μια γενιά που αμφισβήτησε την Πολιτεία και τους εκφραστές της, που μέχρι τότε αποτελούσαν ταμπού. Είπαν: «ΔΕΝ θα περάσει!» και ΔΕΝ πέρασε... Είδαν τον εαυτό τους στην τηλεόραση και τις εφημερίδες. Δώσανε συνεντεύξεις, φωτογραφήθηκαν, είπαν, ξαναείπαν... και ξαφνικά ένιωσαν ότι μπορούν να έχουν κι αυτοί λόγο για ό,τι τους αφορά.

Επτά μήνες έχουν περάσει από τότε που έληξαν οι καταλήψεις στα Γυμνάσια και Λύκεια της χώρας. Οι εξετάσεις του Ιουνίου έφεραν την «ανακωχή», οι καλοκαιρινές διακοπές έδωσαν το χρόνο σε όλους να σταθμίσουν τις πράξεις τους και στην Κυβέρνηση να υλοποιήσει τις υποσχέσεις της. Τώρα, Σεπτέμβριος πια, μια νέα σχολική

χρονιά αρχίζει. Οι εκπαιδευτικοί άρχισαν πάλι να προειδοποιούν. Ο υπουργός Παιδείας να νομοθετεί. Οι μαθητές; Τι λένε άραγε σήμερα, οι πρωταγωνιστές των περυσινών αγώνων; Τι βλέπουν να έχει αλλάξει επτά μήνες μετά; Ο Αλέξης Τσίπρας και ο Στέφανος Μυτιληναίος, ήταν δύο από τους πιο δραστήριους μαθητές την περίοδο των καταλήψεων, μέλη της «τάσης» Παναπτικής Επιτροπής Καταλήψεων. Φέτος θα είναι μαθητές της τρίτης Λυκείου. Η συζήτηση κύλησε άνετα μαζί τους...

ΣΥΝΤ

ΑΝΤΙ: Επτά μήνες μετά τις μαθητικές κινητοποιήσεις και καθώς μπαίνουμε στη νέα σχολική χρονιά, τι απ' όλα όσα ζητούσατε τότε, βλέπετε να έχει υλοποιηθεί;

Στέφανος: Πολύ λίγα, για να μην πω τίποτε. Εντάξει πήρε πίσω τα Π.Δ. και αυ-



τό είναι μια νίκη του μαθητικού κινήματος, από κει και πέρα όμως μας είχαν δώσει υποσχέσεις που δεν τις κράτησαν. Για παράδειγμα, ότι θα κινηθεί διαδικασία αναγνώρισης των διαμαθητικών συμβουλίων ανά Δήμο. Ή ζητήματα όπως, νέα βιβλία, η κατάσταση των σχολικών κτιρίων, η υλικοτεχνική υποδομή... ακόμη κι αυτό του διαλόγου. Εντωμεταξύ, οι λύσεις που προωθεί ο υπουργός μάς γυρνάνε πίσω. Εμείς, δεν κάναμε κατάληψη για να κατακτήσουμε αυτά που ίσχυαν πριν, αλλά για να μην αφήσουμε να περάσουν κάποια πράγματα, για να μπουν κάποιες νέες βάσεις για μια Ευρωπαϊκή Παιδεία. Αύριο, θα πούνε: κοίταξε, κάνουν πάλι κοπάνες. Μα όταν δίνεις στον μαθητή στοιχεία που δεν τον ενδιαφέρουν; Κάνε κάτι να του κινήσεις την περιέργεια...

Αλέξης: Κοίτα, για να μην ξεφύγουμε. Το μόνο που μπορείς να πεις ότι κατακτήθηκε τότε ήταν να μην εφαρμοστούν τα Π.Δ., το πόιντ-σύστεμ κ.λπ. Καμιά άλλη ουσιαστική αλλαγή. Είδαμε μια προσπάθεια του κ. υπουργού να μεταθέσει την όλη κατάσταση, τις λύσεις, στον φετινό χειμώνα. Δεν είδαμε να παίρνει ουσιαστικές θέσεις για τα πολύ μεγάλα προβλήματα. Θα μου πεις ότι έκανε τον Εθνικό Διάλογο. Ξέρεις όμως αν θα αποδώσει;

ΑΝΤΙ: Ο Εθνικός Διάλογος για την Παιδεία, που ξεκίνησε το υπουργείο, θεωρείται δική σας νίκη, νίκη των μαθητών. Κατά πόσο έχετε πειστεί ότι διεξάγεται επί ίσοις όροις;

Αλέξης: Ήταν βέβαια νίκη των μαθητών αλλά από εκεί και πέρα...

Στέφανος: Διάλογος είναι αυτό που κάνουμε εμείς τώρα. Είμαστε σε ένα τραπέζι και συζητάμε. Το να μου στείλεις ένα γκάλοπ και να μου πεις συμπλήρωσέ το, δεν είναι διάλογος. Τη στιγμή που υπήρχαν επιτροπές μαθητών εκλεγμένες από τις γενικές συνελεύσεις τους, δεν μπορεί να υποστηρίξει ο υπουργός ότι δεν είχε συνομιλητή. Τότε, για τη λήξη των καταλήψεων, με ποιον μιλάγε; Και είμαι σίγουρος ότι, όπως εγώ, έτσι και η πλειοψηφία των μαθητών που πήρε μέρος στις καταλήψεις δεν απάντησε στα ερωτηματολόγια.

Αλέξης: Εγώ, το συμπλήρωσα. Όταν απαντάς όμως σε προσχεδιασμένες

απαντήσεις πώς μπορείς να είσαι σίγουρος ότι διαμορφώνονται οι θέσεις ενός δυναμικού κινήματος, όπως είχε φανεί ότι είναι το μαθητικό τον περασμένο χειμώνα. Τελικά, περισσότερο ήταν μια προσπάθεια να μετατοπιστεί το κέντρο βάρους και να λυθούν οι καταλήψεις. Βέβαια δεν πρέπει να είσαι κακόπιστος. Και μόνο που άρχισε να διαφαίνεται ο διάλογος σαν λέξη, είναι σημαντικό.

ΑΝΤΙ: Αν φέτος, διαμορφωνόντουσαν ανάλογες συνθήκες, με εκείνες πέρυσι θα ξανακάνατε καταλήψεις;

Στέφανος: Ναι και θεωρώ σίγουρο ότι θα βρισκόμασταν μπροστά όχι σε 1.200 κατελυμένα σχολεία, αλλά σε 1.800. Πέρυσι δεν ξέραμε πώς θα εξελιχθούν οι κινητοποιήσεις. Τώρα που έχουμε κάποιες νίκες, θα κατέβουν όλοι οι μαθητές.

Αλέξης: Εγώ προσωπικά δεν ξέρω. Δεν ξαναγεννιέται εύκολα ένα τέτοιο κίνημα. Τότε οι καταλήψεις «σηκώθηκαν» από τη συγκυρία. Ήταν τα Π.Δ. που ώθησαν τον μαθητή να κατέβει στις κινητοποιήσεις. Υπήρχε κάτι χειροπιαστό. Για τα γενικότερα προβλήματα, όσο σημαντικά κι αν είναι, δεν μπορείς να κάνεις το ίδιο. Ως προς το ότι δεν θα αγωνίζεσαι για συγκεκριμένες κατακτήσεις.

Στέφανος: Κοίταξε, η κατάληψη δεν είναι η μοναδική μορφή αγώνα. Πρέπει κάποτε πέρα από τις πορείες και τα δακρυγόνα να κάτσουμε να συζητήσουμε. Από κει και πέρα και με μια συναυλία μπορείς να αντιδράσεις... Αν και όταν φέρεσαι με το γάντι δεν σε παίρνουν υπόψη.

ΑΝΤΙ: Ας υποθέσουμε ότι ερχόσασταν σήμερα σε επαφή με τον κ. Σουφλιά. Τι θα ζητούσατε να αλλάξει ή να θεσπίσει;

Αλέξης: Να αυξηθεί τις δαπάνες για την Παιδεία, είναι το σημαντικότερο.

Στέφανος: Πρέπει να φροντίσουμε για το τώρα και να προγραμματίσουμε το αύριο. Και αυτό θα γίνει με επιπλέον δαπάνες. Από πού; Από το αποθεματικό; Πάντως το 6,8% του προϋπολογισμού δεν φτάνει. Το άλλο που θα ζητούσα είναι η επισκευή των αιθουσών, νέα βιβλία που να ανταποκρίνονται στο σήμερα, υλικοτεχνική υποδομή που δεν υπάρχει και σίγουρα θέρμανση... Λένε

νηστικό αρκούδι δεν χορεύει. Κρύος μαθητής αναγκάζεται να κοιμάται στην τάξη, φορώντας το μπουφάν του και αγκαλιά με την τσάντα και τα βιβλία του.

Από την άλλη είναι οι καθηγητές μας. Βλέπεις βιολόγο να διδάσκει χημεία, φιλόλογο κοινωνιολογία. Χρειαζόμαστε ειδικευμένους καθηγητές. Οι οποίοι, και ας με συγχωρέσουν, πολλές φορές κατέβηκαν μαζί μας σε κινητοποιήσεις για την αναβάθμιση της Παιδείας, το πιο σημαντικό γι' αυτούς όμως ήταν γραμμένο κάτω κάτω στο πανό: 18 χιλιάδες. Όχι πως έχουν άδικο...

Αλέξης: Εγώ θα ζητούσα επίσης να προσπαθήσει να έρθει σε ουσιαστική επαφή μαζί μας. Όχι μέσα από ερωτηματολόγια αλλά θεσπίζοντας μαθητικά όργανα που θα μπορούν να διαλέγονται με τους φορείς και να διαμορφώνουν θέση. Όχι σαν την ΕΦΕΕ, ένα όργανο που θα αποφασίζει πορείες. Κάτι που να εκφράζει την άποψή μας.

ΑΝΤΙ: Εν κατακλείδι, πιστεύετε ότι τα μηνύματα της περιόδου των καταλήψεων εξακολουθούν να είναι επίκαιρα;

Αλέξης: Οι καταλήψεις ήταν φαινόμενο που ανέδειξε πολλά στοιχεία. Τα μηνύματα είχαν να κάνουν με μια κατάσταση, αφορούσαν μια νέα γενιά που μπλέχτηκε με την πολιτική με έναν εντελώς διαφορετικό τρόπο. Που ένωσε το ατομικό και το συλλογικό. Αυτά σίγουρα συνεχίζουν να υπάρχουν. Το ερώτημα είναι αν όλα αυτά που βγήκαν τότε στην επιφάνεια μπορούν να εκπροσωπηθούν και να στηριχτούν και φέτος. Κανένας πολιτικός φορέας δεν μπορεί να εκπροσωπήσει αυτόν τον «ριζοσπαστισμό», καμιά πολιτική οργάνωση δεν μπορεί να εμπλουτίσει αυτές τις δυνάμεις.

Στέφανος: Το αίτημα να μπαίνεις στο σχολείο χωρίς να κοιτάς το ρολόι πότε θα φύγεις. Το αίτημα, το σχολείο να γίνει δεύτερο σπίτι σου και όχι ένα απόμακρο κτίριο που μπαίνεις μέσα να κάνεις καταστροφές... είναι επίκαιρο. Στις καταλήψεις οι μαθητές αγαπήσανε το χώρο που ζήσανε, τον καθάρισαν, τον έβαψαν, τον συντήρησαν με δικά τους έξοδα. Τα μηνύματα όλα οδηγούν σε ένα: δώστε τα κατάλληλα εφόδια για να αγαπήσουν οι μαθητές το σχολείο.

Ο καλός και ο κακός άγγελος της επόμενης ημέρας

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

Εάν η πολιτική ήταν αριθμητική, οι αλλαγές που θα είχαν καταγραφεί στο εσωτερικό του ΣΥΝ θα ήταν ίσως ανεπαίσθητες. Οι τάσεις που ευαγγελίζονται –με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο– τη λεγόμενη «αριστερή στροφή» συγκέντρωσαν ποσοστό 65%, έναντι 63% του συνεδρίου του 2005, αντίστοιχη ήταν φυσικά και η πώση των τάσεων που ευαγγελίζονται –επίσης με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο– τη λεγόμενη «ανανέωση»: από το 37% πρόπερι, πέρασαν στο 35% σήμερα. Όπως ακριβώς είχε συμβεί και τότε, στην κάλη για πρόεδρο, το προβάδισμα της «αριστερής στροφής» διευρύνθηκε ακόμα περισσότερο: 67% το 2005 (με δύο τότε υποψηφίους), 70% εφέτος. Ακόμα κι αυτή η διαφορά των τριών μονάδων ωστόσο ισούται εντυπωσιακά με το ποσοστό της «ανανεωτικής» εκείνης τάσης («Υπέρβαση») που επέλεξε να υποστηρίξει την υποψηφιότητα του Αλέξη Τσίπρα, διαφοροποιούμενη από την πλειονότητα της πτέρυγας, που στήριξε τον Φώτη Κουβέλη. Οι διαφοροποιήσεις ωστόσο που παρουσιάζει η επόμενη ημέρα στο ΣΥΝ αποτελούν απτή απόδειξη ότι η πολιτική δεν ταυτίζεται με την αριθμητική.

Στην πραγματικότητα βέβαια, ένα μεγάλο μέρος των αλλαγών που συντελούνται αυτή τη στιγμή στο ΣΥΝ είναι απότοκο των συσχετισμών που διαμορφώθηκαν στο 4ο συνέδριο και παγιώθηκαν στη συνέχεια από την ίδια την πραγματικότητα. Το 2005, για πρώτη φορά, το Αριστερό Ρεύμα εξέλεξε πρόεδρο του ΣΥΝ με δική του υποστήριξη, διακόπτοντας έτσι μια υπερδεκαετή περίοδο ιδιότυπης «συγκάτοικησης», κατά την οποία οι κομμουνιστογενείς τάσεις είχαν την απόλυτη πλειοψηφία στα όργανα του κόμματος, αλλά όχι και τον πρόεδρό του. Ωστόσο, αυτό που εξαρχής

έδωσε ενδιαφέρον σε εκείνη την αλλαγή ήταν το γεγονός ότι, αν και ο Αλέκος Αλαβάνος εξελέγη με τη στήριξη και τις ψήφους του Αριστερού Ρεύματος, δεν προερχόταν από αυτό. Γεγονός που μετέτρεψε την εκλογή του όχι σε αποκατάσταση της επετηρίδας αλλά σε ανακάτεμά της. Ο Αλέκος Αλαβάνος πολιτεύθηκε από την εκλογή του μέχρι και την αποχώρησή του από την ηγεσία του ΣΥΝ, σεβόμενος όσο το δυνατόν πιο λίγο τους μηχανισμούς στο εσωτερικό της Κουμουνδούρου.

ΚΟΜΜΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

Το γεγονός αυτό ήταν που άλλαξε στην ουσία την πορεία του Συνασπισμού. Το κουρασμένο κόμμα που για χρόνια αποτελούσε όμηρο των συμβιβασμών και των κομπρεμί ανάμεσα στις οργανωμένες τους τάσεις, μετατράπηκε μέσα σε μικρό σχετικά χρονικό διάστημα σε κόμμα πρωτοβουλίας. Ένα μεγάλο μέρος αυτής της αλλαγής βέβαια –το έχουμε τονίσει ξανά αυτό– βασίστηκε στην εικόνα. Ο ΣΥΝ είχε πραγματική συμμετοχή στα κινήματα τα οποία επικαλείται, μικρότερη από όση του αποδίδεται. Και δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετικά, γιατί το δυναμικό του (τουλάχιστον αυτό που κληρονόμησε η νέα ηγεσία του στο συνέδριο του 2005) δεν ήταν ούτε πολύ μεγάλο ούτε πολύ ενεργό. Έστω κι έτσι όμως, οι συμβολικού χαρακτήρα αρχικά αλλαγές έδωσαν μια αίσθηση φρέσκου αέρα για το ΣΥΝ στην κοινωνία.

Η συγκρότηση του ΣΥΡΙΖΑ, από εκλογικού χαρακτήρα συμμαχία που ήταν το 2004 (και μάλιστα κόντευε να διαλυθεί), μετατράπηκε σε στρατηγικό εγχείρημα. Η διοργάνωση του Κοινωνικού Φόρουμ (το πνεύμα του οποίου πάντως έφθασε εξαιρετικά αλλοιωμένο στην Ελλάδα) αντιμετωπίστηκε θετικά από

ευρέα κομμάτια της ελληνικής κοινωνίας. Η υποψηφιότητα Τσίπρα στο Δήμο της Αθήνας και η συγκρότηση ενός ψηφοδελτίου αρκετά έξω από τα στεγανά της Κουμουνδούρου υπήρξε μια μέγιστη επιτυχία. Και τέλος, η επίμονη αναφορά και υπεράσπιση των νεολαιίστικων κινημάτων, ακόμα και όταν αυτά δυσφημούνταν από τα ΜΜΕ και έμοιαζαν να τρικλίζουν στην αποδοχή της κοινής γνώμης, έδωσαν στο ΣΥΝ πολύτιμο οξυγόνο στο επίπεδο της πολιτικής συνέπειας, στο οποίο ιστορικά πάσχει. Από ένα αργό πολιτικό εκκρεμές, ο Συνασπισμός οριζόταν πλέον στα μάτια της κοινής γνώμης ως ένα κόμμα με πιο καθαρά αριστερά και ριζοσπαστικά χαρακτηριστικά. Σε όλα αυτά ήρθαν να προστεθούν μια σειρά από ευνοϊκές συγκυρίες: η πολιτική κρίση του ΠΑΣΟΚ, η ειδική προσωπική ανεπάρκεια του Γιώργου Παπανδρέου, οι πυρκαγιές. Τέτοιες συγκυρίες όμως στο παρελθόν –και αυτό πρέπει να ειπωθεί– περισσότερο μπερδευαν το ΣΥΝ παρά τον βοηθούσαν.

ΧΤΥΠΗΜΑ ΣΤΟ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ

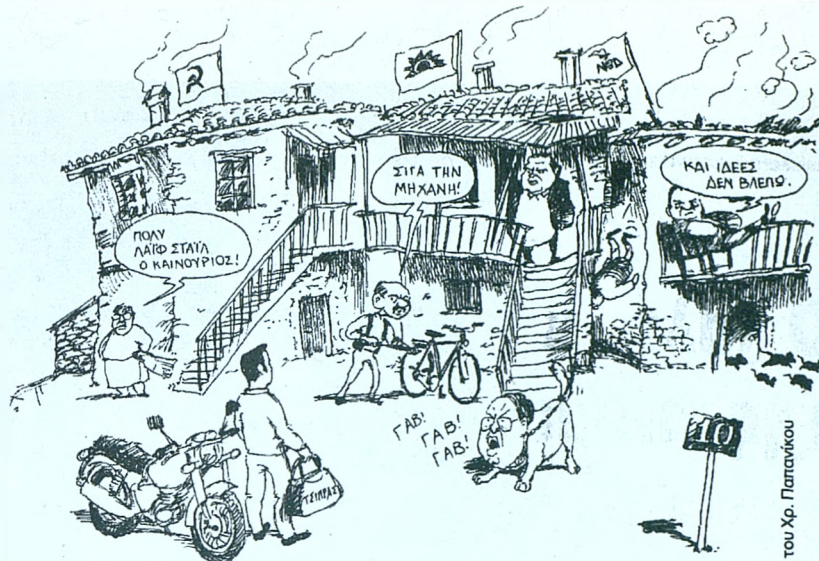
Το αποτέλεσμα των εκλογών του Σεπτεμβρίου αποτέλεσε δικαίωση της πολιτικής αυτής. Ο ΣΥΝ ισοφάρισε σχεδόν την καλύτερη εκλογική επίδοση της ιστορίας του (5,1%), αλλά αυτή τη φορά θέτοντας πιο επιθετικά προτάγματα και χωρίς να εκμεταλλευτεί τον οίκτο των ψηφοφόρων, όπως είχε συμβεί το 1996, όταν πάλευε για να επανέλθει στο Κοινοβούλιο. Ο άμεσος κίνδυνος που τον διέτρεχε ωστόσο ήταν το αποτέλεσμα αυτό να χρησιμοποιηθεί ως όχημα για να ισχυροποιηθούν οι νέοι συσχετισμοί στο εσωτερικό του κόμματος. Αυτό θα σήμαινε ενίσχυση του μηχανισμού του Αριστερού Ρεύματος έναντι της Ανανεωτικής Πτέρυγας και σταθεροποίησης

του Αλέκου Αλαβάνου ως ηγέτη του ΣΥΝ, με δικαίωμα πρωτοβουλιών και έξω από την πλειοψηφία που τον στήριξε. Οι κινήσεις αντίθετα του –πρώην πλέον– προέδρου του ΣΥΝ στράφηκαν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Η παραίτησή του (ανεξάρτητα από το αν οφειλόταν και σε προβλήματα υγείας) αποτέλεσε ένα αποφασιστικό χτύπημα προς το μηχανισμό, ακριβώς τη στιγμή που αυτός ο τελευταίος είχε αρχίσει να τον συνηθίζει. Και το σύνθημα για το «ρεύμα εξουσίας» που εξαπέλυσε αυτούς τους τελευταίους μήνες της θητείας του, έσχατη κίνηση αλλαγής στρατηγικής στην πολιτική σκακιέρα, την οποία απέδειξε ότι γνωρίζει να χειρίζεται καλά.

Αν και φαινομενικά ηττημένη από όλη αυτή την εξέλιξη εμφανίζεται η Ανανεωτική Πτέρυγα του ΣΥΝ (και όντως είναι, αφού οι επιλογές και οι αντιρρήσεις της στην πολιτική στροφή της τελευταίας τετραετίας ουδόλως δικαιώθηκαν), το χτύπημα είναι εξίσου καίριο και για το Αριστερό Ρεύμα. Διότι η άμεση παραίτηση Αλαβάνου τού στέρησε τη δυνατότητα να κεφαλαιοποιηθεί την εκλογική επιτυχία της αριστερής στροφής του ΣΥΝ, ενισχύοντας τις θέσεις του στο μηχανισμό. Ταυτόχρονα, η εμφανής διάθεση του επικεφαλής του ΣΥΡΙΖΑ να προωθήσει από τώρα τον Αλέξη Τσίπρα στην ηγεσία του ΣΥΝ εκ των πραγμάτων μειώνει τον πολιτικό ρόλο της γενιάς στην οποία κατά κόρον στηρίζεται το Αριστερό Ρεύμα, και ας ομνύουν όλοι περί του αντιθέτου.

ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Η βασικότερη πολιτική κίνηση που έγινε ωστόσο στο μεσοδιάστημα ανάμεσα στις εκλογές του Σεπτεμβρίου και το συνέδριο –και ενόχλησε στην πραγματικότητα πολλά μέλη, τόσο του Αριστερού Ρεύματος όσο και των εταίρων του ΣΥΡΙΖΑ– ήταν οι συχνές αναφορές του Αλέκου Αλαβάνου στην προοπτική μετατροπής του ΣΥΝ σε έναν εναλλακτικό κυβερνητικό φορέα. Εκμεταλλευόμενος μεταξύ άλλων και την πολιτική διάλυση του ΠΑΣΟΚ, που το καθιστά έναν ξεδοντιασμένο δράκο στο αιώνιο παραμύθι της «Κεντροαριστεράς», ο επικεφαλής του ΣΥΡΙΖΑ μπόρεσε να θέσει επί τάπητος το ζήτημα της συγκρότη-



του Χρ. Παπανίκου

ΑΡΙΣΤΕΡΗ «ΦΟΥΣΚΟΔΕΝΤΡΙΑ»

Η Συνασπισμική Αριστερά έχει καλό αέρα στα πανιά της. Κάπως έτσι το είπε κι ο Αλέξης στο τέλος του Συνεδρίου του ΣΥΝ, μακάρι και ιστορικού Συνεδρίου, που του εμπιστεύτηκε το δύσκολο τιμόνι ενός δύσκολου σκάφους σε μια δύσκολη (και μουντή!) για τον τόπο μας εποχή. Με τον ίδιο να ενσαρκώνει για πρώτη φορά μια ελπίδα απ' τα αριστερά.

Κι υπάρχουν, είναι αλήθεια, προμηνύματα αριστερής «φουσκοδεντριάς», καθώς ο αέρας του Αλέξη κινεί στον πολιτικό μας ορίζοντα ελπιδοφόρα αριστερή «γύρη».

Απ' τη διαφαινόμενη όμως «ανθοφορία» ως την «καρποφορία» η απόσταση είναι μεγάλη. Και είναι πολλά αυτά που μπορούν να χαλάσουν την «ανθοφορία» κι ακόμα πιο πολλά αυτά που μπορούν να χαλάσουν την «καρποφορία». Όπως, ας πούμε, μια «όξινη βροχή»... εκ των ένδον.

Που σημαίνει όρτσα, Αλέξη, αλλά με «λόγιασμα», όπως ορίζει και η κρητική μαντινάδα: «Όντε λογιάζσεις μια δουλειά / όρτσα και μη φοβάσαι / αμόλα την τη νιότη σου / και μη τηνε λυπάσαι». Κι αυτό το «λόγιασμα» είναι ισοδύναμο με το «με λογισμό και μ' όνειρο» του Σολωμού και με το «θέλει αρετήν και τόλμην» του Κάλβου. Πολύ όμως περισσότερο αναπέμπει στο του Ελύτη: «Αν δεν στηρίξεις το ένα σου πόδι έξω απ' τη γη, ποτέ σου δεν θα μπορέσεις να σταθείς επάνω της».

Χωρίς «λόγιασμα», χωρίς «λογισμό και όνειρο», χωρίς «αρετή και τόλμη», μα πιο πολύ χωρίς αυτό που ορίζει η ποιητική ρήση του Ελύτη, χωρίς δηλαδή τη διαλεκτική σύνδεση του «εφικτού» με το «οραματικό», η διαφαινόμενη «ανθοφορία» δεν θα γίνει πραγματική, κι αυτή με τη σειρά της δεν θα οδηγήσει σε «καρποφορία».

Πολύ απλά, για να δέσει καρπό η αριστερή «γύρη» που κινεί στον πολιτικό μας ορίζοντα ο αέρας του Αλέξη Τσίπρα, πρέπει: Πρώτον, η «γύρη» να γίνει αριστερή πρόταση διακυβέρνησης. Μια όμως πρόταση με το ένα πόδι στο «εφικτό» και το άλλο στο «οραματικό», χωρίς να χάνεται ο βηματισμός προς το μέλλον. Δεύτερον, ο ΣΥΝ (ΣΥ.ΠΙ.ΖΑ) να γίνει γόνιμη μήτρα της αριστερής «καρποφορίας», που είναι και το μεγαλύτερο πρόβλημα του νέου του προέδρου. Γιατί, παρά την ευφορία της περιόδου, είναι πικρή η αλήθεια πως, όσο προχωρά κανείς απ' τον κόσμο του ΣΥΝ προς την «Κουμουνδούρου», τόσο το οξυγόνο λιγοστεύει. Εννοούμε την «κουμουνδουροκεντρική» λειτουργία του κόμματος, τις «τάσεις» νομής της εσωκομματικής εξουσίας, την έλλειψη υποδομών για παραγωγή εμπνευσμένου αριστερού προγραμματικού λόγου, τον κίνδυνο να γίνει ο ΣΥΝ (ΣΥ.ΠΙ.ΖΑ)... «πρωτοπορία» οπισθοφυλακών και να αυτοπεριθωριοποιηθεί. Αλλά και άλλα ακόμη που θα αρχίσουν να φαίνονται τώρα που μπαίνει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος όλων και αρχίζουν τα πολύ ωραία και συνάμα τα πολύ δύσκολα.

Όμως ας μην το γρουσουζεύουμε. Ο Αλέξης είναι ώριμη νιότη. Έχει κότσια, όπως λένε στην τζουερκιώτικη γλώσσα της ρίζας του, και θα τα βγάλει πέρα. Έχει και τις ευχές όλου του κόσμου του ΣΥΝ αλλά και πολύ μεγάλο μέρος της ελληνικής κοινωνίας, που προσβλέπει σ' αυτόν. Κι οπωσδήποτε ξέρει πως, αν δεν βάλει... οξυγόνο στην Κουμουνδούρου, το στοίχημα δεν θα κερδηθεί. Όρτσα, Αλέξη!

Λαοκράτης Βάσσης



Βαριά, αλλά ενδιαφέρουσα, η κληρονομιά που αφήνει ο Αλέκος στον Αλέξη.

σης ενός εναλλακτικού κυβερνητικού πόλου, ενός συνασπισμού εξουσίας κατά κάποιον τρόπο, χωρίς να εξαναγκαστεί να πει με ποιους. Στην ουσία, ο Αλαβάνος αναφερόταν σε συνεργασία ενός ενδυναμωμένου Συνασπισμού με ένα διαλυμένο ΠΑΣΟΚ ή με θραύσματά του. Αυτή η υπόνοια ήταν άλλωστε που προκάλεσε και την οργισμένη ανταπάντησή του Πάγκαλου.

Η συζήτηση αυτή ενοχλεί το Αριστερό Ρεύμα, γιατί το ξεπερνά. Ο μηχανισμός του, που είναι (ήταν) αρκετός για να ελέγχει τον ΣΥΝ της Κουμουνδούρου, δυσκολευόταν ήδη να ελέγξει τις διαδικασίες του ΣΥΡΙΖΑ και είναι απολύτως αδύναμος να ασκήσει οποιονδήποτε έλεγχο σε ευρύτερα πολιτικά σχέδια τα οποία υπερβαίνουν κατά πολύ το σημερινό μέγεθος του ΣΥΝ. Για τους εταίρους του ΣΥΡΙΖΑ ωστόσο των μαοϊκών και των τροτσκιστικών καταβολών το πρόβλημα είναι πολύ πιο πολιτικό και βαθύ. Για αυτούς, το εγχείρημα της δημιουργίας ενός αριστερού μετώπου γύρω από το οποίο θα συγκροτηθεί η λαϊκή αντιπολίτευση όχι απλά δεν εξεμέτρησε το βίο του με το θετικό αποτέλεσμα της 16ης Σεπτεμβρίου, αλλά ακόμα δεν ξεκίνησε καν. Άλλωστε, η στροφή προς τη σοσιαλδημοκρατία είναι για τις οργανώσεις αυτές απαράδεκτη, ανεξάρτητα από το ποιος μπορεί να έχει την ηγεμονία σε μια τέτοια συνεργασία.

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ο Αλέξης Τσίπρας ως πρόσωπο είναι μια πραγματικά καλή επιλογή για να μην οξυνθούν τα πνεύματα σε περίπτωση που αυτός ο σχεδιασμός οδηγήσει

σε αντιπαράθεση. Πρώτον, γιατί απολαμβάνει –για την ώρα τουλάχιστον– μια αρκετά υψηλή δημοφιλία, που τον καθιστά μάλλον αρκετά δυνατό σε εσωκομματικά πυρά (αντεπεξήλθε άλλωστε με χαρακτηριστική ευκολία σε αυτά την περίοδο των Δημοτικών Εκλογών). Δεύτερον, γιατί, αντίθετα από τον Αλέκο Αλαβάνο, που για 20 χρόνια ζούσε στο εξωτερικό μακριά από τη σκόνη της Κουμουνδούρου, έχει κοντά του ένα συγκεκριμένο επιτελείο που προέρχεται από τα χρόνια της συγκρότησης της Νεολαίας του ΣΥΝ. Και τρίτον, γιατί η επαφή του με τις υπόλοιπες συνιστώσες του ΣΥΡΙΖΑ είναι κατά τεκμήριο καλή. Το ερώτημα είναι όμως τι θα γίνει όταν ο πολιτικός σχεδιασμός του ΣΥΝ για έναν εναλλακτικό πόλο εξουσίας θα πρέπει να μετουσιωθεί σε συγκεκριμένες κυβερνητικού χαρακτήρα προτάσεις.

Η Ελλάδα έχει την πολιτική ιδιαιτερότητα να είναι –μαζί με την Πορτογαλία– η χώρα της Ευρώπης στην οποία το Κομμουνιστικό Κόμμα επιβίωσε ως τέτοιο από το ιδεολογικό μπινγκ μπανγκ της Αριστεράς το 1989. Και μάλιστα με αποτελέσματα ιδιαίτερα θετικά (τα ποσοστά του ελάχιστο πλέον απέχουν από τα προ 1989 ποσοστά του ΚΚΕ). Ακόμα κι αν ο ΣΥΝ εκμεταλλευόμενος το θετικό κλίμα της περιόδου ξεπεράσει εκλογικά το ΚΚΕ και παρά τις σχετικές προγνώσεις, είναι εξαιρετικά αμφίβολο –έως απίθανο– να διαλύσει τη δυναμική του Κομμουνιστικού Κόμματος στη νεολαία και τους εργαζόμενους. Δεδομένου αυτού, για να μετατραπεί σε κόμμα εξουσίας, ο ΣΥΝ είναι υποχρεωμένος

να αναζητήσει μαζική υποστήριξη από τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ. Αυτός είναι ένας πολύ ορθολογικός πολιτικός σχεδιασμός, πλην όμως προϋποθέτει μια «στροφή στη στροφή» για το ΣΥΝ. Δηλαδή μια προσέγγιση με τον παραδοσιακό πολιτικό λόγο του κόσμου του πιο λαϊκού –έστω– του ΠΑΣΟΚ.

ΑΛΛΑΓΗ ΑΤΤΕΝΤΑΣ

Προφανώς ο πρώτος στόχος του ΣΥΝ στην ερχόμενη περίοδο είναι να αλλάξει και την ατζέντα και το ύψος της πολιτικής συνολικά. Όσο περισσότερο θα επιτύχει αυτό, τόσο λιγότερο θα είναι υποχρεωμένος να προσεγγίσει τον παραδοσιακό πολιτικό λόγο των λαϊκών στρωμάτων, που, αν και κοινωνικός, είναι συχνά ελάχιστα ριζοσπαστικός. Το να απευθυνθεί ωστόσο στα στρώματα αυτά με συγκεκριμένες προτάσεις είναι κάτι που σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να το αποφύγει. Και μπορεί ο Αλέκος Αλαβάνος και ο Αλέξης Τσίπρας να επιμένουν στην επιτυχημένη παρομοίωσή του πρώτου με το 1977, το ΠΑΣΟΚ και την ΕΔΗΚ, ωστόσο ο κοινωνικός συντηρητισμός είναι ένα ρεύμα μάλλον ενισχυμένο στην Ελλάδα σε σχέση με την περίοδο εκείνη.

Ανάμεσα λοιπόν στο να ακολουθήσουν τον παραδοσιακό πολιτικό κανόνα «κερδίζεις ένα κόμμα από τα αριστερά και τις εκλογές από τα δεξιά» (κινδυνεύοντας να μείνεις στην πορεία από κοινωνικά καύσιμα) και στη μετατροπή του ΣΥΝ σε ένα κόμμα ισχυρής ριζοσπαστικής διαμαρτυρίας που θα ενισχύεται μόνο όσο το πολιτικό και το οικονομικό σύστημα θα αδυνατεί να βγει από το αδιέξοδό του, ο Αλέξης Τσίπρας και η νέα γενεά στελεχών του ΣΥΝ καλούνται να βρουν μια μέση λύση που θα προσφέρει και μαζικότητα και ριζοσπαστισμό και σταθερότητα. Μέχρι τώρα, το τραπέζι αναποδογυρίστηκε επιτυχημένα δύο και τρεις φορές στο εσωτερικό του ΣΥΝ. Πλέον, μένει η δύσκολη δουλειά, να αναποδογυρίσει και στην κοινωνία. Αν τα καταφέρουν, θα έχουν σημειώσει μια τομή στην ιστορία της ελληνικής Αριστεράς. Αυτός είναι ο καλός άγγελος ετούτης της προσπάθειας. Η φάρσα όμως παραμονεύει και είναι ο κακός άγγελός της.



ΠΡΙΝ ΔΕΚΔ, ΠΡΙΝ ΕΙΚΟΣΙ, ΠΡΙΝ ΤΡΙΑΝΤΑ ΤΟΣΔ ΧΡΟΝΙΑ

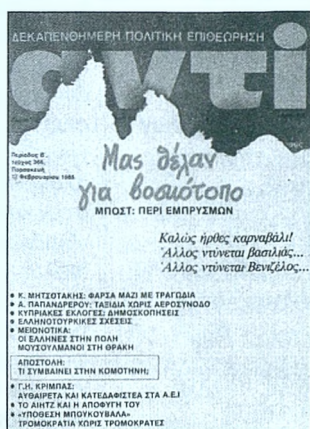
Η σελίδα έχει τους φίλους της οι οποίοι είναι μάλιστα και προσεκτικοί αναγνώστες. Έτσι, μας επισήμαναν ότι στο τχ. 913, το σχόλιο για τον Κ. Σημίτη είχε «γλυστρίσει» από το τχ. 364 (15.1.1988) σε μία δεκαετία



• Αντιγράφουμε το σχόλιο Εθνική Αντίσταση:
«Ο ορισμός είναι γνωστός: όταν ένας σκύλος δαγκώσει έναν άνθρωπο, αυτό ΔΕΝ είναι είδηση. Όταν ένας άνθρωπος δαγκώσει ένα σκύλο, αυτό ΕΙΝΑΙ είδηση... Το θυμηθήκαμε με την πρόσφατη ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ διαβεβαίωση του υπουργού Εθν. Αμύνης κ. Ευ. Αβέρωφ στη Βουλή: «ο αγώνας του ΕΑΜ δεν ήταν εθνική αντίσταση[...]. Εμείς δεν θα τον αναγνωρίσουμε ποτέ». Ο κ. υπουργός ήταν σαφέστατος –το ίδιο σαφές όπως ήταν – πριν λίγο καιρό– έδινε επίσημα (από το ίδιο βήμα) συγχωροχάρτι στους Αμερικανούς για το χουντικό πραξικόπημα της 21/4/67 και την κυπριακή τραγωδία του '74. Και δεν μας εξέπληξε: όταν ένας σκύλος... Αν συνέβαινε το αντίθετο –τότε, μάλιστα, θα ήταν είδηση. Γιατί «ΕΚΕΙΝΟΙ» που δεν έκαναν αντίσταση, που έπνιξαν (μετά) την αντίσταση στο αίμα και περιχαράκωσαν με θεσμικά πλαίσια το κράτος (και παρακράτος) της Δεξιάς, συνεχίζοντας το «κλίμα» του εμφύλιου για 30 χρόνια, ΔΕΝ μπορούν βέβαια να δεχτούν την Εθνική Αντίσταση: θα 'ταν σα να 'φτυναν στο πρόσωπό τους».

• Στο ίδιο τεύχος υπάρχει ένα μεγάλο αφιέρωμα για το

Μακρονήσι. Δημοσιεύονται και σκίτσα που είχε κάνει ο ζωγράφος Βασίλης Αρμάος (1915–1976) στο ξερονήσι.



• Μας θέλαν για βοσκότοπο γράφει στο εξώφυλλο του τχ. 366. Τη νύχτα της Πέμπτης 28.1.1988, έγινε εμπρησμός από «αγνώστους» στα γραφεία του Αντί. Αμέσως μετά, ομάδα φίλων του περιοδικού (Μήτσος Αλεξανδρόπουλος, Φίλιππος Ηλιού, Κωνσταντίνος Καλλιγιάς, Μένης Κουμανταρέας, Χρόνης Μπότσογλου, Δημήτρης Ραυτόπουλος, Ανδρέας Φραγκιάς και Μάνος Χατζηδάκης) ξεκίνησαν καμπάνια ανοίγοντας λογαριασμό για την αποκατάσταση των ζημιών. Ανάμεσα σε άλλα, γράφουν στην έκκλησή τους για συμπαράσταση στο Αντί:
«Γνωρίζουμε τη δουλειά του περιοδικού ΑΝΤΙ και εκτιμούμε τη σοβαρότητά του και τη συμβολή του στο δημόσιο διάλογο για τα πολιτικά, αλλά και τα πνευματικά και πολιτιστικά μας πράγματα. Θεωρούμε το περιοδικό αυτό έγκυρο πολιτικό και πνευματικό βήμα και

αργότερα. Λάβοντας αναγράφεται ότι είναι γραφή του 1998 αντί του ορθού που είναι 1988. Δεν παίζουνε, κύριοι, έτσι τις δεκαετίες. Στο μέλλον θα προσέχουμε...

νομίζουμε πως είναι και δική μας υποχρέωση να το στηρίξουμε. Τόσο με τη χρηματική ποινή των 6 εκατομμυρίων, που του έχει επιβληθεί, όσο και με το πρόσφατο θλιβερό περιστατικό απόπειρας εμπρησμού των γραφείων του, το ΑΝΤΙ, ασφαλώς περνά δύσκολες στιγμές. Και μόνο το θέμα των καμένων γραφείων ενός περιοδικού, όπου χάθηκε ένα αρχείο 20 χρόνων, δεν θα μας άφηνε αδιάφορους και αδρανείς».



• Καραμανλής ή τανκς. Το σύνθημα είχε λανσάρι ο Μίκης αμέσως μετά την πτώση της Χούντας και την αποκατάσταση της Δημοκρατίας και ο Καραμανλής ήταν βέβαια εκείνος των παλαιών ημερών. Το 1998 ο Κώστας Καραμανλής τζούνιορ (και σημερινός πρωθυπουργός) διέγραψε τους απειθαρχούς στην κομματική γραμμή για τη μη ψήφιση τροπολογίας για τις ΔΕΚΟ. Τέσσερεις συνεργάτες, γράφουν για την κρίση στη ΝΔ. Άλλες εποχές τότε αλλά αξίζει να γίνουν οι αναγωγές.

Ο Δ. Καϊσης γράφει:
«Η Νέα Δημοκρατία, μόνη, πίσω, στον κλειστό εαυτό της. Το ΠΑΣΟΚ, συμπαγές διαμέσου του συνεκτικού «κολλώδους» ιστού της εξουσίας, έφτασε από μόνο του να παράγει το αντίθετό του, τις αρνήσεις του. Στο μεταξύ η κοινωνία κλυδωνίζεται. Κάποιοι προσπαθούν να διατηρήσουν κεκτημένα, η ανεργία καλπάζει απειλώντας ανησυχητικά τον συνεκτικό κοινωνικό ιστό –και η Αριστερά συνεχίζει να μην έχει πειστική πρόταση για την έξοδο από την κρίση».

Ο Κ. Τσαλόγλου γράφει:
«Όταν, στην πρώτη περίοδο άσκησης της εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ, το δήθεν σοσιαλιστικό αυτό κόμμα πετύχαινε να εδραιώσει την επιρροή του στην εκλογική πλειοψηφία με αντικαπιταλιστικές και αντι-ευρωπαϊκές μεγαλοστομίες, ποτέ δεν μπορούσε να φανταστεί ότι κάποια στιγμή θα ήταν υποχρεωμένο να «πετάξει στη θάλασσα» όλο το «έρμα» των κοινωνικο-συνδικαλιστικών του ευαισθησιών, για να τα βγάλει πέρα με τις θύελλες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, που το περίμεναν στην κυβερνητική του επανεμφάνιση. Στις αποσυνθετικές συνέπειες αυτής της εξέλιξης μοναδική παρηγοριά, πλέον, η πολιτική χρεοκοπία και της αξιολίτευσης».

• Ο Αλ. Διαμαντής γράφει:
«Η απόφαση του Κ. Καραμανλή του νεότερου να διαγράψει, με συνοπτικές διαδικασίες, τους απείθαρχους στην κομματική γραμμή βουλευτές του, στην κρίσιμη ψηφοφορία για τις ΔΕΚΟ, άνοιξε τους ασκούς του Αιόλου και απέδειξε τη γύμνια του πολιτικού μας συστήματος. Κόμματα χωρίς αρχές, χωρίς θέσεις για τα μεγάλα συμφέροντα, ηγέτες, φατρίες και ομάδες που διαγκωνίζονται για την εξουσία –ενώ, για κρίσιμα προβλήματα του τόπου, αντιμετωπίζονται με συνθήματα».

• Και ο Τ. Παππάς σημειώνει ότι:
«Η κρίση στη ΝΔ επιδρά "νανουριστικά" στο ΠΑΣΟΚ. Το κυβερνητικό κόμμα, με το ισχυρό ένστικτο αυτοσυντήρησης και με μια κουλούρα εξουσίας να διαπερνά όλους τους αρμούς του, φαίνεται να ωφελείται. Η ανακωχή όμως είναι προσωρινή».



Σχέδιο του Β. Αρμάου

Το παλιό πέθανε, αλλά το καινούριο αργεί να γεννηθεί...

του Βασίλη Ζήση

Τις τελευταίες ημέρες βλέπουμε ένα πρωτοφανές όργιο ίντριγκας, δοσοληψιών και εξαγορών, με πρωταγωνιστές την κυβέρνηση, τους μεγαλοεκδότες και αυτήν που ο Μητσοτάκης μάς παρέσυρε να αποκαλούμε «διαπλοκή». Η κυβέρνηση προσφέρει γην και ύδωρ, προκειμένου να σταματήσουν τα πρωτοσέλιδα και οι τίτλοι στα δελτία, τα οποία τη σπρώχνουν βαθύτερα στο βούρκο της ανυποληψίας. Κολλημένο με την πλάτη στον τοίχο, το Μαξίμου, δεν διστάζει ακόμα και να εκθέσει ανεπανόρθωτα επίλεκτα στελέχη του (όπως ο κ. Ανδριανός και ο κ. Αγγέλου) στέλνοντάς τα σε υπαγορευμένες ανακρίσεις, για να συγκαλύψουν την υπόθεση Ζαχόπουλου και να καλύψουν τον... Θέμο. Πανίσχυροι τάχα μέχρι πρότινος μεγαλοεκδότες παζαρεύουν τώρα μεταξύ τους, με την κυβέρνηση, αλλά και με τον... Θέμο, προκειμένου να ξαναμπούν στην ντουλάπα οι σκελετοί της διαπλοκής που κυκλοφορούν ελεύθεροι και τους τρομοκρατούν όλους. Σε κατάσταση απόγνωσης η κυβέρνηση προσπαθεί να κάνει αντιπερισπασμό στο ΠΑΣΟΚ με την υπόθεση της Ζήμενς, αλλά τελικά θα την πατήσει και μ' αυτό, επειδή όπως γράφουμε σε άλλες σελίδες, δεν ήταν μόνο οι πράσινοι που πούλησαν το C4I, ήταν και οι γαλάζιοι που το παρέλαβαν και το μεγάλωσαν.

Προς το παρόν ο Καραμανλής κερδίζει χρόνο μόνο από την ανεπάρκεια του ΠΑΣΟΚ και επειδή κανένας από τους εσωκομματικούς αντιπάλους του δεν μπορεί ακόμα να υψώσει το ανάστημά του και να αναλάβει πρωτοβουλία. Έτσι και επειδή η ανυποληψία του ΠΑΣΟΚ ήταν δεδομένη, αυτό που ζούμε τώρα είναι κατάρρευση του άλλου πυλώνα του δικομματισμού, της ΝΔ και του «καραμανλισμού». Η διαφθορά και η διαπλοκή πλήττουν τώρα και την αυλή του Καραμανλή, που, μετά τον Μητσοτάκη, επαγγέλθηκε κι αυτός τον αρχάγγελο της κάθαρσης. Ύστερα από τέσσερα χρόνια επικοινωνιακού δουλέματος και κοροϊδίας βλέπουμε τώρα όχι μόνο τον διευθυντή του γραφείου του πρωθυπουργού να καταθέτει στον ανακριτή ότι είχε το DVD στα χέρια του τόσες ημέρες, αλλά δεν το... είδε, αλλά κάτι πολύ χειρότερο.

ΤΟ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

Αλλά, το χειρότερο για τον κ. Καραμανλή δεν είναι αυτή η δραματική κατάρρευση της δημόσιας εικόνας που με τόσο κόπο καλλιέργησε αυτά τα χρόνια. Είναι ότι δεν ξέρει πλέον η αριστερά του τι ποιεί η δεξιά του. Όλοι γνωρίζουν (τα γράψαμε αναλυτικά και στο προηγούμενο τεύχος) ότι στη δύσκολη στιγμή ο κ. Ρουσόπουλος τον άφησε απροστάτευτο. Και ότι ήταν εκείνος που διέρρηξε στους δημοσιογράφους πως ήταν ο κ. Ανδριανός που συναντήθηκε με τον Θέμο στο Χίλτον και παρέλαβε το DVD. Τώρα, οι πληροφορίες λένε ότι ο ίδιος βρίσκεται πίσω και από τις επιθέσεις εναντίον του κ. Κλαδά και ότι το μακρύ επικοινωνιακό χέρι του Μαξίμου θωπεύει και τον Μάκη Τριανταφυλλόπουλο. Όλα αυτά γίνονται (υποτίθεται) επειδή ο κ. Ρουσόπουλος τρέφει ασίγαστο μένος εναν-

τίον του Θέμου που έβγαλε στη φόρα τις βίλες του και τη σχέση του με τον κ. Πατεράκη των Eurofighter. Επειδή όμως οι συμπεριφορές των πολιτικών δεν καθορίζονται κυρίως από τα προσωπικά αισθήματα, οφείλουμε να καταγράψουμε και την άποψη της άλλης πλευράς, του Θέμου Αναστασιάδη που στην κατάθεσή του στον ανακριτή λέει: «Επιδιώκουν τη φήμωση, ποδηγέτηση ή διάλυση της εφημερίδας, προκειμένου να πετύχουν ανεμπόδια την αγορά των μαχητικών αεροσκαφών Γιουροφάιτερ. Οι εκπρόσωποί τους συνδέονται με στενούς δεσμούς με εκδότες και επίορκους υπουργούς. Η επιχείρηση στοχοποίησης συντονίζεται από κυβερνητικούς παράγοντες, το ΜΕΓΑ, τον Δημοσιογραφικό Οργανισμό Λαμπράκη και πιο συγκεκριμένα, τον εκδότη του Βήματος Σταύρο Ψυχάρη».

Ο ΘΕΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΕΡΟΠΛΑΝΑ

Φυσικά ούτε ο κ. Θέμος είναι αναμάρτητος, αφού δεν κρύβει την προτίμησή του για τα πιο σιλιτά γαλλικά Rafale. Και φυσικά δεν είναι μόνο τα μαχητικά αεροσκάφη, στην κόντρα. Είναι και το *Πρώτο Θέμα* που χαλάει την πιάτσα των άλλων εκδοτικών επιχειρήσεων διαμεσολάβησης και προμήθειας. Απειλεί την εκδοτική και πολιτική ισχύ τους και μειώνει τις ευγενείς χορηγίες των ενδιαφερομένων μεγαλοπρομηθευτών, εφοπλιστών και χρηματιστών. Είδαμε λοιπόν αυτά τα τέσσερα χρόνια σεβάσμους και ακατάδεκτους προηγούμενους διαπλεκόμενους να εκλιπαρούν τη συντροφιά του Μάκη και του Θέμου, κι αυτοί να τους το ανταποδίδουν στα πρωτοσέλιδα αναλόγως του ποσοστού συμμετοχής και της σειράς σπουδαιότητάς τους. Επειδή όμως τα μεταξωτά σώβρακα θέλουν και επιδέξιους... ποπούς ο Θεμομακισμός μπερδεύτηκε μέσα σε

όλη αυτήν τη «χλίδα». Το πήρε επάνω του, άρχισε να εισπράττει από παντού και πήγε ντάλα μεσημέρι να καταθέσει 5.500.000 ευρώ στην τράπεζα. Εκεί όμως τον περίμεναν ο κ. Ρουσόπουλος, ο κ. Ψυχάρης, τα Eurofighter και μερικοί άλλοι. Έτσι άρχισαν όλα. Εκείνο που δεν περίμεναν ήταν ο τυχαίος παράγοντας στην ιστορία: Το πήδημα του Ζαχόπουλου από το μπαλκόνι!

Η σύγκρουση δεν είναι όμως ούτε για το Πρώτο Θέμα, ούτε για τον Ζαχόπουλο. Αυτά ήταν μόνο οι αφορμές. Λειτουργήσαν ως καταλύτης για να εκραγεί όλο εκείνο το εκρηκτικό μίγμα αντιτιθέμενων οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων που ονομάστηκε και «διακυβέρνηση Καραμανλής». Πάρτε για παράδειγμα την υπόθεση της Ζήμενης που αποτελεί (υποτίθεται) την μεγάλη αντεπίθεση του Μαξίμου. Την ξεκίνησε η φιλοκυβερνητική Καθημερινή που, ύστερα από τέσσερα χρόνια σιωπής για την Ζήμενη και την Ιντρακόμ, έγραψε: «Από το 1988 που ξεκινούν οι διαγωνισμοί και οι αναθέσεις προμηθειών στους δύο βασικούς τεχνολογικούς προμηθευτές του ΟΤΕ, Siemens και Intracom, από τη μια δικαστικοί λειτουργοί και από την άλλη Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης επιχειρούν να φωτίσουν προμήθειες ύψους τουλάχιστον 3 δισ. ευρώ». Είναι κι αυτός ένας κομψός κι ευπρεπής τρόπος για να περιγράψει κανείς τον λυσσώδη πόλεμο συμφερόντων που μαίνεται επί 20 χρόνια με αφορμή τις προμήθειες του ΟΤΕ και την αντιπαλότητα των ομίλων Βαρδινογιάννη και Κόκκαλη.

Η ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ

Το σκάνδαλο όμως της Ζήμενης και των τηλεπικοινωνιών, αποτελεί, μπορεί κανείς να πει, την «επιτομή της διαπλοκής» στην Ελλάδα, την γενεσιουργό αιτία της. Από εκεί ξεκίνησαν όλα. Ποιος ξεχνάει όσα έγιναν επί Οικουμενικής Κυβέρνησης Ζολώτα; Βγάζοντάς το πάλι στην φόρα ο Καραμανλής, είναι σαν να τους λέει ότι από εκεί που ξεκινήσαμε, εκεί θα τελειώσουμε. Είναι όμως πολύ αργά και για να ελέγξει ο ίδιος το παιχνίδι και για να αντιστρέψει τη φορά των πραγμάτων. Ποιος ξεχνάει, για παράδειγμα, ότι ο κ. Καραμανλής ανέβηκε στην εξουσία μιλώντας



εναντίον της διαπλοκής, αλλά επί της ουσίας διαπραγματευόμενος μαζί της ένα ρόλο πολιτικού επικυρίαρχου; Που τον εξασφάλισε, αλλά αποδείχτηκε ένας ρόλος προσωρινός και επισφαλής επειδή η παλιά καλή διαπλοκή ξεπεράστηκε από τα πράγματα και δεν είναι πλέον ο μοναδικός παίκτης. Νέες δυνάμεις μπήκαν στο παιχνίδι. Νέοι όμιλοι πολιτικής και οικονομικής ισχύος αναπτύχθηκαν.

Η κυρία Γιάννα Αγγελοπούλου διεκδικεί δυναμικά μερίδιο πολιτικής ισχύος, συμμαχεί τώρα και με άλλες οικονομικές δυνάμεις, όπως στην Ενέργεια (Μυτιληναίος;), και δεν κρύβει τις πολιτικές προτιμήσεις της εναντίον της κυβέρνησης. Ο κ. Κοντομηνάς, που βρίσκεται σε πορεία αποστασιοποίησης από την κυβέρνηση, αντιστρατεύεται τα συμφέροντα του κ. Κόκκαλη στον κρατικό τζόγο του ΟΠΑΠ. Η οικογένεια Μητσοτάκη (ισχυρός διαπλεκόμενος παράγων πλέον και η ίδια) στηρίζει την πολιτική και οικονομική δύναμή της σε μια ομάδα καλά δικτυωμένων εφοπλιστών και επιχειρηματιών (Μαρινάκης, Πατέρας, Μελισσανίδης, Τσάκος) που δεν βλέπουν με καλό μάτι την ισχύ της οικογένειας Βαρδινογιάννη. Ο κ. Ρέστης που τα πάει καλά με τους προηγούμενους θέλει να κάνει με τον Θέμο Αναστασιάδη την MTV, αλλά εκεί κοντράρουν όλοι οι άλλοι καναλάρχες. Και υπάρχουν φυσικά ο κ. Λάτσης με όλες τις άλλες δυνάμεις που ανταγωνίζονται για το ενεργειακό Ελντοράντο, τις μεγάλες προμήθειες των Ενόπλων

Δυνάμεων, τις τράπεζες, τα εργοστάσια Ενέργειας, τα λιμάνια, τον κρατικό τζόγο και όλα τα άλλα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ

Η αντιπαράθεση των μεγάλων συμφερόντων δεν εξαντλείται στα προηγούμενα. Που μόνο ενδεικτικά είναι της κατάστασης βαθιάς ανισορροπίας στην οποία έχει περιέλθει το πολιτικό και οικονομικό σύστημα. Αυτή όμως υπήρχε και πριν, εν υπνώσει. Γι' αυτό κάθε φορά που ξεσπούσε ένα σκάνδαλο, ο Καραμανλής έφτανε στο χείλος της καταστροφής. Το νέο αυτή τη φορά είναι ότι καταγγελίες φτάνουν μέχρι την αυλή του πρωθυπουργού. Σκάνε μέσα της και την καθιστούν κι αυτήν διαπλεκόμενη. Το Μαξίμου είναι πλέον μέρος της κρίσης της και όχι έξω ή πάνω από αυτήν. Κατά συνέπεια δεν μπορεί ούτε να την διαχειριστεί, ούτε να εγγυηθεί μια διέξοδο από αυτή. Το ίδιο συμβαίνει και με το ΠΑΣΟΚ. Είναι κι αυτό μέρος της κρίσης. Ο Καραμανλής είναι πλέον υποχρεωμένος στο τέλος της θητείας του ως πρωθυπουργός (όπως και ο Γιώργος Παπανδρέου σε άλλο επίπεδο) να υπερασπίζεται του δικομματισμού. Ο οποίος δεν χωράει πλέον όλες αυτές τις νέες και ισχυρές ομάδες. Έτσι αναζητούν νέα πολιτικά σχήματα για να μπουν κι αυτές στο παιχνίδι. Το πρόβλημα είναι ότι δεν μπορούν ακόμα να τα βρουν μεταξύ τους. Ούτε από την άλλη μεριά υπάρχουν ισχυρές πολιτικές προσωπικότητες ικανές να επιβληθούν με τη δύναμη

του χαρακτήρα τους και των οραμάτων τους. Μόνο κάτι χρυσές μετριότητες σαν τον κ. Σουφλιά υπάρχουν και μετά η οικογένεια Μητσotάκη που κανείς δεν την γουστάρει, αλλά τι να κάνουν έτσι που ήρθαν τα πράγματα. Είναι και ο κ. Βενιζέλος, αλλά αυτός μάλλον «κάηκε» νωρίς.

Έτσι θέλοντας και μη επικράτησαν οι «φωνές της λογικής» και, αφού όλοι συζήτησαν και τα είπαν μεταξύ τους, η προσωρινή διέξοδος που προκρίθηκε φαίνεται να είναι η εξής: Στον Καραμανλή θα δοθεί η δυνατότητα μιας πολιτικής διεξόδου από το αδιέξοδο και για τη σωτηρία της υστεροφημίας του (έτσι που τα έκανε). Αυτό επιχειρείται ήδη με το Ασφαλιστικό και το Σκοπιανό στο οποίο οι Αμερικανοί σκληραίνουν την στάση τους απέναντι στην Ελλάδα και απειλούν με «αντίποινα» σε περίπτωση «βέτο». Και τα δύο θέματα προσφέρονται άνετα για πρόωγες εκλογές. Το πρώτο χρειάζεται και τη συνειδητή απώλεια της «δεδηλωμέ-

νης». Για το δεύτερο απαιτείται μόνο «εθνική ομοψυχία».

Όπως όμως λέει το Σύνταγμα, εκλογές δεν μπορούν να γίνουν πριν από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο. Εδώ μπαίνει στο παιχνίδι και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, οι διερευνητικές εντολές κ.λπ., κ.λπ. Με άλλα λόγια: Αν αντέξουν μέχρι τον Σεπτέμβριο και δεν σκοτωθούν μεταξύ τους οι εκλογές θα γίνουν κανονικά. Αν δεν αντέξουν, θα συνεννοηθούν πάλι όλοι μεταξύ τους για να χάσει ανώδυνα και ωραία τη «δεδηλωμένη» ο Καραμανλής και να πάμε γρήγορα σε εκλογές με τυπικές «εντολές».

Και μετά τις εκλογές; Μετά, όλα παίζουν. Στις τελευταίες εκλογές τα τρία μικρά κόμματα συγκέντρωσαν όλα μαζί 17%. Στις επόμενες, όποτε κι αν γίνουν, θα ξεπεράσουν σίγουρα το 20%. Οπότε αυτοδυναμία τέρμα. Από το σημείο αυτό και μετά ο καθένας αρχίζει και πιστεύει ό,τι θέλει. Οι οπαδοί του Καραμανλή ονειρεύονται ακόμα και μια συ-

γκυβέρνηση με τον Γιώργο. Ο Βενιζέλος περιμένει να φτιάξει τότε το κόμμα του. Και η Ντόρα τα έχει βρει με τον Σουφλιά. Αυτό είναι και το επικρατέστερο σενάριο για τη ΝΔ: Ο Σουφλιάς μεταβατικός πρωθυπουργός σε μια κυβέρνηση συνασπισμού, η Ντόρα στην προεδρία του κόμματος, ο Μείμαρκης στη γραμματεία και ο Καραμανλής στη... Ραφήνα. Κατά τη γνώμη μου πάντως δύσκολα θα υπάρξει σημείο ισορροπίας και σε πολιτικό και σε διαπλεκόμενο επίπεδο. Και συνεπώς θα γίνει χαμός.



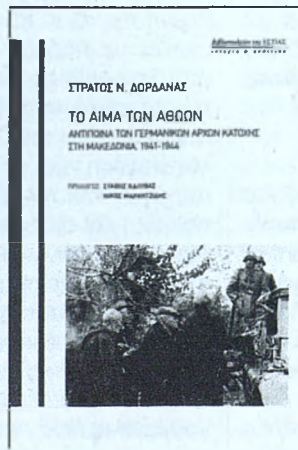
22 ΧΡΟΝΙΑ ΒΙΒΛΙΑ εκδόσεις της ΕΣΤΙΑΣ



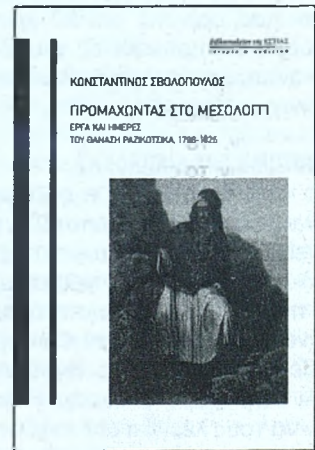
ΓΙΟΥΝΓΚ ΤΣΑΝΓΚ-ΤΖΟΝ ΧΑΛΛΙΝΤΕΪ



ΝΕΛΛΗ ΑΝΑΔΙΚΟΠΟΥΛΟΥ



ΣΤΡΑΤΟΣ Ν. ΔΟΡΔΑΝΑΣ



ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΪΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

www.hestia.gr • www.estiabookstore.gr



Από όσα διαβάσει στον επαρχιακό Τύπο η Τασία Λεβόν.

Έμμετρες εκλογές

Στην εφημερίδα *Αμοργιανοί Οριζόντες*, η Τσουχτρα σχολιάζει σε έμμετρο λόγο τις εκλογές:

Κάλπες και κάλπηκα

Οι βιαστικές οι εκλογές κατέληξαν σε ήττα για τα μεγάλα κόμματα σαν έκοψαν την... «πίτα».

Στην μοιρασιά όλ' οι μικροί βγήκαν κερδισμένοι μα η ζωή στα ίδια! Η ακρίβεια ανεβαίνει!

Κι όσο ακριβαίνει το ψωμί τόσο η Βουλή φτηναίνει, ο Λαουτζίκος στη γωνιά, εκεί θα περιμένει.

Με νόμους και με εκλογές κι ό,τι κι αν σούχουν τάξει, Λαέ, μην κάνεις όνειρα!... Τίποτα δεν θ' αλλάξει.

«Φωτεινό» καλοκαίρι

Από την εφημερίδα *Η Φωνή των Βολιμιατών* της Ζακύνθου:

Το βράδυ της 16ης Σεπτεμβρίου τελείωσε ένα από τα πιο φωτεινά καλοκαίρια των τελευταίων ετών. Το ποσοστό των ψηφοφόρων, το οποίο με βάση τον δωροεδρικό εκλογικό νόμο θεωρείται πλεονηφικό, απέδειξε πως έχει νύφη και δεν ξέχασε τις φωτίες που έκαναν στάχτη τη μισή Ελλάδα. Έτσι εξέλεξε ως κυβέρνηση το κόμμα το οποίο έχει ως έμβλημα το δαυλό!

Πυκνοί καπνοί κάλυψαν το σύμβολο του άλλου κόμματος. Έτσι δεν είμαστε σίγουροι, εδώ και καιρό είναι η αλήθεια, αν αυτό είναι ήλιος ή κάμποσα αστέρια μαζεμένα (γύρω στα πενήντα). Με την αρωγή του

δεύτερου κόμματος και διαφόρων εκδοτικών-κατασκευαστικών εταιρειών σήμανε συναγερμός στη Βουλή όπου πλέον εισήχθη ένα Ορθόδοξο κόμμα το οποίο αποτελείται κυρίως από δωδεκαθεϊστές(!), νεοναζί και άλλες... δημοκρατικές δυνάμεις.

Τέλος, στο κοινοβούλιο εισήχθησαν με τη μορφή δικέφαλου τέρατος και δύο αριστερά κόμματα.

Ο υπερπατριώτης

Από την εφημερίδα *Αθήρας* της Ικαρίας:

Οι τελευταίες εκλογές έφεραν, ως γνωστό, το κόμμα του Καρατζαφέρη να εκπροσωπείται στην Βουλή.

Οι καταβολές αυτού του κόμματος είναι γνωστές και στις τάξεις του σήμερα βρίσκονται όλα τα μπουμπούκια της ακροδεξιάς, όλων των αποχρώσεων.

Ένα από τα στελέχη του, εκλεγμένος βουλευτής και κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος αυτού του κόμματος είναι και ο **Κώστας Αϊβαλιώτης**, που, ως γνωστό, έχει καταγωγή από το νησί μας. Κανονικά θα έπρεπε να είμαστε ως Κариώτες, ικανοποιημένοι από αυτό το γεγονός.

Έλα όμως που ο κύριος αυτός, που παρουσιάζεται σαν υπερπατριώτης, όπως και οι υπόλοιποι του κόμματός του, είναι φυγόστρατος, δηλαδή δεν έχει εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, μολονότι σήμερα είναι 39 χρονών. Κατά τα άλλα όλοι σ' αυτό το κόμμα προβάλλουν σε κάθε ευκαιρία τον πατριωτισμό τους και προσπαθούν να μας πουν ότι είναι οι μοναδικοί που σκέ-



Από το Εμπρός της Λέσβου

πτονται τον τόπο μας και φροντίζουν για την εθνική μας ασφάλεια.

Ρίτσος και Σεβαστάκης

Από την ίδια εφημερίδα, τον *Αθήρα* της Ικαρίας:

Μερικές φορές συμβαίνουν πράγματα που δεν εξηγούνται με την απλή λογική. Μια τέτοια περίπτωση είναι η ενέργεια του δημάρχου στο Καρλόβασι της Σάμου που, χωρίς αναστολές, απέσυρε τις προτομές του Γιάννη Ρίτσου και του Αλέξη Σεβαστάκη, που βρίσκονταν τοποθετημένες σε δημόσιο χώρο του δήμου. Είναι μεγάλη τιμή για μια μικρή πόλη, όπως είναι το Καρλόβασι, να έχει τη δυνατότητα να ταυτίζεται με πνευματικούς ανθρώπους του μεγέθους του **Γ. Ρίτσου** και του **Α. Σεβαστάκη**. Αυτό το απλό πράγμα το είδαν και το εκμεταλλεύτηκαν, υπέρ του δήμου, οι αρχές του τα προηγούμενα χρόνια. Έρχεται λοιπόν ο σημερινός δήμαρχος ο οποίος, όπως δηλώνει, λόγω αντιδράσεων αποσύρει και βάζει τις προτομές στην αποθήκη.

Αυτό που τους ενοχλεί αφάνταστα είναι η πολιτική καταγωγή αυτών των ανθρώπων και οι αγώνες που έδωσαν στη διάρκεια της ζωής τους, για την ειρήνη, τη δημοκρατία και την αξιοπρέπεια της πατρίδας μας.

Πλημμύρες

Από την εφημερίδα *Μεθόριος* της Νέας Ορεστιάδας:

Γεια και χαρά πλημυροχτυπένη εβριτιά...

Εντάξει, ξέρουμε. «Δόθηκε

εντολή για την καταγραφή των ζημιών και την άμεση καταβολή ενισχύσεων στους πληγέντες ενώ οι αγρότες θα αποζημιωθούν από τον ΕΛ.Γ.Α. για τις ζηνιές που υπέστησαν...»

Είναι από την πολύ... ετοιμότητα των υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών που θα προκύψουν από τις έντονες βροχοπτώσεις και τα έντονα καιρικά φαινόμενα...

Ναυαγοί στα Δίκαια... και τη Νέα Βύσσα;

Ρηχά είναι, μπείτε αδέρφια...

Πάλι την πατήσαμε με τις πλημμύρες. Καλά δεν το έχουμε καταλάβει ακόμη ότι το κράτος δεν «πληρώνει» για τους πλημμυροπληκτους; Για να «εισπράξεις», να σε «προσέξουν», να κάνουν έργα, να εξαγγείλουν ειδικά προγράμματα πρέπει να είσαι ή πυρόπληκτος ή... χασισόπληκτος! Δεν μάθατε για το «ειδικό πρόγραμμα» που εξήγγειλε η κυβέρνηση για τα Ζωνιανά, με ένα σωρό έργα και εργάνια; Ακόμα και Στάδιο Ειρήνης και... Φυτείας, για τις «αθλητικές δραστηριότητες» θα τους φτιάξουν!

Υπομονή αδέρφια κι έχουμε μπροστά μας ολόκληρο χειμώνα και άνοιξη... Ετοιμάστε τα φουσκωτά και τα μπανιεράσας... Μπορεί να απαγορευτεί το κυνήγι αλλά επιτρέπεται το... ψάρεμα!

Ζητείται πληκτράς

Από την εφημερίδα *Χανιώτικη Ελευθεροτυπία*:

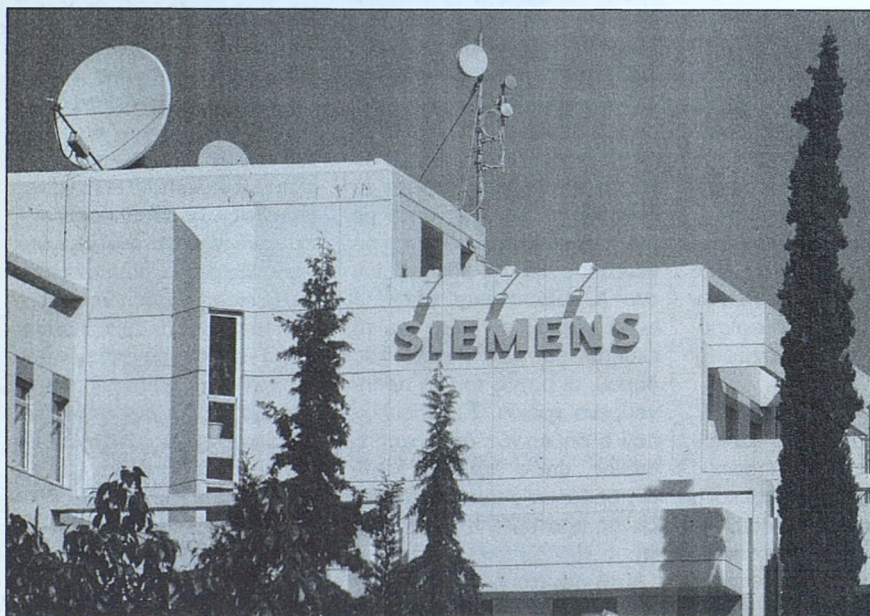
Ζητείται πληκτράς, με γνώση Λαϊκού - Νησιώτικου και Κρητικού ρεπερτορίου, για συνεργασία.

Πληρ. Τηλ. 697.....
κ. Βαγγέλης Μπρ.

Οι υποκλοπές γίνονταν και μέσω του C4I

του Ρεπόρτερ

Όχι απλώς οικονομικό και πολιτικό, αλλά και εθνικό αποδεικνύεται το σκάνδαλο της Siemens. Μπορεί βεβαίως τα μέχρι τώρα στοιχεία από τις εισαγγελικές έρευνες σε Γερμανία και Ελβετία να δείχνουν ότι οι μεγαλύτερες μίζες δόθηκαν για μεγάλες «μπίζνες» στον ΟΤΕ. Ωστόσο, το σκάνδαλο που αντανakλά το σάπιο, διακομματικό, σκηνικό της διαφθοράς και της ρεμούλας αλλά και του εθνικού ευτελισμού και της υποτέλειας είναι αυτό του ηλεκτρονικού συστήματος ασφαλείας των Ολυμπιακών Αγώνων (C4I).



Η έδρα της Siemens στην Ελλάδα, κάτι σαν το εργαστήριο του Άγιου Βασίλη για το ελληνικό πολιτικό σύστημα.

Αναμφισβήτητα, τα χρήματα που φαίνεται ότι δόθηκαν ως μίζες (άνω των δέκα εκατ. ευρώ) είναι ασυγκρίτως λιγότερα σε σχέση με αυτά που εδόθησαν κατά τα τελευταία 15 χρόνια για «δουλειές» στον ΟΤΕ. Κάτι τέτοιο όμως δεν καθιστά το σκάνδαλο μικρότερο. Πόσο μάλλον όταν ο Έλληνας φορολογούμενος πληρώνει σήμερα –και θα πληρώνει για πολλά χρόνια ακόμη– την πιο

ακριβοπληρωμένη προμήθεια των Ολυμπιακών Αγώνων, ύψους 280 εκατομμυρίων ευρώ. Κι όλα αυτά για ένα σύστημα το οποίο ουδέποτε «δούλεψε», αλλά άπαντες, κυβερνήσεις και πολιτικοί, απέκρυψαν το γεγονός, στο όνομα δήθεν του να μη ραγίσει η εικόνα της ασφαλείας στους Ολυμπιακούς και να μην εξευτελιστεί η χώρα διεθνώς. Και το σημαντικότερο: ενώ είναι κοινή πεποίθηση μεταξύ των αξιωμα-

τούχων σε θέματα ασφαλείας ότι οι Ολυμπιακοί δεν είχαν ανάγκη από ένα σύστημα-τέρας, όπως χαρακτηρίζουν το C4I, αλλά όλα θα μπορούσαν να γίνουν και με ένα ασυγκρίτως φτηνότερο ηλεκτρονικό σύστημα, εύλογα γεννάται το ερώτημα: για ποιο λόγο η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, που υπέγραψε την προμήθεια, αποφάσισε να αγοράσει ένα σύστημα, αντίστοιχο του οποίου ουδέποτε κατασκευάστηκε στον κόσμο; Να σημειωθεί πως υψηλόβαθμοι αξιωματικοί της ΕΛΑΣ πρότειναν συστήματα με 60–80 εκατομμύρια ευρώ. Ακόμα και οι *New York Times* έγραφαν το 2004: «Οι Έλληνες υπέγραψαν συμβόλαιο για Κάντιλακ, αλλά στο τέλος θα πάρουν... Σεβρολέτ. Κι αυτή δεν θα ξέρουν πώς να τη λειτουργήσουν».

ΥΠΟΚΛΟΠΕΣ

Όλα δείχνουν ότι η σιωπή τόσο για την άκρως προβληματική λειτουργία του C4I όσο και για το άσκοπο της αγοράς εξασφαλίστηκε χάρη στις μίζες που αποκαλύπτεται ότι έδωσαν η Siemens (στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης) και η SAIC (στο Υπουργείο Αμύνης) σε πολιτικούς των δύο μεγάλων κομμάτων (και πιθανώς και άλλων μικρότερων). Το ίδιο φαίνεται ότι επετεύχθη και σε ένα μείζον εθνικό ζήτημα: στο θέμα των υποκλοπών. Πώς άλλωστε να εξηγηθεί ότι ουδείς έως σήμερα έχει φωτίσει, έστω και κατ' ελάχιστον, το ρόλο που έπαιξαν οι εκατοντάδες Αμερικανοί, μεταξύ των οποίων πολλοί πράκτορες, που βρέθηκαν πριν, κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών αλλά και μετά, στην Αθήνα, προκειμένου να λειτουργήσουν το σύστημα; Κι όμως, οι υποψίες ότι οι υποκλοπές γίνονταν και μέσω του C4I όχι απλά είναι έντονες, αλλά διατυπώνο-

νται ακόμα και σε έκθεση αξιωματικού της ΕΛΑΣ και μέλους της Επιτροπής που συστάθηκε επί κυβέρνησης ΝΔ για την τελική παραλαβή του συστήματος (τα στοιχεία του είναι στη διάθεσή μας).

Ειδικότερα, σε ενημερωτικό σημείωμα-υπόμνημα που συνέταξε το Φεβρουάριο του 2007 αναφέρει ότι υπάρχουν «ενδείξεις εμπλοκής στο θέμα των υποκλοπών μέσω C4I», ενώ σημειώνει: Η SAIC δεν είχε εκπαιδεύσει, ως όφειλε από τη σύμβαση, σε επαρκή βαθμό Έλληνες διαχειριστές για το σύστημα C4I. Έτσι, τη διαχείριση του συστήματος την είχε η ίδια στο κρίσιμο διάστημα της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, με όσα αρνητικά είχε αυτό για την ασφάλεια. Τούτο, γιατί άλλο είναι να υπάρχουν Έλληνες διαχειριστές του συστήματος και άλλο Αμερικανοί που είχαν άμεση πρόσβαση στους σέρβερ. Ο ίδιος επιρρίπτει ευθύνες και στη Διεύθυνση Ασφαλείας των Ολυμπιακών Αγώνων (ΔΑΟΑ), η οποία, όπως αναφέρει, «προκειμένου να υλοποιήσει τον επιχειρησιακό σχεδιασμό και να συμβάλει στη βελτίωση των συστημάτων, σύρθηκε στη διαδικασία και υποχρεώθηκε να διαπιστώσει περισσότερα από 2.000 άτομα της SAIC, ως τεχνική υποστήριξη, που «αλώνιζαν» στις ολυμπιακές εγκαταστάσεις κατά την κρίση τους σε όλη τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων».

Ιδού όμως ένα άκρως ανησυχητικό γεγονός το οποίο περιγράφει ο αξιωματικός της ΕΛΑΣ και ενισχύει τις υποψίες περί παρακολούθησης της χώρας μας από τις αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες. «Η προχειρότητα με την οποία διαχειρίστηκαν τη διαδικασία η πολιτική ηγεσία και η ΔΑΟΑ στο κρίσιμο διάστημα (θ.δ. από το καλοκαίρι του 2004 μέχρι 28-11-2004) αποδεικνύεται από τα παρακάτω: Μετά από συμφωνία που επήλθε μεταξύ των Αμερικανών και της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου Δημόσιας Τάξης και προφανώς μετά από προφορική εντολή στη ΔΑΟΑ, ο υποστράτηγος κ. Κ. (σ.σ. αναφέρει το όνομά του) ενέκρινε και έδωσε έγγραφη εντολή στη SAIC (τον Αύγουστο του 2004) για εγκατάσταση και διασύνδεση τερματικών GPS του Ολυμπιακού Κέντρου Ασφα-

Δημοσιεύτηκε στο <http://www.blog.anti.gr>

Η ιστορία της Siemens είναι η ιστορία της διαπλοκής

Σύσταση εξεταστικής επιτροπής για τη Siemens ζητάει ο Γιώργος Παπανδρέου. Εισαγγελείς ετοιμάζονται να ταξιδέψουν στο Μόναχο και το Βερολίνο. Πολεμική ατμόσφαιρα επικρατεί στα news rooms, όπου τα δημοσιογραφικά σαΐνια μετανιώνουν που δεν άκουγαν τη μαμά τους και δεν έμαθαν γερμανικά. Και ο Κόκκαλης γελάει, χο, χο, χο. Γιατί ξέρετε πόσες φορές πήγαν οι φάκελοι της Siemens (μαζί με της Intracom) στην αδέκαστη Δικαιοσύνη; Όσες φορές θάφτηκαν. Ακριβώς.

- Σεπτέμβριος 1986: Τα τηλέφωνα του ΟΤΕ χρειάζονται ανανέωση και το ΚΥΣΥΜ, με εισήγηση της υφυπουργού Βιομηχανίας Βάσως Παπανδρέου επέλεξε δύο συστήματα ψηφιακών, δόθηκαν για να μην υπάρξει εξάρτηση της χώρας από ένα, και δημιουργηθεί μονοπώλιο.

- 1988: Το Δ.Σ. του ΟΤΕ (Θ. Τόμπρας) αναθέτει, χωρίς διαγωνισμό και με διπλάσιες τιμές, την πρώτη μεγάλη προμήθεια στις εταιρείες Intracom και Siemens. Είναι οι περιβόητες 470.000 ψηφιακές παροχές.

- Ιούνιος 1989: Επί κυβερνήσεως Τζαννετάκη ο Μητσοτάκης παγώνει τη σύμβαση και η διοίκηση του ΟΤΕ (Κιουλάφας) αποφασίζει επαναδιαπραγμάτευση. Καταλαβαίνεται όλοι γιατί το έκανε ο «ψηλός».

- Νοέμβριος 1989: Αναλαμβάνει η «οικουμενική κυβέρνηση» υπό τον Ξενοφώντα Ζολώτα. Αναπληρωτής υπουργός Επικοινωνιών είναι ο Γιάννης Κεφαλογιάννης, που αντιδρά στις πιέσεις του Μητσοτάκη να υπογράψει τη σύμβαση. Αυτό προκαλεί μεγάλη κρίση στην κυβέρνηση και από τότε αρχίζει ουσιαστικά η κόντρα Βαρδινογιάννη-Κόκκαλη.

- 31 Ιανουαρίου 1990: Συνεδριάζει το συμβούλιο των πολιτικών αρχηγών (Μητσοτάκης-Παπανδρέου-Φλωράκης) και με τη συμμετοχή του γηγενούς Ζολώτα αποφασίζει να ανατεθούν οι συμβάσεις στη Siemens και την Intracom.

- Ιανουάριος 1992: Λόγω του σάλου που προκαλείται, ο 7ος τακτικός ανακριτής ασκεί ποινική δίωξη εναντίον των Siemens και Intracom για τις συμβάσεις των 470.000 παροχών. Η υπόθεση μπαίνει στο αρχείο το Μάρτιο του 1993, επί κυβέρνησης Μητσοτάκη φυσικά.

- Ιανουάριος 1992 (τον ίδιο μήνα με τη δίωξη!): Προκηρύσσεται διεθνής διαγωνισμός στον οποίο λαμβάνουν μέρος οι εταιρείες Intracom, «Ζημενς Τηλέ» (θυγατρική της Siemens), Alcatel, AT&T και Northern. Πίσω από αυτές είναι όλοι εκείνοι που ο Μητσοτάκης χαρακτήρισε τότε για πρώτη φορά «διαπλοκή».

- 21 Ιουλίου 1992: Η κυβέρνηση Μητσοτάκη αναθέτει την προμήθεια άλλων 150.000 παροχών στη Siemens και την Intracom.

- Σεπτέμβριος 1993: Η επιτροπή προμηθειών του αποκλείει με διάφορα προσχήματα τις άλλες εταιρείες και αφήνει μόνο τη Siemens και την Intracom να διαγωνίζονται μεταξύ τους.

- Οκτώβριος 1993: Ο Μητσοτάκης χάνει τις εκλογές και έχει το θράσος να πει ότι τον ανέτρεψε ο Κόκκαλης.

- Μάρτιος 1994: Η κυβέρνηση Ανδρέα Παπανδρέου κατακυρώνει τις 1.000.000 ψηφιακές παροχές στη Siemens και την Intracom. Πρόεδρος του ΟΤΕ είναι ο κ. Π. Λάμπρου, που αποκαλείται και «ταμίας του ΠΑΣΟΚ».

- Δεκέμβριος 1994: Ο εισαγγελέας εφετών Γεώργιος Ζορμπάς διενεργεί προκαταρκτική εξέταση για την προηγούμενη σύμβαση και τον Ιούνιο του 1995 ζητεί να ασκηθούν ποινικές δίωξεις κατά των Siemens και Intracom. Αναλαμβάνουν δυο εφέτες ειδικοί ανακριτές και το 1998 η υπόθεση μπαίνει κι αυτή στο αρχείο.

- 12 Μαρτίου 1996: Η κυβέρνηση Σημίτη αναθέτει με τη σειρά της την προμήθεια από τις Siemens και Intracom άλλων 270.000 ψηφιακών παροχών.

- Ιανουάριος 1997: Η κυβέρνηση Σημίτη τούς δίνει ακόμα 338.000 ψηφιακές παροχές.

- 9 Δεκεμβρίου 1997: Η κυβέρνηση Σημίτη συνάπτει προγραμματικές συμφωνίες, μεταξύ άλλων για την προμήθεια 3.000.000 παροχών συνολικού ύψους 370 δις δρχ. Με αυτές τις τελευταίες τέλειωσαν και οι ψηφιακές παροχές του ΟΤΕ. Η διαπλοκή συνεχίστηκε.

λείας με την Κεντρική Υπηρεσία της ΝGA στο Μισούρι των ΗΠΑ (υπάρχουν όλα τα έγγραφα). Έτσι, οι μυστικές υπηρεσίες των ΗΠΑ γνώριζαν όλες τις κινήσεις».

ΠΕΡΙΕΡΓΗ ΠΑΡΑΛΑΒΗ

Όμως, όπως το μείζον σκάνδαλο των υποκλοπών (παρακολουθείτο ο ίδιος ο πρωθυπουργός, όλη η κυβέρνηση, η ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων, της ΕΛΑΣ, της ΕΥΠ, κ.ο.κ) ετέθη στο αρχείο, η ίδια τύχη μεθοδεύεται και για το σκάνδαλο με το C4I. Ενώ, λοιπόν, το θέμα έπρεπε αμέσως μετά τη λήξη των

Ολυμπιακών Αγώνων να πάει σε Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής, η κυβέρνηση της ΝΔ, ως όλα δείχνουν, φρόντισε να το βάλει και αυτό στη ζυγαριά του συμψηφισμού. Και, ενώ επέδειξε μια ακραία ευαισθησία για τα ρωσικά αντιαεροπορικά συστήματα TOR, στέλνοντάς τα στην Εξεταστική, δεν έπραξε το ίδιο για τη σκανδαλώδη σύμβαση του C4I.

Ο λόγος; Εκτός του ότι η κυβέρνηση δεν ήθελε (ή δεν τολμούσε;) να τα βάλει με τους Αμερικανούς αλλά και με τον -σχεδόν- εθνικό προμηθευτή, τη γερμανική Siemens, φαίνεται ότι τα

στόματα είχαν «μπουκώσει» με χρήματα από μίζες. Και δεν ήταν μόνον οι πασόκοι, οι οποίοι σαφώς απέσπασαν τη μερίδα του λέοντος των μιζών, αφού αυτοί αποφάσισαν την προμήθεια, ήταν, ως φαίνεται, και οι νεοδημοκράτες, οι οποίοι στη συνέχεια, με άκρως αμφισβητούμενες διαδικασίες, παρέλαβαν το σύστημα. Να σημειωθεί ότι το Μάρτιο του 2007 η κυβέρνηση της ΝΔ υπέγραψε συμφωνία με την οποία υποχρεούται η κοινοπραξία της SAIC να διορθώσει τα σοβαρά λειτουργικά προβλήματα του συστήματος. Έργο το οποίο υπολογίζεται σε περίπου πε-

Το χρονικό του σκανδάλου του συστήματος ασφαλείας

1 Αρχικά το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, που ήταν συνολικά υπεύθυνο για την ασφάλεια των Ολυμπιακών Αγώνων, ανέλαβε τη διενέργεια του διαγωνισμού για το ηλεκτρονικό σύστημα ασφαλείας της Ολυμπιάδας. Αυτός σχεδιάζονταν να γίνει το φθινόπωρο του 2002. Ο αμερικανικός παράγων εμφανίστηκε ήδη από το τέλος του 2001 με τρεις ενδιαφερόμενες εταιρείες. Τις Lockheed Martin, SAIC και TITAN. Ομως η τιμή των 600 εκ. δολαρίων που ζητούσαν κρίθηκε ως εξαιρετικά υψηλή. Κατόπιν έντονου παρασκηνίου, ζυμώσεων και πιέσεων, οι Lockheed Martin και TITAN αποσύρθηκαν και στη θέση τους εμφανίστηκε η Raytheon. Έμεινε επίσης η SAIC.

Σύμφωνα με πληροφορίες προερχόμενες από παράγοντες της SAIC, ο τότε Αμερικανός πρέσβης κ. Μίλερ προωθούσε την Lockheed Martin και μέχρι το τέλος ήταν κατά της SAIC. Προωθούσε επίσης

τη Motorola, που, κατά τους ίδιους κύκλους, φέρεται να ήταν σε επαφή με την Ιντρακόμ. Εκτός του κ. Μίλερ, εμπλοκή στην υπόθεση φέρεται να είχε και ένα ακόμη στέλεχος της πρεσβείας, ελληνικής καταγωγής, που προερχόταν από το εμπορικό της τμήμα. Άκρως ενδιαφέρον είναι ότι αυτός συνελήφθη στις ΗΠΑ από το FBI περί το 2002, με σηματοδεδεμένα χρίματα. Λίγο μετά, μαζί με το κλιμάκιο της αντιτρομοκρατικής που ήλθε στην Ελλάδα για την υπόθεση της εξάρθρωσης τμημάτων της 17N, ήλθαν και τρεις πράκτορες του FBI για να ερευνήσουν υποθέσεις διαφθοράς στην πρεσβεία. Στη συνέχεια ο κ. Μίλερ έφυγε από το διπλωματικό σώμα των ΗΠΑ, αν και δεν είναι λίγοι εκείνοι που πιστεύουν ότι απομακρύνθηκε εξαιτίας ακριβώς του C4I. Λέγεται μάλιστα ότι σώθηκε από τα χειρότερα χάρη στον γιο του τότε υπουργού Αμύνης των ΗΠΑ κ. Ράμσφιλντ, με τον οποίο διατηρούσε στενές σχέσεις. Να σημειωθεί

πάντως πως στο παρελθόν, ως νεαρός διπλωμάτης, συνόδευε συχνά τον κ. Ράμσφιλντ σε υψηλής σημασίας αποστολές στη Μέση Ανατολή.

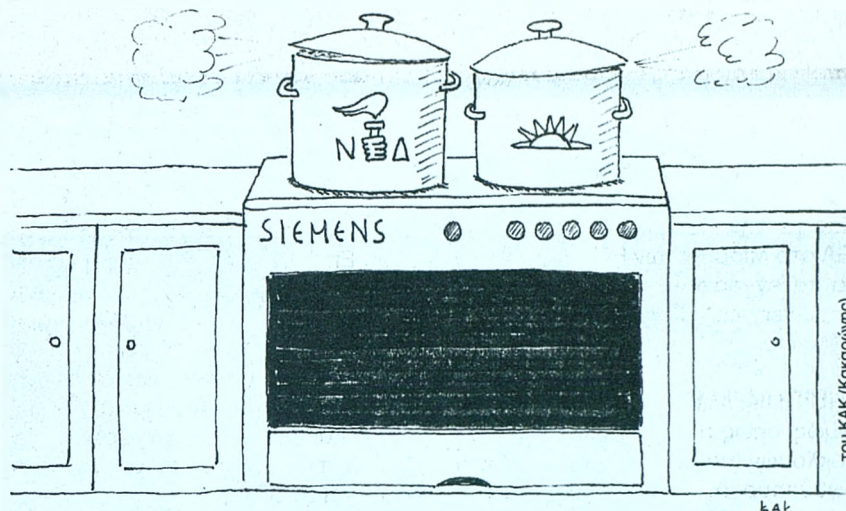
2 Αφού από αμερικανικής πλευράς επεβλήθη η SAIC για το C4I, ακολούθησε η διαδικασία διαγωνισμού μέσω του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Ο διαγωνισμός όμως έπρεπε να γίνει με τις χρονοβόρες διαδικασίες του Υπουργείου Εμπορίου για τις δημόσιες προμήθειες. Με το πρόσχημα λοιπόν ότι δεν υπάρχει αρκετός χρόνος, η ευθύνη πέρασε στη Γενική Γραμματεία Οικονομικού Σχεδιασμού και Αμυντικών Επενδύσεων (ΓΓΟΣΑΕ) του Υπουργείου Αμύνης (επικεφαλής της τότε ήταν ο κ. Σπύρος Τραυλός). Υπουργός Αμύνης ήταν ο κ. Γιάννος Παπαντωνίου. Να σημειωθεί πως το Δεκέμβριο του 2005 ο πρώην επικεφαλής της μεγάλης -και γνωστής για τις υψηλούς επιπέδου στενές σχέσεις της με τον ελληνικό κρατικό μηχανισμό-

γαλλικής εταιρείας Thales, κατήγγειλε μιλώντας στην εφημερίδα *Le Monde* ότι η εταιρεία προσπάθησε να πάρει τη «δουλειά» του C4I, αλλά οι Αμερικανοί «χτύπησαν» πολύ ψηλότερα στην ελληνική κυβέρνηση. Τότε επίσης έντονη ήταν η φημολογία ότι, αφού δεν δόθηκε κομμάτι του C4I στους Γάλλους, δόθηκε ως αντάλλαγμα ο εκσυγχρονισμός των φρεγατών (350 εκατ. ευρώ).

Μπορεί βεβαίως τυπικώς η προμήθεια να γινόταν από το Υπουργείο Αμύνης, ωστόσο η ουσιαστική δουλειά της επιλογής συστήματος και της αξιολόγησής του γινόταν από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Ο τότε επικεφαλής του ήταν ο Μιχ. Χρυσοχοϊδης, ενώ συνεργάτες του από την πλευρά της κυβέρνησης ήταν ο υφυπουργός Δημόσιας Τάξης Ευάγγελος Μαλέσιος, ο γενικός γραμματέας του υπουργείου Δ. Ευσταθιάδης και ο υφυπουργός Άμυνας Λ. Λωτίδης. Σοβαρότατο ρόλο επίσης

νήντα εκατομμύρια ευρώ και το οποίο ανέλαβε να υλοποιήσει η Siemens. Ως γνωστόν, η γερμανική εταιρεία είναι αυτή η οποία και στο πλαίσιο της εγκατάστασης του C4I, ως βασικός κατασκευαστής, απέσπασε το μεγαλύτερο μέρος από τα περίπου 280 εκ. ευρώ που στοίχισε το σύστημα.

Η κυβέρνηση διαφήμισε πολύ λίγο τη συμφωνία ως επιτυχία της. Δεν έλειψαν όμως και οι διαφωνίες μεταξύ αξιωματούχων του κρατικού μηχανισμού οι οποίοι υποστήριξαν ότι η σύμβαση μόνον την κοινοπραξία της SAIC ωφελεί. Οι διαπραγματεύσεις με την



κοινοπραξία άρχισαν από τον υφυπουργό Δημόσιας Τάξης κ. Μαργαριαννάκη όταν πολιτικός προϊστάμενος στην Κατεχάκη ήταν ο κ. Γ. Βουλγαρά-

κης. Μετά το σκάνδαλο των υποκλοπών και την αποχώρηση του κ. Βουλγαράκη, αποχώρησε υπό «τηλεοπτικές» καταγγελίες και ο κ. Μαργαριαν-

έπαιζε η Διεύθυνση Ασφαλείας των Ολυμπιακών Αγώνων (ΔΑΟΑ), η οποία αποτελείτο από αξιωματούχους των ελληνικών υπηρεσιών ασφαλείας και άλλους παράγοντες. Να σημειωθεί ότι εκ μέρους της Οργανωτικής Επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων την ευθύνη για όλες τις λειτουργίες των ολυμπιακών εγκαταστάσεων, συμπεριλαμβανομένης και της ασφάλειας, είχε ένας εκ των «ανθρώπων» της Γιάννας Αγγελοπούλου, ο Μάρτιν Σίμιτσεκ.

3 Οι κοινοπραξίες που διαμορφώθηκαν ήταν οι εξής:

Α) SAIC: Science Applications International Corp. (SAIC), IBM, Rafael Elbit, Siemens, Altec Πουλιάδης & Συνεργάτες, EADS, General Dynamics, ITT Technologies, Honeywell, ΔΙΕΚΑΤ (αυτοί κέρδισαν, αλλά μαζί με τη Siemens μπήκε στο σχήμα και η Motorola).

Β) ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ: Thales Raytheon Systems, Ελληνι-

κή Τεχνοδομική, ΔΕΛΤΑ-Singular, Info-Quest, Space Hellas, Skycruiser Airships Ltd., Motorola, Control Risks Group, BAE Systems (αυτοί έχασαν).

4 Τον Απρίλιο του 2003 παραπήθηκε ο υφυπουργός Δημόσιας Τάξης και αρμόδιος για το θέμα των προμηθειών για την ασφάλεια της Ολυμπιάδας Ευ. Μαλέσιος. Προηγήθηκαν δημοσιεύματα της *Αυριανής* τα οποία ανέφεραν ότι διαμένει δωρεάν στη βίλα του επιχειρηματία Αθανασούλη της ALTEC. Πολύ περισσότερο ότι σε αντάλλαγμα ο Μαλέσιος έδωσε στον Αθανασούλη «δουλειά της Ασφάλειας των Ολυμπιακών Αγώνων αξίας 86.700.000.000 δραχμών». Πράγματι η ALTEC μπήκε στην κοινοπραξία της SAIC και πήρε έργο, το οποίο μάλιστα, όπως αναφέρεται σε εκθέσεις τεχνικών, ήταν δύσκολο να καταστεί συμβατό με τα υπόλοιπα τεχνικά κομμάτια του συστήματος.

Αρχικώς, το κόστος του ηλεκτρονικού συστήματος

έφτανε στα 428 εκατ. ευρώ. Η κυβέρνηση όμως δεν είχε προϋπολογίσει πάνω από 211 εκατ. Οι προσφορές των δύο κοινοπραξιών ήταν: SAIC, 417 εκατ., TRS 440 εκατ. Το Δεκέμβριο του 2002 οι κοινοπραξίες έδωσαν καλύτερες τιμές. Η TRS 405 εκατ. και η SAIC 169,5 εκατ. ευρώ συν 106 εκατ. για το σύστημα επικοινωνιών των υπηρεσιών ασφαλείας ΤΕΤΡΑ. Συνολικά δηλαδή 275,5 εκατ. Ανακαλύφθηκαν όμως συγκαλυμμένα κόστη, με αποτέλεσμα το πραγματικό κόστος της προσφοράς της SAIC να φτάνει στα 317 εκατ. Εξαιτίας αυτής της κατάστασης, ο πρωθυπουργός Σημίτης εφάρετο να είναι έντονα δυσαρεστημένος και να ζητάει από τους αρμόδιους υπουργούς να κάνουν τα πάντα ώστε να μειωθούν οι τιμές. Το Μάρτιο του 2003 το ΚΥΣΕΑ αποφάσισε την κατακύρωση του συμβολαίου στη SAIC. Το έργο δεν θα έπρεπε να ξεπερνά τα 270 εκατ. ευρώ. Η TRS τότε υποστήριξε ότι μπορούσε

να κάνει το έργο με 268 εκατ. Η SAIC αποδέχτηκε την τιμή, και το κόστος του C4I έφτασε στα 280 εκατ. ευρώ, μαζί με το ΤΕΤΡΑ.

Πάντως, για τις συνοπτικές διαδικασίες με τις οποίες κατακυρώθηκε η «δουλειά» του C4I ενδεικτικό είναι δημοσίευμα της εφημερίδας *Τα Νέα* στις 24-1-2003 με τίτλο «Διαπραγματεύσεις σε χρόνο ρεκόρ». Μεταξύ των άλλων αναφέρει ότι η κυβέρνηση «φιλοδοξεί να προχωρήσει με ταχύτατες διαδικασίες το θέμα της επιλογής του αναδόχου για το ηλεκτρονικό σύστημα. Το ανώτατο όριο που ανακοινώθηκε είναι τρεις εβδομάδες για ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων. Το ΚΥΣΕΑ επικύρωσε ομόφωνα την ακύρωση του διαγωνισμού για λόγους δημόσιου συμφέροντος, ενώ αμετάβλητη παραμένει η «πολιτική επιτροπή» διενέργειας του διαγωνισμού υπό τον κ. Ε. Μαλέσιο όπως και το νομικό πλαίσιο του Υπουργείου Άμυνας».



Ο διευθύνων σύμβουλος της Siemens στην Ελλάδα κ. Χριστοφοράτος (στη μέση) τιμάται από τον υπουργό Οικονομίας Γ. Αλογοσκούφη και τον πρόεδρο του ΕΒΕΑ κ. Μίχαλο ως ο «επιχειρηματίας της χρονιάς» το 2007. Αλίμονο...

νάκης. Πολλοί είπαν τότε ότι η αιτία ήταν το C4I. Στη συνέχεια, επί υπουργίας του κ. Πολύδωρα, το θέμα ανέλαβε ο γενικός γραμματέας του υπουργείου διπλωμάτης κ. Αιλιανός. Τότε υπεγράφη η νέα σύμβαση.

Μέλος της Επιτροπής Παραλαβής του C4I ωστόσο έγραφε σε έκθεσή του για το χειρισμό της υπόθεσης: «Η SAIC έπρεπε να παραδώσει τα 30 υποσυστήματα πακέτο και σε πλήρη λειτουργικότητα στις 28 Μαΐου 2004 (με το κλειδί στο χέρι). Πράγμα που δεν έκανε, γιατί από τις πρώτες δοκιμές αποδόχης διαπιστώθηκε ότι αυτά παρουσίαζαν σοβαρές συμβατικές αποκλίσεις και σοβαρές ελλείψεις. Η σοβαρότερη απόκλιση ήταν στα 7 υποσυστήματα CDSS, που είναι και η καρδιά των υπόλοιπων υποσυστημάτων, αφού όπως είναι δομημένα δεν επιτυγχάνετο η ηλεκτρονική διεπαφή που προβλεπόταν στη σύμβαση. Μετά από σειρά θεσμικών παρεμβάσεων πέρασε η εκτέλεση της προμήθειας στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης (σ.σ. το 2006, με ειδική τροπολογία όλες οι αρμοδιότητες πέρασαν στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και πλέον το Υπουργείο Αμύνης,

ουδεμία εμπλοκή είχε στο θέμα) και, για να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις της SAIC, προωθείται σκανδαλώδης τροποποίηση της σύμβασης με αλλαγή βασικών όρων. Αλλάζει, ειδικότερα, ο βασικός όρος που έλεγε «παραλαβή όλων των υποσυστημάτων πακέτο, με το κλειδί στο χέρι» και προωθείται «παραλαβή κατά υποσύστημα στην κατάσταση που τώρα βρίσκεται με απομειώσεις. Ο αρχικός όρος ήταν ουσιώδης, γιατί τα υποσυστήματα έχουν ηλεκτρονική διεπαφή μεταξύ τους και εξυπηρετούσαν το σκοπό της προμήθειας. Με την προωθούμενη τροποποίηση παραλαμβάνονται σκέτα υλικά, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η λειτουργικότητα των υποσυστημάτων και χωρίς να εξυπηρετείται ο σκοπός της προμήθειας. Επίσης, παρατείνεται ο χρόνος παράδοσης μέχρι τον Απρίλιο του 2008, οπότε η SAIC θα πρέπει να τακτοποιήσει και το θέμα της ηλεκτρονικής διεπαφής μέσω του εναλλακτικού, νέου CDSS. Ουσιαστικά, με την προωθούμενη τροποποίηση εξυπηρετείται μόνον η SAIC, χωρίς να είναι βέβαιον ότι εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον».

ΑΧΡΗΣΤΟ

Εκτός των ερωτηματικών που προκύπτουν για τον τρόπο που έκανε την παραλαβή του συστήματος η ΝΔ, από την έκθεση του αξιωματούχου φαίνεται πεντακάθαρα ότι η Ελλάδα αγόρασε ένα άχρηστο, αλλά πανάκριβο, σύστημα. Ενδεικτικό παράδειγμα των προβλημάτων είναι ότι ακόμα και το υπερσύγχρονο σύστημα επικοινωνιών TETRA κατέρρευσε λίγο πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Το σύστημα αυτό είχε αναλάβει η αμερικανική Motorola (γενικός μάνατζέρ της είναι Έλληνας). Ιδού όμως τι αναφέρει η ΔΑΟΑ στις 26 Νοεμβρίου 2004 απευθυνόμενη στην SAIC, η οποία μάλιστα τότε απειλούσε το ελληνικό δημόσιο ότι, εάν δεν την πληρώσει, θα προσφύγει στη διεθνή διαιτησία: «Την 28-5-2004 είχατε αναπτύξει λιγότερους από τους μισούς σταθμούς βάσης που είχαν προβλεφθεί από τη σύμβαση και αφορούσαν τη ραδιοκάλυψη του συστήματος TETRA. Και αυτό παρά τις προσπάθειες που είχαμε καταβάλει, πέραν των προβλεπομένων στη σύμβαση, τόσο εμείς όσο και ο υφυπουργός Δημόσιας Τάξης με έγγραφό του προς δημόσιες υπηρεσίες για την άμεση διευκύνσή σας προς επίτευξη συμβατικού σκοπού. Μάλιστα, επειδή η καθυστέρηση στο θέμα αυτό ήταν ιδιαίτερα σημαντική, αναγκασθήκαμε κατά την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων να λειτουργήσουμε παράλληλα και το αναλογικό σύστημα επικοινωνιών. Παραμονές έναρξης των αγώνων (12-8-04), λόγω της ευπάθειας που παρουσίασε το σύστημα, και η οποία οφειλόταν πρωτίστως στην καθυστέρηση από πλευράς σας εγκατάστασης των σταθμών βάσης, το σύστημα απενεργοποιήθηκε, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί τη συγκεκριμένη ημερομηνία μείζον ζήτημα για την αποτελεσματικότητα του συστήματος TETRA». Στην πραγματικότητα, η κατάσταση ήταν πολύ χειρότερη. Μπορεί περιφερειακά να λειτουργούσαν ορισμένα υποσυστήματα, όμως ουσιαστικός συντονισμός και διαχείριση κρίσεων, βάσει του σύγχρονου συστήματος, δεν ήταν δυνατόν να γίνει. Ο λόγος; Απλώς ο κεντρικός εγκέφαλος του C4I ήταν άχρηστος. «Την 1-7-2004 –αναφέρει

αξιωματούχος του υπουργείου Δημόσιας Τάξης σε έγγραφό του προς την ηγεσία της Κατεχάκη- έμπαινε σε εφαρμογή ο επιχειρησιακός σχεδιασμός ασφαλείας, βασιζόμενος όμως στα ελλιπή συστήματα του C4I, με εξαίρεση το αερόπλοιο και κάποιες κάμερες, χωρίς όμως η επιχειρησιακή τους χρήση από την ελληνική αστυνομία να είναι σε ικανοποιητικό βαθμό. Προ αυτής της κατάστασης και επειδή έπρεπε να βγει προς τα έξω εικόνα ασφαλείας των Ολυμπιακών Αγώνων, υποχρεώθηκε ο κ. Μαργογιαννάκης, που ήταν υπεύθυνος για τα συστήματα, να έλθει σε συμφωνία με την SAIC και να διατεθούν τα συστήματα για χρήση στην κατάσταση που βρίσκονταν. Στις 7-7-2004 υπογράφηκε με την SAIC μνημόνιο προσωρινής παραλαβής προς χρήση. Κατόπιν, μετά από εισήγηση του κ. Μαργογιαννάκη, στην απόφαση του ΚΥΣΕΑ προβλέφθηκε: Μέχρι 10-8-2004 να γίνουν όποιες τροποποιήσεις απαιτούντο στη σύμβαση. Να γίνουν συμβατικές παρεμβάσεις-βελτιώσεις στα υποσυστήματα και να γίνουν δοκιμές αποδοχής τους, ώστε την 1-10-2004 να γίνει γενική δοκιμή και οριστική παράδοση-παραλαβή των συστημάτων».

Ωστόσο, υποστηρίζει ο ίδιος, «η απόφαση του ΚΥΣΕΑ ποτέ δεν υλοποιήθηκε. Επίσης, η SAIC ουδέποτε τήρησε τα συμφωνηθέντα στο μνημόνιο. Στο κρίσιμο διάστημα 20-7-2004 μέχρι 28-11-2004 παρατηρείται έντονη παρασκηνιακή δραστηριότητα, που εξυπηρετούσε μόνο την SAIC και, απ' ό,τι σήμερα αποδεικνύεται, ισχυροποίησε πολύ τη θέση της. Η πολιτική ηγεσία (κ. Βουλγαράκης, Μαργογιαννάκης, Ευαγγελίδης) ποτέ δεν αντέδρασε στην τακτική της SAIC. Απεναντίας, με προφορικές εντολές προς την ΔΑΟΑ ικανοποιούσε τις απαιτήσεις της SAIC. Και η ΔΑΟΑ, υποκύπτοντας στην κομματική συμπίεση, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της το δημόσιο συμφέρον, εκτελούσε όποια προφορική εντολή της δινόταν».

Προς επιβεβαίωση της άποψής του, ο ίδιος παραθέτει ένα ακόμα επιχείρημα: «Στις 30-9-2004», γράφει, «η ΓΔΑΕ/ΥΠΕΘΑ (σ.σ. Γενική Διεύθυνση Εξοπλισμών), βλέποντας τις καθυστε-



ρήσεις της SAIC και τις παραλείψεις της ΔΑΟΑ, κάνει έγγραφη υπόμνηση στη ΔΑΟΑ για τη γενική δοκιμή που πρέπει να γίνει την 1-10-2004. Φυσικά η δοκιμή δεν έγινε ποτέ. Στις 26-11-2004 η ΔΑΟΑ στέλνει στη SAIC εξώδικη διαμαρτυρία αντικρούοντας τις αιτιάσεις της SAIC (σ.σ. έριχνε τις ευθύνες στο ελληνικό δημόσιο για τα προβλήματα στο έργο). Δημιουργεί ερωτηματικά αυτό το εξώδικο, αφού σε δύο ημέρες η SAIC μπορούσε και έπρεπε να κηρυχθεί έκπτωτη. Όμως το πλέον ουσιαστικό που καταδεικνύει τις σοβαρές ευθύνες της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, της διοίκησης της ΔΑΟΑ και της Επιτροπής Παραλαβής είναι ότι στις 28-11-2004 παρήλθε και το μεταβατικό εξάμηνο που όριζε η σύμβαση χωρίς να παραδοθούν τα συστήματα, και SAIC δεν κηρύχθηκε έκπτωτη. Σαφώς η μη κήρυξη ως έκπτωτης της SAIC έγινε με έγκριση της πολιτικής ηγεσίας».

Στο μεταξύ είχε ξεσπάσει πόλεμος ανάμεσα στα Υπουργεία Αμύνης (τότε ακόμη είχε αρμοδιότητα) και Δημόσιας Τάξης. Ο ίδιος αξιωματούχος μάλιστα αφήνει σαφώς να εννοηθεί ότι ο

υπουργός Αμύνης κ. Β. Μείμαράκης έκανε τα πάντα ώστε να μην έχει καμία σχέση ο ίδιος και το υπουργείο του με το θέμα. Γιατί άραγε; Ίσως είναι καιρός να μιλήσει γι' αυτό ο κύριος υπουργός. Ο αξιωματούχος της Κατεχάκη λοιπόν γράφει στην έκθεσή του ότι, ενώ «οι διαπραγματεύσεις (σ.σ. ελληνικό Δημόσιο και κοινοπραξία), που συνεχίστηκαν όλο το πρώτο εξάμηνο του 2006, κατέληξαν στα θέματα της σύμβασης που πρέπει να τροποποιηθούν (απαιτήσεις της SAIC), δεν τα "βρήκαν" το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και το Υπουργείο Αμύνης. Κι αυτό γιατί αντιδρούσε ο κ. Μείμαράκης να πάει σε ΚΥΣΕΑ, καθώς και να υπογράψει κοινή υπουργική απόφαση με τον κ. Πολύδωρα για να τροποποιήσουν τη σύμβαση χωρίς ΚΥΣΕΑ». Τελικώς, ο κ. Μείμαράκης κατάφερε να πετάξει μακριά του αυτή την «καυτή πατάτα», την οποία από το 2006 πήρε εξ ολοκλήρου ο κ. Πολύδωρας. Ένα ακόμα πρόσωπο το οποίο πρέπει να μιλήσει γι' αυτή τη σοβαρή υπόθεση που ταλαιπώρησε τη χώρα τα τελευταία χρόνια και αναθερμάνθηκε με τις καταγγελίες περί μίζων από τον «στρατηγικό σύμμαχο» της SAIC, τη Siemens.

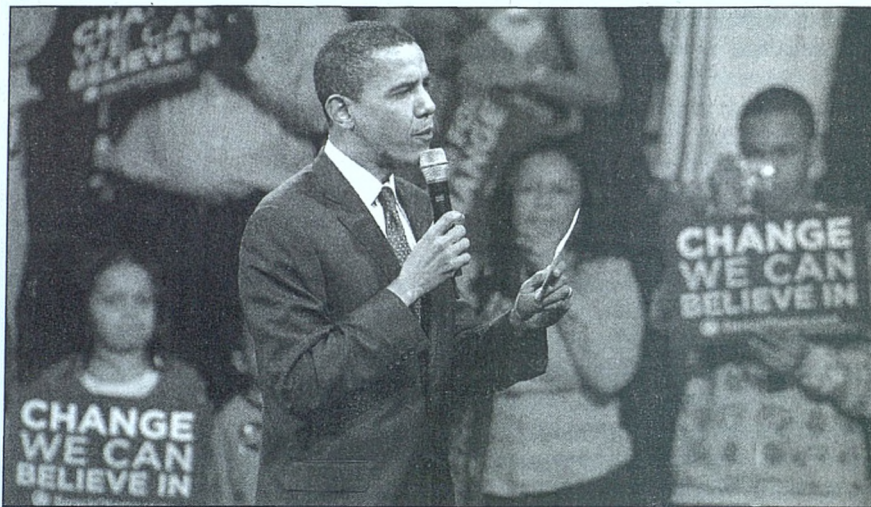
Το πικρό δίλημμα των αμερικανικών εκλογών

του Σήφη Φιτσανάκη

Κάθε τέσσερα χρόνια, κατά τη διάρκεια των προκριματικών εκλογών για την αμερικανική προεδρία, ο ελληνικός Τύπος φιλοξενεί τα καθιερωμένα συμβατικά κείμενα που αξιολογούν τους υποψήφιους. Τα περισσότερα από αυτά τους κατατάσσουν σύμφωνα με ένα και μοναδικό κριτήριο: την επιφανόμενη στάση τους στα ελληνικά θέματα.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το πρόσφατο άρθρο του Αθανάσιου Έλις στην εφημερίδα *Καθημερινή* (3/2/08) με τίτλο «Ο Ομπάμα για Ελλάδα, Κύπρο, Πατριρχείο». Ο Έλις, κατά καιρούς ανταποκριτής στις ΗΠΑ, που στο παρελθόν έχει συνεργαστεί με *Τα Νέα* και τον *Αντέννα*, πλέκει το εγκώμιο του Μπαράκ Ομπάμα, αγνοώντας επιδεικτικά όχι μόνο τους Ρεπουμπλικάνους υποψήφιους, αλλά και την εσωκομματική αντίπαλο του Ομπάμα, τη Χίλαρι Κλίντον. Αποφαινεται δε πως «η ευαισθησία του Μπαράκ Ομπάμα για την κοινωνική συνοχή [...] και ο σεβασμός που επιδεικνύει στις αρχές του δικαίου στη διεθνή σκηνή [...] ίσως οριοθετήσουν και τη στάση που θα τηρήσει ως πρόεδρος [στο] Κυπριακό, αλλά και στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις».

Αφορμή για το κείμενο φαίνεται να υπήρξε πρόσφατη εκδήλωση στην Ουάσινγκτον της «Συντονιστικής Προσπάθειας Ελλήνων» (Coordinated Effort of Hellenes), μιας συντηρητικής ελληνοχριστιανικής ένωσης που αποσκοπεί στην άσκηση πολιτικής επιρροής στο Κογκρέσο. Στην εκδήλωση παραβρέθηκε ο ίδιος ο Μπαράκ Ομπάμα, ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο της *Καθημερι-*



Μόνο οι αφελείς πιστεύουν ότι ο Ομπάμα αγχώνεται για... τη Σχολή της Χάλκης.

νής, «τάχθηκε ξεκάθαρα υπέρ μιας λύσης στην Κύπρο που θα είναι αποδεκτή από τις δύο κοινότητες και η οποία θα βασίζεται στις αρχές του δικαίου». Χαρακτήρισε δε την Ελλάδα ως «έναν από τους ισχυρότερους συμμάχους και στενότερους εταίρους των ΗΠΑ στη Μεσόγειο». Οι δύο αυτές επισημάνσεις ερμηνεύονται στο άρθρο ως «δείγμα[τα] των προθέσεων του [Μπαράκ Ομπάμα] στα θέματα που απασχολούν την Ελλάδα, τις οποίες ελπίζεται ότι θα υλοποιήσει εάν εκλεγεί πρόεδρος».

ΡΗΤΟΡΙΚΕΣ ΕΘΙΜΟΤΥΠΙΕΣ

Διαβάζοντας τα παραπάνω, θα μπορούσε κανείς κάλλιστα να αναρωτηθεί εάν υπάρχει άραγε Αμερικανός πολιτικός που θα διαφωνούσε δημόσια με τη λογική άποψη πως η λύση στο θέμα της Κύπρου θα πρέπει «να είναι αποδεκτή από τις δύο κοινότητες» και να «βασίζεται στις αρχές του δικαίου», πόσο μάλλον μιλώντας ενώπιον ελληνοαμερικαν-

νικού ακροατηρίου σε προεκλογική περίοδο! Θα μπορούσε επίσης να αναρωτηθεί εάν υπήρξε ποτέ στην πρόσφατη ιστορία Αμερικανός προεδρικός υποψήφιος που να μην αποκάλεσε την Ελλάδα «έναν από τους ισχυρότερους συμμάχους και στενότερους εταίρους των ΗΠΑ». Άλλωστε ο εθιμοτυπικός αυτός χαρακτηρισμός απευθύνεται απλόχερα από κάθε λογής Αμερικανούς πολιτικούς και διπλωμάτες προς κάθε κατεύθυνση, είτε αυτή είναι η Ελλάδα είτε η Τουρκία είτε το Τατζικιστάν.

Παράλληλα, είναι τουλάχιστον αφελέες να πιστεύει κανείς ότι προεδρικοί υποψήφιοι όπως ο Μπαράκ Ομπάμα είναι απαραίτητα γνώστες των επί μέρους πτυχών των ελληνικών θεμάτων. Το προαναφερθέν άρθρο της *Καθημερινής* αναφέρει πως ο Ομπάμα «δεν δίστασε να ζητήσει από την Τουρκία να απελευθερώσει τον Οικουμενικό Πατριάρχη και να επιτρέψει την επαναλειτουργία της Θεολογικής Σχολής της

Ο Σήφης Φιτσανάκης
(www.monogramma.blogspot.com) είναι
διδάκτωρ πολιτικών επιστημών στις ΗΠΑ.

Χάλκης». Καλούμαστε δηλαδή να πιστέψουμε πως ο Γερουσιαστής Ομπάμα, Αφροαμερικανός, με πατέρα Κενυάτη και μητέρα από το Κάνσας, είναι γνώστης των ελληνοτουρκικών θεμάτων σε βαθμό που να γνωρίζει τη Θεολογική Σχολή της Χάλκης, αλλά και τις διενέξεις του ελληνορθόδοξου Πατριαρχείου με την Τουρκία, οι οποίες σπανίως αφορούν κανέναν πέραν του στενού κύκλου των άμεσα ενδιαφερόμενων.

Αυτό που προφανώς συνέβη είναι πως ο Γερουσιαστής Ομπάμα προετοιμάστηκε για την ομιλία του στην εκδήλωση της «Συντονιστικής Προσπάθειας Ελλήνων», φροντίζοντας να συνομιλήσει προηγουμένως με επιλεγμένα άτομα της ελληνοαμερικανικής κοινότητας. Οι τελευταίοι πιθανότατα του εξήγησαν περιληπτικά τα σημαντικότερα ζητήματα που αφορούν την συντηρητική ελληνική κοινότητα των ΗΠΑ (που δεν συμπίπτουν απαραίτητα με εκείνα της Ελλάδας), υποβοηθώντας τον έτσι να αντεπεξέλθει ρητορικά και οπωσδήποτε αόριστα στις προσδοκίες των παρευρισκομένων. Αυτή είναι η συνήθης πρακτική όλων ανεξαιρέτως των Αμερικανών πολιτικών που αποζητούν τις ψήφους οποιουδήποτε εθνικού λόμπι στη «χώρα των μεταναστών».

ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Στην πραγματικότητα, για να γίνουν σοβαρές προβλέψεις των πολιτικών χειρισμών του επόμενου πρόεδρου των ΗΠΑ, είναι απαραίτητο να μελετηθούν στοιχεία πέραν των ρητορικών τεχνασμάτων των υποψηφίων. Η σημαντική αυτή προϋπόθεση ισχύει ιδιαίτερα στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής. Κι αυτό διότι οι ΗΠΑ είναι μια χώρα η εξωτερική πολιτική της οποίας επεκτείνεται και επηρεάζει ακόμα και την πιο απομακρυσμένη γωνιά της υφής. Είναι συνεπώς παράλογο να θεωρεί κανείς προφανείς τις προθέσεις οποιουδήποτε υποψηφίου προέδρου σε θέματα σχετικά δευτερεύοντα, όπως π.χ. το αμυχαικό ζήτημα στη Γεωργία ή η διένεξη Μαρόκου – Μαυριτανίας για τη Δυτική Σαχάρα. Κάτι παρόμοιο ισχύει και στην περίπτωση της Ελλάδας, διότι, όσο και αν θέλουμε να πιστεύουμε πως τα εθνικά μας ζητήματα είναι κύριας διεθνούς σημασίας, στην πραγματικότητα θέμα-

τα όπως τα Ίμια ή η Θεολογική Σχολή της Χάλκης βρίσκονται πάρα πολύ χαμηλά στον κατάλογο των πολιτικών προτεραιοτήτων της υπερδύναμης.

Για να επιχειρηθεί λοιπόν μια σχετικά τεκμηριωμένη πρόβλεψη των μελλοντικών πολιτικών επιλογών του επόμενου προέδρου των ΗΠΑ, θα πρέπει κανείς να στρέψει την προσοχή του, όχι στους υποψήφιους καθεαυτούς αλλά στις τάξεις των πολιτικών τους συμβούλων. Οι τελευταίοι θα επανδρώσουν σε μεγάλο βαθμό το κυβερνητικό επιτελείο του επόμενου πλανητάρχη. Ο πολιτικές προθέσεις αυτών των συμβούλων, που συνήθως είναι εξειδικευμένοι εμπειρογνώμονες, θα καθορίσουν αποφασιστικά τις επιλογές της επόμενης κυβέρνησης.

ΤΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΤΗΣ ΚΛΙΝΤΟΝ

Ας πάρουμε για παράδειγμα την προεκλογική εκστρατεία της Χίλαρι Κλίντον. Όλα σχεδόν τα υψηλόβαθμα συμβουλευτικά της στελέχη είναι παλιοί σύντροφοι του συζύγου της και πολιτικοί πρωταγωνιστές της οκταετίας των κυβερνήσεών του. Πρόκειται για βετεράνους πολιτικούς όπως η Μαντλίν Ολμπράιτ, υπουργός Εξωτερικών της δεύτερης κυβέρνησης Κλίντον, 1997–2001. Η Ολμπράιτ υπήρξε μανιώδης υποστηρίκτρια της χρήσης στρατιωτικής βίας με στόχο την επίτευξη αμερικανικών στρατηγικών στόχων, όπως ήταν η εισβολή στη Γιουγκοσλαβία. Το 1993, κατά τη διάρκεια υπουργικού συμβουλίου, παρότρυνε τους συναδέλφους της να συμμεριστούν τις милитарιστικές της απόψεις ρωτώντας ρητορικά: «ποιος είναι ο λόγος που διαθέτουμε τον έξοχο αυτό στρατό [...] εάν δεν μας δίνεται η δυνατότητα να τον χρησιμοποιούμε;».

Την ίδια εποχή, ως πρέσβης των ΗΠΑ στα Ηνωμένα Έθνη, η Ολμπράιτ είχε αρνηθεί οποιαδήποτε ενεργό συμμετοχή στις απεγνωσμένες διεθνείς προσπάθειες να τερματιστεί η τρομακτική γενοκτονία στη Ρουάντα, η οποία σκόισε τη ζωή σε ένα εκατομμύριο ανθρώπους. Παράλληλα, μετά την λήξη του πολέμου του Περσικού Κόλπου, το 1991, υπεραμύνθηκε, μέχρι τελικής πτώσης, της επιβολής από τις ΗΠΑ ενός εκτεταμένου εμπάργκο στο Ιράκ.



Στο διπλωματικό επιτελείο του συζύγου της στηρίζεται η Χίλαρι.

Σύμφωνα με την UNICEF, το εμπάργκο αυτό ελάχιστα ενόχλησε τη διοικητική ελίτ του Σαντάμ Χουσεΐν, στοίχισε όμως τη ζωή σε περισσότερα από 400.000 παιδιά του Ιράκ, λόγω έλλειψης τροφής και φαρμάκων. Το 1996, κατά τη διάρκεια τηλεοπτικής της συνέντευξης στην αμερικανική εκπομπή 60 Minutes, η Ολμπράιτ ρωτήθηκε από τη δημοσιογράφο Λέσλι Σταλ: «Ακούσαμε πως μισό εκατομμύριο παιδιά έχουν πεθάνει [στο Ιράκ λόγω του εμπάργκο], περισσότερα παιδιά από όσα πέθαναν στη Χιροσίμα. Αξιζε το αποτέλεσμα;». Η απάντηση της Αμερικανίδας πολιτικού ήταν σαφής όσο και αποστομωτική: «Νομίζω πως πρόκειται για μια πολύ δύσκολη επιλογή, αλλά νομίζουμε πως το αποτέλεσμα αξίζει».

Ένα άλλο κεντρικό πρόσωπο στο συμβουλευτικό επιτελείο της Χίλαρι Κλίντον είναι ο Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ, σύμβουλος εθνικής ασφάλειας και κατόπιν υφυπουργός Εξωτερικών της κυβέρνησης Κάρτερ. Ως υπεύθυνος για θέματα νοτιοανατολικής Ασίας, ο Χόλμπρουκ υπήρξε πολιτικός σύμμαχος της στυγνής δικτατορίας του Σουχάρτο στην Ινδονησία, την οποία συνέχισε να υποστηρίζει ένθερμα ακόμα και μετά την εισβολή της τελευταίας στο Ανατολικό Τιμόρ το 1975, όπου ινδονησιακά στρατεύματα εξολόθρευσαν το ένα τρίτο του πληθυσμού. Μάλιστα ο Χόλμπρουκ ηγήθηκε της αμερικανικής διπλωματικής εξόρμησης στα Ηνωμέ-



Ηγετικό πρόσωπο στο επιτελείο του Ομπάμα είναι ο πρώην σύμβουλος Ασφαλείας επί προεδρίας Κάρτερ Ζ. Μπρεζίνσκι (αριστερά).

να Έθνη με σκοπό την υπονόμευση οποιασδήποτε απόπειρας να τερματιστεί η εισβολή. Παράλληλα, ο Χόλμπρουκ ήταν από τους εμπνευστές της πολιτικής σύμπραξης των ΗΠΑ με τη δικτατορία του Φέρντιναντ Μάρκος στις Φιλιππίνες, καθώς και με τη νοτιοκορεάτικη χούντα που το 1980 κατακρεούργησε τη δημοκρατική φοιτητική εξέγερση του Γκουανγκζού. Ακόμα και σήμερα, ο Χόλμπρουκ είναι ένας από τους λίγους Δημοκρατικούς υποστηρικτές του πολέμου στο Ιράκ.

Άλλα υψηλόβαθμα στελέχη της συμβουλευτικής ομάδας της Χίλαρι Κλίντον είναι ο Σάμουελ Μπέργκερ, σύμβουλος εθνικής ασφαλείας του Μπιλ Κλίντον και υποστηρικτής της εισβολής στη Γιουγκοσλαβία, καθώς και ο στρατηγός Τζακ Κιν, που ηγήθηκε των αμερικανικών επεμβάσεων στην Αϊτή, τη Σομαλία και τη Γιουγκοσλαβία, και που σήμερα τελεί έμμισθος σύμβουλος της κατοχικής αμερικανικής δύναμης στο Ιράκ.

ΤΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΤΟΥ ΟΜΠΑΜΑ

Η πολιτική σύσταση της αντίστοιχης ομάδας συμβούλων του Μπαράκ Ομπάμα διαφέρει ελάχιστα από εκείνη της Κλίντον. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως το ηγετικό πρόσωπο του συμβουλευτικού του επιτελείου δεν είναι άλλο από τον γνωστό Αμερικανοπολωνό πολιτικό επιστήμονα Ζμπίγκνιου Μπρεζίνσκι, πρώην σύμβουλο εθνικής ασφαλείας

στην κυβέρνηση Κάρτερ. Ο Μπρεζίνσκι διακρίθηκε για τις επιθετικές του απόψεις γύρω από την εξωτερική πολιτική, που τον έφεραν συχνά αντιμέτωπο με άλλα κυβερνητικά στελέχη. Έπαιξε δε ηγετικό ρόλο στη συστηματική χρηματοδότηση και προμήθεια αμερικανικού οπλισμού στους αντι-Σοβιετικούς μουτζαχεντίν του Πακιστάν και του Αφγανιστάν, οι οποίοι σταδιακά εξελίχθηκαν στους σημερινούς Ταλιμπάν.

Τον Μπαράκ Ομπάμα συμβουλεύει επίσης ο Άντονι Λέικ, σύμβουλος εθνικής ασφαλείας επί Μπιλ Κλίντον. Ο Λέικ θήτευσε στο υπουργείο Εξωτερικών υπό τον Χένρι Κίσινγκερ, τον οποίο αναγκάστηκε τελικά να αποκηρύξει το 1970, συνειδητοποιώντας σχετικά καθυστερημένα τον απάνθρωπο χαρακτήρα της εκστρατείας των ΗΠΑ στο Βιετνάμ, το Λάος και την Καμπότζη. Αργότερα όμως έδειξε πιστός στο «δόγμα Κίσινγκερ» μέσω της ένθερμης υποστήριξής του στην αμερικανική πολιτικοστρατιωτική επέμβαση στην Αϊτή, στα μέσα της δεκαετίας του 1990.

Μια άλλη σημαντική προσωπικότητα στο συμβουλευτικό επιτελείο του Γερουσιαστή Ομπάμα είναι ο Ντένις Ρος, πρώην αξιωματούχος του υπουργείου Εξωτερικών και κατά καιρούς συνήγορος της ισραηλινής κατοχής της Παλαιστίνης. Πρόσφατα, όταν ο Τζίμι Κάρτερ χαρακτήρισε το Ισραήλ ως κράτος-απαρτχάιντ, ο Ρος, Εβραίος στην κατα-

γωγή, υπήρξε ένας από τους emphaticότερους δημόσιους επικριτές του πρώην προέδρου των ΗΠΑ. Ο στενός φίλος του Ρος, απόστρατος στρατηγός Μέρυλ Μακπίκ, συμβουλεύει τον Ομπάμα για αμυντικά θέματα. Ο Μακπίκ ήταν ηγετικό στρατιωτικό στέλεχος των επεμβάσεων των ΗΠΑ στον Περσικό Κόλπο κατά τη δεκαετία του 1990, ενώ υποστήριξε ενεργά τη συμμαχική πολιτική των ΗΠΑ απέναντι στην Ινδονησία έως την εποχή της ολοκλήρωσης της γενοκτονίας στο Ανατολικό Τιμόρ, το 1998.

Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί η συμμετοχή στη συμβουλευτική ομάδα του Γερουσιαστή Ομπάμα της πανεπιστημιακού Σάρα Σιούαλ, που υπηρέτησε στο αμερικανικό Υπουργείο Άμυνας επί προεδρίας Κλίντον και είναι συγγραφέας των στρατιωτικών εγχειριδίων του Πεντάγωνου, προς χρήση των αμερικανικών κατοχικών στρατευμάτων στο Ιράκ και αλλού.

ΤΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΤΟΥ ΜΑΚΕΪΝ

Σε αντίθεση με την αμφίροπη αναμέτρηση Κλίντον - Ομπάμα στην παράταξη των Δημοκρατικών, ο Τζον ΜακΚέιν δείχνει να είναι το αδιαφιλονίκητο φαβορί των Ρεπουμπλικάνων για το χρίσμα της προεδρίας. Η δική του ομάδα πολιτικών συμβούλων δεν είναι απλά καταθλιπτική, όπως εκείνη των Δημοκρατικών υποψήφων, αλλά εφιαλτική. Περιλαμβάνει ονόματα όπως του Χένρι Κίσινγκερ, ίσως του καταστροφικότερου υπουργού Εξωτερικών στην ιστορία των ΗΠΑ. Ο αποκαλούμενος «χασάπης του Βιετνάμ», κύριος υπεύθυνος του αραβοϊσραηλινού πολέμου του Γιομ Κιπούρ (1973) και της παγκόσμιας ενεργειακής κρίσης που επακολούθησε, δείχνει να μην είναι ακόμα κορεσμένος από τον εθισμό της εξουσίας. Λέγεται δε πως τον τελευταίο καιρό έχει περιορίσει τα ταξίδια του στο εξωτερικό, διότι φοβάται την πιθανή σύλληψή του για εγκλήματα πολέμου από αστυνομικές αρχές ξένων χωρών.

Ένα άλλο γνώριμο όνομα στην συμβουλευτική ομάδα του ΜακΚέιν είναι ο Κόλιν Πάουελ, στρατιωτικός ηγέτορας του πολέμου του Περσικού και υπουργός Εξωτερικών της πρώτης κυβέρνησης του Τζορτζ Μπους. Αποσύρθηκε διακριτικά από την πολιτική στον απόη-



Αδιαφιλονίκητο φαβορί για τους Ρεπουμπλικάνους ο Τζον ΜακΚέιν, αλλά ο Χάκαμπι δεν αποσύρεται φιλοδοξώντας να εκφράσει τη θρησκευτική υπερσυντηρητική βάση του κόμματος.

χο του φιάσκου της αλαζονικής εισήγησης του στα Ηνωμένα Έθνη, το 2003, όταν «αποκάλυψε» στον κόσμο τις «αποδείξεις» της υπερδύναμης για την «κατοχή» από το Ιράκ «όπλων μαζικής καταστροφής».

Μεταξύ των άλλων τρομακτικών ονομάτων στον κατάλογο συμβούλων του ΜακΚέιν συμπεριλαμβάνονται εκείνα των ακροδεξιών Ουίλιαμ Κρίστολ, Ρόμπερτ Κέιγκαν και Γκάρι Σμιτ, πολιτικών εμπνευστών της αμερικανικής εισβολής στο Ιράκ, καθώς και του Γερουσιαστή Τσακ Χέιγκελ, φανατικού υπέρμαχου της οριστικής αποχώρησης των ΗΠΑ από τα Ηνωμένα Έθνη...

Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΥ 1%

Τα παραπάνω δεν τα αναφέρω μόνο για να θυμούνται οι παλαιότεροι και να μαθαίνουν οι νεότεροι. Τα αναφέρω κυρίως για να δείξω την αδιαφιλονίκητη σημασία της εμπεριστατωμένης διερευνητικής σκεπηρώσης που απαιτείται πριν εκφραστεί κανείς δημόσια υπέρ οποιοδήποτε υποψήφιου πλανητάρχη, κυρίως δε Δημοκρατικού. Ακούγεται ωραίο να ακριβιάζει κανείς την «ευαισθησία του Μπάρακ Ομπάμα για την κοινωνική συνοχή [...] και [τον] σεβασμό [...] που επιδεικνύει στις αρχές του δικαίου στη διεθνή σκηνή» (Έλις στην *Καθημερινή*). Το θέμα είναι εάν αυτό διαφαίνεται από τις πολιτικές επιλογές του υποψήφιου, καθώς και από τις καταγεγραμμένες πολιτικές πρακτικές των προσωπικοτήτων που στελεχώνουν τον συμβουλευτικό του περίγυρο.

Ταυτόχρονα, είναι λαθεμένο για έναν Έλληνα ή Ελληνοαμερικανό να δια-

μορφώνει τις εκλογικές του προτιμήσεις με μοναδική συνιστώσα την εμφανιζόμενη στάση των προεδρικών υποψηφίων γύρω από τα ελληνικά ζητήματα. Η Ελλάδα, όπως και όλες οι χώρες που ζουν υπό την επήρεια της υπερδύναμης, θα ευνοηθεί γεωστρατηγικά από την εκλογή μιας αμερικανικής κυβέρνησης που θα συμμεριστεί τις αρχές του διεθνούς δικαίου, θα αποκηρύξει τη βία και την στρατιωτική τρομοκρατία και θα παρουσιάσει ουσιαστικές ενδείξεις πολιτικής συνοχής που έχουμε να δούμε από την εποχή του Βενιαμίν Φραγκλίνου. Εξετάζοντας τη σύνθεση των συμβουλευτικών επιτελείων των τριών φαβορί για την προεδρία των ΗΠΑ, είναι προφανές πως κανείς τους δεν διαθέτει τις ιδανικές προϋποθέσεις για μια τόσο ριζοσπαστική πολιτική αναδιάρθρωση.

Εντούτοις δε θέλω να δώσω την εντύπωση μιας ολικής πολιτικής ισοπέδωσης μεταξύ των τριών υποψηφίων. Είναι γεγονός πως στην συμβουλευτική ομάδα του Μπαράκ Ομπάμα συγκαταλέγονται, πέρα από τους αντιδραστικούς υπέρμαχους του αμερικανικού επεκτατισμού, ορισμένες σχετικά ελπιδοφόρες μορφές της αμερικανικής πολιτικής. Μεταξύ αυτών είναι η Σούζαν Ράις, πρώην υφυπουργός Εξωτερικών για αφρικανικά θέματα, η οποία έχει σπουδάσει στην Ευρώπη και έχει ασχοληθεί εντατικά με τα προβλήματα της Αφρικής. Είναι επίσης ο Τζόζεφ Σιρινκίονι, πολυγραφότατος πανεπιστημιακός και υπέρμαχος του πυρηνικού αφοπλισμού, ο Λόρενς Κορμπι, που έχει προτείνει τη δραστηκή περικοπή του κολοσσι-

αίου αμυντικού προϋπολογισμού των ΗΠΑ και τέλος η Σαμάνθα Πάουερ, νομικός, γεννημένη στην Ιρλανδία, που έχει τοποθετηθεί υπέρ της παγκόσμιας αναγνώρισης ως γενοκτονίας της τουρκικής εξόντωσης των Αρμενίων.

Εν τέλει, η προσωπική μου άποψη είναι πως η πολιτική διαφορά μεταξύ του ΜακΚέιν, από τη μια πλευρά, και των Δημοκρατικών Κλίντον και Ομπάμα, από την άλλη, είναι οφθαλμοφανής. Η διαφορά μεταξύ των δυο Δημοκρατικών υποψηφίων είναι σχεδόν μηδαμινή, αλλά με τη ζυγαριά να γέρνει ελάχιστα προς τη μεριά του Ομπάμα. Ωστόσο, ακόμα και η μικρή αυτή διαφορά έχει τη σημασία της. Σχετικά με αυτήν, ο Αμερικανός δημοσιογράφος και ερευνητής Άλαν Νερν δήλωσε πρόσφατα το εξής: «Η Αμερική είναι τόσο απέραντα ισχυρή, επηρεάζει και έχει τη δύναμη να εξολοθρεύσει τόσες εκατομμύρια ζωές σε ολόκληρο τον κόσμο, που αν υποθεθεί πως έχουμε [μπροστά μας] δυο [προεδρικούς] υποψηφίους που είναι κατά 99% όμοιοι [πολιτικά, αν] υπάρχει δηλαδή μόνο 1% διαφορά μεταξύ τους, και αν [υποθεθεί ότι] μιλάμε για αποφάσεις που επηρεάζουν ένα εκατομμύριο ζωές, τότε 1% του ενός εκατομμυρίου είναι 10.000 ζωές. Οπότε, έστω και αν είναι μια πικρή απόφαση, εάν διαλέξετε τον υποψήφιο που θα σκοτώσει 10.000 λιγότερους ανθρώπους, τότε βοηθήσετε να σωθούν 10.000 ανθρώπινες ζωές». Ίσως τελικά να είναι τυχεροί όσοι ζουν έξω από τις ΗΠΑ και δεν θ' αναγκαστούν να υποστούν το ανατριχιαστικό δύλημμα που θέτει ο Νερν.

Κάποτε στο Κουρδιστάν, στην Ελλάδα και στην Τουρκία

του Φαρούκ Τουντζάι

Στη δεκαετία του '70, οι μελλοντολόγοι της Άγκυρας έψαχναν απάντηση σε ένα κρίσιμο ερώτημα που αφορούσε τον κουρδικό πληθυσμό της χώρας: «Τι θα γίνει το 2000, όταν ο πληθυσμός των Κούρδων θα φτάσει στο επίπεδο των 25 εκατομμυρίων στη νοτιοανατολική γωνία της χώρας;»

Η ανησυχία αυτή αφορούσε ένα γεωγραφικό μέγεθος 100 περίπου χιλιάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων –όσο η ηπειρωτική Ελλάδα δηλαδή. Τότε στην περιοχή εκείνη ζούσαν γύρω στα 6–7 εκατομμύρια Κούρδοι και ο συνολικός πληθυσμός της Τουρκίας ήταν περίπου 35 εκατομμύρια. Το καθεστώς υπολόγιζε ότι, σε μια Τουρκία των 75 εκατομμυρίων, αν το ένα τέταρτο του πληθυσμού ήταν μια εθνική μειονότητα συγκεντρωμένη σε μια περιφερειακή περιοχή, θα αποσχιζόταν πολύ εύκολα. Χώρια που η περιοχή αυτή συνορεύει με άλλες κουρδικές περιοχές, των τριών γειτονικών χωρών δηλαδή.

Η ΠΑΛΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΣΑΝΤΑΜ

Τον καιρό εκείνο που οι ειδικοί της Άγκυρας κατανάλωναν ατέλειωτες μέρες και νύχτες με τους υπολογισμούς αυτούς, στο γειτονικό ιρακινό Κουρδιστάν, ο ηγέτης των Κούρδων μουλάς Μουσταφά Μπαρζανί (πατέρας του σημερινού) πολεμούσε κατά του ιρακινού καθεστώτος για την ανεξαρτησία του λαού του. Ο αρχηγός των Κούρδων του Ιράκ είχε μια σταθερή πολιτική σχετικά με τους Κούρδους της Τουρκίας. Δεν ήθελε με τίποτα να ξεσηκωθούν εκείνη την περίοδο εναντίον του καθεστώτος της Άγκυρας. Ήθελε να ξεκαθαρίσει πρώτα με το Ιράκ και ύστερα να ενώσει τους Κούρδους των

υπόλοιπων χωρών. Πειθαρχημένοι στη γραμμή του Μπαρζανί, οι Κούρδοι της Τουρκίας δεν δημιουργούσαν πρόβλημα στην Άγκυρα.

Ακριβώς αυτή ήταν και η αιτία που δημιουργούσε επιπλέον άγχος στην Άγκυρα: η πειθαρχία των Κούρδων της Τουρκίας στη γραμμή του Μπαρζανί και βέβαια η ρεαλιστική πολιτική του τελευταίου απέναντι στην Άγκυρα. Η ανησυχία αυξανόταν καθώς οι στατιστικές έδειχναν τον ταχύτατο ρυθμό αύξησης του συγκεντρωμένου σε μια γωνιά της χώρας κουρδικού πληθυσμού. Η λύση ήταν μονόδρομος: το σκόρπισμα του κουρδικού πληθυσμού στις άλλες περιοχές της Τουρκίας και η εγκατάσταση τουρκετικού πληθυσμού στην περιοχή. Εξάλλου και οι Οθωμανοί αυτόν τον τρόπο είχαν ως βασικό εργαλείο κατά των τοπικών εξεγέρσεων εναντίον τους. Πώς όμως θα γινόταν να ξεσηκωθούν οι Κούρδοι της Τουρκίας και να δημιουργηθεί αναμπουμπούλα στην περιοχή ώστε να φύγουν μαζικά οι κάτοικοι; Οι εντολές του Μπαρζανί ήταν σαφείς: «Όχι εξεγέρσεις κατά της Άγκυρας. Ό,τι και να σας κάνουν, καθίστε στ' αβγά σας. Όποιος δεν αντέχει την καταπίεση, να σηκωθεί και να έρθει εδώ να πολεμήσει δίπλα μου κατά της Βαγδάτης». Από την άλλη όμως, έπρεπε να βρεθεί μια λύση.

ΕΘΝΙΚΙΣΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ

Τότε ήταν που πρώτη φορά εμφανίστηκαν στα πανεπιστήμια της Τουρκίας τα πρώτα «τουρκοκεντρικά» κουρδικά εθνικιστικά-επαναστατικά κινήματα που κατηγορούσαν τον Μπαρζανί ως πουλημένο φεουδάρχη και καλούσαν τον κουρδικό λαό της Τουρκίας σε

λαϊκή επανάσταση. Μέσα σε μια δεκαετία τα κινήματα αυτά έφτασαν να γίνουν ένας δεύτερος πόλος έλξης, που ανταγωνιζόταν την «ιρακοκεντρική» κουρδική ηγεσία.

Η πολιτική της Άγκυρας απέναντι στα κινήματα αυτά ήταν παραλόγως ενθαρρυντική. Πρώτον, «όπου υπάρχει κουρδικός εμφύλιος βάλει κι εσύ λίγο λάδι στη φωτιά». Και δεύτερον, «...όσο μακρύτερα είναι πολιτικά οι Κούρδοι της Τουρκίας από τους Κούρδους του Ιράκ, τόσο το καλύτερο για την Άγκυρα». Οι εφημερίδες της εποχής είναι γεμάτες με άρθρα φιλελεύθερων Τούρκων δημοσιογράφων που εκφράζουν την αγανάκτησή τους που οι δυνάμεις ασφάλειας στην περιοχή είναι ανελέητες απέναντι στους φιλήσυχους Κούρδους χωρικούς αλλά αδιάφορες προς τις ομάδες «ταραξιών».

Στις αρχές της δεκαετίας του '80 τα απελευθερωτικά κινήματα του τουρκετικού Κουρδιστάν δεν ήταν ιδιαίτερα δυνατά και οργανωμένα σε όλη τη νοτιοανατολική Τουρκία και δεν είχε ωριμάσει ακόμα το έδαφος για τη μαζική εκδίωξη του ντόπιου πληθυσμού. Οι περισσότεροι Κούρδοι της Τουρκίας ακόμη κοιτούσαν προς το ιρακινό Κουρδιστάν ως πολιτικό κέντρο. Μετά από 10 χρόνια δράσης, οι «επαναστάτες» του απελευθερωτικού αγώνα, μοιλονότι είχαν δύναμη στους κύκλους των καλλιεργημένων και ευπόρων Κούρδων, στα μάτια των Κούρδων αγροτών (που ήταν το 90% του πληθυσμού) δεν είχαν καταφέρει να υπερβούν τον χαρακτηρισμό «κάτι τσογλάνια που κυκλοφορούν στα βουνά με καλάσνικοφ και μας βάζουν σε μεπλάδες...». Τότε, και ιδίως στα μέσα της δεκαετίας του '80, άρχισαν οι δράσεις των παρακρα-

τικών αντάρτικων ομάδων. Σύμφωνα με τους ίδιους τους οργανωτές των ομάδων αυτών, που κατά καιρούς εκδίδουν τα αγωνιστικά τους απομνημονεύματα, στην αρχή τρεις και κατόπιν περισσότερες αντάρτικες ομάδες-μαϊμούδες βγήκαν στο κλαρί στα ανατολικά, κεντρικά και δυτικά βουνά του τουρκικού Κουρδιστάν.

ΜΙΑ ΑΠΛΗ ΤΑΚΤΙΚΗ

Η φόρμουλα ήταν απλή: η αντάρτικη ομάδα-μαϊμού έμπαινε σ' ένα κουρδικό χωριό, μίλαγε κουρδικά στους χωρικούς, τους μοίραζε προκηρύξεις, έτρωγε από τα φτωχικά τους γεύματα κι έφευγε. Την επομένη έρχονταν οι στρατιώτες. Μάζευαν κι εκείνοι τους χωρικούς, τους κατηγορούσαν ότι συνεργάζονται με τους αντάρτες και φεύγοντας άφηναν έναν ασύρματο στον πρόεδρο της κοινότητας με την εντολή, όταν ξανάρθουν οι αντάρτες, να ειδοποιήσει το στρατό, αλλιώς οι κάτοικοι θα θεωρηθούν προδότες. Οι άμοιροι χωρικοί, μην ξέροντας πώς να γλυτώσουν απ' τους μπελάδες, έκρυβαν τον ασύρματο δίπλα στις προκηρύξεις. Την άλλη μέρα έρχονταν πάλι οι ψευτοαντάρτες. Πάλι τα ίδια –κι έφευγαν μετά από μια διανυκτέρευση. Ακολουθούσε η επανεμφάνιση της μονάδας του στρατού. Μάζευαν τους κατοίκους του χωριού στην πλατεία και τους ρωτούσαν ποιος έδωσε ψωμί στους άθεους αντάρτες και ποιος τούς κοίμισε σπίτι. Η απάντηση των χωρικών ήταν σαφής: «δεν είδαμε, δεν ξέρουμε...». Τότε ο αξιωματικός της μονάδας έδινε εντολή να κατεβάσουν από το όχημα τον συλληφθέντα «αντάρτη». Οι φαντάροι έστηναν απέναντι στους χωρικούς έναν από τους τάχα μου αντάρτες της προηγούμενης μέρας. Μακιγιαρισμένον βέβαια κατάλληλα για την περίπτωση: μαυρισμένα μάτια από το ξύλο, σπασμένα κόκκαλα και ματωμένα ρούχα. Έδειχνε έναν έναν όλους τους κατοίκους λέγοντας ποιος τους έδωσε ψωμί, ποιος νερό, ποιος τραγούδησε μαζί τους και ποιοι τους κοίμισαν στα φτωχά τους σπίτια.

Η αντίδραση του αξιωματικού ήταν απαράλλακτη στα εκατοντάδες χωριά όπου παιζόταν το ίδιο σενάριο. Χαστούκιζε δυο τρεις γέρους μπροστά



Κούρδοι πεσμεργκά.

στα μάτια των νεαρών Κούρδων παλικαριών, τραβούσε κανα-δυο μαντίλες από τα κεφάλια των γυναικών και ξεσκέπαζε τα μαλλιά τους δίπλα στα αδέρφια ή τους γιους τους. Λίγο παραπάνω ξύλο έτρωγε ο κοινotάρχης, που δεν είχε χρησιμοποιήσει τον ασύρματο για να ενημερώσει τη χωροφυλακή. Οι στρατιώτες έφευγαν ξεκαθαρίζοντας ότι, αν ξανάρχονταν οι αντάρτες και φιλοξενούνταν στο χωριό χωρίς να ενημερωθεί η ασφάλεια, θα υπήρχαν σοβαρές συνέπειες.

Τούτη τη φορά όμως οι νεαροί του χωριού, που μπροστά στα μάτια τους τους είχαν προσβάλει παππούδες, μανιάδες και αδελφές, δεν έμεναν άπραγοι. Τράβηγαν στη Συρία, που φιλοξενούσε –για δικούς της λόγους– Κούρδους μαχητές, για να βρουν όπλα και να εκδικηθούν. Στη δεκαετία του '80 χιλιάδες νέοι από εκατοντάδες χωριά πήραν το δρόμο της Μπεκάα που ήταν τότε υπό τον έλεγχο της Συρίας κι όπου κρυβόταν ο Οτσαλάν, ηγέτης μιας μικρής σκληροπυρηνικής κουρδικής ομάδας. Η πολιτική του Οτσαλάν ήταν απλή: «Φωτιά και τσεκούρι στους Τούρκους!». Βλέποντας δε αυτή τη μαζική προσέλευση στις γραμμές της παράταξής του, την ερμήνευσε ως «ορατό αποτέλεσμα της λαμπρότητας των ιδεών του». Από τότε άρχισε να χρησιμοποιείται και το παρατσούκλι «Ηλιος»

μαζί με το όνομα του. Τότε άρχισαν επίσης οι επισκέψεις των ελληνικών επαναστατικών κοινοβουλευτικών ομάδων στην κοιλάδα της Μπεκάα. Με αυτά όλα συμπίπτει χρονικά και η λαμπρή πολιτική γραμμή της «απεριόριστης βίας». Αλλά και τα μαχαιρώματα των Τούρκων πολιτικών προσφύγων από τους οπαδούς του Οτσαλάν στο στρατόπεδο προσφύγων του Λαυρίου και οι εκτελέσεις των Κούρδων και Τούρκων αντιφρονούντων που έλεγαν ανοιχτά αυτά τα πράγματα επίσης συμπίπτουν χρονικά.

Η ΑΠΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Ας μη φύγουμε όμως από το θέμα και ας ξαναγυρίσουμε στο κουρδικό χωριό του παραδείγματος. Έρχονταν πάλι οι αντάρτες. Όχι αναγκαστικά ψεύτικοι. Μπορεί και οι λαϊκοί απελευθερωτές. Δεν συνέβαινε τίποτα διαφορετικό. Την ίδια γλώσσα μιλούσαν, τα ίδια έλεγαν και με τον ίδιο τρόπο αντιδρούσαν κι εκείνοι. «Όποιος δεν είναι μαζί μας είναι εχθρός μας». Ακολουθούσαν πάντα οι στρατιώτες. Τη φορά αυτή όμως παρατηρούσαν την απουσία των νέων που είχαν πάρει το δρόμο του βουνού και διατύπωναν την τελική απειλή: «Αν δεν παρουσιαστούν οι νέοι που λείπουν, την επόμενη φορά θα έρθουν οι μπουλντόζες και θα σας γκρεμίσουν τα σπίτια».



«Ειρηνική ισορροπία» στο τουρκικό Κουρδιστάν.

Αυτό ήταν το τέλος της πρώτης φάσης. Όντως έρχονταν οι μπουλντόζες και οι κάτοικοι έπαιρναν το δρόμο της μετανάστευσης. Κωνσταντινούπολη, Άγκυρα, Σμύρνη, Άδανα, Βερολίνο, Μόναχο, Αθήνα, Δαμασκό, Βηρυττό και όπου λάχει...

Κατά περίεργο τρόπο οι Κούρδοι που έφευγαν από τα χωριά τους και μετανάστευαν στις μεγάλες πόλεις της Τουρκίας ποτέ δεν εμποδίστηκαν να οικοδομήσουν αυθαίρετα σπίτια σε δημόσια οικόπεδα, να ασχοληθούν με όποια δουλειά ήθελαν ή να φύγουν παράνομα στο εξωτερικό. Αντιθέτως ενθαρρύνθηκαν, μπορεί να πει κανείς.

Δεν δρούσαν όμως όλοι οι Κούρδοι χωρικοί με τον ίδιο τρόπο. Αρκετοί ήταν που χρησιμοποιούσαν εκείνο τον ασύρματο που τους άφηνε ο αξιωματικός του στρατού για να καρφώσουν τους αντάρτες. Ως αντάλλαγμα, τα χωριά αυτά είχαν το προνόμιο να λεηλατούν τα άλλα χωριά που εκκενωνόταν. Ό,τι απέμενε από κείνα τα χωριά, χωράφια, ζώα, ξύλα, οικοδομικά υλικά κ.λπ. άνηκε στα γύρω συνεργαζόμενα χωριά. Μόλις αποχωρούσαν οι διωγμένοι κάτοικοι, αυτοί έμπαιναν μέσα. Κουβαλούσαν ό,τι έβρισκαν χρήσιμο στα δικά τους σπίτια, όργωναν και έσπερναν τα χωράφια των διωγμένων.

Οι νεαροί που είχαν ενταχτεί στο

απελευθερωτικό κίνημα μάθαιναν βέβαια τα νέα, ότι οι προδότες του διπλανού χωριού αλωνίζουν στα δικά τους μέρη. Οι παλιοί γείτονές τους είχαν «τουρκέψει». Σαν να μην έφτανε αυτό, κουρσεύουν και τον κόπο τόσων ετών. Το πρώτο πράγμα που ήθελαν ήταν η εκδίκηση. Πήγαιναν στον αρχηγό και ζητούσαν άδεια για να πιουν το αίμα των προσκυνημένων. «Φωτιά και τσεκούρι στους προσκυνημένους!», έλεγε ο αρχηγός. Έβγαине η άδεια, σχηματιζόταν η ομάδα αποστολής, και μετά από μερικές ημέρες, ένα βράδυ έμπαιναν οι επαναστάτες στο χωριό των προσκυνημένων. Η πρωτόγονη ηθική της περιοχής επιτρέπει κατά την εκδίκηση να σφάζονται όλοι οι εχθροί αδιακρίτως ηλικίας και φύλου. Την επομένη της εκδίκησης οι τουρκικές εφημερίδες έβγαιναν με τίτλο: «Οι βρεφοφονιάδες χτύπησαν πάλι...» και συνήθως με διψήφιους αριθμούς έδιναν τους νεκρούς και τους τραυματισμένους. Οι ελληνικές εφημερίδες της περιόδου κατά κανόνα έδιναν τα νέα ως ένοπλη συμπλοκή μεταξύ Κούρδων και Τούρκων. Χωρίς να αναφέρονται βέβαια στα σφαγμένα γυναικόπαιδα.

Ο εμφύλιος αυτός πόλεμος μεταξύ των Κούρδων χωρικών, μέσα σε ελάχιστα χρόνια, εξασφάλισε μια ομάδα σα-

ράντα χιλιάδων ένοπλων Κούρδων αγροφυλάκων που πολεμούσαν κατά των ανταρτών με την παράταξη των δυνάμεων καταστολής. Αν αναλογιστείτε ότι ο αριθμός των ανταρτών του ΡΚΚ ήταν γύρω στις δέκα χιλιάδες, καταλαβαίνετε τι μέγεθος έχει το θέμα των «προσκυνημένων».

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ

Στο τέλος της δεκαετίας του '90, όταν η κουρδική ηγεσία κατάλαβε ότι η πολιτική της «φωτιάς και του τσεκουριού» εξαφάνισε τα τρία τέταρτα των χωριών της περιοχής και ανάγκασε τα τρία τέταρτα του πληθυσμού να μεταναστεύουν έξω από τις κουρδικές περιοχές, ξαφνικά άρχισε να ζητά ειρηνική λύση και, αντί για ανεξάρτητο Κουρδιστάν, πολιτιστικά δικαιώματα για τους Κούρδους της Τουρκίας. Η Άγκυρα όμως δεν ήθελε απέναντι της τέτοια «αδελφίστικα» λόγια. Πού ήταν οι Κούρδοι άντρες και τα παλικάρια; Είχε συμφέρον, βλέπετε, να διατηρεί την πολιτική της βίας. Οι λόγοι ήταν πολλοί και διάφοροι.

Πρώτον, δεν είχε ακόμη ολοκληρώσει την εκκένωση της περιοχής. Από τα 25 εκατομμύρια Κούρδους, τα 20 ήταν σκορπισμένα στις διάφορες γωνιές της Τουρκίας και του κόσμου ή είχαν τουρκέψει, αλλά στην περιοχή ζούσαν ακόμη μερικά εκατομμύρια, που δεν είχαν μπει στη γραμμή της Άγκυρας.

Δεύτερον, ο τουρκικός στρατός, μετά από είκοσι χρόνια πολέμου, είχε εκπαιδευτεί, είχε μάθει τον πόλεμο και διέθετε μια γενιά αξιωματικών που από τον πρώτο ανθυπολοχαγό μέχρι τον αρχηγό του γενικού επιτελείου είχαν πολύχρονη πολεμική εμπειρία. Δεν υπήρχε λόγος τώρα που έμαθαν την τέχνη να την αφήσουν. Γι' αυτό άλλωστε το 1999 ο αρχηγός των δυνάμεων ξηράς ανακοίνωσε ότι, αν στον επίδοξο, ειρηνιστή πια, Οτσαλάν επιτραπεί να παραμείνει στη Συρία, ο τουρκικός στρατός θα εισβάλει στη χώρα αυτή. Ο τότε πρόεδρος Χαφέζ αλ-Άσαντ έδωσε κακήν κακώς τον Οτσαλάν. Ο «ειρηνιστής» αυτός δεν βρήκε μια ζεστή αγκαλιά ούτε στη Ρωσία, ούτε στην Ελλάδα, ούτε στην Ιταλία. Κανείς βέβαια δεν αναρωτήθηκε γιατί η Άγκυρα δεν απειλούσε τη Συρία με εισβολή τόσα

χρόνια που ο Οτσαλάν έλεγε «φωτιά και τσεκούρι, ανεξαρτησία, όποιος δεν είναι μαζί μας είναι εχθρός μας» κ.λπ., ενώ μόλις άρχισε να κελαηδά ειρηνικά έσπευσε να τον βγάλει από τη μέση.

Τρίτον, οι ποταμοί Ευφράτης και Τίγρης διασχίζουν την περιοχή κόβοντας το τουρκικό Κουρδιστάν σε τρία κομμάτια. Οι υδάτινοι πόροι της περιοχής είναι το πιο σημαντικό οικονομικό αγαθό των επομένων αιώνων. Τα αλυσιδωτά φράγματα που κατασκευάστηκαν στα δύο αυτά ποτάμια τα τελευταία σαράντα χρόνια είναι τεράστιες οικονομικές και γεωπολιτικές επενδύσεις. Από τη μια, κόβοντας σε τρεις φέτες την περιοχή, περιορίζουν και εμποδίζουν την άνετη μετακίνηση των ντόπιων από ανατολή προς δύση και επιπλέον θέτουν την κίνηση υπό έλεγχο. Από την άλλη, καθιστούν την περιοχή μια τεράστια δεξαμενή νερού για τις μελλοντικές ελλείψεις στη Μέση Ανατολή. Αν σκεφτεί κανείς ότι αυτή τη στιγμή ένα λίτρο εμφιαλωμένο νερό και ένα λίτρο βενζίνη πωλούνται στην αγορά περίπου στην ίδια τιμή, μπορεί να φανταστεί τι θα σημαίνουν οι υδάτινοι αυτοί πόροι σε είκοσι ή πενήντα χρόνια.

Τέταρτον, η περιοχή έχει ήδη γίνει κόμβος αγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η σημασία της για την οικονομία της Τουρκίας αλλά και της ευρύτερης περιοχής αυξάνεται μέρα με την ημέρα.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ

Για όλους αυτούς τους λόγους η Άγκυρα άρχισε να εκκενώνει την περιοχή από τους Κούρδους και δεν ήθελε να της δέσει τα χέρια καμιά ειρηνική, πολιτική προσπάθεια. Εξάλλου, ούτε το PKK άντεξε πολύ καιρό στη γραμμή της ειρηνικής πολιτικής. Η βάση δεν καταλάβαινε τέτοιες λεπτομέρειες. Γι' αυτούς που είχαν χάσει έτσι κι αλλιώς τα πάντα δεν υπήρχε καμιά ελπίδα ύπαρξης σε συνθήκες ειρηνικής και δημοκρατικής πάλης. Επέμεναν στη σκληρή γραμμή του πολέμου και όταν ο Οτσαλάν, φυλακισμένος πια, είδε ότι κάποιοι άλλοι θα του πάρουν την οργάνωση μέσ' απ' τα χέρια, επέστρεψε στην παλιά πολιτική της φωτιάς και του τσεκουριού. Αν και οι οπαδοί του κινήματος κατάφεραν να στείλουν στην τουρκική

Εθνοσυνέλευση καμιά εικοσαριά βουλευτές και αν και το νόμιμο, πολιτικό σκέλος του PKK έχει κερδίσει τους περισσότερους δήμους της περιοχής, αυτή η κατάσταση είναι το κύκνειο άσμα του κουρδικού εθνικισμού στην περιοχή απέναντι στην αυξανόμενη δύναμη του ισλαμικού κόμματος του Ερντογάν.

Τελειώνοντας, να σημειώσουμε ότι τον περασμένο μήνα συνέβησαν συγχρόνως αρκετά ειρωνικά γεγονότα. Αφενός, η Κρατική Στατιστική Υπηρεσία ανακοίνωσε τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής (2007), σύμφωνα με τα οποία στις 7 κουρδικές πό-

Έχει περάσει πολύς καιρός από τότε που διάφοροι Έλληνες βουλευτές και πολιτειακοί παράγοντες επισκεπτόταν τους αντάρτες του PKK. Τώρα, στα πρωτοσέλιδα των ημερών, φιγουράρει χαμογελαστός ο πρωθυπουργός της Ελλάδας που επισκέπτεται την Άγκυρα.

λεις της περιοχής ο συνολικός αριθμός των κατοίκων δεν ξεπερνά τα πέντε εκατομμύρια –μέσα στα 70 εκατομμύρια του γενικού συνόλου. Αν θυμηθεί κανείς τις –μόνο– εννεακόσιες χιλιάδες ψήφους από τα 25 εκατομμύρια κουρδικής καταγωγής ψηφοφόρους που έλαβε στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές το πολιτικό σκέλος του PKK, το Κόμμα της Δημοκρατικής Κοινωνίας (τουρκιστί DTP), σε όλη την Τουρκία, τότε μπορεί να φανταστεί το μέγεθος της επιτυχίας του αρχικού προγραμματισμού της Άγκυρας.

Το δεύτερο γεγονός που φιλοξενήθηκε στις στήλες των τουρκικών εφημερίδων, πλάι στην ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της απογραφής, είναι μια σειρά συλλήψεις που έγιναν συντονι-

σμένα σε δεκάδες πόλεις της Τουρκίας. Η αστυνομική επιχείρηση ήταν μέρος μιας ευρύτερης επιχείρησης, που διήρκεσε αρκετούς μήνες, κατά των παρακρατικών που είχαν ξεπεράσει τα όρια. Ανάμεσα στους συλληφθέντες είναι και κείνος ο γνωστός στους Έλληνες δικηγόρος που ξεφύτρωνε με κάθε ευκαιρία μπροστά στο Πατριαρχείο για να διαδηλώσει, επίσης η κόρη του μακαρίτη Τούρκου «Πατριάρχη» Παπά Ευθυμίου, η κ. Σεβγή (Αγάπη), και ο θρυλικός ταξίαρχος εν αποστρατεία κ. Βελί Κιουτσούκ που λέγεται ότι ήταν ιδρυτής των ψευτοαντάρτικων και διάφορων άλλων παρακρατικών ομάδων που εξιστορήσαμε στην αρχή του κειμένου μας.

Η ειρωνεία βέβαια δεν τελειώνει εδώ. Με την πολύτιμη υποστήριξη και παροχή δορυφορικών πληροφοριών από τις ΗΠΑ (στις οποίες έχουν εναποθέσει όλες τους τις ελπίδες για ανεξαρτησία οι Κούρδοι των διαφόρων χωρών) οι αεροπορικές δυνάμεις της Άγκυρας βομβαρδίζουν τις κουρδικές αντάρτικές βάσεις στο ιρακινό Κουρδιστάν και στην Τουρκία.

Έχει περάσει πολύς καιρός από τότε που διάφοροι Έλληνες βουλευτές και πολιτειακοί παράγοντες επισκεπτόταν τους αντάρτες του PKK. Μέσα στην ακραία ρομαντική ατμόσφαιρα του «βουνού» και υπό τη σκιά του ευσεβούς πόθου της διαλύσης της Τουρκίας ύψωναν τα ποτήρια: «Εσείς από τη Δύση κι εμείς από τα νοτιοανατολικά θα χτυπήσουμε και θα διαλύσουμε την Τουρκία! Άντε γεια και καλή λευτεριά!».

Στα πρωτοσέλιδα των ημερών, μαζί με τις ειδήσεις που αναφέραμε, φιγουράρει χαμογελαστή και μια γνωστή φυσιογνωμία: είναι ο πρωθυπουργός της Ελλάδας που επισκέπτεται την Άγκυρα. Στην Αθήνα πάντως οι πολυάριθμοι Κούρδοι, οι οποίοι με κάθε ευκαιρία ξεφύτρωναν για διαδήλωση μπροστά στη τουρκική πρεσβεία, που τυχαίνει να είναι σε απόσταση μερικών δεκάδων μέτρων από τη Ρηγίλλης, αυτή τη φορά ούτε που τόλμησαν να εμφανιστούν.

«Τώρα πρέπει να γελάμε ή να κλαιμε;», που λένε κι οι Τούρκοι.



Ελληνοκυπριακή εσωστρέφεια

του Γιάννη Η. Ιωάννου

Ενα από τα κεντρικά σημεία της πολιτικής του απερχομένου προέδρου είναι και η ασάφεια που σκόπιμα συντηρείται και καλλιεργείται ως προς τη μορφή λύσης που επιδιώκεται στο Κυπριακό. Επίσημα ο κ. Παπαδόπουλος δηλώνει ότι επιδιώκει λύση Διζωνικής Δικοινοτικής Ομοσπονδίας (Δ.Δ.Ο.), προσθέτοντας τον προσδιορισμό «με το σωστό περιεχόμενο», για να δημιουργήσει ένα ευρύ περιθώριο για πολλές ερμηνείες και, με τον τρόπο αυτό, να υπεκφεύγει συστηματικά. Την ίδια στιγμή μεριμνά ώστε, με δηλώσεις και τοποθετήσεις υψηλών στελεχών του επιτελείου του και των κομμάτων που τον υποστηρίζουν, αλλά και με συνεντεύξεις που παραχωρεί σε έντυπα, ιδίως του εξωτερικού, να υποσκάπτεται συστηματικά η λύση Δ.Δ.Ο. και να ενισχύεται, τόσο στην κυπριακή όσο και στη διεθνή κοινή γνώμη, η άποψη ότι η λύση αυτή είναι άδικη, ανεφάρμοστη και ανεδαφική. Τα παραδείγματα αυτής της διγλωσσίας είναι πολλά, αλλά θυμίζω πρόχειρα τις συνεντεύξεις του κ. Παπαδόπουλου στην εφημερίδα των Εμιράτων *Χαλίτζ Τάιμς* και στο γαλλικό περιοδικό *L'Express* (4/5/2006). Η γνωστή ομιλία του στην Φινλανδία, με την οποία υποστήριξε ότι η παρούσα κατάσταση είναι η «δεύτερη καλύτερη λύση» για όλους, αποκρυστάλλωσε την πραγματική θέση και πολιτική του. Μπορεί κάποιος να διερωτηθεί γιατί ο κ. Παπαδόπουλος δεν προβάλλει καθαρά την πραγματική του θέση αντί να προβαίνει σε λεκτικές ακροβασίες και νοηματικές ταχυδακτυλουργίες.

Παρακάτω θα επιχειρήσω, για πρώτη

φορά, νομίζω, να περιγράψω σε αδρές γραμμές το ιδεολόγημα που διέπει τη στάση του κ. Παπαδόπουλου και των δυνάμεων που τον στηρίζουν.

Για να κερδίσει σταδιακά το λαό, έχει ενδύσει τη θέση υπέρ της «δεύτερης καλύτερης λύσης» με ένα ακραίο πατριωτικό αντιστασιακό περίβλημα, που στόχο έχει να ικανοποιήσει τον πληγωμένο εθνικό εγωισμό του Κυπρίου, ιδίως μετά την ήττα του '74. Στην πραγματικότητα, τόσο ο ίδιος όσο και το επιτελείο του στοχεύουν συστηματικά στα πιο πρωτόγονα ένστικτα του λαού (φόβοι και φοβίες, αντιτουρκισμός, συνωμοσίες, ένστικτο επιβίωσης, οικονομικά συμφέροντα κ.λπ.). Η στρατηγική αυτή είχε υιοθετηθεί για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια της εκστρατείας της προεδρικής παράταξης υπέρ του ΟΧΙ στο σχέδιο των Ηνωμένων Εθνών το 2004 και είχε αποδώσει, σε βαθμό που, τότε, όποιος μιλούσε για επανένωση της Κύπρου θεωρούνταν περίπου προδότης. Την περίοδο εκείνη είχε υποσκαφτεί επικίνδυνα ο ορθός λόγος και η τεκμηριωμένη πολιτική συζήτηση, ενώ όποιος αντιπολιτευόταν την πολιτική του απερχομένου προέδρου χαρακτηριζόταν προδότης, επικίνδυνος, συνεργάτης των Τούρκων, συνωμότης κ.ά. (Βλ. Μακάριου Δρουσιώτη, *Η περιρρέουσα ατμόσφαιρα*, dvd, 2005 και *Το δηλητήριο*, ντοκιμαντέρ, 2008. Επίσης, Τάκη Χατζηδημητρίου, *Το δημοψήφισμα του 2004*, Παπαζήσης, 2005, και Χρυσόστομου Περικλέους, *Το δημοψήφισμα του 2004*, Παπαζήσης, Αθήνα 2007).

Παράλληλα, ο κ. Παπαδόπουλος κατάφερε να εμφυτεύσει στον Ελληνοκύπριο το φόβο ότι με τη λύση του κυπριακού κινδυνεύει ουσιαστικά η Κυπριακή Δημοκρατία. Οικειοποιήθηκε με αυτό τον τρόπο έναν κυπριακό πατριωτισμό, που αποτελεί προέκταση του κυπριακού κρατισμού της περιόδου πριν

το '74, ο οποίος εκφραζόταν από τους υποστηρικτές του αρχιεπισκόπου Μακαρίου και αντιτασσόταν στην ιδέα της Ένωσης με την Ελλάδα, κάτι για το οποίο ο Μακάριος είχε υποστεί τη βίαιη κριτική της δεξιάς και ακροδεξιάς αντιπολίτευσης. Το ενδιαφέρον εδώ έγκειται στο γεγονός ότι αυτοί που πολέμησαν με μανία τότε το κυπριακό κράτος και την Κυπριακή Δημοκρατία, αρνούμενοι την ανάρτηση της κυπριακής σημαίας, εμποδίζοντας τις προσπάθειες υιοθέτησης κυπριακού εθνικού ύμνου, καταφεύγοντας ακόμα και σε παράνομες οργανώσεις, είναι αυτοί που σήμερα τη χρησιμοποιούν ως πρόσχημα για τη ματαίωση της λύσης του Κυπριακού. Ταυτόχρονα κατηγορούν όσους, μέχρι πρόσφατα, είχαν προστατεύσει και θωρακίσει την Κυπριακή Δημοκρατία ότι, με την υποστήριξη που παρέχουν στην πολιτική της λύσης, ουσιαστικά απεργάζονται τη διάλυσή της.

Το εσωστρεφές αυτό ιδεολόγημα δεν ανταποκρίνεται ούτε και ταυτίζεται με τον παραδοσιακό ελληνοκεντρικό εθνικισμό. Αντίθετα, αποτελεί προϊόν της «αγοραφοβικής» ελληνοκυπριακής συντηρητικής τάξης, η οποία απεχθάνεται την Αθήνα και το «προδοτικό αθηναϊκό κράτος», που αναπτύσσει εμπορικές και διπλωματικές σχέσεις με το κράτος του εισβολέα. Αυτό το ιδεολόγημα, που θα μπορούσαμε πρόχειρα να χαρακτηρίσουμε ελληνοκυπριακή εσωστρέφεια, ουσιαστικά εκφράζεται από την πολιτική προσωπικότητα και κοουλτούρα του ίδιου του κ. Παπαδόπουλου και διοχετεύεται ως ακραιφνής πατριωτισμός, ως γνήσια αντίσταση στον εισβολέα και σε όλο το σύμπαν, περιλαμβανομένης και της ελληνικής πολιτικής ηγεσίας, που συνωμοτούν ενάντια στην Κυπριακή Δημοκρατία και που απεργάζονται προδοτικές λύσεις. Οι επιθέσεις σε Έλληνες πολιτικούς και δημοσιογράφους από

Ο Γιάννης Η. Ιωάννου είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, τέως κοσμήτορας της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

ελληνοκυπριακά έντυπα που ελέγχονται από το προεδρικό, πριν και μετά το δημοψήφισμα, ιδίως επειδή είχαν υποστηρίξει το σχέδιο Ανάν, εκφράζουν ακριβώς αυτή τη στάση. Το ιδεολόγημα αυτό αποτελεί την κοινωνικο-πολιτική έκφραση των επενδυμένων συμφερόντων που δημιουργήθηκαν μέσα στο καθεστώς της μη λύσης: Τεράστια οικονομικά συμφέροντα από την εντυπωσιακή άνοδο των τιμών των ακινήτων, συμφέροντα – προμήθειες πέριξ του κυπριακού στρατού (αγοραπωλησίες οπλικών συστημάτων, προμηθευτές, καριέρες κ.λπ.), συμφέροντα ξενοδοχειακής βιομηχανίας, καριέρες δημοσίων λειτουργών κ.λπ.

Το εποικοδόμημα αυτού του ιδεολογήματος διέπεται από έναν πολιτικό και οικονομικό αμοραλισμό, ο οποίος επιτρέπει την υιοθέτηση ενός ρευστού πολιτικού λόγου που προορίζεται αποκλειστικά για εσωτερική κατανάλωση και που εκφράζεται όχι με την ανάπτυξη επιχειρημάτων και συλλογισμών αλλά με τη μορφή διαφημιστικών σποτ. Η επιδερμική πολιτική ανάλυση των υποστηρικτών του απερχόμενου προέδρου επικεντρώνεται: α) στη διαρκή συνωμοσία των ξένων εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας, β) στην απορριπτική πατριωτική στάση του κ. Παπαδόπουλου και γ) στις «μειωμένες αντιστάσεις» των ανθυποψηφίων του έναντι των ξένων. Αποφεύγει δε συστηματικά να τοποθετήσει το Κυπριακό και τις εξελίξεις γύρω από αυτό σε περιφερειακό και σε διεθνές πλαίσιο. Το γεγονός ότι η συντριπτική πλειονότητα των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών ελέγχεται πλήρως από το Προεδρικό Μέγαρο συμβάλλει τα μέγιστα στη χειραγώγηση της κοινής γνώμης και στην εμπέδωση της κουλτούρας της «ατάκας» σε βάρος του στοχαστικού πολιτικού λόγου. Επιπρόσθετα, είναι το μοναδικό καθεστώς που έχω υπόψη μου που επιδιώκει την ενσυνειδητή προβολή αντιφατικών θέσεων με στόχο τη συστηματική συσκότιση και την πρόκληση σύγχυσης στον πολίτη. Είναι γνωστές και δημοσιευμένες οι αντιφατικές θέσεις που εξέφραζε και εκφράζει ο κ. Παπαδόπουλος σε θέματα όπως η επιδιωκόμενη λύση του Κυπριακού, το σχέδιο Ανάν, η Δ.Δ.Ο. αλλά και σε θέματα εσωτερικής διακυβέρνησης.

Εν κατακλείδι, ο απερχόμενος πρόεδρος διαθέτει την πολιτική κουλτούρα του μονοεθνικού κράτους του 19ου αιώνα. Γι' αυτό προτιμά το παρόν καθεστώς ως «δεύτερη καλύτερη λύση για όλους», σε δύο εθνικά αμιγείς περιοχές, με την ελπίδα ότι η θεωρία περί κατάρρευσης της Τουρκίας λόγω εσωτερικών προβλημάτων θα καταστεί πραγματικότητα και τότε θα διαπραγματευθεί τη λύση από θέση ισχύος. Ανάλογη ήταν και η ανάλυσή του για μη διαπραγμάτευση και απόρριψη του σχεδίου Ανάν. Είχε τότε προβάλει την επικείμενη ένταξη στην ΕΕ ως το μεγάλο όπλο που θα επέτρεπε στην Κυπριακή Δημοκρατία να επαναδιαπραγματευθεί μια «ευρωπαϊκή» λύση «με εβδομήντα και πλέον βέτο στο χέρι», όπως διακήρυτταν οι υποστηρικτές του, εξαναγκάζοντας την Τουρκία να αποδεχθεί τους όρους της ελληνικής πλευράς. Η ανάλυση αυτή διαψεύσθηκε σχεδόν αμέσως μετά την ένταξη.

Είναι φανερό ότι, ασκώντας πολιτική σε «επαρχιακό» επίπεδο, ο κ. Παπαδόπουλος έχει διαμορφώσει την πολιτική του κουλτούρα στη βάση της αντιπαράθεσης και της σύγκρουσης. Έννοιες όπως «συναίνεση», «συνεννόηση», «ειρηνική συνύπαρξη», «πολυεθνικότητα» ή «πολυπολιτισμικότητα» είναι εντελώς απύσυχες από την πολιτική του σκέψη. Από την ευρωπαϊκή κουλτούρα του 20ού αιώνα έχει αποκομίσει ό,τι πηγάει από τις εθνικές διενέξεις και συγκρούσεις και τίποτα από το αντίστροφο, δηλαδή από το όραμα και τη διαδικασία της Ενωμένης Ευρώπης και της ειρηνικής συνύπαρξης και συνεργασίας χωρών, λαών, εθνών και κοινοτήτων. Οι δυσκολίες να «χτίσει κανείς σπίτι, όταν ο διευθυντής της Πολεοδομίας θα είναι Έλληνας και ο υποδιευθυντής Τούρκος» (Το επιχείρημά του ήταν ότι το αίτημα θα πρέπει, σε περίπτωση συνεταιρικής λύσης, να εγκρίνεται και από τους δύο και θεωρούσε δεδομένο ότι ο Τουρκοκύπριος υποδιευθυντής δεν θα το εγκρίνει!) και άλλα παρόμοια αποκαλύπτουν αυτήν ακριβώς την κουλτούρα. Επιπρόσθετα, τα παραδείγματα που κατά καιρούς έδωσε σε συνεντεύξεις του για να αποδείξει την οξύνοια και την αγωνιστικότητά του, στην πραγματικότητα, αναδεικνύουν

μία πολιτική προσωπικότητα δομημένη πάνω στην άρνηση: Αν του πει ένας υπουργός, έλεγε σε μια συνέντευξη, να στείλει ρουκέτα στο φεγγάρι, αυτός θα τον ρωτήσει πόσα μικρόβια θα φέρει. Στη γνωστή περιγραφή (από τον ίδιο) της σχέσης του με τον Μακάριο, ο αρχιεπίσκοπος του είχε πει «αν δεν είχα λίγο μυαλό, θα έπειθες και εμένα», ή ακόμα το πολύ ενδιαφέρον: «Κάθε φορά που θα μου προτείνουν ένα σχέδιο (λύσης), εγώ θα ρωτώ τι λεν οι Γάλλοι, οι Ρώσοι, οι Κινέζοι». Η τάση του προέδρου προς την ακύρωση, προς την αντιπαράθεση και την άρνηση συνιστά δομικό στοιχείο της πολιτικής του προσωπικότητας. Πόσο διαφορετικό θα ήταν το νόημα και συνακόλουθα η στάση του αν π.χ. έλεγε: «Κάθε φορά που θα μου προτείνουν ένα νέο σχέδιο, θα προσπαθώ, σε συνεργασία με όλα τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας, να το βελτιώσω στον μέγιστο δυνατό βαθμό»; Μια τέτοια δήλωση θα αναδείκνυε μια προσωπικότητα με θετικό πνεύμα, με δημιουργική, συναινετική και οραματική διάθεση. Ο απερχόμενος πρόεδρος αναζητεί συμμάχους που θα τον βοηθήσουν να χαλάσει και όχι να οικοδομήσει, ενώ την ίδια στιγμή αδυνατεί να συλλάβει μια προοπτική στραμμένη προς το μέλλον. Γι' αυτό ανέδειξε την πιο τραυματική και διχαστική περίοδο της πρόσφατης ιστορίας του κυπριακού (2004) σε κεντρικό θέμα της προεκλογικής του εκστρατείας.

Αυτή η κουλτούρα και αυτή η προσωπικότητα εξηγούν επίσης τον μόνιμα εμφυλιοπολεμικό-ψυχροπολεμικό του λόγο (περιρρέουσα ατμόσφαιρα, νενέκοι, αντίληψη για τους Τουρκοκυπρίους και την ηγεσία τους κ.λπ.) αλλά και την «εκδικητική του οργή» όχι έναντι του ρουσφετιού, όπως είχε δηλώσει το βράδυ της εκλογής του, αλλά μάλλον έναντι όλων εκείνων που διαφωνούν μαζί του, που ψήφισαν τη μία από τις δύο θεμιτές και νόμιμες επιλογές, τις οποίες ο ίδιος είχε θέσει ενώπιόν τους, ή που ασκούν κριτική στους χειρισμούς του. Οι περιπτώσεις των Χρ. Χριστοφόρου, Σ. Γιωργαλλή, Β. Πρωτοπαπά και της ταινίας «Ακάμας» θα μείνουν στην ιστορία ως χαρακτηριστικές περιπτώσεις μισαλλόδοξης, καθεστωτικής και αυταρχικής συμπεριφοράς.



Τρεις πόρτες έχει η ζωή...

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

Ελάχιστα 24ωρα πριν ανοίξουν οι κάλπες στην Κύπρο, η τριχοτόμηση του εκλογικού σώματος έχει πλέον παγιωθεί, και καθιστά σχεδόν αδύνατη κάθε πρόβλεψη για το δίδυμο που θα αναμετρηθεί στον αποφασιστικό Β' γύρο της 24ης Φεβρουαρίου. Ωστόσο, από όλες τις προεκλογικές μετρήσεις που έχουν γίνει στο νησί συνάγεται το συμπέρασμα ότι οι εκλογές αυτές δεν στερούνται φαβορί: ο απερχόμενος πρόεδρος Τάσος Παπαδόπουλος εμφανίζεται σε όλες τις δημοσκοπήσεις να περνά στον Β' γύρο –έστω και οριακά–, να νικά τον Γιάννη Κασουλίδη, να αναμετράται στήθος με στήθος με τον Δημήτρη Χριστόφια και να προηγείται στην παράσταση νίκης. Μοιάζει λοιπόν να έχει ένα –ελαφρύ έστω– προβάδισμα στις πιθανότητες για τον τελικό νικητή.

Για να μπορέσει ωστόσο να κάνει χρήση αυτού του προβαδίσματος, ο Παπαδόπουλος πρέπει πρώτα να βρεθεί στον Β' γύρο των εκλογών. Αν και το ενδεχόμενο αυτό μοιάζει ασφαλές με βάση τις έρευνες, δεν είναι απολύτως σίγουρο ότι θα επιβεβαιωθεί στην κάλπη. Αυτή τη στιγμή ο Παπαδόπουλος φαίνεται να συγκεντρώνει ποσοστά 31-32%, έναντι 29-30% που συγκεντρώνουν ο υποψήφιος της Δεξιάς Κασουλίδης και αυτός της Αριστεράς Χριστόφιας. Ένα 6-7% των ψηφοφόρων θα αποφασίσει την τελευταία στιγμή. Οι ψηφοφόροι αυτοί είναι εκείνοι που θα κρίνουν και τις εκλογές. Αν και, ως «κεντρώος», νυν πρόεδρος και επικρατέστερος νικητής, ο Παπαδόπουλος θα ήταν λογικό να έχει ένα προβάδισμα στους «αναποφασιστους», η κατάσταση στην Κύπρο δεν είναι ακριβώς έτσι.

ΙΔΙΟΤΥΠΟΙ ΑΝΑΠΟΦΑΣΙΣΤΟΙ

Οι παραδοσιακοί απολιτικοί «αναποφασιστοι» της τελευταίας στιγμής έχουν, στην πραγματικότητα, κερδηθεί

στην Κύπρο ήδη από τον Παπαδόπουλο, και εκεί βασίζεται και το ελαφρύ προβάδισμά του. Αυτοί που παραμένουν αναποφασιστοι, αντίθετα, αυτή τη στιγμή είναι παραδοσιακοί ψηφοφόροι του δεξιού ΔΗΣΥ και του κομμουνιστικού ΑΚΕΛ, που διστάζουν ανάμεσα στον υποψήφιο του κόμματός τους και τον νυν πρόεδρο. Όμως, όσο πλησιάζουμε προς την κάλπη, τόσο πιθανότερο γίνεται να στραφούν τελικά προς την παραδοσιακή ψήφο τους. Άλλωστε, ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ αποτελούν τους δύο από τους τρεις πανίσχυρους μηχανισμούς στην Κύπρο. Ο τρίτος, που είναι η Εκκλησία, έχει εξαρχής συμμετάσχει στην προεκλογική εκστρατεία υπέρ του Παπαδόπουλου και έχει μάλλον εξαντλήσει τη δυναμική της.

ΟΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙ

Από εκεί και πέρα, παραμένει άγνωστο πώς θα αντιδράσουν οι ψηφοφόροι του αποκλεισμένου υποψηφίου –όποιος κι αν είναι αυτός– στον Β' γύρο. Η προοπτική του «ιστορικού συμβιβασμού» ΑΚΕΛ – ΔΗΣΥ δέχθηκε την περασμένη εβδομάδα ένα ισχυρό χτύπημα, όταν η ΣΕΚ, παραδοσιακή δεξιά συνδικαλιστική συνομοσπονδία, κάλεσε τους εργαζομένους «να αποκλείσουν από τις επιλογές τους τον Δημήτρη Χριστόφια [...], φανατικό υποστηρικτή ενός απεχθούς συστήματος[...], που διακατέχεται από έντονο αίσθημα ευρωσκεπτικισμού», ενώ καλεί τους άλλους δύο υποψηφίους να συνεργαστούν εναντίον του. Ωστόσο, στις δημοσκοπήσεις ο Δημ. Χριστόφιας εξακολουθεί να έχει ένα οριακό προβάδισμα έναντι του Τ. Παπαδόπουλου στους ψηφοφόρους του ΔΗΣΥ –αν ο Κασουλίδης αποκλειστεί από τον Β' γύρο–, με τους περισσότερους δεξιούς ψηφοφόρους εντούτοις να εξακολουθούν να δηλώνουν αναποφασιστοι σε μια τέτοια περίπτωση.

Στο κενό, αντίθετα, φαίνεται να πέ-



Οριακή η μάχη για τον Δ. Χριστόφια και την κυπριακή Αριστερά.

φτουν οι προσπάθειες του Τάσου Παπαδόπουλου και του ΔΗΚΟ, από το οποίο προέρχεται, να παρουσιάσουν ως ομορτυνιστική μια πιθανή συνεργασία ΑΚΕΛ – ΔΗΣΥ, αφού κάθε σχετική αναφορά τους απαντάται άμεσα με πολλαπλάσιες αναφορές στην ιστορία του ΔΗΚΟ, που είναι η ιστορία ενός πολιτικού εκκρεμούς. Η προσπάθεια του ΔΗΚΟ να πείσει ότι το ίδιο δικαιούται να συνεργάζεται τότε με το ΑΚΕΛ και τότε με τον ΔΗΣΥ, αλλά αυτοί οι δύο δεν δικαιούνται ποτέ να συνεργάζονται μεταξύ τους, είναι ηθικά απολύτως διάτρητη, και μάλλον στερεί ψήφους από τον Παπαδόπουλο όσο συνεχίζεται.

Το ερώτημα είναι πόσο μαχητικά θα υποστηρίξουν αυτό τον ιστορικό συμβιβασμό τα πρόσωπα που τον επιθυμούν. Η φήμη ότι ο Γλαύκος Κληρίδης θα στηρίξει τον Δημήτρη Χριστόφια σε έναν Β' γύρο απέναντι στον Παπαδόπουλο ίσως και να μην επιβεβαιωθεί, ωστόσο το ρεύμα που επιθυμεί πρωτίστως την ήττα του Παπαδόπουλου περιλαμβάνει πολλούς ακόμη. Ίσως μάλιστα και τους ίδιους τους Κασουλίδη και Αναστασιάδη (πρόεδρο του ΔΗΣΥ). Ωστόσο, ο συμβιβασμός μοιάζει να προϋποθέτει έναν Β' γύρο Χριστόφια – Παπαδόπουλου. Και το πρόσφατο παρελθόν αποδεικνύει ότι το κόμμα που ανεβάζει τα ποσοστά του από τις δημοσκοπήσεις στην κάλπη είναι ο ΔΗΣΥ. Ίσως λοιπόν ο Γιάννης Κασουλίδης να είναι στην πραγματικότητα ο πιο ασφαλής μονομάχος του Β' γύρου αυτή τη στιγμή. Και ο πιθανότερος ηττημένος του.

Η αυτοκινητική βία μαμή της καθημερινότητας της ελληνικής πόλης

Μια ανάγνωση των πρακτικών Σύγχρονοι μηχανισμοί βίας και καταπίεσης της Εταιρείας Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού & Γενικής Παιδείας

του Γιάννη Ρέντζου

Τα σκυλιά δαγκώνουν. Αυτό δεν είναι καινούριο. Το έχουμε χωνέψει. Δεν αποτελεί ούτε καν είδηση. Άλλωστε ο σκύλος είναι στον πολιτισμό μας ιερός, όπως η αγελάδα στον Γάγγη. Για μερικούς λόγους, στην ελληνική πόλη, τα αυτοκίνητα –και κάθε δίκτροχο ή πολύτροχο αυτοκινούμενο μέσο– είναι τόσο σεβαστά από παρωπιδοφόρες διοικήσεις, αστυνομίες, εισαγγελίες και κοινό όσο και οι αγελάδες του Γάγγη.

Τα αυτοκίνητα λοιπόν, ανενόχλητα μέσα στην ελληνική πόλη, ρυπαίνουν, θορυβούν, τρομάζουν, λασπώνουν, στριμώχνουν, απειλούν, εκτοπίζουν, εμποδίζουν, απαγορεύουν, αποκλείουν, παραμονεύουν, καταπατούν, καταστρέφουν, τραυματίζουν, μωλωπίζουν, προκαλούν κατάγματα, αφαιρούν ζωές. Με ένα λόγο επιβάλλουν βίαια τη λογική τους. Τη λογική του ισχυρού και τον παραλογισμό «καθεστώτος».

Ούτε και όλα αυτά είναι καινούρια. Και μάλιστα φαίνεται πως κάτι «δεν έχουμε πάρει είδηση» εδώ. Εννοούμε πως τίποτε από αυτά δεν φαίνεται να αποτελεί στοιχείο που να διευκολύνει τη μελέτη της βίας, της καταπίεσης και της καταστολής στην καθημερινή ζωή της σύγχρονης ελληνικής πόλης. Όλα τα παραπάνω για τη λειτουργία του αυτοκινήτου στην πόλη τα έχουμε πολύ καλά χωνέψει. Δεν ξεπετάγονται λοιπόν μπροστά στα μάτια μας όταν επιχειρούμε μια τυπολογία της βίας

και της καταπίεσης στην ελληνική κοινωνία. Μια πολιτισμική καθηγεμόνευση έχει επιβληθεί. Κάτι νέο και αντιφρονούν δυσκολεύεται να προβληθεί. Μια ζωή σε «καθεστώς».

Το αυτοκίνητο, μέσο ταχείας μεταφοράς σε καταστάσεις ζωής και θανάτου, αξιοπρεπούς μετακίνησης, ασφαλούς διέλευσης, ξεκούραστης προσπέλασης, ρυθμιζόμενης θερμοκρασίας, ραδιοφωνικής ενημέρωσης, μουσικής διασκέδασης, επιλογής συντροφιάς, προστατευμένης παρατήρησης, ευχάριστης ατμόσφαιρας, καθώς και σήμα κοινωνικού γοήτρου, μένει στο απυρόβλητο όταν ταξινομούμε τους σύγχρονους μηχανισμούς βίας και καταπίεσης στην πόλη. Ο ρόλος του ως εργαλείου καταστολής του αδύναμου στον ελλαδικό γεωγραφικό χώρο λησμονιέται. Είναι σαν, σε περίπτωση που θα μελετούσαμε απρόσεχτα τη βία σε μια πόλη επιτρεπόμενης οπλοφορίας, να βάζαμε εντός παρενθέσεως τα πυροβόλα όπλα επειδή, λέει, αυτά θα είχαν για κύριο σκοπό απλώς την προσωπική ασφάλεια, την ψυχική ηρεμία και, εν εσχάτη ανάγκη, την αμυντική αντίδραση του οπλοφορούντος και όχι πρωταρχικά την άσκηση βίας. Εργαλείο άμυνας το πυροβόλο όπλο και μέσο μεταφοράς το αυτοκίνητο χρησιμεύουν και τα δύο, πέρα από τις κύριες λειτουργίες που αυτά υπηρετούν (όπως συμβαίνει και με πολλές άλλες επινοήσεις του πολιτισμού), ως φονικά όργανα, μηχανισμοί καταπίεσης, μέσα απειλής.

Ως προς τα φονικά αποτελέσματα, το αυτοκίνητο χρεώνεται, στη ζωή της ελληνικής πόλης, με σαφώς μεγαλύτερο μερίδιο σε σχέση με το πυροβόλο όπλο. Είναι στατιστικά προφανές πως

περισσότεροι άνθρωποι και μάλιστα «άοπλοι» πεζοί χάνουν τη ζωή τους και τη σωματική ακεραιότητά τους στην πόλη από το αυτοκίνητο, στα περιστατικά τροχαίου εγκλήματος («ατυχήματα»), από όσους τραυματίζονται ή σκοτώνονται από πυροβόλα όπλα. Οι οδηγοί είναι, κατά την έννοια αυτή, φορείς μιας –έμμεσης, άλλα καθαρής– ένοπλης βίας και καταστολής στην ελληνική πόλη. Μετέχουν συλλογικά, σχεδόν πάντα ασυναίσθητα, αλλά και συχνότατα ενσυνείδητα (και μάλιστα ασυνείδητα, δυστυχώς), στην εκδήλωση και υπηρετήση αυτόματων μηχανισμών βίας και καταστολής στην ελληνική πόλη.

Πεζοπόρος της πόλης που δεν συμμορφώνεται με τους απάνθρωπους κανονισμούς της απόλυτης αυτοκινητικής κυριαρχίας στην ελληνική πόλη είναι χαμένος. Και μάλιστα κινδυνεύει πολλαπλά αν από το μυαλό του περάσουν σκέψεις για ιδεώδη νομιμότητας (στη διάβαση), δικαιώματα πολίτη (στο πεζοδρόμιο και τον πεζόδρομο) ή συμπάθειας προς τον αδύναμο (για παραχώρηση προτεραιότητας στον ανήμπορο). Ο παραδειγματικός κολασμός θα επακολουθήσει. Οι οδηγοί, έχοντας επίγνωση της ιδιαιτερότητάς τους μέσα στην πόλη, αντίληψη της δύναμής τους, αίσθηση σαφούς ανωτερότητας αλλά και ιδιαίτερες υποχρεώσεις λόγω της συμμετοχής τους στο σχηματισμό/στόλο των μηχανοκινήτων με τον οποίο διαπλέουν την πόλη, εκτελούν σε κάθε στιγμή το καθήκον τους. Φαίό καθήκον είναι γεγονός. Ένας φασισμός της ιδιαιτερότητας, της δύναμης, της «ανωτερότητας», της «ορθότητας», της περιφρόνησης του άλλου έχει γεννηθεί, υπηρετείται και αναπαράγεται

Ο συγγραφέας, μέλος του συλλόγου «ΠΕΖΗ», διδάσκει στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλίας. Τελευταίο του βιβλίο *Ανθρωπογεωγραφίες της πόλης*. Στο άρθρο εκφράζονται προσωπικές απόψεις.



Το αυτοκίνητο αποτελεί πηγή έντασης της καθημερινότητας.

στο εσωτερικό της ελληνικής πόλης.

Βέβαια το αυτοκίνητο δεν είναι μόνο θέμα καθημερινής ζωής της πόλης. Είναι και κεφαλαιώδεις αντικείμενο διεθνούς οικονομίας, γεωπολιτικής και πολιτικής. Μια πόλη αποτελεί μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού. Αν λοιπόν συμβαίνει: 1) να μην εφαρμόζει ανθρωπίνους νόμους διαχείρισης των αυτοκινητικών στόλων της και 2) να μην εφοδιάζεται με εναλλακτικά μεταφορικά μέσα αδιασταύρωτης (κατά το δυνατόν) τροχιάς, τότε υπερτιμά τη χρήση του ιδιωτικού αυτοκινήτου (ως μετακινούμενης φωλεάς ευκρασίας και άνεσης). Κατά συνέπεια μια τέτοια πόλη αποτελεί μια καλή αγορά για τις πόλεις-χώρες παραγωγής: 1) αυτοκινήτων, 2) καυσίμων και 3) ασφάλτου. Έτσι το αυτοκίνητο γίνεται και αντικείμενο εθνικής οικονομίας και εθνικής πολιτικής. Ο Έλληνας πολιτικός που θα εξέφραζε ανθρωπιά για τη μειονότητα των άοπλων πεζών και πεζοπορούντων της ελληνικής πόλης όχι μόνο θα έχανε τη στήριξη των οδηγών-πολιτών, αλλά θα έπρεπε να έλθει σε ρήξη με τους φορείς διακίνησης των προϊόντων που συνδέονται άμεσα με την αυτοκίνηση και την οδοποιία. Θα κινδύνευε συνεπώς να χάσει το μερίδιό του στην εξουσία που εφάπτεται στα συγκροτήματα της αυτοκίνησης. Μαζί τους η διαφήμιση, ο Τύπος/τηλεόραση και το τραπεζικό κεφάλαιο με τις δανειοδοτήσεις του προς χάριν της αυτοκίνησης.

Να σημειώσουμε και τούτο: Ο πεζός ως αδύναμος άνθρωπος στην πόλη δεν προσεγγίζεται εδώ απλά με την εύ-

λογη συμπόνια απέναντι στον ανήμπορο (τον ανάπηρο, τον ηλικιωμένο, τη μητέρα με το παιδικό αμαξάκι) αλλά ως είδος-μάρτυρας (κατά την οικολογική έννοια) στο περιβάλλον του αστικού χώρου. Μέσα σ' αυτό η παρουσία ή η απουσία του πεζού φανερώνει την ποιότητα των όρων λειτουργίας του ανοιχτού χώρου ως προϋπόθεσης λειτουργίας του «δημόσιου χώρου» και της δημοκρατίας. Το κλιματιζόμενο τζιπ που πατάει την ασπρισμένη διάβαση περιμένοντας στα φανάρια της Πανεπιστημίου και αναγκάζει τον ανήμπορο να διαγράψει μπροστά του ημικύκλιο, στο αυγουσιτιάτικο μεσημέρι, για να περάσει απέναντι, αποτελεί αναμνηστικό του τάνξ της νοεμβριανής βραδιάς του Πολυτεχνείου. Και μάλιστα σε πολύ χειρότερη εκδοχή, αφού δεν υπάρχει εδώ το ελαφρυντικό της άπαξ διατεταγμένης υπηρεσίας αλλά πρόκειται για καθημερινή σχέση πολίτη προς πολίτη.

*

Διαβάζοντας τη συλλογή *Σύγχρονοι μηχανισμοί βίας και καταπίεσης*, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού & Γενικής Παιδείας - Ιδρυτής Σχολή Μωραΐτη, με 25 περίπου εισηγήσεις από σχετικό συμπόσιο (15-18 Μαρτίου 2005, έκδοση 2006) αναρωτήθηκα ποιος να είναι ο λόγος για τον οποίο το αυτοκίνητο μαζί με τις άλλες μορφές αυτοκίνησης, κυρίως τα πολλαπλασιαζόμενα δίτροχα, περνά στο απυρόβλητο των επισημάνσεων για τους μηχανισμούς βίας στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία. Κανένα κείμενο δεν φαινόταν με

μία ματιά, ως τίτλος και αποτέλεσμα πεταχτής ανάγνωσης, να αφιερώνεται στην αυτοκινητική βία στην ελληνική πόλη. Θα δώσω πιο κάτω τις σκέψεις που έκανα διαβάζοντας μερικά άρθρα και όχι ένα συνολικό ραπόρτο για όλα τα ενδιαφέροντα δημοσιεύματα.

Ανέτρεξα αρχικά στο κείμενο της συμβολής της Μαρίας Μαντούβαλου «Βία και πόλη». Όχι μόνο επειδή ο προβληματισμός μου ήταν πιο κοντά στο δικό της τίτλο, αλλά επειδή τα ειδικότερα ενδιαφέροντά μου ικανοποιούνται πάντα από τα γραπτά της. Σε πολλά σημεία το άρθρο αγγίζει πτυχές -βία, ανασφάλεια, ανισότητα και διαφορά, *μητροπολιτικό αρχιπέλαγος*-που με την κατάλληλη ανάπτυξη ή, έστω, με μια γενικότερη ή και γενικόλογη αναφορά θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν και το θέμα πόλη-αυτοκίνητο. Ωστόσο, όπως διαπίστωσα, το θέμα παρέμεινε ακάλυπτο.

Με ανάλογη προσμονή συνέχισα στο επόμενο άρθρο, έχοντας πάλι τη διπλή εγγύηση συγγραφέα και τίτλου. Σταύρος Σταυρίδης, «Σύγχρονη πόλη και "κατάσταση έκτακτης ανάγκης"». Το άρθρο έχει βέβαια πολλές χρήσιμες αναφορές σχετικές με την αντίληψη της χαώδους πόλης, σαν και αυτή που αντιπροσωπεύει ο σύγχρονος ελλαδικός αστικός χώρος. Ωστόσο το δεμένο αυτό κείμενο επικεντρώνεται στους θύλακες τάξης, που, μέσα στη γενικώς παρατηρούμενη αταξία της πόλης, αποτελούν οι ανά τον κόσμο (κυρίως ΗΠΑ) «περιτοιχισμένες κοινότητες».

Κοίταξα επίσης με ενδιαφέρον το άρθρο του Άγγελου Ελεφάντη (απ' όπου εμπνεύστηκα και τον τίτλο μου). Με προσέλκυσε η υπογραφή και φαντάστηκα πως μπορούσα να φτάσω σε επαλήθευση των υποθέσεών μου περί ένταξης του θέματος ελληνική πόλη-αυτοκίνητο στο κεφάλαιο κοινωνία-πόλη-βία. Ο τίτλος «Οι άνθρωποι της ένοπλης βίας» με ενθάρρυνε. Θα έπρεπε να περιέχει όμως έτσι και μια πολύ σκληρή μεταφορά για το αυτοκίνητο ως όπλο, όπως την κάνουν μερικοί συγγραφείς. Το κείμενο του τόσο γνωστού αναλυτή, ξεκινώντας από ένα πανόραμα της βίας στον κόσμο, στο εσωτερικό της χώρας, της πόλης, στη γειτονιά και στο σπίτι, κά-

νει πολύ καλές πλαισιώσεις. Αυτές θα μπορούσαν πράγματι να συμπεριλάβουν και την αυτοκινητική βία, για όσους καμαρώνουν με τη γυαλάδα και την ταχύτητα του οχήματος αδιαφορώντας για το πιστόλισμα με αίμα. Όμως το κέντρο βάρους του άρθρου βρίσκεται υπεύθυνα στους ένστολους ανθρώπους της βίας που καμάρωναν παλιότερα με τα γυαλιστερά αστέρια τους (και παντρολογιούνταν χάρη σ' αυτά, μας υπενθυμίζει ο Α.Ε., όπως τώρα πολλοί γυαλιστεροί αυτοκινούμενοι, λέμε εμείς). Οι νεότεροι ένστολοι πάντως, εκπροσωπούμενοι από τον Χρήστο Κοντάκο, συνάδελφό τους «αστυνομικό εργαζόμενο», έχουν άλλη νοοτροπία και συμπεριφορά, όπως υποστηρίζεται στο άρθρο του. Και μάλιστα ο εκπρόσωπός τους αυτός, με τη συμπαθητική εισήγησή του, ούτε καν επικαλείται το ενδεχόμενο ανάληψης προσπάθειας για μείωση του παντοειδούς αυτοκινητικού εγκλήματος που, παρά την αυταρχικότητά της, θα μπορούσε να ωραιοποιήσει, αν χρειάζεται, τη θέση τους.

Η καθημερινή εκδοχή της βίας, στην οποία ανήκει και το αυτοκινητικό έγκλημα κατά πεζών, αποτελεί το αντικείμενο εισήγησής του Αντώνη Δ. Παπαγιαννίδη. Αυτό το είδος βίας αποτελεί, κατά τον γνωστό δημοσιογράφο, και την αναγκαστική τροφή των ΜΜΕ. Ωστόσο η ανώμαλη κατάσταση καταστολής του πεζού που παρατηρείται σε μερικές ελληνικές πόλεις δεν συμπεριλαμβάνεται στις ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις του εισηγητή.

Στην ανάλυση του Θανάση Χατζόπουλου για τη βία και την επιθετικότητα περιλαμβάνεται και ο κατά Μπαμπινιώτη -εννοούμε το Λεξικό- ορισμός της βίας: «Η άσκηση σωματικής ή άλλης δύναμης ή η χρησιμοποίηση απειλών με σκοπό την επιβολή της θέλησής κάποιου». Βρίσκουμε έτσι στη γλώσσα μας τον καλύτερο συνήγορο. Αυτό που συμβαίνει κάθε μέρα και κάθε στιγμή στους δρόμους πολλών πόλεων της Ελλάδας, όχι σε όλες, δηλαδή η εκδήλωση μιας συγγούς συμπεριφοράς των (εξ)οπλισμένων συμπολιτών μας, είναι σαφώς εκδήλωση βίας. Βίας που καταγγέλλεται μεν ψιθυριστά μεταξύ πεζών αλλά όχι με την ευ-



Συγγές συμπεριφορές εκδήλωσης βίας συναντάμε στην πόλη μας.

καιρία λόγων παρεμβάσεων.

Μια παρένθεση: Η «χρησιμοποίηση απειλών» του ορισμού είναι σύνθετος φαινόμενο εσωτερικευμένο στη δράση και τη στάση του οδηγού στην ελληνική πόλη. Μερικές φορές ο οδηγός του δίτροχου σε κοιτάζει στα μάτια για να δηλώσει ότι το εννοεί: «Περνώ εγώ πάνω στο πεζοδρόμιο σου!». Με τους οδηγούς αυτοκινήτου, η κλειστή κλιματιζόμενη καμπίνα καθιστά δυσχερέστερη την επικοινωνία. Απλά περιφρονούν τον πεζό και τη διάβασή του. Και όταν είναι σταθμευμένοι απάνθρωπα, ο πεζός πρέπει να εκδηλώσει σεβασμό στην επιλογή τους. Να οπισθοχωρήσει. Αν προχωρήσει θα παραπεμφθεί σε δικαστήριο. Ολοκληρωτικό καθεστώς με εμβλήματα ελεύθερου κόσμου. Το αστέρι της Μερσέντες, το γαλανόλευκο σταυρό της Μπεμβέ, το Λου-λού της Σιτροέν και το αξεπέραστο ΚΙΛ. Ακριβείς παρατηρήσεις μας από τις οποίες συνάγονται τα ανωτέρω έχουν γίνει τον τελευταίο χρόνο σε πεζοδρόμους του Δήμου Αθηναίων και σε αντιπροσωπευτικά δημοτικά εδάφη, Ζωγράφου, Γλυφάδας, Μυτιλήνης, Πρέβεζας, Τρικάλων. Εξάιρεση στη γενικευμένη και θεσμοποιημένη αυτοκινητική βία κατά των πεζοπόρων και των περιπατητών αποτελεί ο τελευταίος δήμος, όπου η πεζοπορία στην πόλη έχει θεσμική κάλυψη. Αυτό ανακλάται, στην πόλη αυτή, στην άνετη συμπεριφορά των πεζών στις διαβάσεις τους. Δεν περιμένουν αμήχανοι έως έντρομοι και αγανακτισμένοι

να τελειώσει η φάλαγγα των διερχομένων μηχανοκινήτων για να συνεχίσουν την πορεία τους εκεί όπου αυτοί έχουν προτεραιότητα. Στους άλλους δήμους «ας πρόσεχε...».

Κλείνουμε την παρένθεση και τελειώνουμε το άρθρο μας. Δηλώνουμε βέβαια πως δεν πρέπει να διαβαστεί ως κριτική των αναφερόμενων κειμένων και της συνολικής σημαντικής συμβολής του τόμου αλλά ως καταγραφή μιας κατάστασης. Μια μεγάλη πολιτισμική επιτυχία εγγράφεται στη σχέση της κοινωνίας μας με την αυτοκίνηση. Έχει κερδηθεί στην ελληνική κοινωνία και την ελληνική πόλη από την πλευρά του κεφαλαίου της αυτοκίνησης και των κακομαθημένων χρηστών της. Όχι μόνο οι μεγάλες ταχύτητες στην πόλη, αλλά και οι κινήσεις και καταλήψεις σε χώρους πεζών και ακόμα οι απάνθρωπες κατασκευαστικές επεμβάσεις (π.χ. επικλινή ολισθηρά πεζοδρόμια εξόδου των οχημάτων της πιλοτής, υπερμεγέθεις πινακίδες που να είναι ευανάγνωστες από το αυτοκίνητο και άλλα) συνθέτουν το σύμπαν της αυτοκινητικής βίας στην ελληνική πόλη. Δυστυχώς όμως αυτή δεν καταγγέλλεται εκεί και από όποιον πρέπει, και γι' αυτό που είναι. Το αυτοκίνητο στην ελληνική πόλη προκάλεσε τύφλωση. Έχει, εκ των πραγμάτων, επιβάλει πολιτισμικά μια ουδέτερη αντιμετώπιση των πολυάριθμων οχλήσεων που το συνοδεύουν. Κανένας δεν βάζει την καθημερινή καταστροφή που προκαλεί η αυτοκίνηση στα σωστά της όρια.



ΑΣ ΚΑΜΑΤΕΥΕ ΛΙΓΑΚΙ...

Ο συνεργάτης μας Δ. Πετσετιδής γράφει για έναν διαπορούντα:

Στο τεύχος 911-912 και στη σ. 81 ο κ. Γιάννης Χρυσανθόπουλος βρίσκει σαν ασυνήθιστη τη λέξη «καματεύω» και αρχίζει να ψάχνει από τα ομηρικά λεξικά μέχρι τα σύγχρονα, χωρίς να μπορέσει να την εντοπίσει παρά μόνο στο λεξικό του Σκαρλάτου Βυζάντιου (1852) και τούτο μάλιστα με την συνδρομή φίλου του φιλόλογου.

Ας μου επιτρέψει λοιπόν κι εμένα μια μικρή φιλική συνδρομή, αφού έχω να του παραθέσω τα παρακάτω λήμματα:

• Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ, *Μέγα Λεξικόν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης* (τόμος Ζ, σ. 3597):

1) καματεύω Ἦσ. κ. δημ. ἀορ. ἐκαμάτευσε καθ' Ἦσ. «μετά κακοπαθείας εἰργάσατο, καὶ ἔφυγεν»

2) δημ. ἐργάζομαι εἰς ἀγρόν, ὀργώνω τὴν γῆν διὰ τοῦ ἀρότρου, ἀροτίζω.

• ΕΜΜ. ΚΡΙΑΡΑ, *Νεο ελληνικό Λεξικό*: σ. 650 καματεύω, ρ. (λαϊκ.), εργάζομαι στα χωράφια, ὀργώνω.

• ΘΕΟΛ. ΒΟΣΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥ, *Ἀντιλεξικόν* (Εκδ. ΔΟΜΗ 1962):

σ. 251 Ρ.μ. ἀροτρί-άζω, -ῶ, ἀρῶ κ. ἀλετρί-ζω, γυρίζω, δουλεύω, καματεύω, ὀργώνω.

• ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ-ΦΥΤΡΑΚΗΣ, *Ελληνικό Λεξικό*:

σ. 347 καματεύω ρ. [<μγν. καματεύω<κάματος] δουλεύω στα χωράφια.

• Γ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας* (Αθήνα 1998):

σ. 830 καματεύω ρ. αμτβ. [καμάτευσα] (λαϊκ.) 1. καταπιάνομαι επίμονα με κάποια εργασία.

2. εργάζομαι σε αγροκτήματα, καταπιάνομαι με γεωργικές εργασίες (κυρ. το ὄργωμα).

Αυτά και μένω.

Δημ. Πετσετιδής.

ΝΑΙ, ΣΤΟ ΧΩΡΙΣΜΟ

Σοβαρό το επιχείρημα για το χωρισμό Κράτους-Εκκλησίας που απευθύνει προς τον νέο αρχιεπίσκοπο ο φίλος Τάσος Γούλας:

Πανιερώτατε!

Ο Πέτρος Μολυβιάτης, εκβιάζει τα θύματα της πυράς εις Ζαχάρω, να του υποβάλουν «χαρτιά», ώστε να τύχουν μέρους των δωρεών υπέρ των θυμάτων της πυρίνης λαίλαπας προς ανοικοδόμηση των οικιών των πριν κατακαεί του χρόνου ολόκληρη η Ελλάδα. Σε αντίθετη περίπτωση



ΝΤΕΤΕΚΤΙΒΣ ΣΤΟΝ 7ο ΟΡΟΦΟ ΤΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΠΟΥΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 69. ΓΟΝΕΙΣ Η ΕΞΩΣΠΙΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΑΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΚΑΚΕΣ ΣΥΝΑΝΑΣΤΡΟΦΕΣ ΕΧΟΥΝ ΚΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.

τα 140.000.000 ευρώ θα επιστραφούν στους δωρητές. Αν αυτό είναι το ελληνικό κράτος, τότε θα πρέπει σίγουρα να εργασθείτε για τον χωρισμό της Εκκλησίας της Ελλάδος από αυτό το «κράτος»!

Με φιλικό χαιρετισμό

Τάσος Α. Γούλας, ο νεότερος (1942).

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΙΜΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιτέλους κάποιοι επώνυμοι φίλοι από την Κύπρο αποφάσισαν να διαμαρτυρηθούν για το απαράδεκτο καθεστώς υπερετιμολόγησης που έχουν επιβάλει στην Κύπρο οι διακομιστές του ελλαδικού Τύπου. Φαίνεται ότι οι έμποροι αυτοί θεωρούν ότι προστατεύουν έτσι τον κυπριακό Τύπο. Καλά αυτοί. Αλλά το Υπουργείο Εμπορείου στην Κύπρο τι φρονεί; Ακολουθεί επιστολή που απευθύνεται «προς πάντα αρμόδιον».

Αξιότιμοι κύριοι,

Θεωρούμε πραγματικά απαράδεκτο αυτό που συμβαίνει εδώ και αρκετά χρόνια με τις τιμές των ελλαδικών εντύπων στην Κύπρο και μας κάνει εντύπωση η αδιαφορία και η σιωπή διαφόρων οργανισμών ή φορέων που θα έπρεπε να επιληφθούν του θέματος. Για χρόνια οι τιμές των ελλαδικών εφημερίδων και περιοδικών, πριν ακόμα μπει το ευρώ, ήταν περίπου οι διπλάσιες των ελλαδικών, αφού όσα κόστιζαν σε ευρώ αντιστοιχούσαν σε λίρες. Π.χ. η κυριακάτικη Καθημερινή από 3 ευρώ πουλιόταν 3.10 λίρες Κύπρου. Μας φαίνεται πραγματικά αδιανόητο μια εφημερίδα να πωλείται

στη διπλάσια τιμή απ' ό,τι πωλείται στην Ελλάδα και κανένας φορέας να μην ενδιαφέρεται γι' αυτό τον παράλογο διπλασιασμό των τιμών. Με την αλλαγή του νομίσματος στην Κύπρο, αυτό γίνεται ακόμα πιο εμφανές, αφού στην εφημερίδα αναγράφεται τώρα η τιμή 3 ευρώ και πωλείται στην Κύπρο 5,50 ευρώ. Γνωρίζουμε ότι έχουν γίνει καταγγελίες και θεωρούμε σκανδαλώδες το ότι συνεχίζεται αυτή η κατάσταση ακόμη και τώρα που μπήκε το ευρώ ως νόμισμα και καλούμε όλους τους αρμόδιους φορείς να επιληφθούν του θέματος. Θεωρούμε ότι είναι καθήκον όλων να διασφαλίσουν την απρόσκοπτη κυκλοφορία των ελλαδικών εντύπων στην Κύπρο προστατεύοντας τη διακίνηση ιδεών και το δικαίωμα ενημέρωσης του πολίτη.

Με εκτίμηση
Θεοδώρα Παυλίδου
Μερόπη Χαρικλειδίου
Σάββας Γιαλλουρίδης
Ηλίας Παπαϊωάννου
Λουκάς Αεζλής
Πέτρος Παπαπολυβίου
Άντρη Γιαλλουρίδου
Λεύκιος Ζαφειρίου
Σάββας Παύλου
Φοίβος Σταυρίδης
Γιώργος Μύραρης
Τζένη Στυλιανοπούλου
Νίκος Στυλιανόπουλος
Αλέξανδρος Μπαζούκης
Χριστίνα Ιωάννου
Δέσπω Νικολάου-Μύραρη
Ελένη Λουκά
Αρίων Ψαθάς.

Εξωσπιτική ζωή

Και η εικόνα και οι χίλιες λέξεις. Ο Νίκολα αντί γραπτού μηνύματος προτίμησε την αποστολή φωτογραφικού τεκμηρίου. Το οποίο αποτυπώνει την διαφημιστική ταμπέλα ΝΤΕΤΕΚΤΙΒΣ στον Πειραιά:

Ελληνική γαλωνυμία

του Σάββα Παύλου

Η Κρουέλα, μοναδική και ανεπα-
νάληπτη, ήμασταν μαζί δώδεκα
χρόνια, τώρα η πανέμορφη Κα-
λομοίρα. Παλιά ο Γκοντζίλα,
ολόμαυρος, όταν ανασηκωνό-
ταν στα δυο του πόδια, με την ουρά
του να αγγίζει τη γη, αν του κολλούσες
μια τρίαινα στο ένα υψωμένο πόδι ήταν
ο ίδιος ο Βελζεβούλης όταν ανακατεύ-
ει τα καζάνια της κόλασης. Πολύ παλιά
ο Ορφέας, μεγαλόσωμος σαν αρνί και
μυστήριο, κοιμόταν για πέντε μήνες
στον καναπέ, πάντα βαρύθυμος και
αργός σαν βουδιστής καλόγερος, κοι-
μόταν από την ημέρα που προσκολλη-
θηκε στο σπίτι μέχρι τις δεκαπέντε Ια-
νουαρίου, τη μέρα εκείνη ένωσε ξαφ-
νικά το μυστικό κάλεσμα της φύσης
και σηκώθηκε βαρύς αλλά και με νεύ-
ρο και όδευσε έξω. Επέστρεψε ύστερα
από δώδεκα μέρες, ταλαίπωρος, κου-
ρασμένος, βρόμικος, με σημάδια
γδαρμού και άλλες απώλειες, πάλεψε
για το άλλο φύλο, σε μια πολυήμερη
κραπάλη. Ήλθε σε σύγκρουση με άλ-
λους αρσενικούς γάτους, χωρίς όμως
τις επιλογές και τα κριτήρια των αν-
θρώπων, δεν κυνήγησε και δεν πάλεψε
με τους αντεραστές του για γάτες με
γαλλικά και πιάνο, ή πολύφερνες με
μεταπτυχιακό στο London School of
Econometrics, αυτός για κάθε γάτα πρό-
σφορη που τον καλούσε ήταν έτοιμος
και θαρραλέος.

Ακόμη η Λούκρη, που χάθηκε πικρά
πριν από λίγο καιρό από αυτοκίνητο
δυο μέτρα από το κάγκελό μας. Όταν
ήταν για να την παραλάβουμε μικρού-
λα από το σπίτι που γεννήθηκε, πήγα-
με εκεί οικογενειακά και αφού η οικο-
δέσποινα μας εκθείασε τις αρετές της
γατούλας κι εμείς δώσαμε διαβεβαιώ-
σεις για τη φροντίδα που θα είχε κοντά
μας, την αναλάβαμε και τη φέραμε σπι-
τι μας -σαν συνοικέσιο ήταν.

Και πάντα έντονη η θύμηση της



Ασπασίας, την είχαμε στις διακοπές
στην Κρήτη για τρεις μήνες, μετά τη
δώσαμε σε φιλικό πρόσωπο στο χωριό
που περάσαμε το καλοκαίρι· κάποια
στιγμή δεν αντέξαμε το χωρισμό και
πήγα πίσω στην Κρήτη ειδικά για να
την παραλάβω και να τη φέρω στο σπι-
τι μόνιμα, είχε όμως χαθεί. Λούστηκα
τότε το άρωμά μου, που έβαζα το κα-
λοκαίρι των διακοπών, μήπως το θυμη-
θεί και ξεμυτίσει από κάπου και με μια
μοτοσικλέτα τριγύρισα σ' όλους τους
τόπους όπου υπήρχε πιθανότητα να
βρίσκεται. Δεν τα κατάφερα να τη βρω.
Αργότερα είδα μια ταινία, μετά το χω-
ρισμό ο τύπος λούζεται το άρωμα που
έβαζε την περίοδο του δεσμού και ανα-
ζητά το κορίτσι που έχασε στα διάφο-
ρα στέκια της νύχτας.

Ακόμη η Αναΐς, ο Αλέξανδρος, αδελ-
φός του Γκοντζίλα, η Κρίσιπη, η Μιλού,
η Μπακουνού, θηλυκώνυμο, καλύτερα
γατώνυμο, του μεγάλου αντιεξουσια-
στή Μπακούιν. Δέκα γάτες, δέκα ονό-
ματα, «φύγαν» οι εννέα, έμεινε μόνο η
Καλομοίρα και αναζητείται τώρα ακό-
μα ένα γατάκι, αρσενικό απαραίτητος.
Στο σπίτι μας θα ζήσει ζωή χαρισάμε-
νη. Το όνομά του υπό συζήτηση, ανα-
φέρονται τα: Κροπότκιν και Φαλόρ,
όμως είμαι σίγουρος ότι θα ακυρω-
θούν για ένα άλλο όνομα που θα
εμπνεύσει η στιγμή της γνωριμίας και

υιοθεσίας ή, μάλλον, γατοθεσίας.

Πλούσια η ελληνική ονοματολογία
για τους ανθρώπους, όμως πάντα μέ-
σα σε κάποια όρια και κανονισμούς.
Για ονόματα σε παιδιά ο Νεοέλληνας
επιλέγει από την αρχαία ελληνική και
τη χριστιανική παράδοση της ανθρωπί-
νης ονοματοδοσίας. Όταν όμως δίνει
όνομα στη γάτα του, ο νους του καλ-
πάζει πιο ελεύθερα και με φαντασία
και κάποτε δίνονται ονόματα-εκπλή-
ξεις, ονόματα περίεργα και ευφάντα-
στα, ευφωνικά και απρόσμενα. Είναι
ενδεικτικό το ποίημα «Απόπειρες (ονό-
ματα για ένα μικρό γατάκι)» του Νίκου
Δήμου από *Το βιβλίο των γάτων*. Ανα-
φέρονται εκεί διάφορα ονόματα, ένα
απ' αυτά θα πρέπει να δοθεί στο γατί:
Φουφούνι, Σινούφης, Γατούτου, Φού-
γιας, Γατσούνι, Ίου Ίου, Γούνι Γούνι,
Γκαγκούνης κ.λπ.

Πιστεύω ότι θα ήταν μεγάλη συμβολή
στο νεοελληνικό πολιτισμό, και ειδικά
στη νεοελληνική παράδοση, η έρευνα
και καταγραφή της γατικής ονοματο-
λογίας των Νεοελλήνων. Θα μας βοη-
θήσει στην ανίχνευση άγνωστων πλευ-
ρών μας, θα συμβάλει στην αυτογνω-
σία μας, θα φωτίσει γλωσσολογικές
πλευρές. Η αγάπη για τις γάτες πλού-
τισε τον κόσμο των συναισθημάτων
μας, μα καλλιέργησε και την εκφραστι-
κή δύναμη της ελληνικής.



Επισημαίνουμε

Πριν να έρθει το «λυκόφως»...

«Η θρησκεία είναι ποίηση, η εκκλησία εξουσία»
Κωστής Παλαμάς

Η επτάμηνη περιπέτεια της υγείας του μακαριστού αρχιεπισκόπου Χριστόδουλου και η πανελλήνια συγκινησιακή φόρτιση που προκάλεσε ο σχεδόν υπερβατικός τρόπος με τον οποίο ο ίδιος αντιμετώπισε τη μοιραία αλλά και μαρτυρική πορεία προς την «έξοδο», ανέδειξαν νοήματα ηθικά και υπαρξιακά σε σημαντικό μέρος του λαού.

Πιστεύω ότι η λέξη «λαός» προσδιορίζει περιεκτικά αυτό το ευεπίφορο σε ευαισθητοποίηση μάγμα από συχνά απροσδόκητες αλλά και ετερόκλητες αφορμές της επικαιρότητας. Πολλές από αυτές τελικά αποδεικνύονται εφήμερες, ενώ άλλες, χρονίζουσες, επανέρχονται σε ζήτηση «εξ αφορμής». Η πάνδημη π.χ. κηδεία του Χριστόδουλου και στη συνέχεια το υπέρμετρο ενδιαφέρον για τη διαδοχή – με τη γνώστή βυζαντινίζουσα ιντρικολογία, όπως την εξήψαν όλα τα ΜΜΕ – αλλά και οι σκηνές υπερβολής που ακολούθησαν την εκλογή του νέου προκαθημένου της ελλαδικής Εκκλησίας συναγωνίσθηκαν στα ίσα – σε τηλεοπτικό χρόνο – τη μακροήμερεύουσα ζαχοπουλιάδα και τα «μακάκια», λαζοπούλια πυροτεχνήματα.

Πολλοί έθεσαν το ερώτημα ποια θα έπρεπε να είναι τα χαρακτηριστικά του νέου αρχιεπισκόπου και ποια η ακολουθητέα «πολιτική», και μάλιστα σε σύγκριση με τον εκδημήσαντα. Μια από τα ίδια, σκέφθηκα. Χέρι χέρι πνευματικότητα και εκκοσμίκευση σε αγαστή σύμπτυξη. Δεν λέω, παραδεκτή και αδιαπραγμάτευτη η συντήρηση της μακραίωνης εκκλησιαστικής μας παράδοσης όπως αυτή διασώζεται στο πλούσιο τελετουργικό της μέρας. Στο κάτω κάτω της γραφής αυτός είναι ο «ένδοξός μας Βυζαντινισμός» όπως τον σκιαγραφεί ο Καβάφης στο ποίημά του «Στην εκκλησία». Όμως οντολογικά, μέσα στις ασύλληπτες – με συγκλονιστικές επιταχύνσεις – γνωστικές ανατροπές και κατακτήσεις, πώς μπορεί αυτός ο σύγχρονος άνθρωπος, ο οποίος διακατέχεται από βαθύτατες μεταφυσικές αγωνίες και ερωτηματικά, να ικανοποιηθεί, να βρει παραμυθία (ας μην αναφερθούμε σε πίστη) σ' ετούτες τις κουρασμένες απομιμήσεις οργάνωσης και λειτουργίας της κοσμικής εξουσίας, τα πιστά αντίγραφα της πολιτικής «εκκλησίας του δήμου», της «εν πολλαίς αμαρτίας» αενάως περιπίπτουσας ελληνικής πολιτικής ζωής.

Μείζον πρόβλημα δεν είναι το επίθετο των σχέσεων με τα ορθόδοξα, οικουμενικά και μη πατριαρχία, ή με τις χριστιανικές Εκκλησίες των άλλων δογμάτων. Ούτε η «φιλάνθρωπία» (το άλλοθι των εχόντων προς τους μη έχοντες) αποτελεί μέλημα και δικαιολογητικό καθήκον των σεβάσμιων συνοδικών. Η μέριμνα και η βοήθεια προς τους άτυχους και αδύναμους είναι υποχρέωση του κοινωνικού κράτους. Και βέβαια ούτε η εσωτερική, πολύ περισσότερο ούτε η εξωτερική πολιτική, έχει να κάνει με τα οφθαλμοφανέστατα θεολογικά προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν όλες οι θρησκείες του πλανήτη: Για ποιον Θεό μιλάμε σήμερα; Όχι βέβαια έναν ανθρωποκεντρικό και ανθρωπομορφικό. Έτσι κι αλλιώς η θρησκεία της Καινής Διαθήκης δεν είναι κοσμολογική. Ηθικές ρυθμίσεις ατομικής και συλλογικής συμπεριφοράς προτείνει. Και παραμένουν αξεπέραστες. Αλλά ο σημερινός άνθρωπος στέκεται ολομόναχος και έντρομος, πάνω στο κέλυφος του απειροελάχιστου πλανήτη του, μπρος στα άπειρα μεγέθη που ο ίδιος ανακαλύπτει και μέσα στα οποία επιπλέει προσδοκώντας την κατανόηση της ακατανόητης Πρώτης Αιτίας. Και σ' αυτό δεν τον ενθαρρύνουν πλέον, ούτε τον παρηγορούν – πέρα από το σεβασμό στην πατρογονική παράδοση – ούτε τα Κύριε ελέησον ούτε οι καλλιτεχνικές αγιογραφίες.

Αν πράγματι ο νέος αρχιεπίσκοπος αναζητεί καινοτόμους ρόλους για την Εκκλησία, τέτοιος είναι π.χ. η με αυταπάρηση (αγαθών και συμφερόντων) συμμετοχή στη μεγάλη αφύπνιση για τη σωτηρία του περιβάλλοντος και του πλανήτη. Αυτό είναι όντως αγαθοεργό καθήκον. Πριν όμως έρθει το «λυκόφως».

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Και κάτι πρωτότυπο στην αίθουσα εκδηλώσεων του σταθμού του Μετρό του Συναγματού: **Συνάντηση των μύθων και των θρύλων Λατινικής Αμερικής, Ισπανίας και Ελλάδας**. Θα υπάρξει γραφιστική αναπαράσταση των μύθων και θρύλων των χωρών που συμμετέχουν, έκθεση φωτογραφίας, παραδοσιακά προϊόντα. Παραμυθίδες θα παρουσιάζουν με τη συνοδεία μουσικής στα ελληνικά και στα ισπανικά τους μύθους. Καλλιτεχνικά συγκροτήματα θα ερμηνεύσουν χορούς και τραγούδια (Παρασκευή 14/2 στις 11πμ και από τις 4 ως τις 8μμ και το Σάββατο 15/2 από τις 11πμ ως τις 8μμ, οι αφηγήσεις των παραμυθιών θα είναι στις 11πμ και στις 4μμ).

• Την Κυριακή 17 Φεβρουαρίου στις 22.30 οι **Σόλης Μπαρκή** (κρουστά και ντιτζεριντού), **Απόστολος Καλτσάς** (ηλεκτρικό μπάσο) και **Φίλιππος Παπάς** (κλαρινέτο, ταχυδακτυλουργίες) σε μια περιπλάνηση από την τζαζ ως τις μουσικές του κόσμου με όχημα τα ηχοχρώματα των πολυάριθμων οργάνων τους στο Μπαράκι του Βασίλη (Διδότου 3).

• Η **Susan Rothenberg** είναι αναγνωρισμένη ως μια από τις πιο ευρηματικές και ανεξάρτητες ζωγράφους της εποχής μας. Η δουλειά της είναι επηρεασμένη από τη φύση. Στα πιο πρόσφατα έργα της αναπαριστά την τοπική πανίδα του Μεξικού. Η έκθεσή της πραγματοποιείται στην γκαλερί Bernier/ Eliades (Επταχάλκου 11, Θησείο, τηλ. 210-3413935) και θα διαρκέσει ως τις 20 Μαρτίου.

• Συνεχίζονται για 20ή χρονιά οι διαλέξεις της Πέμπτης (στην Πλάκα, 21:00) και τα σεμινάρια της Κυριακής (στον Φιλοπάππου, 15:00-20:00) που διοργανώνει το **Θέατρο «Δόρα Στράτου»**. Συνεχίζονται επίσης τα μαθήματα παραδοσιακού κεντήματος και ελληνικών χορών. Οι χορευτές, μετά από επιλογή και εκπαίδευση, εντάσσονται στο μόνιμο συγκρότημα, που δίνει καθημερινές παραστάσεις στο Θέατρο Φιλοπάππου από τέλος Μαΐου έως τέλος Σεπτεμβρίου και το χειμώνα περιοδεύει στο εξωτερικό. Η επιλογή των χορευτών θα γίνεται κάθε Κυριακή, αρχίζοντας από την 16η Μαρτίου 2008. Δίνονται επίσης υποτροφίες για σπουδές τεχνικής χορού και χορογραφίας στο εξωτερικό. Τέλος, διοργανώνεται ο 3ος Πανελλήνιος Διαγωνισμός Χορού Οριεντάλ (21 & 22-6-08). Δεκτές οι δηλώσεις συμμετοχής (τηλ. 210-3244395, 210-3246188 και 210-9212866).



ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΑΠΟΨΕ ΤΡΩΜΕ ΣΤΗΣ ΙΟΚΑΣΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Θεατρο

Πρόσκληση σε δείπνο!

Το νέο έργο του Άκη Δήμου *Απόψε τρώμε στης Ιοκάστης*, που ανέβηκε πριν λίγες μέρες από την Πειραματική Σκηνή της Τέχνης στο θέατρο Αμαλία στη Θεσσαλονίκη, είναι ένα έργο-στροφή για τον συγγραφέα του και ένα ευτύχημα για το ελληνικό θέατρο. Ο ίδιος το χαρακτηρίζει «ποπ κωμωδία».



Ο Δήμου, έχοντας τον απόλυτο έλεγχο των μέσων του και της κατεύθυνσης των στόχων του, πραγματοποιεί, χωρίς να απαρνηθεί τη λυρική της γραφή, ένα ευτυχές πέρασμα στην κωμωδία με ένα έργο ρυθμού, ατάκας και πνεύματος. Μέσα σε ένα υπερρεαλιστικό περιβάλλον με μια απόλυτα ρεαλιστική επίφαση συμβαίνουν τα πιο παράδοξα πράγματα με τον πιο φυσικό τρόπο. Στο σπίτι της χήρας Ιοκάστης

Παπαδάμου, ένα αστικό οροφωδιαμέρισμα του πέμπτου ορόφου, η οικογένεια (η κόρη Κάτια, ο γιος Στέφανος, ο συντάξιμος Κοσμάς) συγκεντρώνεται για δείπνο με αφορμή την άφιξη του Στέφανου από το εξωτερικό. Ένα ερωτικό έγκλημα, η απροσδόκητη έλευση ενός παντογνώστη Εσθονού οικιακού βοηθού, του Γιούρι, και η εμφάνιση του νεκρού συζύγου, του Ρωμύλου, είναι αρκετά για να προκαλέσουν μια σειρά αποκαλύψεων και ανατροπών.

Κατά ζητήματα της σύγχρονης ζωής όπως η ομοφυλοφιλία, η αγωνία της τεκνοποίησης, η μετανάστευση, οι χωρίς αντίκρισμα σπουδές, τα πολιτικά και καπιταλιστικά παιχνίδια, τα διαπλεκόμενα συμφέροντα, αλλά και διαχρονικά ερωτήματα και αγωνίες της ανθρωπίνης ύπαρξης όπως η μοναξιά, η εξαπάτηση, η φιλία, ο έρωτας και ο θάνατος θίγονται ευφυώς και δηκτικά. Ζητούμενο δεν είναι το εύκολο γέλιο. Η κωμωδία αυτή θίγει χωρίς να ξευτελίζει, στηλιτεύει χωρίς να υποτιμά. Καλοκουρδισμένη με καταγιστικούς ρυθμούς, πνευματώδης και έξυπνη, με κινηματογραφικές και φαρσικές καταβολές, προκαλεί το μυαλό του θεατή και όχι την ακοή και την όρασή του.

Σε έναν κόσμο που συνεχώς μεταβάλλεται η Ιοκάστη και οι γύρω της προσπαθούν να βρουν τη θέση τους. Να επαναπροσδιοριστούν. Και εδώ είναι η μεγάλη αστοχία της σκηνοθεσίας του Γιάννη Μόσχου. Ο σκηνοθέτης αντιμετώπισε το έργο σαν μια κωμωδία αστυνομικού μυστηρίου. Επικέντρωσε το ενδιαφέρον του στη λύση του εγκλήματος και αφαίρεσε από το έργο σημαντικά και καθοριστικά στοιχεία, όπως, για παράδειγμα, τη σκηνή που η Ιοκάστη προσπαθεί να βρει τα νέα σύνορα του κόσμου πάνω σε ένα χάρτη. Με τον τρόπο αυτό το κέντρο βάρους του έργου μετατοπίστηκε και αποδυναμώθηκε. Το έγκλημα στην πραγματικότητα δεν είναι παρά ένα τέχνασμα, ένα εύρημα, μια πρόφαση και η εξιχνίασή του ελάχιστη σημασία έχει.

Η ουσία του έργου βρίσκεται ακριβώς στη νέα διαμόρφωση του κόσμου.

Τίποτα πια δεν είναι σταθερό στον σύγχρονο κόσμο. Το πρότυπο της οικογένειας έχει αλλάξει, τα φύλλα έχουν αλλάξει, οι σχέσεις των ανθρώπων έχουν τροποποιηθεί, οι άνθρωποι μετακινούνται διαρκώς διαμορφώνοντας μια νέα κοινωνική, πολιτική και οικονομική κατάσταση. Σε μια εποχή ρευστότητας και ανακατατάξεων ακόμα και τα όρια, ακόμα και τα σύνορα είναι πια είναι ρευστά. Εκεί είναι ο στόχος του Δήμου: η σάτιρα του ανθρώπου που βρίσκεται χαμένος και αποπροσανατολισμένος σε έναν κόσμο που συνεχώς μεταβάλλεται. Είναι η κριτική στάση του συγγραφέα απέναντι στη «ζωή του παραλόγου» που διάγουμε και, ταυτόχρονα, η ειδοποίηση πως ένας νέος χάρτης του κόσμου (γεωγραφικός, πολιτικός, οικονομικός, πολιτιστικός και υπαρξιακός) διαμορφώνεται.

Οι ηθοποιοί (Δημήτρης Βάρκας -Στέφανος, Χριστίνα Γιαγκούλη -Κάτια, Νίκος Λύτρας -Κοσμάς, Δημήτρης Ναζίρης -Ρωμύλος, Μαριέττα Σπηλιοπούλου -Νάντια, Πρόδρομος Τσινικόρης -Γιούρι) ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της Ιοκάστης αποπροσανατολισμένοι όμως και αυτοί από το σκηνοθετικό πρόσταγμα, σε μια σκηνοθεσία που κατά τα άλλα ήταν ευχάριστη και συντονισμένη. Ειλικρινείς, με διάθεση και κέφι, ακόμα και οι νεότεροι, που η απειρία τους τους προδίδει κάποτε επάνω στη σκηνή, υποστηρίζουν την παράσταση με τον καλύτερο τρόπο. Η Έφη Σταμούλη -Ιοκάστη με την εμπειρία και τη στέρεη υποκριτική και τεχνική της κατάρτιση προϊστάται της προσπάθειας αυτής.

Τα σκηνικά και τα κοστούμια του Απόστολου Βέττα ορθώς κινήθηκαν προς τον σουρεαλισμό, πιστεύω ωστόσο πως θα μπορούσαν να είναι λιγότερο περιγραφικά. Την κίνηση επιμελήθηκε η Στέλλα Μιχαηλίδου, τη μουσική ο Νίκος Βίττης και τους φωτισμούς ο Χρήστος Γιαλαβρούζης.

Σε κάθε περίπτωση μια παράσταση που αξίζει να δει κανείς ως αντίδοτο στη φθηνία που ταλαιπωρεί την κωμωδία όχι μόνο στο θέατρο, μα και στον κινηματογράφο και κυρίως στην τηλεόραση.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Ένας Γλάρος χωρίς φτερά στο ΚΘΒΕ

Ενα θεατρικό κείμενο γραμμένο σε μια άλλη εποχή, για ένα άλλο κοινό και κάτω από άλλες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, όταν μετακινηθεί κάπου αλλού το πιθανότερο είναι ότι δεν θα βγάλει άχνα, εκτός και αν είμαστε σε θέση να ανακαλύψουμε ξανά τη φωνή και την αρχική θεατρικότητά του. Τάδε έφη ο μεγάλος Πήτερ Μπρουκ, μεσούσης της δεκαετίας του 1960, όταν του ζητήθηκε να αιτιολογήσει τις επικίνδυνες επιλογές του στη σαιξπηρική *Τρικυμία*.

Γνωρίζουμε πως δεν είναι λίγοι εκείνοι οι οποίοι, κάθε φορά που αντιμετωπίζουν μια καινούρια και κάπως περίεργη άγνοια ενός κλασικού, το πρώτο πράγμα που θα ξεστομίσουν, υποτίθεται δίκην κριτικής, είναι ότι τάχα μου «αυτό δεν είναι Αισχύλος, δεν είναι Γκαίτε, δεν είναι Ίψεν» και δεν συμμαζεύεται. Λες και οι ίδιοι ξέρουν τι πραγματικά είναι ο Αισχύλος ή ο όποιος άλλος μεγάλος Αισχύλος. Φαίνεται να μην τους απασχολεί μια σημαντική λεπτομέρεια που λέει ότι, για να επιβιώσει ένα έργο, πρέπει να μπορεί να λειτουργεί χωρίς τον «πατέρα» του. Και όλα τα μεγάλα έργα έχουν αποδείξει ότι δεν έχουν πατέρα, εάν πατέρα εννοούμε κάποιο διαχρονικό ελεγκτή του νοήματός τους.

Και εντέλει αυτή είναι και η (άγρια) ομορφιά τους: το γεγονός ότι ουδείς φαίνεται να συμφωνεί πού ακριβώς βρίσκεται η ομορφιά τους.

ΚΑΘΕ ΕΠΟΧΗ ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ ΓΛΑΡΟΣ

Με αυτά κατά νου προχωρώ να πω ότι επικροτώ την πρόθεση του Πέτρου Ζηβανού (διατυπωμένη στο πρόγραμμα της παράστασης του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος) να δει το *Γλάρο* με μια ματιά πιο «λοξή», «αποενοχοποιημένη» και απαλλαγμένη από περιοριστικές επιμέλειες του τύπου «δράμα ή κωμωδία». Ειδικά αυτό το έργο, όχι μόνο αντέχει αλλά προκαλεί τη δοκιμασία της «παραναγνωστικής» αποδόμησης. Στο κάτω κάτω όταν γράφτηκε ήταν μια αιρετική γραφή μέσα στη γενικότερη θεατρική οικονομία της εποχής. Και δεν μπορούμε το αιρετικό του χθες να το ανεβάζουμε ως το τετριμμένο του σήμερα και να λέμε ότι το δικαιώνουμε και από πάνω. Είμαστε υποχρεωμένοι, για να καταλάβουμε γιατί το έγραψε τότε ο δημιουργός του, να βρού-

με αναλογίες με το σήμερα, να ξανασκεφτούμε τι ήταν εκείνο που το έκανε θέμα συζήτησης τότε, έτσι ώστε να γίνει θέμα συζήτησης και τώρα. Απλά διατυπωμένο: ένας καλός *Γλάρος* δεν μπορεί παρά να είναι ένας αιρετικός *Γλάρος*, διαφορετικά δεν έχει κανένα λόγο η επαναφορά του.

Ο Τσέχωφ υπήρξε ένας ανατόμος και συνάμα ανατροπέας του κλισέ, ένας μάστορας που γνώριζε πώς να ελίσσεται ανάμεσα στο καθημερινό και τις νόρμες του, θέτοντας παράλληλα σε εφαρμογή και την άποψή του που λέει ότι η φυσιολογική κατάσταση του ανθρώπου δεν είναι η συνεχής (συν)ομιλία, αλλά η σιωπή. Στο μυαλό του η δράση είναι το διάλειμμα ανάμεσα στις παύσεις. Για άλλους καλλιτέχνες, οι παύσεις μπορεί να είναι τα διαλείμματα της δράσης. Σ' αυτόν όλες οι μεγάλες «μάχες» και εντάσεις σημειώνονται στις σιωπές που παρεισφρέουν ανάμεσα στις αράδες των ρόλων. Στις σιωπές ωριμάζουν οι σχέσεις, ετοιμάζονται οι εξομολογήσεις, πλέκονται και περιπλέκονται τα καθημερινά βιώματα και οι μικρές δραματικές κορυφώσεις. Αυτά όλα απαιτούν ένα πολύ ιδιαίτερο παίξιμο και πάνω από όλα πολύ σαφή σκηνοθετικά δρομολόγια.

ΟΙ ΚΑΛΕΣ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ ΔΕΝ ΑΡΚΟΥΝ

Ο Ζηβανός επέλεξε να κινηθεί προς την κατεύθυνση πιο σύγχρονων αναγνώσεων, ώστε να δώσει περιθώρια ελιγμών και διαδρόμους φυγής (και υπεκφυγής) σε όλο αυτό το ερμηνευτικό και σαγηνευτικό παιχνίδι ημιτελών αισθημάτων, ημιτελών σχέσεων και μετέωρων σκέψεων. Και καλά επέλεξε. Μόνο που έμεινε από καύσιμα. Δεν έπεισε ότι γνώριζε ακριβώς πού ήθελε να πάει και πώς. Εάν εξαιρέσουμε κάποιες ελάχιστες εκλάμψεις στο δεύτερο μέρος (η Ερατώ Πίσση θα μπορούσε να είναι μια από αυτές), δεν μπόρεσε να δαμάσει το υλικό του ώστε να πετύχει αυτό που μας υπόσχεται στο σημείωμά του. Η μπαγκέτα του δεν μας βοήθησε να δούμε πώς λειτουργούν τα ελλείμματα, οι ρωγμές, οι φωτοσκιάσεις, οι ανασφάλειες, οι ναρκισσισμοί, τα φάλτσα συναισθήματα, οι ημιτελείς κινήσεις, οι σιωπές. Δεν αισθανθήκαμε τις εκρήξεις, τις κόντρες για ασήμαντη αφορμή, τις παλινωδίες. Δηλαδή, αυτά ακριβώς τα στοιχεία που δίνουν

ζωή στο διαχρονικό Τσέχωφ. Είδαμε μια εντέλει αμήχανη δουλειά που ήθελε αλλά δεν μπορούσε να μεταμορφωθεί σε «κάτι άλλο», λιγότερο «καθωσιπρέπει», λιγότερο «κάπου στη μέση», εντέλει, λιγότερο αδιάφορο. Και κάτι άλλο.

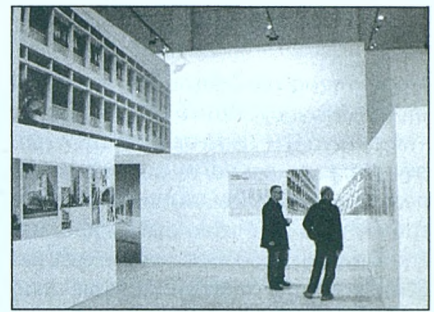
ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΧΩΡΙΣ ΕΙΔΙΚΟ ΒΑΡΟΣ

Γενικά ο εκμοντερνισμός οποιουδήποτε κειμένου είναι διαδικασία στρωμένη με νάρκες, πόσω μάλλον όταν στο στόχαστρο είναι ένας ογκόλιθος. Τότε πρέπει να έχεις στη διάθεσή σου και τα ανάλογα υποκριτικά μεγέθη, τους πυροτεχνουργούς εκείνους που ξέρουν από εκρήξεις, μα πιο πολύ ξέρουν να «συν-γράφουν» μαζί σου και να καταθέτουν το είναι τους εκεί όπου υπάρχουν τα κενά, οι ρωγμές, οι επικίνδυνες ζώνες. Τα σώματα των ηθοποιών που κλήθηκαν να κουβαλήσουν την αιρετική (και εκρηκτική) νεοτερικότητα του έργου στα καθ' ημάς (Ε. Παππάς, Ε. Σαρμή, Γ. Κούκας, Γ. Σφυρίδης, Ε. Πίσση, Γ. Ζαρβαδινός, Κ. Γιαμαλή, Β. Σπυρόπουλος, Ι. Δεληγιαννίδη, Π. Μιχαηλίδης), έδειξαν να μην έχουν αντιληφθεί ότι στην επιφάνειά τους είναι συμβολικά χαραγμένη όλη αυτή η μεταβατική περίοδος που βίωσε ο συγγραφέας στο μεταίχμιο δύο αιώνων. Κανένας από αυτούς δεν έδειξε να έχει καταλάβει το βάρος του όλου εγχειρήματος και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις της ερμηνείας του. Με αυτά τα δεδομένα ήταν μοιραίο να μην φτάσουν σ' εμάς τα καντάρια του έρωτα, τα καντάρια των απογοητεύσεων και τα καντάρια της θεατρικότητας που εμφιλοχωρούν στην «ασήμαντη» όμως απίστευτα παρασστιμη καθημερινότητά τους. Πολύ απλά, δεν έφτασε σε εμάς το γιατί εντέλει έγραψε αυτό το έργο ο Τσέχωφ, όπου ούτε συνταρακτικές αποκαλύψεις προσφέρει ούτε εντυπωσιακές κλιμακώσεις. Οι μικρές στιγμές που κάνουν το έργο του συγγραφέα μεγάλο, παρέμειναν μικρές. Τα σκηνικά της Λ. Καρακώστα θα μπορούσαν να αναδειχτούν πιο πολύ, εάν το σύνολο της παράστασης είχε πιο ξεκάθαρους προσανατολισμούς. Η μετάφραση της Καλογεροπούλου έδειξε ότι ακόμη καλά κρατεί.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

Οι μοντέρνες προσόψεις πρέπει να είναι σημεία και σύμβολα ριζοσπαστικού περιεχομένου και όχι μοδάτο αξεσουάρ ενός ριζοσπαστικού καθωσιπρεπισμού.

ΣΑΒΒΑΣ ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ



Στο νησί του Οθέλλου

Ένα σύντομο ταξίδι-αστραπή στην Κύπρο, με πρόσκληση του εκεί Συλλόγου Αρχιτεκτόνων, οφειλόταν στη διοργάνωση μιας εκδήλωσης που συνόδευε την έκθεση αρχιτεκτονικής, από την περίοδο του '60, του ιδιαίτερα δραστήριου στο νησί γραφείου των Ι. και Α. Φιλίππου. Τέσσερις ομιλητές θα μιλούσαν για την εποχή και την αρχιτεκτονική της στις 9 Φεβρουαρίου στο χώρο της παλιάς Ηλεκτρικής, τώρα Πολιτιστικού Κέντρου. Η συζήτηση που επακολούθησε ίσως ξεπερνούσε τη σημασία όσων είχαν να πουν οι ομιλητές.

Το ακροατήριο, στην πλειονότητά του νεανικό, είχε ακούσει και χειροκροτήσει ευγενικά τους καλεσμένους, που είχαν θίξει πολλά ενδιαφέροντα ζητήματα γύρω από την επιστροφή σε σταθερές αξίες, στη σημασία του (εκ)μοντερνισμού, τις ιστορικές συνιστώσες της ελληνικής παραλλαγής του, και τη θέση της κυπριακής εκδοχής του όπως διακρινόταν στην έκθεση.

Όμως γρήγορα η κουβέντα θα λοξοδρομούσε, γιατί οι νέοι αρχιτέκτονες της Κύπρου, τουλάχιστον αρκετοί από εκείνους που θα έπαιρναν το λόγο, έκαναν συνεχείς αναφορές στο πρόβλημα ταυτότητας μιας αρχιτεκτονικής, όπως είναι η κυπριακή, όπου δεν διακρίνεται ένας ιδιαίτερος χαρακτήρας «συνέχειας» αλλά αντίθετα, επικρατούν έντονες επιρροές από τις χώρες όπου σπούδαζαν οι ντόπιοι αρχιτέκτονες.

Ως τώρα, οι περισσότεροι προέρχονταν από Αγγλία ή Ελλάδα, και μόλις πριν τρία χρόνια άρχισε να λειτουργεί η Σχολή Αρχιτεκτονικής στη Λευκωσία. Αν αυτό συνδυαστεί με τις μεγάλες πολιτικές περιπέτειες του τόπου, που δεν έχουν ακόμα καταλαγιάσει, καταλαβαίνει κανείς πόσο επιτακτικό φαντάζει ένα τέτοιο αίτημα «συνέχειας».

Το «ποιοι είμαστε και ποια είναι η θέση μας» απέναντι στο παρελθόν και στο παρόν ήταν το κυρίαρχο μοτίβο της ημέ-

ρας. Η έκθεση, που έδειχνε μια αρχιτεκτονική καταξιωμένη, σίγουρη για τον εαυτό της, αναγνωρίσιμη, ήταν το μεγάλο ερέθισμα: θα έπρεπε κανείς να πάει πίσω στο '60 και να τα μελετήσει δημιουργικά, ακόμα και να τα μιμηθεί; Όταν γενικότερα διαπιστώνεται μια τέτοια τάση «νοσταλγίας» για ένα μυθικό παρελθόν, που με σταθερά βήματα είχε οδηγήσει σε εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη, πώς έπρεπε να συμπεριφερθούν οι νέοι αρχιτέκτονες που πασχίζουν να «μιλήσουν με τη δικιά τους γλώσσα» σήμερα;

Υπαρξιακά ερωτήματα, θα πείτε. Αμπελοφιλοσοφίες, θα πουν οι πιο αυστηροί. Όμως αυτό δεν αφαιρεί τίποτα από τη γνησιότητα της αγωνίας. Περπατώντας μετά στη Λευκωσία, επίτηδες παράλληλα με τη διαχωριστική γραμμή, βλέποντας παντού γύρω την εικόνα της μουδιασμένης εγκατάλειψης μιας διχασμένης πόλης, οι σκέψεις αυτές γύριζαν στο μυαλό μου συνέχεια. Μέσα στην εκδήλωση είχαμε κάποια στιγμή δεχτεί πως το να μιλάς για τοπικότητα (την αξία του τοπικού χαρακτήρα) δεν είχε νόημα, ότι το μοντέρνο κίνημα ήταν επιτέλους διεθνιστικό και αδιαφορούσε για τοπικισμούς, ότι καλύτερα θα έπρεπε να ξεχάσουμε αυτά τα «κολλήματα» και να κοιτάξουμε μπροστά μας θαρρετά μια κριτική στάση απέναντι σε ό,τι προηγήθηκε. Όμως εδώ, βαδίζοντας μέσα σε μια πό-

λη-φάντασμα του εαυτού της, η συζήτηση έπαιρνε υποχρεωτικά άλλο νόημα.

Μπορεί να ζεις μέσα σε αυτή την ατμόσφαιρα, ίσως και να τη συνηθίσεις κάποια στιγμή. Μπορεί να απωθήσεις την τραγικότητα μιας τόσο αβέβαιης ύπαρξης (θα είχαν προεδρικές εκλογές σε μια βδομάδα, κι αυτές αινιγματικές ως προς το αποτέλεσμα), αλλά πώς μπορείς να τα κάνεις πέρα όλα αυτά και να δεχτείς πως ανήκεις σε μια διεθνή κοινωνία αρχιτεκτονικής, τώρα πια παγκοσμιοποιημένης; Πόσο πειστικός μπορεί να ακούγεται έστω ζητώντας μια επάνοδο στο ανώνυμο ιδίωμα της αρχιτεκτονικής;

Κατεβαίνοντας με το αεροπλάνο, στη συζήτηση που είχα ανοίξει με τον διπλανό μου Κύπριο, τον άκουσα να κατακρίνει την έλλειψη ενότητας στην αρχιτεκτονική που χτίζεται τώρα στο νησί, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στην Ελλάδα, όπου τέλος πάντων βλέπεις να υπάρχει κάτι κοινό. Μου είχε κάνει εντύπωση αυτό: η κοινωνία, τότε, προσδοκούσε ζηλότυπα να εμφανιστεί κάτι ανάλογο εδώ, που να αναγνωρίζεται ως κυπριακή «αρχιτεκτονική ταυτότητα». Το είχε ανάγκη όπως και τόσα άλλα.

Από την άλλη μεριά, ό,τι έχει πετύχει τα πρόσφατα χρόνια αυτός ο τόσο βασανισμένος τόπος, οφείλεται καθαρά στην «υπέρβαση» όλων αυτών των περιοριστικών συνθηκών που κλειδώνουν τη δημιουργικότητα σε μια ατελέσφορη αναζήτηση του χαμένου εαυτού. Στην τελευταία Μπιενάλε Βενετίας και σε πιο πρόσφατες δημοσιεύσεις και αφιερώματα η Κύπρος είχε δείξει τι μπορεί να πετύχει, κι αυτό δεν ήταν ευκαταφρόνητο. Μήπως τελικά ψάχνουν για μια χίμαιρα;

Η απάντηση, έστω μια απάντηση, θα ερχόταν αναπάντεχα στην επίσκεψη του Αρχαιολογικού Μουσείου, με την εντυπωσιακή ποικιλία από ευρήματα τοπικών ανασκαφών. Πουθενά δεν φαινόταν η ποθητή «συνέχεια»: ο ένας πολιτισμός διαδεχόταν τον άλλο, ο καθένας με τα δικά του, εντελώς ανεξάρτητα σύμβολα και μορφές. Η ιστορική μαρτυρία αυτό έδειχνε. Άρα αν κανείς επιμένει να βρει τον «τοπικό χαρακτήρα», χρειάζεται τότε να αποδεχτεί την έλλειψη ενότητας ως λύση. Γιατί, άλλωστε, η ασυνέχεια είναι κι αυτή μια εκδοχή της συνέχειας.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

TIM ΜΠΑΡΤΟΝ: SWEENEY TODD

ΓΟΥΕΣ ΑΝΤΕΡΣΟΝ: ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ DARJEELING

κινηματογράφος

Ο τρόμος και το ξύπνημα

Ο Σουήντυ Τοντ, με τον υπότιτλο: ο φονικός κουρέας της οδού Φλητ, είναι μεταφορά στην οδόν του ορότιπλου μιούζικαλ του Στήβεν Σόντχαιμ, σε σενάριο του Τζο Λόνγκαν. Αλλά σε ένα μιούζικαλ φυσικό είναι τον πρώτο λόγο να τον έχει η μουσική και τα τραγούδια με τους λίγο πολύ γλυκερούς στίχους. Στα χέρια όμως του... «ψαλειδοχέρη» Τιμ Μπάρτον η κινηματογραφική κυριαρχία περνάει στην εικόνα, στην καταθλιπτική ατμοσφαιρική εικόνα, τη βουτηγμένη σε όλους τους τόνους της σέπιας και το λευκό του θανάτου στα πρόσωπα των ηρώων του. Όλες οι ιστορίες του παρελθόντος είναι ιστορίες νεκρών που τις εξιστορεί ο κινηματογράφος, παραβιάζοντας τη μνήμη τους. Αυτό είναι η μοναδική αναπαραστατική δυνατότητα του κινηματογράφου και ο Τιμ Μπάρτον την έχει κατακτήσει σε υψηλό βαθμό.



Στα όρια του παραλόγου το παραμύθι Ταξίδι στο Darejeeling που πραγματοποιούν οι τρεις αδελφοί Γουίτμαν. Αληθινή μύηση στην ψυχαγωγία.

Ο Μπέντζαμιν Μπάρκερ ήταν ένας ταπεινός κουρέας στην οδό Φλητ, στο καταθλιπτικό, βρόμικο και αποπνικτικό από τους καπνούς της θέρμανσης βικτωριανό Λονδίνο. Είχε μια πολύ όμορφη γυ-

ναίκα και μια μικρή κόρη. Αυτή του, όμως, η προίκα ήταν και η ατυχία του αφού η γυναίκα του έπεσε στο μάτι του πανίσχυρου και διεφθαρμένου δικαστή ο οποίος έβγαλε από τη μέση τον κουρέα, κλείνοντάς τον απροσχημάτι-



Ο Τζόνι Ντεπ (Σουήνυ Τοντ) και η Έλενα Μπόναμ Κάρτερ (κυρία Λόβερ) στο σπλάτερ μιούζικαλ του Τιμ Μπάρτον (συμπρωταγωνιστεί το ξυράφι του «φονικού κουρέα»).

στα στη φυλακή και αρπάζοντας γυναίκα και κόρη.

Έχοντας αλλάξει όψη και όνομα ο Σουήνυ Τοντ, πλέον, επιστρέφει από τη φυλακή μετά από 15 χρόνια αναζήτησής τους δικούς του. Η κυρία Λόβερ, η παλιά του νοικοκυρά στην οδό Φλητ (η οποία στο ισόγειο του σπιτιού της διατηρεί μίαν εφιαλτικής βρομιάς παμπ, προσφέροντας μουχλιασμένες τυρόπιτες) τον πληροφορεί ότι η γυναίκα του κάηκε σε πυρκαγιά ενώ την κόρη του την έχει έγκλειστη στο σπίτι του ο δικαστής. Τυφλός από μίσος ο Τοντ για όσα του έτυχαν, όρκο ζωής έχει τον θάνατο του δικαστή και την επαναπόκτηση της κόρης του. Τα πανέμορφα και αστραφτερά ξυράφια του, που του τα είχε φυλάξει η κυρία Λόβερ, από σύνεργα της δουλειάς του θα γίνουν τα φονικά εργαλεία μιας νέμεσης που θα την γνωρίσουν πλήθος ανυποψίαστα λαρύγγια, τίμημα τυφλής εκδικητικής μανίας εναντίον της κοινωνίας. Τα πτώματα, θα διοχετεύονται στα υπόγεια του σπιτιού της ερωτευμένης αλλά και συνεργού του κυρίας Λόβερ, η οποία τα μετατρέπει σε πρώτη ύλη για τις φημισμένες πλέον κρεατόπιτές της, ανάρ-

παστες από την ανύποπτη βέβαια, αλλά ηθικά «κανιβαλική» λονδρέζικη κοινωνία.

Ο τρόμος και η απέχθεια κάτω από το «περιτύλιγμα» της εξάισιας μουσικής και των τραγουδιών μετατρέπουν τη μη συμβατή μεταξύ τους συνύπαρξη σε μαύρη κωμωδία την οποία, ύστερα από συνεχείς κορυφώσεις ανατροπών, θα οδηγήσουν στην αριστοτελική, λυτρωτική –επί δικαίων και αδικών– κάθαρση.

Εντυπωσιακή κινηματογραφική γραφή. Αυτή η εμμονή στην «αναπαλαίωση» της οθόνης, σε ό,τι περιέχεται και ό,τι αναπαρίσταται σ' αυτήν, δρόμοι, σπίτια, άνθρωποι, ρυθμοί –μία απόλυτη πατίνα που λες πως, αν δεν υπήρχε η κίνηση, θα επρόκειτο για ζωγραφική. Και βέβαια, χωρίς να υποτιμηθεί ο ρόλος και η απόδοση της Έλενας Μπόναμ Κάρτερ (κυρία Λόβερ), η ταινία δεν θα είχε λόγο ύπαρξης αν δεν υπήρχε ο Τζόνι Ντεπ (Σουήνυ Τοντ). Στόφα μεγάλου ερμηνευτή και μάλιστα γι' αυτή την κλίμακα ταινιών.

Τελικά το *Σουήνυ Τοντ* είναι το πλέον ιδιοφυές, λυρικό (ναι, λυρικό) σπλάτερ του σύγχρονου κινηματογράφου. Επίτευγμα φετινό.

Το *Ταξίδι στο Darjeeling* είναι το σωστό αντίδοτο «αφύπνισης» από τον (μαγευτικό) εφιάλτη του «φονικού κουρέα». Τα τρία αδέρφια Γουίτμαν, ενήλικες μεν αλλά σε συνεχιζόμενη εφηβεία, ζουν και συμπεριφέρονται σαν πιστά αντίγραφα της παράλογα «έφηβης» Αμερικής. Η ταινία του επίσης «έφηβου» δημιουργού Γουές Άντερσον (*Οικογένεια Τανενμπάουμ*) είναι ένα μεγάλο ταξίδι στην απέραντη ενδοχώρα της Ινδίας. Σκοπός τους να συναντήσουν και ταυτόχρονα να αποφύγουν... χωρίς ούτε οι ίδιοι να γνωρίζουν τι, αλλά ούτε και ο θεατής θα συνειδητοποιήσει τι ακριβώς. Πιστά αντίγραφα των αδελφών Μαρξ, θα επιχειρήσουν να αναπαραστήσουν (αυτό το ξέρουμε εμείς) την καβαφική «Ιθάκη». Το ταξίδι είναι αυτό που θα τους χαρίσει (όπως θα χαρίσουν και οι ίδιοι) το απροσδόκητο έως και το παράλογο.

Το *Darjeeling Ltd.* είναι μια συγκεκριμένη σιδηροδρομική γραμμή που φτάνει μέχρι τους πρόποδες των Ιμαλαίων, όπου και με τρόπους ιδιόρρυθμους μονάζει η μητέρα τους, μια εκκεντρική Αμερικανίδα της μεσοαστικής τάξης, αυτής στην οποία επί 10 χρόνια βρήκε στήριγμα η δυναστεία των Μπους.

Τα τρία αδέρφια συναντήθηκαν για τελευταία φορά πριν ένα χρόνο με αφορμή το θάνατο του πατέρα τους. Διαφορετικοί μεταξύ τους χαρακτήρες οι Πίτερ, Φράνσις και Τζακ προσωποποιούν τις επιλεγμένες, θαρρείς, πιο χαρακτηριστικές εκδοχές αταίριαστων μεταξύ τους αδελφών που επιχειρούν, εντούτοις, με αυτό το –συμπτωματικό– ταξίδι να συγκολλήσουν ό,τι ο δεσμός του αίματος μπορεί να τους προσφέρει.

Ένα πλήθος από περιστατικά ασήμαντα έως άκρως σημαντικά φορτίζουν αυτό το συχνά σουρεαλιστικό ταξίδι μέσα στα σπλάχνα μιας υπέροχης στον εξωτισμό (αλλά και τη φτώχεια) Ινδία. Ρυθμοί τρελοί, χαβαλές, καλό χιούμορ και δόσεις από συγκίνηση δεν αφήνουν τον θεατή να πλήξει, αφού στο τέλος και ο ίδιος τσακώνει τον εαυτό του συνταξιδιώτη του ίδιου τρένου.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

«Μέσα από την συγκινησιακή αμεσότητα κατανοώ πιο εύκολα ένα ρόλο»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΣΩΤΗΡΗ ΛΕΤΣΙΟ

Στην παράσταση *Ταξίδι μιας μεγάλης ημέρας μέσα στη νύχτα* του αμερικανού συγγραφέα Ευγένιου Ο' Νηλ, η Ράνια Οικονομίδου ενσαρκώνει με επιτυχία το χαρακτήρα της Μαίρη Τάυρον. Σε αυτό συμβάλλει βέβαια και το ίδιο το θεατρικό κείμενο, το οποίο ακουμπά σταθερά στο αρχαίο τραγικό στοιχείο. Και το οποίο βοηθά την ίδια να αναπλάσει μια γυναίκα –μια μητέρα μορφινομανή– η οποία μόλις έχει επιστρέψει από την κλινική αποτοξίνωσης. Δίπλα της δυο γιοι: Ο ένας αλκοολικός και ο άλλος φυματικός. Την οικογένεια συμπληρώνει ο πατέρας, που υπήρξε κάποτε επιτυχημένος ηθοποιός. Το έργο διατρέχει ένας ατέλειωτος σπαραγμός, μια παρανοϊκή πάλη απέναντι στους κανόνες της αστικής ηθικής και τις καταπιεσμένες επιθυμίες.



Η Ράνια Οικονομίδου και ο Δημήτρης Καταλειφός στο *Ταξίδι μιας μεγάλης μέρας μέσα στη νύχτα*, στο Απλό Θέατρο.

• Το *Ταξίδι μιας μεγάλης ημέρας μέσα στη νύχτα* ποια στοιχεία έχει που το καθιστούν επίκαιρο;

– Είναι ένα έργο που αναφέρεται στην ιστορία μιας οικογένειας και στις δύσκολες σχέσεις που επικρατούν ανάμεσα στα μέλη της. Αυτό ως θέμα

ασφαλώς και είναι διαχρονικό, θα μας απασχολεί και μετά από 100 χρόνια. Και αυτό ανεξαρτήτως από το γεγονός ότι χωρίζουν πιο εύκολα σήμερα τα ζευγάρια και δεν επιτρέπουν στους εαυτούς τους να βασανίζονται σε συνθήκες φθοράς. Για ορισμένες οικογένειες

διατηρείται για πολλά χρόνια ένας στενός πυρήνας αγάπης, ο οποίος όμως εμπεριέχει και μίσος. Μέσα στη συμβίωση καταστρατηγείται ένα σημαντικό κομμάτι από τον ζωτικό χώρο του καθενός. Έτσι, δημιουργούνται πολλές εντάσεις. Τα στοιχεία που συναντάμε σε αυτό το έργο είναι πανανθρώπινα, τα συναντά κάποιος και στη δική του οικογένεια. Στην Ελλάδα τα παιδιά εξακολουθούν για πολλά χρόνια να συγκατοικούν με τους γονείς, και μέσα από τη συμβίωση αναδύεται μια διάψευση προσδοκιών που οδηγεί στη σύγκρουση. Το έργο αφορά και τη σημερινή πραγματικότητα έτσι όπως τη βιώνουμε στη χώρα μας.

• Ο ηθοποιός ζώντας τη διαδρομή των συναισθημάτων έως την τελική κορύφωση μοιράζεται το στοιχείο της προσωπικής λύτρωσης;

– Μέσα από έναν τέτοιο ρόλο σου δίνεται η ευκαιρία να απελευθερώσεις πράγματα μέσα από την ψυχή σου. Αυτό είναι κάτι υγιές και ταυτόχρονα σωστό. Και ειδικά πράγματα που στις δικές μας κοινωνίες έχουμε μάθει να τα καταπιέζουμε. Έτσι έχουμε διαπαιδαγωγηθεί από τους ισχύοντες κανόνες της ηθικής να μην τολμάμε να εκφράσουμε όσα μας απασχολούν και μας φοβίζουν. Το θέατρο δίνει την ευκαιρία στον ηθοποιό να απελευθερώσει τις δυνάμεις του και να προσφέρει τη λύτρωση στον θεατή μέσα από τα αληθινά γεγονότα που παρουσιάζονται μπροστά στα μάτια του. Δεν σας κρύβω ότι το θέατρο με βοήθησε αφάνταστα, καθώς υπήρξα ένα δειλό και καταπιεσμένο παιδί στις διαπροσωπικές σχέσεις, να μελετήσω συμπεριφορές και χαρακτήρες. Εξάλλου το κάθε έργο είναι ένα ταξίδι σε κόσμους που δεν

είναι εύκολο να τους προσεγγίσεις ζώντας μόνο στην καθημερινότητά σου.

• *Τι σας ενδιαφέρει να συγκρατείτε από τη σχέση μας με ένα ρόλο όταν πλέον έχετε κατέβει από την σκηνή;*
– Πρώτα από όλα να κατανοήσω και να γνωρίσω το πρόσωπο που πρέπει να υποδυθώ. Την αλήθεια του προσώπου, αλλά σε ανθρώπινο καθαρά επίπεδο, χωρίς να χρησιμοποιώ φιλοσοφικές γνώσεις ή λογοτεχνικές θεωρίες. Μου αρέσει να καταλαβαίνω οργανικά τι σημαίνει ένας συγκεκριμένος χαρακτήρας. Πώς επιδρά στον οργανισμό του αυτό που κάνει. Η αλήθεια του χαρακτήρα με ενδιαφέρει.

• *Το να νιώσετε όμως ταυτόχρονα και μια δυνατή συγκίνηση σας εμποδίζει να αναπλάσετε αντικειμενικά ένα ρόλο;*
– Δεν πρόκειται για μια συγκίνηση που προέρχεται από την επαφή με έναν άνθρωπο που είναι απέναντί μου και τον βλέπω. Τι εννοούμε όμως ακριβώς «συγκίνηση»; Είναι κάποιες φορές που ένας ρόλος με αγγίζει συναισθηματικά και τον καταλαβαίνω αμέσως. Καταλαβαίνω τις ψυχικές του διαδρομές. Άλλους ρόλους δεν τους αντιλαμβάνομαι με την πρώτη ματιά. Τους καταλαβαίνω μέσα από τη λογική. Είναι φορές που πρέπει να καταβάλω μεγάλο κόπο ώστε να περάσω από τη μια ατάκα στην άλλη. Όταν όμως υπάρχει η συγκινησιακή αμεσότητα, το καταλαβαίνω πολύ εύκολα και χωρίς εγκεφαλική προσέγγιση.

• *Έχετε ενσαρκώσει ρόλους οι οποίοι πιθανώς να μη σας ταίριαζαν και να σας έφερναν σε αμηχανία;*
– Είναι ασφαλώς πράγματα που δεν τα αγαπάω με την πρώτη επαφή, νιώθω ότι με χωρίζει μια άβυσσος με το συγκεκριμένο πρόσωπο. Κάνοντας όμως όλη αυτή την πορεία για να το κατανοήσω, φτάνω στο σημείο να το αγαπήσω στο τέλος. Ένας τέτοιος ρόλος ήταν στο έργο *Ο Έβρος απέναντι των Ρέππα* – Παπαθανασίου και σε σκηνοθεσία Νίκου Μαστοράκη. Ήταν ένα από αυτά τα γυναικεία πρόσωπα που, ενώ το καταλάβαινα λογικά, αδυνατούσα να το καταλάβω και συγκινησιακά, τι συνέβη στον ψυχισμό της.

• *Παίζει κάποιο ρόλο και ο τρόπος καθοδήγησης από τον σκηνοθέτη...*

– Και βέβαια ισχύει αυτό, αλλά θεωρώ ότι εξίσου σημαντικός παράγοντας είναι και ο χρόνος. Χρειάζεται χρόνος ώστε να ωριμάσει κάτι. Δεν θεωρώ πολυτέλεια το χρόνο που απαιτείται για τις πρόβες αλλά βασικό συστατικό, ώστε να μπορέσει κάτι να καταλαγιάσει και μέσα από την κατανόηση κατόπιν να εκφραστεί με τον πιο πρωτότυπο τρόπο. Είναι άλλο πράγμα να παίζεις με τις ευκολίες σου και με το προφανές και άλλο να παίζεις αυθεντικά. Μόνο όταν ωριμάσει κάτι, τότε μπορεί να βγει μέσα από εσένα ουσιαστικά και όχι μέσα από αυτό που υποθέτεις σαν ιδέα ότι είναι.

• *Η πολύχρονη συνεργασία με κάποια άτομα βοηθά στο να προχωρούν πιο γρήγορα τα πράγματα;*

– Ναι, γι' αυτόν το λόγο εξάλλου προτιμώ τις ομάδες. Πιστεύω ότι η πολύχρονη συνεργασία με κάποια άτομα διευκολύνει την κοινή γλώσσα. Δεν χάνεις χρόνο για να εξηγήεις και να βρεις κοινούς κώδικες. Προϋπόθεση όμως είναι να έχεις δίπλα σου συνεργάτες που εκτιμάς και με τους οποίους διατηρείς ένα κοινό επίπεδο ποιότητας.

• *Πώς εμφανίζεται η φθορά και η κούραση σε έναν ηθοποιό έτσι ώστε να τον κάνει να ανησυχήσει για τον εαυτό του;*

– Κούραση για εμένα δεν είναι η πλήξη και η μείωση της αποδοτικότητας, αλλά είναι συνώνυμη της σκληρής δουλειάς που πρέπει να καταβάλεις για να έχεις ένα άρτιο αποτέλεσμα που θα είναι ικανοποιητικό. Και έτσι αντισταθμίζεται η κούραση.

• *Είναι συγγραφείς, όπως ο Ο' Νηλ, που έχουν μεγάλη και διαχρονική αναγνώριση στο ελληνικό κοινό. Πού το αποδίδετε;*

– Είναι συναισθηματικοί συγγραφείς, ακουμπάνε ακριβώς στο συναίσθημα. Ο Έλληνας θεατής θέλει να παρακολουθήσει μια αναγνωρίσιμη ιστορία και όχι κάτι εγκεφαλικό και δυσνόητο. Μια ιστορία που περικλείει το τραγικό. Και γι' αυτό αγαπά τον Τσέχωφ, τον Τέννις Ουίλιαμς, τον Ευγένιο Ο' Νηλ,

τον Ίψεν. Τους εκπροσώπους δηλαδή του αστικού ψυχολογικού θεάτρου, που ταιριάζει πολύ στον ψυχισμό του Έλληνα και που ως θέμα τους έχουν την οικογένεια.

• *Υπήρξαν γεγονότα στη θεατρική σας πορεία τα οποία ακόμη και σήμερα ασκούν έστω και από μακριά μια ευεργετική επίδραση και που φυσικά αποτέλεσαν σταθμό για εσάς;*

– Μεγάλο σταθμό αποτέλεσε στη ζωή μου το «Εθνικό Θέατρο», που υπήρξε η σχολή μου και όπου στη συνέχεια εργάστηκα για πολλά χρόνια. Έπειτα ακολούθησε η «Σκηνή» το 1980 (πριν τη «Νέα Σκηνή» του Λευτέρη Βογιατζή), με πρώτη παράσταση τη *Σπασμένη Στάμνα* του Κλάιστ. Η διάλυσή της με φέρνει στο «Θέατρο Εμπρός» έως το 2000. Εάν δεν έρχονταν έτσι τα πράγματα, θα ήθελα αυτές οι ομάδες να κρατούσαν για μια ολόκληρη ζωή. Πιστεύω ότι μια ομάδα, από τη στιγμή που μπορεί να λειτουργήσει κάποτε σωστά, είναι πολύ εύκολο να κρατηθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα. Οι ομάδες δεν είναι προσωποπαγείς οντότητες. Παρέχουν τη δυνατότητα να καλυφθεί το κενό μιας απώλειας από τα υπόλοιπα άτομα, που συνεχίζουν το έργο τους.

Για να επιβιώσει μια ομάδα, χρειάζεται ωριμότητα, σεβασμός και ποιότητα σκέψης και ικανοτήτων από όλα τα μέλη.

βιβλιοθήκη
του
ναυτίλου



Χαρ. Τρικούπη 28, 106 79 Αθήνα
Τηλ.: 210 36 16 204
Fax: 210 36 16 369
nafbooks@otenet.gr

Γιάννα Περσάκη (1921-2008)

του Π. Μαρίτσα



Η Γιάννα Περσάκη (1921-2008).

«Ό,τι θες να μάθεις για μένα, θα το δεις ζωγραφισμένο» συνήθιζε να λέει η Γιάννα Περσάκη, από τις πρωτοπόρους του αφαιρετικού ρεύματος στη χώρα μας. Έφυγε πρόσφατα, στα 86 της χρόνια, έχοντας αναλώσει πολλές δεκαετίες στην καλλιτεχνική δημιουργία.

Πήρε τα πρώτα μαθήματα ζωγραφικής σε ηλικία οχτώ χρόνων από τη νονά της, τη ζωγράφο Ελευθερία Σταθοπούλου, και μέχρι τη τελευταία στιγμή συνέχισε με ζέση και με ταλέντο τη δημιουργική πορεία της.

Την πρώτη δασκάλα της την θυμόταν πάντα τρυφερά, γιατί προστάτεψε τις παιδικές καλλιτεχνικές της ανησυχίες. Ο δάσκαλος πιάνου έβρισκε τα χέρια της σαν ξύλα. Η Σταθοπούλου την καθησύχαζε: Είναι σταθερά και κάνουν για σχέδιο.

Καταλύτης για τη θεματολογία της και τη συνθετική και χρωματική της αντίληψη στάθηκαν τα χρόνια της Κατοχής και του Εμφυλίου: «Όλα αναποδογύρισαν. Ποτέ πια δεν είδα όπως

πριν ένα αυγό ή ένα κρεμμύδι. Τα τοπία, οι άνθρωποι πήραν καινούριο νόημα», θυμόταν.

Η Αθήνα μύριζε πείνα και θάνατο. Μετρούσε τους πεθαμένους, ζούσε τα γεγονότα και ζωγράφιζε τον Πετράκη με την πρησμένη κοιλιά και τα πόδια που μόλις τον κρατούσαν, τις λιγοστές παπαρούνες που κι εκείνα τα χρόνια εξακολουθούσαν να ανθίζουν, τους υπαλλήλους στην Εθνική Τράπεζα, όπου δούλευε τα πρωινά...

«Πηγαίνοντας στην τράπεζα μετρούσα κάθε πρωί τους πεθαμένους. Δώδεκα σήμερα, οχτώ στα καρότσια... Τα βράδια βγαίναμε για αφισοκόλληση με τον Κώστα Κουλεντιανό, που τύπωνε στο εργαστήριο, και κολλούσαμε στους δρόμους... Αλλά και με τον κλητήρα της τράπεζας έβγαينا και έγγραφα στους τοίχους».

Αριστερών πεποισθήσεων και με σημαντική δράση –είχε φιλοτεχνήσει και τα πανό των μεγάλων διαδηλώσεων της Αριστεράς στην Αθήνα–, το 1943 παντρεύεται τον γλύπτη Κώστα Κουλεντιανό, με τον οποίο συμπορεύτηκε για τέσσερα χρόνια.

Το 1945 συμμετέχει σε ομαδική έκθεση νέων στον Παρινασσό, όπου ο Κωνσταντίνος Παρθένης θα επαινέσει την δουλειά της. Το 1946 αναζητάει, όπως πολλοί άλλοι Έλληνες διανοούμενοι και καλλιτέχνες, τις συνθήκες και το περιβάλλον για το ελεύθερο της δημιουργίας στο Παρίσι. Εκεί θα ζήσει ζωγραφίζοντας μέχρι το 1955. Διαλεχτή παρέα, φίλοι της εκείνα τα χρόνια ήταν οι Κώστας Παπαϊωάννου, Γιάννης Κανδύλης, Μέμος Μακρής, Στέλιος Αναστασιάδης, Φιλόλαος Τλούπας, Γεράσιμος Σκλάβος, Γιάννης Γαίτης, Ιάσων Μολφέσης...

Στα εργαστήρια του Fernand Léger και André Lhote θα αποκρυσταλλώσει τις απόψεις της για πράγματα που, όπως έλεγε, μέχρι τότε έκανε μηχανικά. Περνούσε τα βράδια της σχεδιάζο-

ντας, κυρίως γυμνά, στην Ακαδημία της Grande Chaumière.

Το χρονικό διάστημα που βρίσκεται στο εργαστήριο του Léger θα δημιουργήσει το *Τσίρκο*, *Γυναίκα κλεισμένη στον εαυτό της*, *Γυναίκα και φυτό*, *Νυχτερινός επισκέπτης*, το *Τραπεζάκι*. Με το τελευταίο έργο θα απαντήσει στον δάσκαλό της, που είχε διαγνώσει αδυναμίες στη σύνθεση.

Στο εργαστήριο του Lhote θα καθίσει μικρό χρονικό διάστημα. Ο *Παλιάτσος* θα γίνει αυτή τη περίοδο επιφέροντας τα εγκωμιαστικά σχόλια του δασκάλου της.

Το 1949, με υποτροφία του γαλλικού κράτους, θα σπουδάσει στην Beaux Arts νωπογραφία (φρέσκο) στο εργαστήριο του Ducos de la Haye και, για μικρό διάστημα, στο εργαστήριο ζωγραφικής του Georges Souverbie.

Τα επαναστατικά χρώματα (μαύρο και κόκκινο) ήταν τα αγαπημένα της. Το μαύρο και γενικά οι σκούρες χρωματικές πινελιές κυριαρχούν στις συνθέσεις των χρόνων εκείνων.

Για τον επιούσιον δουλεύει σε δύο εργαστήρια καλλιτεχνικής κεραμικής, στο ένα ως υπεύθυνη. Ήδη έχει αποκτήσει μια κόρη, τη ζωγράφο Εύα Περσάκη, με τον Ούγγρο γλύπτη Lazlo Szabo. Και αυτή η σχέση της θα διαρκέσει περίπου 4 χρόνια.

Τα καλοκαίρια τα περνά ταξιδεύοντας. Επισκέπτεται μουσεία και εκθέσεις στην Ισπανία, την Ολλανδία, το Βέλγιο, την Ιταλία: Ο Ρέμπραντ πρέπει να ήταν βέβαιος για τη δουλειά του. Ήταν; Ο Γκρέκο ήταν; Αναρωτιόταν πριν από μισό αιώνα. Αυτοί οι δύο, παρατηρούσε, άξιζε να ήταν βέβαιοι. Όσο για μας τους άλλους, τους πολλούς, δεν ξέρουμε να σχεδιάσουμε. Και όσο και να τα ψευτοκαταφέρνουμε μερικοί να κάνουμε πράγματα που επίσης μερικοί βρίσκουν καλά, όσο περνάει ο καιρός βλέπω ότι δεν είναι πραγματικά καλά. Ο Πικάσο είναι μεγάλος σχεδιαστής και προσωπικότητα. Ο Μα-

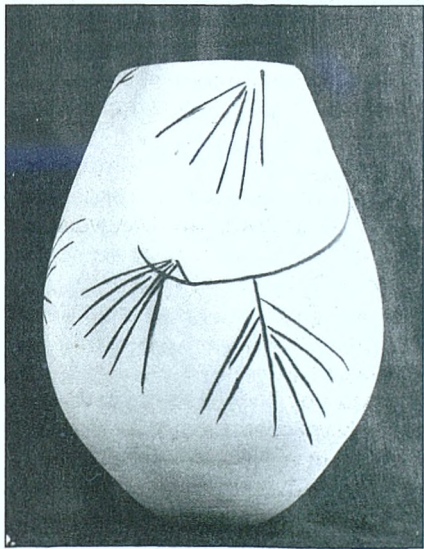
τίς επίσης, στο χρώμα. Για τον Βαν Γκογκ έλεγε: έπρεπε να είχε αντέξει περισσότερο για να φτάσει στο μεταίχμιο. Αυτός επίσης κόντεψε.

Το 1955 η δουλειά της δεν χρειαζόταν να γίνει δεκτή με συστάσεις και κρίσεις στο διεθνές Salon des Realites Nouvelles του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης. Έργα όπως *Τα σίδερα και Ουρανός* και *Η σόμπα* δημιουργούνται αυτή τη χρονική περίοδο, παράλληλα με τα πορτρέτα *Κινέζα με ορτανσία*, *Κλωντ, Ράικα...*

Οι προσωπογραφίες της στάθηκαν αιτία να γνωριστεί με τον Θάνο Τσίγκο. Μαζί έζησαν μέχρι το '55, οπότε οικογενειακοί λόγοι την υποχρεώνουν να επιστρέψει και να εγκατασταθεί μόνιμα στην Αθήνα.

Την ίδια χρονιά παρουσιάζει στην αίθουσα «Πέιν» την πρώτη ατομική της έκθεση. Τα τεχνοκριτικά σημειώματα της εποχής υπήρξαν ποικίλα. Ο Άγγελος Προκοπίου (εφ. *Καθημερινή*) διακρίνει ένα ταμπεραμέντο ανδρικό... Στη ζωγραφική της εύχομαι περισσότερο χαμόγελο και χάρη. Γιατί φοβάται το θέλγητρο, αναρωτιόταν. Σιχαίνομαι τα χαμόγελα και τα χαριτωμένα στην ζωγραφική, του απαντούσε.

Για τη Γιάννα Περσάκη η ζωγραφική ζητά τιμιότητα ή ίσως και ηρωισμό και παράλληλα συγκίνηση, ποιότητα και διαίσθηση. Ως σύνθημά της είχε το:



Βάζο: κίτρινη άργιλος Αιγίνης, εγχάρακτη διακόσμηση (πεύκο).

Τολμάτε να αποτύχετε. Τον πραγματικό καλλιτέχνη, όπως έλεγε, τον συνθέτουν πάθος προς κάτι, ευαισθησία, σκληρή δουλειά, ατέλειωτη εσωτερική πάλη, ψηλό αισθητικό επίπεδο, ελευθερία.

Με το έργο της έδειξε πως δεν «φυλακίστηκε» στις απόψεις περί ελληνοκεντρικότητας της τέχνης και σε στείρες αντιπαραθέσεις. Παρέμεινε πιστή στην αφαιρετική ζωγραφική και δεν συμβιβάστηκε με τα εύκολα. Τα επαναστατικά χρώματα παρέμειναν τα αγαπημένα της. Το μαυροκόκκινο κυριαρχεί και στα χρόνια της επαγγελματικής δικτατορίας. Οι *Εκρήξεις* της είναι συνθέσεις άκρως πολιτικές.

Από το 1965 μοιράστηκε τη ζωή και τις ανησυχίες της με τον ποιητή Μίλτο Σαχτούρη, του οποίου επιμελήθηκε και τις εκδόσεις ποιημάτων. Πίστεψε στην ποίησή του πολύ πριν έρθει η αναγνώριση. Μεταξύ τους αναπτύχθηκε μια σχέση κατανόησης, σεβασμού και ειλικρίνειας.

Από το 1957 και για 25 χρόνια οργάνωσε και διηύθυνε τα εργαστήρια ζωγραφικής και κεραμικής της ΧΕΝ Αθηνών. Θαύμαζε τον Παρθένη και τον Διαμαντή Διαμαντόπουλο. Από την εποχή του Παρισιού γνωρίζονταν με τον Νίκο Χατζηκυριάκο Γκίκα. Φίλοι της, εκτός του Γιάννη Τσαρούχη που γνώριζε από τα γυμνασιακά χρόνια, υπήρξαν οι Σελέστ Πολυχρονιάδη και Ελένη Σταθοπούλου.

Οι πυρκαγιές στην Πάρνηθα τον Ιούλιο του 1989 στάθηκαν αφορμή για τη δημιουργία μιας σειράς πινάκων με τίτλο *Δίχως μαύρο*. Την έκθεση εκείνη αφιέρωσε: σ' αυτούς που προσπάθησαν, είτε πέτυχαν, είτε όχι. Οι τίτλοι των έργων μαρτυρούν τα πάθη των δασών της Αττικής, αλλά δεν πρέπει κανείς να σταθεί μόνο σ' αυτό. *Το Ευτυχισμένο πουλί που πρόφτασε το τραγούδι του* δεν είναι απλώς ένα πετούμενο που γλύτωσε από τις φλόγες, αλλά ο ποιητής Σαχτούρης. Ενώ, η *Γυναίκα πουλί ανεβαίνει σχεδόν κατακόρυφα* είναι η ίδια.

Το 2003 η Γιάννα Περσάκη δουλεύει το *Οικογένεια στο Καφενείο*, έργο που πρωτοσχεδίασε στο Παρίσι το 1947. Κατά καιρούς επανέρχονταν στη παλαιότερη θεματολογία της: παρατηρούσε: «έπειτα από καιρό, ανάμεσα



Η Σόφη, Παρίσι 1954.

στα θέματα που νόμιζα ότι έχω δώσει, ανακάλυψα ότι υπάρχουν και άλλα, κρυμμένα σχήματα».

Την ίδια χρονιά τα προβλήματα όρασης είχαν αρχίσει να την ταλαιπωρούν. Πρόλαβε το 2005 να δει έργα της να εκτίθενται στην τελευταία της ατομική έκθεση στην γκαλερί «Το Μήλο» και το 2007 στην αίθουσα Καππάτος μαζί με τις εικαστικούς Βέρα Χουτζούμη, Σωσώ Χουτοπούλου-Κονταράτου, Καίτη Αντύπα και Διοχάντη.

Λίγες μέρες πριν ξεκινήσει το ταξίδι της στα φωτεινά χρώματα της Ίριδας εκμυστηρεύτηκε ότι δεν έπαψε να τραβά νοητές γραμμές, από την λάμπα στο ταβάνι του σπιτιού της, στην Φωκίωνος Νέγρη, μέχρι την πόρτα και από εκεί στα άλλα σημεία του δωματίου...

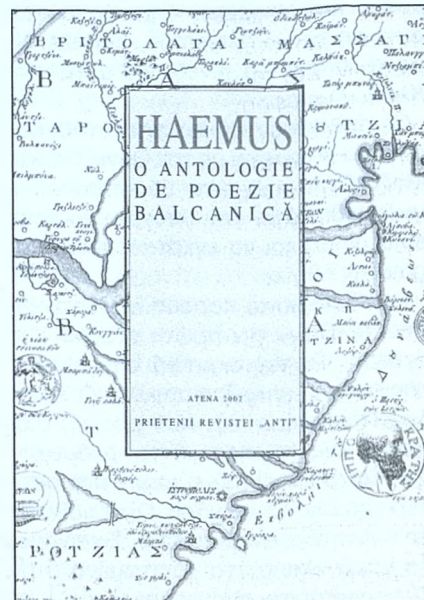
Ο εικαστικός κόσμος την αποχαιρέτησε την Τρίτη 22 Ιανουαρίου στο Α' νεκροταφείο.



Ο Αίμος στο Βουκουρέστι



Η Μάγια Μόργκενστερν διαβάζει ποίηση από την *Ανθολογία Βαλκανικής Ποίησης Αίμος*.



Η *Ανθολογία* στη ρουμανική γλώσσα.

Την Τετάρτη 31 Ιανουαρίου 2008, σ' ένα κομψό αμφιθέατρο της Βιβλιοθήκης της Ρουμανικής Ακαδημίας, έλαβε χώρα η παρουσίαση του τόμου *Αίμος. Ανθολογία Βαλκανικής Ποίησης*. Το κοινό αποτελούνταν από τους πιο διακεκριμένους Ρουμάνους ελληνιστές, από Έλληνες επιχειρηματίες οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη Ρουμανία, από διπλωμάτες αλλά και από προσκεκλημένους των χορηγών. Η μερική απουσία κριτικών λογοτεχνίας οφείλεται, κατά πάσα πιθανότητα, και στη βαθιά ριζωμένη στη νοοτροπία των Ρουμάνων διανοουμένων πεποίθηση ότι η χώρα μας δεν ανήκει, από πολιτισμική άποψη, στο χώρο των Βαλκανίων. Εκπρόσωποι του ημερήσιου και του λογοτεχνικού Τύπου έδωσαν το παρόν, ενώ ένας τηλεοπτικός σταθμός φρόντισε να καλύψει την εκδήλωση.

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης συμπεριλάμβανε έναν μεγάλο αριθμό

προσφωνήσεων και ομιλιών, οι οποίες διέφεραν όμως αισθητά μεταξύ τους, έτσι ώστε να μην κουράσουν το ακροατήριο. Η εσπερίδα εγκαινιάστηκε από τρεις σύντομους χαιρετισμούς, του πρέσβη της Ελληνικής Δημοκρατίας στη Ρουμανία κ. Αθανάσιου Δενδούλη, του εκπροσώπου της Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος κ. Ioan Serziu Manea και της κας Δήμητρας Στασινοπούλου της εταιρείας Imedica. Οι ομιλητές επεσήμαναν πρώτιστα τη σημασία της παρούσας *Ανθολογίας Βαλκανικής Ποίησης*, ικανής να συνεισφέρει αξιόλογα στην αμοιβαία γνώση και κατανόηση των λαών αυτής της πολυτάραχης περιοχής του κόσμου. Στη σύντομη και συγκινητική προσφώνησή της η κυρία Στασινοπούλου αναπόλησε, επιπρόσθετα, τις κοινές πολιτισμικές παρακαταθήκες των βαλκανικών λαών αλλά και τα βάσανα και τις αξίες που συνδέουν τους κατοίκους της χερσονήσου του Αίμου.

Η κυρίως παρουσίαση της *Ανθολογίας* εγκαινιάστηκε από τον διάσημο ποιητή και αμφισβητία Mircea Dinescu, μέλος της ρουμανικής επιτροπής επιλογής των ποιημάτων, ο οποίος εγκωμίασε τους εμπνευστές του *Αίμου*.

Εντελώς διαφορετική ήταν η παρουσίαση της *Ανθολογίας* που πραγματοποιήσε η κα Άντεια Φραντζή. Σ' έναν λόγιο και καλώς διαρθρωμένο λόγο, αναλογίστηκε τη δημιουργία της εν λόγω *Ανθολογίας* (από την ιδέα που έριξε το 1993 στους Δελφούς ο Βούλγαρος ποιητής και μεταφραστής Στέφαν Γκέτσεφ μέχρι την πρόσφατη υλοποίησή της) και τις αρχές στις οποίες βασίστηκε. Ύστερα εστίασε στην προσωπικότητα του Ρήγα Βελεστινλή, με την ιδιότητά του ως πρώτου οραματιστή της απελευθέρωσης των βαλκανικών λαών από τον οθωμανικό ζυγό. Κάνοντας στη συνέχεια ένα άλμα ενάμιση αιώνα, η κυρία Φραντζή αναφέρθηκε στην ενδιαφέρουσα φυσιογνωμία του Αλέξαν-

δρου Παπαναστασίου, ο οποίος υπέβαλε το 1929 στο ελληνικό Κοινοβούλιο ένα σχέδιο ίδρυσης μιας Βαλκανικής Ομοσπονδίας. Από τις απόπειρες πνευματικής σύνδεσης των χωρών της περιοχής μνημόνευσε την έκδοση στην Αθήνα του βραχύβιου περιοδικού *Βαλκανική Λογοτεχνία* (1937–1938), το οποίο κατόρθωσε να επιβάλει στη συνείδηση των Ελλήνων αναγνωστών κάποιους λογοτέχνες των γειτονικών κρατών. Στο τέλος της προσφώνησής της η κυρία Φραντζί ανέφερε τις ιδιαιτερότητες του τόμου *Αίμος* σε σύγκριση με τα παλιότερα απανθίσματα του είδους και την επιτυχία που σημείωσε στις πρωτεύουσες στις οποίες έχει ήδη κυκλοφορήσει (Τίρανα, Αθήνα, Σόφια).

Μετά τις ομιλίες των συμμετεχόντων στη δημιουργία της *Ανθολογίας*, ήλθε η σειρά να εκφραστεί και η άποψη της κριτικής λογοτεχνίας περί του παρόντος βιβλίου.

Ο επιλεγείς εκπρόσωπός της, ο Daniel Cristea-Enache, λέκτορας ρου-

μανικής λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου, αναφέρθηκε αποκλειστικά στην επιλογή των Ρουμάνων συγγραφέων, την οποία χαρακτήρισε συνετή, κάνοντας όμως κριτική προς τους ανθολόγους για τη μη συμπερίληψη στο βιβλίο και κάποιων μεταπολεμικών Ρουμάνων ποιητών όπως ο Nichita Stoinescu και ο Marin Sorescu.

Σ' αυτές τις κριτικές θεώρησε σκόπιμο να απαντήσει ο καθηγητής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κύριος Βίκτωρ Ιβάνοβιτς, ο οποίος ανέλαβε την ευθύνη της επιλογής, ισχυριζόμενος ότι επεδίωξε να προσφέρει διαμέσου αυτής ένα πλήρες πανόραμα της πορείας που διένυσε σε λίγες δεκαετίες η ρουμανική λογοτεχνία από τον όψιμο ρομαντισμό (Mihai Eminescu) ως την πρωτοπορία (Tristan Tzara).

Η εκδήλωση ολοκληρώθηκε με μια νότα χαλάρωσης όταν στο βήμα ανέβηκε ο πρόεδρος της IMEDICA κύριος Ιωάννης Στασινόπουλος, ο οποίος

υποστήριξε ότι η συμφιλίωση των βαλκανικών λαών μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω των δημιουργιών του πνεύματος. Με αυτή την έννοια, αντέταξε τον ψευδή ηρωισμό των Αμερικανών στρατιωτικών, οι οποίοι σφάζουν ανελέητα τον άμαχο πληθυσμό του Ιράκ, στον γνήσιο ηρωισμό εκείνων που αφιερώνουν τη ζωή τους στα μεγαλεπήβολα πολιτιστικά έργα.

Πρέπει, κλείνοντας, να τονίσουμε τη συμβολή της μεγάλης ηθοποιού κας Μάγιας Μόργκενστερν, η οποία διάβασε ποίηση που περιλαμβάνεται στον τόμο –μεταφρασμένη στα ρουμάνικα– με απαράμιλλο εκφραστικό τρόπο.

Ως προς εμάς, ελπίζουμε η παρουσίαση της 31ης Ιανουαρίου να αποτελέσει μόνο το πρώτο βήμα στις ενέργειες προώθησης του *Αίμου* στη Ρουμανία, διότι το βιβλίο διαθέτει όλα τα προσόντα όχι μόνο για να μεταμορφωθεί σε έργο αναφοράς, αλλά και για να έχει ανταπόκριση στο ευρύ κοινό.

TUDOR DINU



Στο αμφιθέατρο της βιβλιοθήκης της Ρουμανικής Ακαδημίας. Η κα Δήμητρα Στασινοπούλου στο βήμα.

Αυτό το σημείωμα δεν είναι ανάμιξη στη «συζήτηση για το βιβλίο της ΣΤ' Δημοτικού»

Δυο λόγια για τρία παραθέματα στη σελίδα 8 ενός σχολικού βοηθήματος
(Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού, Στα νεότερα και σύγχρονα χρόνια, Βιβλίο Δασκάλου)

του Νίκου Γουλανδρή

Η σελίδα αυτή περιέχει τρία παραθέματα (τυπογραφικά παρουσιασμένα σε γκριζο φόντο), συναφή με τα ζητήματα ιστορικής μεθοδολογίας, τα οποία πραγματεύονται εκεί οι συγγραφείς, και προερχόμενα από εργασίες εγκυρότατων Γάλλων ιστορικών.

Όμως, θέλω να καταλάβω τι λένε αυτά τα παραθέματα, τι λένε οι λέξεις τους, τι λένε οι φράσεις τους –ή να πεισθώ πως, μολονότι καταλαβαίνω τις λέξεις και τις φράσεις, το νόημα μου διαφεύγει, επειδή δεν διαθέτω τις απαραίτητες γνώσεις.

Ισχυρίζομαι πως καταλαβαίνω τις λέξεις της πρώτης φράσης του πρώτου παραθέματος –καταλαβαίνω και το νόημα του πρώτου μέρους της πρώτης φράσης: «*Το ερώτημα είναι αυτό που κατασκευάζει το ιστορικό αντικείμενο*». Ισχυρίζομαι πως καταλαβαίνω τις λέξεις και του δεύτερου μέρους της πρώτης φράσης του πρώτου παραθέματος –όμως το νόημα μου διαφεύγει: «*προβαίνοντας με μια πρωτότυπη κατάτμηση στην ενότητα των γεγονότων και των τεκμηρίων που συνδέονται με αυτά*».

Τι νόημα μπορεί να έχει η διατύπωση «*προβαίνοντας [...] στην ενότητα των γεγονότων και των τεκμηρίων που συνδέονται με αυτά*», είτε «*[...] με μια πρωτότυπη κατάτμηση [...]*» είτε με μια όχι πρωτότυπη κατάτμηση; Τι νόημα μπορεί να έχει η διατύπωση «*πρωτότυπη κατάτμηση στην ενότητα των γεγονότων και των τεκμηρίων*».

Ισχυρίζομαι πως οι διατυπώσεις αυτές είναι κενές νοήματος. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το νόημα πρέπει να αναζητηθεί στην πηγή, και στο προκείμενο η πηγή είναι το γαλλικό κείμενο. Το γαλλικό κείμενο είναι: [C'est la question qui construit l'objet historique, en procédant à un découpage original dans l'univers sans limites des faits et des documents possibles] «*Το ερώτημα είναι αυτό που*

κατασκευάζει το ιστορικό αντικείμενο, προβαίνοντας σε μια πρωτότυπη [=δική του] [original] οριοθέτηση [découpage] μέσα στο χωρίς όρια [απέραντο] [sans limites] πέρατος [l'univers, κυριολεκτικά το σύμπαν, ο κόσμος] γεγονότων και τεκμηρίων που μπορεί [είναι δυνατό] να υπάρχουν [possibles]». Πάνω στη βάση αυτής της διατύπωσης μπορεί να γίνει μία χρήσιμη συζήτηση για τις ενδεχόμενες προσαρμογές ή και βελτιώσεις –να συζητηθεί αν είναι προτιμότερο «*προβαίνω*» ή «*κάνω*» [procédant], «*πρωτότυπη*» ή «*δική του*» [original], «*οριοθέτηση*» ή «*ντεκουπάζ*» [découpage], «*απέραντο*» ή «*χωρίς όρια*» [sans limites], «*σύμπαν*» ή «*κόσμος*» [l'univers], «*γεγονότα*» ή «*στοιχεία*» [faits], «*διαθέσιμων*» ή «*υπαρχόντων*» ή «*που είναι δυνατόν [ή που μπορεί] να υπάρχουν*» [possibles].

Η δεύτερη φράση του πρώτου παραθέματος: «*Από επιστημολογική άποψη, το ερώτημα εκπληρώνει μια βασική λειτουργία με την ετυμολογική έννοια του όρου, διότι είναι αυτό που δημιουργεί το ιστορικό αντικείμενο*». Με την «*ετυμολογική έννοια*» ποιου «*όρου*», «*το ερώτημα εκπληρώνει μια βασική λειτουργία*»; Δεν βλέπω ετυμολογική σχέση είτε του «*βασική*» είτε του «*λειτουργία*», με κάποια από τις λέξεις του «*διότι είναι αυτό που δημιουργεί το ιστορικό αντικείμενο*». Και εδώ, η λύση πρέπει να αναζητηθεί στην πηγή. Το γαλλικό κείμενο είναι: [[...] elle remplit une fonction fondamentale, au sens étymologique du terme, puisque c'est elle qui fonde, qui constitue l'objet historique] «*[...] [το ερώτημα] εκπληρώνει μια θεμελιώδη λειτουργία, με την ετυμολογική έννοια, διότι είναι αυτό που θεμελιώνει, που συγκροτεί το ιστορικό αντικείμενο*». Έτσι η διατύπωση «*με την ετυμολογική έννοια*» δεν μένει στο κενό –το ερώτημα εκπληρώνει «*θεμελιώδη*» λειτουργία, με την ετυμολογική έννοια, διότι είναι αυτό που «*θεμελιώνει*» το ιστορικό αντικείμενο.



«*Το ερώτημα είναι αυτό που κατασκευάζει το ιστορικό αντικείμενο, προβαίνοντας με μια πρωτότυπη κατάτμηση στην ενότητα των γεγονότων και των τεκμηρίων που συνδέονται με αυτά. Από επιστημολογική άποψη, το ερώτημα εκπληρώνει μια βασική λειτουργία με την ετυμολογική έννοια του όρου, διότι είναι αυτό που δημιουργεί το ιστορικό αντικείμενο*». Με μια έννοια, μια ιστορία αξίζει όσο και το ερώτημά της.» Antoine Prost, *Douze leçons sur l'histoire*, σ. 79' [Παράθεμα 1].

Στο δεύτερο παράθεμα, η πρώτη φράση αναφέρει πως ο ιστορικός «*ξεκινά θέτοντας ένα ερώτημα. Μετά δημιουργεί ένα φάκελο από τεκμήρια ... το καθένα απ' αυτά με τη σημείωση της πειστικότητάς του*». Ομολογώ την αμαρτία μου, θα προτιμούσα «*ένα φάκελο με τεκμήρια*» και «*το καθένα απ' αυτά με τη σημείωση*» της αξιοπιστίας του» ή και «*κάνει ένα σημείωμα [ή ένα δελτίο] για την αξιοπιστία του καθενός*». Αλλά καταλαβαίνω, νομίζω, τι λένε οι λέξεις, όπως καταλαβαίνω και το νόημα της φράσης.

Καταλαβαίνω, έως ότου φτάσω στην τρίτη φράση: «*Το ερώτημα που έδωσε κίνηση στην παραπάνω κίνηση δεν μένει το ίδιο*». Τι μπορεί να σημαίνει «*έδωσε κίνηση στην παραπάνω κίνηση*»; Η κίνηση στην οποία έδωσε κίνηση το ερώτημα του ιστορικού, είναι η κίνηση την οποία

αναφέρει η δεύτερη φράση: «*Η πρόοδος της γνώσης πραγματοποιείται από τη διαλεκτική κίνηση, κυκλική ή καλύτερα ελικοειδή, στην οποία το πνεύμα του ιστορικού περνάει από το αντικείμενο της έρευνάς του στο τεκμήριο, που είναι το εργαλείο για το αντικείμενο και τούμπαλιν*». Πάλι, θα ανατρέξω στην πηγή. Το γαλλικό κείμενο είναι: [...] la question qui a déclenché le mouvement ne reste pas identique à elle même [...] «το ερώτημα που έδωσε την πρώτη ώθηση δεν μένει το ίδιο» ή «το ερώτημα που έθεσε σε κίνηση τη διαδικασία, δεν μένει το ίδιο».

Τέλος, η έκτη φράση: «*Συνειδητοποιείς, για παράδειγμα, ότι το ερώτημά σου ήταν αφηρημένο ή "αναχρονικό"*». Εδώ το πρόβλημα είναι λιγότερο φανερό. Το γαλλικό είναι: [on réalise, par exemple, qu'elle était absurde, anachronique] «*Συνειδητοποιείς, για παράδειγμα, ότι το ερώτημά σου ήταν παράλογο [absurde], αναχρονικό [...]*».

Ας ξαναγράψω το δεύτερο παράθεμα, με κάποιες προσαρμογές: «Ο ιστορικός ... ξεκινά θέτοντας ένα ερώτημα. Μετά δημιουργεί ένα φάκελο με τεκμήρια... κάνει ένα σημείωμα για την αξιοπιστία του καθενός... Η πρόοδος της γνώσης πραγματοποιείται με τη διαλεκτική κίνηση, κυκλική ή καλύτερα ελικοειδή, με την οποία το πνεύμα του ιστορικού περνάει από το αντικείμενο της έρευνάς του στο τεκμήριο, που είναι το εργαλείο της έρευνας και τούμπαλιν. Το ερώτημα που έθεσε σε κίνηση τη διαδικασία, δεν μένει το ίδιο. Στην επαφή του με τα δεδομένα του τεκμηρίου, δεν σταματά να μεταβάλλεται. Συνειδητοποιείς, για παράδειγμα, ότι το ερώτημά σου ήταν παράλογο, αναχρονικό [...]. Μαθαίνεις έτσι να το διατυπώνεις με όρους ακριβέστερους, πιο ταιριαστούς με τη φύση του αντικειμένου που διερευνάς.»

«Ο ιστορικός... ξεκινά θέτοντας ένα ερώτημα. Μετά δημιουργεί ένα φάκελο από τεκμήρια... το καθένα απ' αυτά με τη σημείωση της πειστικότητάς του... Η πρόοδος της γνώσης πραγματοποιείται από τη διαλεκτική κίνηση, κυκλική ή καλύτερα ελικοειδή, στην οποία το πνεύμα του ιστορικού περνάει από το αντικείμενο της έρευνάς του στο τεκμήριο, που είναι το εργαλείο για το αντικείμενο και τούμπαλιν. Το ερώτημα που έδωσε κίνηση στην παραπάνω κίνηση δεν μένει το ίδιο. Στην επαφή του με τα δεδομένα

του τεκμηρίου, δεν σταματά να μεταβάλλεται. Συνειδητοποιείς, για παράδειγμα, ότι το ερώτημά σου ήταν αφηρημένο ή "αναχρονικό". Μαθαίνεις έτσι να το διαμορφώνεις με όρους συγκεκριμένους, πιο συμβατούς με τη φύση του αντικειμένου που διερευνάς.» Henri-Irénée Marrou, *De la connaissance historique*, σ. 117² [Παράθεμα 2].

«Οι αρχές που διέπουν την κριτική –εξωτερική ή εσωτερική– δεν είναι διαφορετικές στα γενικά τους σημεία, από τις αρχές που διέπουν κάθε ανθρώπινη γνώση... Σε ό,τι αφορά τα ειδικά, τα ιδιαίτερα στοιχεία τους... οι αρχές αυτές [της κριτικής] είναι απλές, όλη η δυσκολία βρίσκεται στην εφαρμογή τους. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, οι ιστορικοί δεν μαθαίνουν τη δουλειά τους διαβάζοντας πραγματείες περί μεθοδολογίας, αλλά αξιοποιώντας την πείρα των μεγάλων δασκάλων και μετέχοντας ενεργά σε σεμινάρια, όπου δάσκαλος και μαθητές δουλεύουν μαζί πάνω στα ίδια τα πράγματα. Γίνεται κανείς ιστορικός, όπως γίνεται και σιδεράς, δουλεύοντας δηλαδή το σίδερο πλάι με το μάστορα.» Charles Samaran, *Ιστορία και μέθοδοι*, Encyclopédie de la Pléiade, Αθήνα 1980, σ. 75 [Παράθεμα 3].

Για το τρίτο παράθεμα θα σημειώσω μόνο πως ο τίτλος του έργου είναι *Ιστορία και μέθοδοι της*, πως πρόκειται για συλλογικό έργο υπό τη διεύθυνση του Σαρλ Σαμαράν [Charles Samaran], πως το παράθεμα είναι από τη συμβολή του Ρομπέρ Μαρισάλ [Robert Marichal], με τίτλο *Κριτική των κειμένων*, πως η ελληνική μετάφραση είναι έκδοση του *Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης*. Στην πρώτη φράση, το «–εξωτερική ή εσωτερική–», θα έπρεπε, ίσως, να σημειωθεί με ορθές αγκύλες, αφού δεν υπάρχει στο κείμενο, όπως σωστά σημειώνεται, ως (θεμιτή) παρεμβολή των συγγραφέων, δυο αράδες πιο κάτω, το «[κριτική]». Στο χωρίο «οι αρχές αυτές [της κριτικής] είναι απλές», το «απλές», θα έπρεπε να είναι σε εισαγωγικά (όπως είναι και στο γαλλικό).

Τα τρία παραθέματα, για τα οποία έγινα εδώ λόγος, δεν είναι αθέμιτο να εξομοιωθούν με πηγές για την εργασία μέσα στις σελίδες της οποίας παρατίθε-

νται. Θα ήταν πολύ καλύτερα, αν και αυτές οι πηγές είχαν αντιμετωπιστεί εφαρμόζοντας αυτά που πολύ ωραία γράφει το βιβλίο για το θέμα: «*Ακόμα και αν είναι αξιόπιστες οι πηγές, οι πληροφορίες που εμπεριέχουν δεν είναι ανεξάρτητες με [από:] τον δημιουργό τους, την ιδεολογία του, την κοινωνική του θέση*», «οι ιστορικοί ομιλούν συνήθως για την αναγκαιότητα εξωτερικής και εσωτερικής κριτικής. Με τον όρο εξωτερική κριτική εννοείται το σύνολο των πρακτικών για την τεκμηρίωση της προέλευσης της πηγής, την κριτική της ταξινόμησης και την αποκατάσταση ή αναστήλωση της. Με τον όρο εσωτερική κριτική εννοείται η ερμηνεία –γλώσσα, συμβατική ορολογία, κ.λπ.–, η κριτική της ακρίβειας και αξιοπιστίας του περιεχομένου της πηγής [...]», (σ. 8/9). Αν τα τρία αυτά παραθέματα είχαν υποβληθεί σε κριτική για την αξιοπιστία τους (πχ. από την άποψη της μετάφρασης), θα είχε πιθανότατα αποκατασταθεί η ακρίβειά τους και το σημείωμα αυτό δεν θα υπήρχε λόγος να γραφτεί.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. «C'est la question qui construit l'objet historique, en procédant à un découpage original dans l'univers sans limites des faits et des documents possibles. Du point de vue épistémologique, elle remplit une fonction fondamentale, au sens étymologique du terme, puisque c'est elle qui fonde, qui constitue l'objet historique. En un certain sens, une histoire vaut ce que vaut sa question.»
2. «L'historien, [...] commence par se poser une question; puis il constitue un dossier de documents [...] chacun, de sa note de crédibilité. [...] le progrès de la connaissance se réalise par ce mouvement dialectique, circulaire ou mieux hélicoïdal, dans lequel l'esprit de l'historien passe successivement de l'objet de sa recherche au document qui en est l'instrument et réciproquement; la question qui a déclenché le mouvement ne reste pas identique à elle même; au contact des données du document, elle ne cesse de se transformer: on réalise, par exemple, qu'elle était absurde, anachronique [...] on apprend à la formuler en termes plus précis, mieux adaptés à la nature de l'objet.»

Η εθνική αρρενωπότητα και το θηλυκό τραύμα

Μαίρη Μικέ, Έρως (αντ)εθνικός – Ερωτική επιθυμία και εθνική ταυτότητα τον 19ο αιώνα, Πόλις, Αθήνα 2007

Η Μαίρη Μικέ με τις ερευνητικές εργασίες της κατορθώνει να αντιμετωπίσει τα λογοτεχνικά κείμενα με μια ανανεωτική οπτική και να προσφέρει θεωρήσεις που ξεφεύγουν από σχολιασμούς και σχολαστικισμούς και πλατύνουν τον ορίζοντα του αναγνώστη. Το 2001 (εκδ. Κέδρος) με τις *Μεταμφιέσεις στη νεοελληνική πεζογραφία* (19ος–20ός αιώνας), με αφορμή διηγήματα του Βιζυηνού, ασχολείται με μεταμφιέσεις που συναντούμε σ' ένα μεγάλο χρονικό διάστημα: από την *Ορφανή της Χίου* (1839) του Ι. Πιτσιπιού μέχρι την *Ελένη, ή ο Κανένας* (1998) της Ρέας Γαλανάκη. Εδώ, η συγγραφέας συμπεραίνει ότι ο ρόλος των ποικίλων λογοτεχνικών παρενδυσιών στην ιστορική διαδρομή της νεοελληνικής πεζογραφίας παύει να είναι μόνο ένα εξωτερικό γεγονός ή τέχνασμα που εξυπηρετεί απλώς ανάγκες της πλοκής και αναδεικνύεται σε δομικό στοιχείο της ίδιας της αφήγησης υπογραμμίζοντας το πολυσχιδές και το πολύπλοκο της ταυτότητας του υποκειμένου.

Στην πρόσφατη μελέτη της, *Έρως (αντ)εθνικός–Ερωτική επιθυμία και εθνική ταυτότητα τον 19ο αιώνα* (Πόλις, 2007), παίρνοντας αφορμές από τα σεμινάρια της για την ερωτική επιθυμία και τις αναπαραστάσεις του σώματος σε κείμενα του 19ου και του 20ού αιώνα, συσχετίζει τους τρόπους λειτουργίας της ερωτικής επιθυμίας στα πολιτισμικά συμφραζόμενα του 19ου αιώνα, με μηχανισμούς συγκρότησης της εθνικής ταυτότητας. Αυτό το πετυχαίνει εξετάζοντας κείμενα με κεντρικό θέμα διαφυλετικές και ετερόθρησκες ερωτικές σχέσεις που αναφέρονται στα χρόνια της λατινοκρατίας. Συνεπώς, το ερωτικό αντικείμενο του πόθου είναι άλλο (φραγκικό).

Η εθνική ταυτότητα στη μελέτη της Μικέ αντιμετωπίζεται όχι ως μια σταθερή και αναλλοίωτη οντότητα, εγγυημένη από την καταγωγή και στηριγμένη σε βιολογικά πορίσματα, αλλά ως ιστορική και πολιτισμική διαδικασία σε εξέλιξη, που αλλάζει με την πορεία του χρόνου. Κατά τον ίδιο τρόπο η ερωτική επιθυμία στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης συνδυάζεται με την αναπαράσταση. Καθώς όμως οι αναπαραστάσεις διακρίνονται για τον ιστορικό τους χαρακτήρα, έτσι και οι τρόποι της ερωτικής επιθυμίας αλλάζουν σε τόπο και χρόνο. Οι τρόποι λοιπόν με τους οποίους χειρίζονται οι συγγραφείς του 19ου αιώνα την ερωτική επιθυμία

φανερώνει πολλά για την εποχή, τον τόπο, τις κυρίαρχες αντιλήψεις και τις ιδεολογικές επιλογές. Η Μικέ με τις μεθοδευμένες προσεγγίσεις της στα κείμενα που μελετά δείχνει ότι ο νεοελληνικός 19ος αιώνας επιβάλλει την καθυστάση του ερωτισμού στο όνομα της τάξης και της ηθικής αλλά και την «κάθαρση» από κάθε αλλότριο στοιχείο.

Η συγγραφέας, συνδυάζοντας κείμενα και αναπαραστάσεις ερωτικών επιθυμιών και σχέσεων σε πεζογραφήματα, δράματα και ποιήματα του 19ου αιώνα –η μεγαλύτερή τους πυκνότητα εντοπίζεται στα χρόνια ανάμεσα στο 1850 και το 1880–, δείχνει ανάγλυφα τους τρόπους με τους οποίους αναδύονται στην επιφάνεια εθνικά στερεότυπα όταν το ίδιο συγχρωτίζεται ερωτικά με το άλλο.

Η επιλογή της χρονικής στιγμής δεν είναι τυχαία. Βρισκόμαστε στον αιώνα της γέννησης των εθνών και το νέο ελληνικό κράτος έχει αρχίσει να κάνει τα πρώτα του βήματα. Είναι η τριακονταετία κατά την οποία, μεταξύ άλλων, ο Ντίκενς γράφει τον *Κοπέρφιλντ*, ο Ουγκό τους *Αθλίους*, ο Ντοστογιέφσκι το *Έγκλημα και τιμωρία*, ο Μαρξ το *Κεφάλαιο* και ο Νίτσε το *Τάφε έφη Ζαρατούστρα*. Ανατέλλει η «Εποχή του Κεφαλαίου» και στο παγκόσμιο λεξιλόγιο προστίθεται μια καινούργια λέξη, ο «καπιταλισμός». Στα δικά μας, ο Παπαρρηγόπουλος εκδίδει την πεντάτομη *Ιστορία* του, εξορίζεται ο Όθων και εκλέγεται ο Γεώργιος ο Α', ψηφίζεται το Σύνταγμα του 1864, ξεσπά ο Ρωσοτουρκικός πόλεμος και επιτυγχάνεται η προσάρτηση μέρους της Θεσσαλίας και της Ηπείρου (1881).

Η σύνθεση ενός συνεχούς και ολιστικού ιστορικού αφηγήματος, η ανάδειξη του Βυζαντινού ως ενδιάμεσου κρίκου ανάμεσα στην αρχαιότητα και τον νέο ελληνισμό και η προσπάθεια για την απόδειξη της φυλετικής συνέχειας ανάμεσα στην περίλαμπρη αρχαιότητα και τον νέο ελληνισμό εξυπηρετούν ασφαλώς εθνικές σκοπιμότητες. Το ιστοριογραφικό μοντέλο του Παπαρρηγόπουλου πρυτανεύει. Μέσα σ' αυτά τα συμφραζόμενα εντάσσει η Μικέ τα κείμενα που την απασχολούν κι εξηγεί με επιτυχία κι επάρκεια τους λόγους για τους οποίους αναβιώνουν λογοτεχνικά οι Φράγκοι τον 19ο αιώνα. Οι συγγραφείς αντιμετωπίζουν τη λατινοκρατούμενη Ελλάδα ως αναπόσπαστο επεισόδιο της εθνικής αυτοσυνειδησίας. Γυρνώντας προς τον 13ο και 14ο αιώνα ψάχνουν την εθνική τους αυτοτέλεια, απομακρύνονται από τις «βάρβαρες» ανατολικές παραδόσεις, επικαλούνται την αρχαία κληρονομιά τους ως λίκνο του ευρωπαϊκού πολιτισμού και πιστεύουν ότι σε αυτά τα χρόνια, και όχι στο '21, γεννιέται η εθνική συνείδηση. Η σύνδεση μάλιστα των επαναστατημένων κατά των Λατίνων Ελλήνων

με την αρχαιότητα εξυπηρετεί εθνικές ανάγκες και αποτελεί ιδεολογική επιλογή.

Στην πορεία της μελέτης αποδεικνύεται με τρόπο ανάγλυφο ότι αυτές οι διαφυλετικές σχέσεις δεν έχουν ευτυχές τέλος. Αυτό όμως που τονίζεται στη μελέτη της Μικέ, και δεν είναι αυτονόητο, είναι ο καταλυτικός ρόλος που παίζει στους ετερόδοξους συγχρωτισμούς ο λόγος της τάξης. Η μόνη περίπτωση κατά την οποία η σχέση ευοδώνεται είναι όταν και τα δυο μέλη της διαφυλετικής σχέσης ανήκουν στην ανώτερη ηγετική τάξη. (Αλ. Ρ. Ραγκαβή, *Ο Αυθέντης του Μωρέως*.)

Ο τρόπος με τον οποίο η συγγραφέας χειρίζεται το υλικό της φέρνει στην επιφάνεια πολλά και πλούσια συμπεράσματα που έχουν να κάνουν με τις διαπλοκές λόγων περί φυλής και φύλου. Οι Έλληνες επαναστάτες εμφανίζονται ως αξία αδιαπραγμάτευτη, δομώντας σε παράλληλους δρόμους την ανδρική και την εθνική τους ταυτότητα. Παρουσιάζονται περισσότερο εθνικοί από τους Λατίνους, ενώ αντίστοιχα οι Λατίνες εμφανίζονται περισσότερο ερωτικές από τις Ελληνίδες και συνεπώς περισσότερο έτοιμες να απαρνηθούν την εθνική τους ταυτότητα και το θρησκευτικό τους δόγμα, προκειμένου να κερδίσουν τον έρωτα του Έλληνα επαναστάτη. Όταν η ερωτική σχέση δεν έχει αίσια έκβαση, δηλαδή δεν εντάσσεται στα κανονιστικά πρότυπα, το βαρύτερο τίμημα το πληρώνει το θηλυκό υποκείμενο, η Ελληνίδα κόρη, γιατί σ' αυτή δίνεται η έμφαση -περιφέρεται τρελή κι εξόριστη από την οργανωμένη κοινωνία. Όταν δεν αυτοκτονεί, είναι καταδικασμένη στο σιωπηλό περιθώριο, εφόσον παραβιάζει τα εθνικά ιδεώδη και τις αξίες και βρίσκεται στο ενδιάμεσο πεδίο ανάμεσα στο νόμο του πατρός και τον απαγορευμένο έρωτα. Ή, όπως λέει η Μικέ, όταν η πορεία από την εξιδανικευμένη παρθενία στην πατριωτική μητρότητα δεν είναι ευθύγραμμη, τότε οι συνέπειες είναι ολέθριες για το «δαιμονοποιημένο θηλυκό.»

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ερωτική επιθυμία είναι το μέσο έκφρασης της κυριαρχίας του αρσενικού, δομεί την εξουσία του και με την επικουρία της εθνικής αρρενωπότητας, εθνικού ιδεώδους, υποτάσσει άμεσα και υλικά το θηλυκό και το εξαναγκάζει στη συγκατάνευση ή στο χαμό του.

Στους *Κρητικούς γάμους* του Ζαμπέλιου, που αποτελεί ένα κεντρικό κείμενο στη μελέτη της Μικέ, ο γιος του επαναστάτη Πέτρος Καντανολέος και η Σοφία δα Μολίν σφραγίζουν τη σχέση τους με το θάνατο τους, παρόλο που η υβριδική Σοφία (από μητέρα ελληνίδα) αλλαξοπιστεί και γίνεται ορθόδοξη για χάρη του έρωτά της.

Η μυθοπλασία του 19ου αιώνα ποιες πραγματικές συνθήκες της ερωτικής επιθυμίας ερμηνεύει και αναπαριστά; Πόσο απέχουν οι επιστολές της Σοφίας των *Κρητικών γάμων*, αυτής της αλαβάστρινης μορφής, από άλλους λόγους εξοβελισμένους; γυναικείους, αμφίφυλους, ομοφυλόφιλους, που με μετωνυμίες και αλληγορίες αμφισβητούν την πλήρη κυριαρχία του ανδρικού έρωτα και έρχονται κοντά μας μέσα από γιορτές εκτόνωσης (καρναβάλια, τελετουργίες, τραγούδια και αινιγμάτα) ξεφεύγοντας από λογοκρισίες λοαγράφων και επιστημονικές σεμνοτυφίες;

Η μυθοπλασία του 19ου αιώνα υπηρετώντας, κατά βάση,

εθνικά ιδεώδη ανασκώνει τα ερωτικά ιμάτια, όσο επιτρέπει η εθνική και αστική συστολή, προσέχοντας να μην αποκαλυφθεί το ζωντανό σώμα που ασφυκτιά κλειδωμένο στη φυλακή των κοινωνικών συμβάσεων.

Στο Επίμετρο του βιβλίου η συγγραφέας επιχειρεί ένα χρονικό άλμα, μελετώντας την *Πριγκηπέσσα Ιζαμπώ* (1945) του Α. Τερζάκη. Της δίνεται έτσι η ευκαιρία να ερμηνεύσει σε διαφορετικά ιστορικά συμφραζόμενα τη νέα συνάντηση με τους Φράγκους, να συγκρίνει στην πορεία του χρόνου, μέσα από την ίδια οπτική, διαφορετικά ζητήματα γραφής και αναπαράστασης, να σταθμίσει τις μεταποπίσεις του εθνικού και να καταγράψει συγκλίσεις και αποκλίσεις.

Η μελέτη της Μικέ οριοθετεί ένα εύφορο πεδίο με πολλαπλά συμφραζόμενα, μέσα από μυθοπλασίες του παρελθόντος, και προσφέρει ποικίλα μεθοδολογικά εργαλεία: της αρρενωπότητας, της θηλυκότητας, της υβριδικότητας (φυλετικής και πολιτισμικής), της αποικιοκρατικής επιθυμίας. Ανοίγει δρόμους έτσι ώστε η μελέτη της ερωτικής σμίξης του εθνικού υποκειμένου με το άλλο να αποφέρει καρπούς και σε άλλες λογοτεχνικές εποχές. Δεν θα πρέπει, τέλος, να παραλειφθεί το γεγονός ότι το συγκεκριμένο μελέτημα είναι όχι ένα σχολαστικό και αποξηραμένο δοκίμιο αλλά ένα γοητευτικό χυμώδες αφήγημα που χωνεύει, χωρίς να επιδεικνύει, την πλούσια θεωρητική αρματοσύνη του.

ΤΑΣΟΣ ΧΑΤΖΗΤΑΤΣΗΣ



77ο τεύχος

Κυκλοφορεί στα βιβλιοπωλεία

ΕΠΙ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ: Β. Μηνακάκης, Α. Απέκης, Π. Τότσικας, Κ. Θεριανός - Χρ. Κάτσικας, Ν. Βαλαβάνη. **ΟΚΤΩΒΡΙΑΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ:** Α.Α. Χρυσής: Εισα-

γωγή - D. Bensaïd: Τα ερωτήματα του Οκτώβρη - Ch. Bettelheim: Η ΝΕΠ, η δεκαετία του 1930 και η εκβιομηχάνιση - Ch. Bettelheim: Ερωτήματα για την ιντελιγκέντσια - Α. Νέγκρι: Ο Λένιν και τα Σοβιέτ: ο θεσμικός συμβιβασμός - Α. Catone: Το ζήτημα της δημοκρατίας στις κοινωνίες της μετάβασης. Η σοβιετική περίπτωση - D. Losurdo: Ο Στάλιν, οι διαψεύσεις του επαναστατικού μηχανισμού και ο μύθος της προδομένης επανάστασης - Θ. Γκιούρας: Ο Max Weber και η ρωσική επανάσταση του 1905. **ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:** Γ. Σταμάτης: Πανεπιστημιακές σπουδές τριετούς διάρκειας: Απαρχή αποδόμησης της συγκροτημένης θεραπείας της επιστήμης. **ΠΟΙΗΣΗ:** Μ. Αλεξανδρόπουλος: Όσιπ Μαντελστάμ - Πέντε ποιήματα. **ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ:** Α. Προβελέγγιος: Η καταστροφή της Πεντέλης - Οικολογική Ομάδα Ιεράπετρας: Ανομβρία, ξηρασία, λειψυδρία και... αφάλατωση. **ΓΙΑ ΤΟΝ ΖΩΓΡΑΦΟ. ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ. ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:** Έργα του Jules Grandjouan.

Κεντρική διάθεση: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ζωοδ. Πηγής και Τζαβέλλα 1 • Αθήνα • Τηλ.: 210 33.02.003

Μέτρα για την οργάνωση της βυζαντινής εμπορικής ναυτιλίας, αρχές Θ' αι.

της Αικατερίνης Χριστοφιλοπούλου*

Μεταξύ των δέκα κακώσεων, όπως χαρακτηρίζει ο βυζαντινός χρονογράφος Θεοφάνης¹ τα αυστηρά οικονομικά και δημοσιονομικά μέτρα που νομοθέτησε ο αυτοκράτωρ Νικηφόρος Α' (802–811) για να αναδιοργανώσει την οικονομική ζωή της χώρας, ταλαιπωρημένης από την άστοχη οικονομική διαχείριση της αυτοκράτειρας Αθηνάιας Ειρήνης, περιλαμβάνονται και δύο αποκλειστικά για τους βυζαντινούς ναυκλήρους, επαγγελματίες ασχολούμενους με τη θάλασσα, πληροφορία που κέντρισε το ενδιαφέρον πολλών σημερινών ερευνητών,² μεταξύ άλλων κι εμένα.³

Ο Θεοφάνης, φιλότιμος αλλά και απλοϊκός χρονογράφος, με τη σύντομη, πυκνά δομημένη σκέψη του μας δυσκολεύει να κατανοήσουμε σήμερα το περιεχόμενο αυτών των κακώσεων.

Πρόκειται για δύο κατηγορίες επαγγελματιών, που ασχολούνται με την ναυτιλία, αλλά έχουν διαφορετική συντεχνιακή οργάνωση, δικαιώματα, υποχρεώσεις και όρους εργασίας.

Οι της πρώτης κατηγορίας ναύκληροι διαμένουν ή τουλάχιστον έχουν την επαγγελματική τους έδρα εν Κωνσταντινουπόλει, τα ναυτιλιακά μέσα (πλοία) ιδιόκτητα μεγαλύτερου μεγέθους με μερικούς συνεργάτες για πλήρωμα, ώστε η οικονομική απόδοση να είναι επικερδής, για όλα αυτά χαρακτηρίζονται ως επίσημοι ναύκληροι (Θεοφάνης σ. 487¹⁷). Δεν αναφέρονται αριθμοί, ούτε αν διατηρήθηκαν και μετά το θάνατο του αυτοκράτορα Νικηφόρου Α'. Η εύνοια συνίστατο στην παροχή κρατικού δανείου 12 λιτρών χρυ-

σού στον καθένα επίσημο ναύκληρο αλλά με υψηλό επιτόκιο 16,6%, ενώ τα μεταξύ ιδιωτών ναυτικά δάνεια είχαν το καθορισμένο από τον ιουστινιάνειο κώδικα επιτόκιο 12% και υποθέτω ότι σ' αυτήν τη διαφορά επιτοκίου θα συνίστατο η κάκωσις.

Δεν επήλθε καμιά άλλη μεταβολή στις λοιπές δημοσιονομικές υποχρεώσεις των ανωτέρω *επισήμων ναυκλήρων*, για τους οποίους ρητώς αναφέρεται ότι διατηρήθηκαν *σε συνήθη κομέρκια*.

Δυσχερέστερη φαίνεται η αποκρυπτογράφηση της *ενάτης κακώσεως*, που αφορά μεγαλύτερο αριθμό *ναυκλήρων*, εγκατεστημένων στην παραθαλάσσια περιοχή της Μικράς Ασίας κυρίως, δηλ. σε εκτεταμένον οικιστικό χώρο *ενάτην (κάκωσιν) τους τας παραθαλασσίας οικούντας, μάλιστα της μικράς Ασίας ναυκλήρους, μηδέποτε γηπονικώς ζήσαντας άκοντας ωνείσθαι εκ των καθαρπαγέντων αυτώ κτημάτων ως αν εκτιμηθώσι παρ' αυτώ* (Θεοφ. σ. 487¹³⁻¹⁸).

Τα υπάρχοντα ασφαλή στοιχεία είναι ο χώρος: παράλια της Μικράς Ασίας κυρίως και οι ναύκληροι, οι οποίοι ενώ προηγουμένως δεν είχαν ασχοληθεί με την καλλιέργεια της γης (*μηδέποτε γηπονικώς ζήσαντες*) τώρα υποχρεώθηκαν να αγοράσουν γη σε τιμή που ώρισε ο ίδιος ο αυτοκράτωρ (*άκοντας ωνείσθαι*) και να την καλλιεργήσουν. Δεν μαρτυρείται όμως ούτε έκταση του κτήματος ούτε τιμή αγοράς. Σημασία έχει, νομίζω, ότι οι ναύκληροι μεταβλήθηκαν σε ιδιοκτήτες γης και με αυτή πλέον την ιδιότητα καθίσταντο υπόχρεοι φορολογίας και στρατεύσεως, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία της εποχής. Υποθέτω ότι αυτό ήταν το περιεχόμενο της *ενάτης κακώσεως*: η μετακίνησή τους

σε ιδιοκτήτες γης και η κατόπιν τούτου υποχρέωση καλλιέργειας της γης και φορολογική τους επιβάρυνση, ενδεχομένως και στρατολόγηση των *ναυκλήρων* αυτής της κατηγορίας. Υποθέτω ακόμη ότι θα διατήρησαν και την ιδιότητα της προτέρας απασχολήσεως με τη θάλασσα, δηλ. την αλιεία και τη θαλάσσια διακίνηση των νησιωτών και των κατοίκων των μικρασιατικών παραλίων, ως και πρότερον.

Τα μέτρα αυτά του αυτοκράτορος, ρηξικέλευθα και πρωτοποριακά, δείχνουν δημιουργική σκέψη και σαφή προγραμματισμό του αυτοκράτορος Νικηφόρου Α'.

Οι *επίσημοι ναύκληροι* θα μπορούσε να παραβληθούν με τους σημερινούς μεγαλοεφοπλιστές (Αριστοτέλη Ωνάση, Σταύρο Νιάρχο), βέβαια κατώτερης κλίμακας εκείνων, μια και τα οικονομικά μεγέθη είναι τελείως διαφορετικά και οι τότε ναύκληροι των μικρασιατικών παραλίων να παραβληθούν προς τους σημερινούς карабоκύρηδες.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Θεοφάνης εκδ. C. de Boor (1883), σ. 487–488.
2. Κατάλογο των παλαιότερων σημαντικών μελετών παρέχει ο Γ. Ροδολάκης, «Les mesures de l'empereur de Byzance Nicéphore 1^{er} (802–811) concernant les nauklerei: formes atypiques de sûreté de créances en droit maritime byzantin?», *εν Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του ελληνικού δικαίου*, τ. 40, Αθήνα 2007, σ. 129, σημ. 11.
3. Αικατ. Χριστοφιλοπούλου, «Η οικονομική και δημοσιονομική πολιτική του αυτοκράτορος Νικηφόρου Α'», *εν εις μνήμην Κ. Αμάντου*, Αθήνα 1960, σ. 413–431.

Η Αικατερίνη Χριστοφιλοπούλου είναι ομότιμος καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Βιβλίο

Και το πλοίο φεύγει...

**Μιμίκια Κρανάκη, *Ματαρόα σε δύο φωνές – σελίδες ξενιτιάς*, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2007.
Νέλλη Ανδρικοπούλου, *Το ταξίδι του Ματαρόα – στον καθρέφτη της μνήμης*, Εστία, Αθήνα 2007.**

Για τον Φερνάντ Μπροντέλ η Μεσόγειος στο ομώνυμο σύγγραμμά του αναγεννάται συνέχεια από τον ίδιο της τον εαυτό και αφηγείται αδιάκοπα τις ίδιες της τις ιστορίες. Και μία από αυτές τις ιστορίες είναι σίγουρα αυτή του «Ματαρόα». Μία ιστορία που μόλις τελευταία έγινε ευρύτερα γνωστή:

Δεκέμβρης του '45. Η Ελλάδα καταρρακωμένη, ηθικά και υλικά. Η ατμόσφαιρα ήδη μυρίζει μπαρούτι και όλοι νιώθουν τον εμφύλιο σπαραγμό που έρχεται (ή, κατά νεότερες απόψεις, που συνεχίζεται). Ο διορατικός και προσδευτικός διευθυντής του Γαλλικού Ινστιτούτου της Αθήνας, Οκτάβιος Μερλιέ, έχει ένα γενναίο σχέδιο. Να μαζέψει απολογιστικά όλες τις θέσεις για υποτροφία που χάθηκαν λόγω του πολέμου (γύρω στις 200 τελικά) και να προσφέρει την ευκαιρία σε ισάριθμους νέους να φύγουν από την Ελλάδα για σπουδές στο Παρίσι. Εκ των υστέρων η Ιστορία τον δικαίωσε, γιατί κατάφερε να σώσει από τον επερχόμενο χαμό μερικά από τα λαμπρότερα μυαλά της γενιάς εκείνης. Καθώς οι πιο πολλοί ήταν του ευρύτερου αριστερού χώρου, ήταν σίγουρο ότι είτε θα πέφτανε θύματα αντεκδικήσεων, είτε θα αναγκάζονταν να βγουν στο βουνό, με όλα τα συνεπαγόμενα αποτελέσματα. Αυτό που ο φιλέλληνας διευθυντής δεν κατάφερε, παρόλο που πολύ συνειδητά προσπάθησε, ήταν να αντισταθεί στην παγκοσμιοποίηση της αγγλόφωνης κουλτούρας εις βάρος της επικρατούσας τότε γαλλικής: μία ιστορική νομοτέλεια, σαφώς πάνω από τις δυνάμεις του.

Με χίλια ζόρια, ο Μερλιέ κατάφερε να υπερνικήσει τα γραφειοκρατικά εμπόδια, τη

δυσπιστία των αρχών, τις αντιδράσεις διαφόρων πνευματικών παραγόντων και τις τεράστιες πρακτικές δυσκολίες. Μετά από πολλές καθυστερήσεις και αναβολές, ένα παλαίμαχο βαπόρι τύπου Liberty, με σημαία Νεας Ζηλανδίας, κατέπλευσε στον Πειραιά και παρέλαβε τους 200 νέους με προορισμό τον Τάραντα της Ιταλίας, από όπου επιβίβαστηκαν στο τρένο για το Παρίσι, και την Πανεπιστημιούπολη.

Το όνομα του βαποριού ήταν «Ματαρόα», που σημαίνει στα πολυνησιακά «η γυναίκα με τα μεγάλα μάτια». Όνομα ποιητικό, που συνεπικουρεί στο μύθο αυτής της περιπέτειας. Τα ονόματα όμως των ιδίων των νέων ταξιδευτών έμελλε να γίνουν ακόμη πιο μυθικά, αφού δύσκολα μπορούμε να φανταστούμε σήμερα κάποιον μεταπολεμικό γαλλόφωνο Έλληνα διανοητή που να μην ήταν μέλος αυτής της υποτροφιάδας. Ενδεικτικά μόνο αναφέρω τους αρχιτέκτονες Γ. Κανδύλη, Εμ. Λαζαρίδη, Π. Τζελέπη, Α. Προβελέγγιο, Κ. Μανουηλίδη, Ι. Ξενάκη, Γ. Λυγίζο, Τ. Ζενέτο, τους καλλιτέχνες Κ. Βαλσάμη, Μ. Μακρή, Κ. Βυζάντιο, Ν. Ανδρικοπούλου, τον σκηνοθέτη Μ. Ζαχαρία, τον μουσικό Δ. Χωραφά, τον ιστορικό Ν. Σβωρώνο, τους λογοτέχνες Ελ. Αλεξίου, Εμ. Κριαρά, Γ. Ταρσούλη, τους κοινωνιολόγους και φιλόσοφους Κ. Καστοριάδη, Κ. Αξελό, Μ. Κρανάκη, Κ. Παπαϊωάννου και πλείστους άλλους ισάξιους. Αρκετοί γύρισαν χρόνια αργότερα στην Ελλάδα, αρκετοί έμειναν στη Γαλλία, μερικοί πήγαν στις σοσιαλιστικές χώρες. Όλοι όμως μεγαλούργησαν στον τομέα τους και συνέβαλαν στην μεταπολεμική πνευματική αναγέννηση της Ευρώπης. Ήταν επόμενο να μην τους συγχωρέσει ποτέ ούτε η συντηρητική διανόηση, γιατί τόλμησαν να ξεφύγουν, ούτε η επίσημη Αριστερά (η γραφική ξύλινη γλώσσα του ΚΚΕ τούς είχε χαρακτηρίσει από «τυπικά προϊόντα της διανοήσεως της αστικής παρακμής» έως «πράχοντες από διανοουμενίστικο μπεμισμό»).

Ένα ακόμη στοιχείο που συμβάλλει στο

Ταλώς. Περιοδική έκδοση Ινστιτούτου Κρητικού Δικαίου, Χανιά, τ. ΙΔ' (2006) & τ. ΙΕ' (2007): Αυτό το περιοδικό είναι ένας πραγματικός άθλος. Πρόκειται για μία συστηματική ερευνητική προσπάθεια μιας μικρής ομάδας ειδικών ερευνητών, που με αφοσίωση και κόπο παρουσιάζουν κάθε χρόνο έναν τόμο είτε αρχαιακού υλικού είτε ειδικών μελετών. Λ.χ., ο τ. ΙΔ', που επιμελείται ο ιστορικός **Γιάννης Μιχ. Γρυντάκης**, μας παρουσιάζει το κατάστιχο του Τζώρτζη Τρωίλου, που καλύπτει την περίοδο 1585–1600, στο πρωτότυπο λατινικό κείμενο, σε μετάφραση και εκτενή σχολιασμό. Και μόνο το όνομα του Τρωίλου ανοίγει σκέψεις, οδηγεί σε σχέσεις και μας επιτρέπει να αντιληφθούμε ότι οι πηγές αυτού του τύπου όχι μόνο έχουν ενδιαφέρον από τη σκοπιά της νομικής επιστήμης αλλά μπορούν να προσφέρουν τεκμήρια γενεαλογίας και κοινωνικής ζωής στα τέλη του 16ου αιώνα στην Κρήτη. Στον τ. ΙΕ' ο **Στράτης Παπαμανουσάκης**, που είναι και η ψυχή όλης της εκδοτικής αυτής προσπάθειας, παρουσιάζει τα πεπραγμένα του συνεδρίου «Συνάντηση για το κρητικό δίκαιο», όπου θέματα σχετικά με το εθιμικό δίκαιο αλλά και τη σχετική νομολογία απασχολούν τους ερευνητές, που αναφέρονται σε όλη τη μακρά περίοδο της κρητικής ιστορίας. Το εύρος της θεματολογίας αλλά και το χρονικό διάστημα κάνουν και αυτή την έκδοση ενδιαφέρουσα για ποικίλες ειδικότητες.

Υπαρξιακός λόγος με τη

μορφή της ποιητικής έκφρασης έρχεται από μακριά, αλλά αφήνει το χνάρι του στο κοινό τραύμα της Κύπρου: Η **Αντρέα Δημητρίου** με την ποιητική συλλογή στην αγγλική γλώσσα *The mountains couldn't walk away* (La Trobe University Press, Melbourne) μας μεταφέρει το αίσθημα της απώλειας που δεν μπορεί να θεραπευτεί, καθώς η απώλεια αυτή σχετίζεται με την αδυναμία επιστροφής στην παιδική ηλικία, στο πατρικό σπίτι, στους προγόνους:

«Στην Κυρήνεια όταν ήμουν μικρή / καθόμουν στο φάρο και κουνούσα τα ποδαράκια μου / για να φύγουν τα μικρά ψαράκια / τότε / ήμουν ευτυχισμένη / τώρα / φοβάμαι την Κυρήνεια και τον παππού μου / φοβάμαι και την ανάμνησή τους / προσπαθώ να τη σβήσω από τη μνήμη μου για να μην νιώθω / τόσο φτωχή / τόσο ανεπαρκής / τόσο ορφανή / και τόσο εκδιωγμένη / αποκομμένη από το παρελθόν μου / γιατί ούτε η Κυρήνεια ούτε ο παππούς μου υπάρχουν πλέον / και θέλω πάντα να ανήκω κάπου / και ψάχνω πάντα μια οικογένεια να με υιοθετήσει».

Φαίνεται καθαρά πως η απορία για το «πού είναι οι διανοούμενοί μας» δεν είναι αποκλειστικά δική μας απορία. Στο εξαιρετικά ενδιαφέρον βιβλίο του **Ράσελ Τζάκομπου** Οι τελευταίοι διανοούμενοι. Η αμερικανική πνευματική ζωή σε μια εποχή ακαδημαϊκότητας (μετάφραση: Βασίλης Τομανάς, εκδ. Νησίδες, Θεσσαλονίκη 2008) επισημαίνεται η απουσία παρέμβασης των

θρύλο του γεγονότος είναι η χρήση του Liberty, ενός εκπροσώπου αυτής της φουρνιάς βαποριών που συνδέθηκε με ιστορικά γεγονότα του αιώνα όπως η εκμηδένιση των αποστάσεων Αμερικής – Ευρώπης – Αυστραλίας και η απαρχή της παγκοσμιοποίησης, αλλά και σε δικό μας επίπεδο η τεράστια συμβολή τους στην ανοικοδόμηση της χώρας μέσω των πολεμικών αποζημιώσεων. Το ίδιο το «Ματαρόα» είχε μεταφέρει χιλιάδες Αμερικανούς στρατιώτες στην Ευρώπη πριν από την απόβαση στη Νορμανδία. Πριν την επιχείρηση της Αθήνας χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά Εβραίων στην Παλαιστίνη.

Το ταξίδι του «Ματαρόα» το παρομοιάζω λίγο με ένα άλλο θρυλικό ταξίδι στη Μεσόγειο. Αυτό του «Πατρίς», που μετέφερε το 1933 την αφρόκρεμα της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής διανόησης από τη Μασσαλία στην Αθήνα για το Δ' Συνέδριο Διεθνούς Αρχιτεκτονικής, το γνωστό CIAM. Καμία σχέση βέβαια όσον αφορά τον περίγυρο των γεγονότων. Στην περίπτωση του «Πατρίς» είχαμε ελευθερία κινήσεων και σκέψεων, είχαμε μια Ευρώπη που έβλεπε με αισιοδοξία τη νέα εποχή και μια Αριστερά που λειτουργούσε σε οικουμενική ιδεαλιστική βάση. Στην περίπτωση του «Ματαρόα» έχουμε κατατρεγμό του σώματος και του πνεύματος, μια Ευρώπη κατεστραμμένη και μια Αριστερά προσγειωμένη και αντιμέτωπη με τα άμεσα διλήμματα εμπλοκής ή όχι σε θέματα εξουσίας και ένοπλης αντιπαράθεσης. Ωστόσο και στα δύο ταξίδια συνέβη κάτι αδιόρατο τότε, που η μεγαλειώδης του συμβολή φάνηκε πολύ αργότερα. Και στα δύο βαπόρια επήλθε ζύμωση που γέννησε πνεύμα και ιδέες που επηρέασαν κατά πολύ τον πολιτισμό, με προεκτάσεις που είναι φανερές ακόμη και σήμερα.

Σε αντίθεση με την τεκμηρίωση για το ταξίδι του «Πατρίς» (ακόμη και ταινία είχε γυριστεί), το ταξίδι του «Ματαρόα» παρέμενε ένα λίγο ξεχασμένο έπος και μια προφορική παράδοση από γενιά σε γενιά. Εννοείται ότι έπαιξαν σημαντικό ρόλο οι διαφορετικές ιστορικές συνθήκες. Στο πρώτο υπήρχε η έννοια της επιθετικής προώθησης της νέας αρχιτεκτονικής και πολεοδομίας, ενώ το δεύτερο έγινε μέσα σε ένα πέπλο παρανομίας, όπου κανείς από τους συμμετέχοντες δεν ήθελε να πολυφαίνεται, πόσο μάλλον να προβληθεί. Είναι λοιπόν σημαντικότερο γεγονός ότι κυκλοφόρησαν ταυτόχρονα (και πρέπει να διαβαστούν ταυτόχρονα) οι αφηγήσεις δύο εκ των πιο γνωστών επιβατών του «Ματαρόα», της Μιμίκας Κρανάκη και της Νέλλης Ανδρικοπούλου.

Είναι γοητευτικό το πόσο διαφορετικά και πόσο αλληλοσυμπληρούμενα είναι τα δύο

βιβλία. Αυτό της Κρανάκη αποτελεί μία πολύ προσωπική μαρτυρία, στα αλήθεια μια καταγραφή των συναισθημάτων μίας «emigrecque» στο Παρίσι. Είχε πρωτοκυκλοφορήσει στα γαλλικά, στο περιοδικό του Ζαν Πωλ Σαρτρ *Les Temps Modernes*, το 1950. Το κείμενο κυλάει σαν μουσική τζαζ be-bop, χωρίς παύσεις: μια συνεχής μουσική φράση τριάντα σελίδων. Είναι αποστασιοποιημένο από τα ιστορικά παρελκόμενα, μόνο οι αρχικές σελίδες και οι φωτογραφίες το συνδέουν με το ταξίδι του «Ματαρόα». Το μελαγχολικό του κλίμα όμως γεννά αισιοδοξία, και το πικρό κλίμα μοναξιάς που περιγράφει γεννά αγάπη για τον άνθρωπο. Μια αγάπη έκδηλη και στο γραπτό της Ανδρικοπούλου. Γραπτό πολύ πιο προσγειωμένο στην πραγματικότητα, με ιστορικές αναφορές και πολιτικές αναλύσεις. Εξίσου συγκινητικό όμως. Ιδίως στα εδάφια όπου η παρέα των γηραιών συνταξιούχων προσπαθεί να θυμηθεί τα γεγονότα.

Βέβαια είναι γνωστό, και αναμενόμενο, ότι γύρω από την Οδύσσεια της Αριστεράς στην Ελλάδα έχουν πλεχτεί πολλοί μύθοι. Άλλοι υπέρ, άλλοι κατά. Και σίγουρα είναι καλό να ξεκαθαρίζονται όσο το δυνατόν πιο καλά και αντικειμενικά οι ιστορικές αλήθειες. Το ίδιο και με το «Ματαρόα». Έχουμε τις αφηγήσεις των επιζώντων. Που όμως, όπως φαίνεται μέσα από τα δύο βιβλία, και κατά ομολογία των ίδιων των πρωταγωνιστών, είναι ήδη συγκεχυμένες. Έχουμε τα όποια στοιχεία έχουν διασωθεί στα ιστορικά αρχεία (όπως του Οκτάβιου Μερλιέ στο Κέντρο Μικρασιατικών σπουδών). Ισχνά όμως και αποδυναμωμένα από οποιαδήποτε εις βάθος ανάλυση και εξήγηση. Τις δε αιτιάσεις αυτών που είχαν εναντιωθεί στο σκεπτικό της επιλογής (μερικοί από τους οποίους τρανταχτά ονόματα της αστικής διανόησης) τις ξέρουμε μόνο από την οπτική γωνία των ταξιδευτών του «Ματαρόα», άρα, όσο και αν σήμερα θεωρούμε αστήρικτη αυτή την αντίδραση, δεν μπορεί να θεωρηθούν αντικειμενικές οι μαρτυρίες.

Έτσι, γυρνάμε στο ερώτημα: Πόσα από αυτά που ακούμε σήμερα είναι αλήθεια και πόσα είναι μία τελεολογική αφήγηση; Έχει όμως, αλήθεια, σημασία; Μήπως ένα τέτοιο γεγονός αξίζει να μείνει και λίγο στην αχλύ του θρύλου; Θα έλεγα ότι το ταξίδι του «Ματαρόα» είναι πολύ όμορφο, και θα έπρεπε να μας συντροφεύει για πάντα. Αξίζει να «θυμόμαστε» αυτό το γέρικο Liberty να διασχίζει το θολό θαλασσινό τοπίο και αξίζει να πιστεύουμε στο πνεύμα που μετέφερε και στην ελπίδα που γέννησε... Και η πραγματικότητα..., δεν πειράζει, ας ξεκουραστεί λίγο στην κουκέτα της.

Νίκος Βρατσάνος

Εφηβείας εγκώμιο

Valery Larbaud, Φερμίνια Μάρκες,

Μτφρ.: Βάνα Χατζάκη,

Άγρα, 2007, σελ. 169

Μια ετερόκλητη παρέα αγοριών συνωστίζεται γύρω από τη λαμπερή Φερμίνια, που χάρη στην εξωτική ομορφιά της μονοπωλεί το ενδιαφέρον και την προσοχή των ερωτικά αφυπνισμένων εφήβων ενός ονομαστού οικοτροφείου αρρένων. Όλοι σκிரτούν στο αντίκρισμά της, λίγοι είναι όμως αυτοί που αποφασίζουν να την προσεγγίσουν και να τη διεκδικήσουν. Ο πιο καλός κι έξυπνος μαθητής, ο πιο δυναμικός κι εντυπωσιακός γόης κι ένα δειλό μικρό αγόρι.

Πρώτος κάνει το αποφασιστικό βήμα ο ευφυής Ζοανύ Λενιό, αριστούχος κατ' εξακολούθηση σε όλες τις τάξεις του Γυμνασίου, υπερβολικά φιλόδοξος, υπεροπτικός, αλαζώνας.

Ο Ζοανύ επινοεί ένα τέχνασμα για να πλησιάσει τη Φερμίνια και για να την κατοχυρώσει ως ολόδικό του λάφυρο. Προσφέρει προστασία στον αδύναμο μικρό αδελφό της και τον προφυλάσσει από την επιθετικότητα των άλλων παιδιών. Χάρη σ' αυτό το ρόλο του ως αυτόκλητου σωτήρα, απολαμβάνει το δικαίωμα να συνοδεύει τη Φερμίνια στους περιπάτους της και να συζητάει μαζί της. Έτσι, ο Ζοανύ βρίσκει ευκαιρία να ξεδιπλώσει την ευγλωττία και να παρουσιάσει την εξυπνάδα του, αναλύοντας εμβριθώς σοβαρά φιλοσοφικά ζητήματα και να υποστηρίζοντας με επιχειρήματα πρωτοφανείς θεωρητικές απόψεις, βαθιά αντιδραστικές στην ουσία τους αλλά ενδιαφέρουσες, καθώς διατυπώνονται με θέρμη και ζήλο από ένα πανέξυπνο νεαρό αγόρι.

Όσο για τη Φερμίνια, αυτή παρακολουθεί με ενδιαφέρον τις ρητορείες του Ζοανύ, στην αρχή εκπλησσεται, αλλά στη συνέχεια βαριέται και παραμένει παγερά αδιάφορη στους μύδρους που εξαπολύει το αγόρι με στόχο τα κακώς κείμενα της εποχής (δεκαετία του 1920).

Συγχρόνως τη Φερμίνια διεκδικεί ο αδιαμφισβήτητος γόης του σχολείου Σάντος Ιτούρια, που δεν χρειάζεται να προσπαθήσει και πολύ για να την κατακτήσει ολοκληρωτικά. Με τη φινετσάτη του αρρενωπότητα και τη σεξουαλική αφύπνιση που τον χαρακτηρίζει, ο Ιτούρια κάνει τη Φερμίνια να υποκύψει στη γοητεία του και μετατρέπεται σε παράδειγμα προς μίμηση για τους υπόλοιπους συμμαθητές του.

Την ιστορία αφηγείται ένα ανώνυμο αγόρι χαμηλού προφίλ, που ανήκε κι αυτό στην «ερωτική αυλή» της Φερμίνια και που παρακολουθούσε εκ του σύνεγγυς τον ανταγωνισμό ανάμεσα στον έξυπνο και τον όμορφο για την καρδιά της Φερμίνια, χωρίς ωστόσο να μπορέσει και το ίδιο να εκδηλώσει τα αισθηματά του προς το όμορφο κορίτσι. Το αγόρι-αφηγητής,

ενήλικος πλέον και μετά από πολλά χρόνια, επισκέπτεται το οικοτροφείο της εφηβείας του, εγκαταλειμμένο και ρημαγμένο πια, και πληροφορείται από τον γέρο επιστάτη την τύχη των πρωταγωνιστών του ειδυλλίου.

Η αφήγηση ξεδιπλώνεται γεμάτη από τη γλυκόπικρη αίσθηση νοσταλγίας που πλημμυρίζει κάθε ενήλικο προχωρημένης ηλικίας καθώς αναπολεί τα παιδικά κι εφηβικά του χρόνια. Το ανώνυμο αγόρι παρακολουθεί ως θεατής τη διεκδίκηση του κοριτσιού από τους πιο δυναμικούς συμμαθητές του, κι έτσι συμμετέχει εμμέσως στην ερωτική περιπέτεια της εφηβείας. Σαρωτικές ωστόσο, οι ιστορικές εξελίξεις δεν επιτρέπουν στην εφήμερη αυτή σχέση να έχει συνέχεια. Η ζωή απομακρύνει και διασκορπίζει τους πρωταγωνιστές του θυελλώδους ειδυλλίου, που μετατρέπεται σε μια απλή ανάμνηση. Η περιπέτεια της νεότητας διακόπτεται απότομα από την πραγματικότητα της ενηλικίωσης, που υποκαίει στους κανόνες των αδήριτων αναγκών.

Ένα μικρό αίσθημα ματαιότητας απορρέει τόσο από τον ανεκπλήρωτο έρωτα των αγοριών που εισέπραξαν απόρριψη, όσο και από την έκβαση του ίδιου του ειδυλλίου, που φυλλορρόφησε και δεν κατέληξε πουθενά. Ωστόσο, η πίκρα αυτή από την πρώιμη ματαιώση που γεύθηκαν τα άτυχα αγόρια, αμβλυμένη πια από το πέρασμα του χρόνου και ιδωμένη μεσ' από την ψυχραιμία ματιά του ενήλικου, αποκτά στο τέλος κι ένα άλλο περιεχόμενο. Μοιάζει να συνοψίζει την απλή διαπίστωση πως η ζωή τελικά ανατρέπει προθέσεις, σχέδια, προγραμματισμούς και πως η εισβολή του τυχαίου και της συγκυρίας κρίνει στο τέλος την έκβαση της ατομικής περιπέτειας των ανθρώπων.

Δεινός τεχνίτης του ψυχολογικού ρεαλισμού, ο συγγραφέας σκιαγραφεί τους ήρωές του με λεπτομέρεια και ακρίβεια. Τους παρουσιάζει υπεροπτικούς και ναρκισσευόμενους και συγχρόνως αποκαλύπτει πόσο ευάλωτοι και ανυπεράσπιστοι είναι μπροστά στον έρωτα, που απελπισμένα προσπαθούν να χειριστούν προς όφελός τους, αποτυγχάνοντας διαρκώς.

Συγχρόνως περιγράφει ανάγλυφα την ατμόσφαιρα στο Γυμνάσιο, τις σχέσεις μεταξύ συμμαθητών και όλα όσα συνθέτουν το ιδιαίτερο κλίμα μιας σχολικής τάξης αγοριών σε εποχές παρωχημένες. Η εφηβεία γίνεται το απόλυτο σημείο αναφοράς, ένας τόπος χιμαιρικός και ιδεώδης, όπου όλα είναι θεσπέσια, ηρωικά και μεγαλεπήβολα κι όπου η ζωή αποτελεί ένα απέραντο θαύμα σε εξέλιξη. Είναι η εποχή των μεγάλων υποσχέσεων που μάλλον δεν θα τηρηθούν ποτέ ή που θα ακυρωθούν στην πορεία, γιατί η ζωή θα αποφασίσει αλλιώς, κι εμείς θ' αναγκαστούμε να υπακούσουμε. Η εφηβεία είναι η Ιθάκη, όπου ποτέ πια δεν πρό-

διανοομένων στη διαμόρφωση της δημόσιας κοινότητας.

Εγκλωβισμένοι στην αποκλειστικότητα του ακαδημαϊκού τους προφίλ, οι διανοούμενοι δεν διαμορφώνουν τίποτα έξω από το στενό πλαίσιο του πανεπιστημίου.

Παράλληλα, υπενθυμίζεται το χάσμα που τους χωρίζει από το δυναμισμό της προγενέστερης γενιάς. Ο συγγραφέας διαπιστώνει, επίσης, τη διαρκώς αυξανόμενη δυσφορία και αποθάρρυνση που διαπερνά τους ίδιους ανθρώπους μέσα στην κλειστή πανεπιστημιακή επικοινωνία.

Αναρωτιέται μήπως «αυτή η υπόγεια δυσφορία μπορεί να βγει στην επιφάνεια και να ξανασυνδεθεί με τη δημόσια ζωή». Καλό και χρήσιμο ερώτημα, που αξίζει να μας απασχολήσει και εδώ, στα καθ' ημάς: μήπως, τάχα, απέχει πολύ και από τη δική μας νεοελληνική πραγματικότητα;

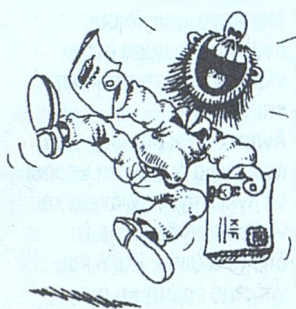
Χρήσιμο και αναγκαίο εγχείρημα η σύνταξη ενός ευσύνοπτου βιβλίου με θέμα *Η μετανάστευση από και προς την Ελλάδα*.

Απολογισμοί και προοπτικές από τον Σάββα Γ. Ρομπόλη (εκδ.

Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2007). Η πραγμάτευση του καταρχήν στοχεύει στη διαμόρφωση μιας πληρέστερης εικόνας για τη μετανάστευση στη διαχρονία της νεοελληνικής ιστορίας. Ξεκινά από τους Έλληνες, που από τα τέλη του 19ου αι. μεταναστεύουν προς τις ΗΠΑ και την Αυστραλία και από τα μέσα του 20ου αι. προς τη Δυτική Γερμανία και το Βέλγιο. Στη συνέχεια ο συγγραφέας ερευνά το

μεταναστευτικό φαινόμενο προς την Ελλάδα, όπως αυτό διαμορφώθηκε στη δεκαετία του '90 κ.ε., καθώς εξετάζει κυρίως τις οικονομικές παραμέτρους του φαινομένου αλλά και ζητήματα κοινωνικής ένταξης και εκπαίδευσης. Στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου εξετάζει και ελέγχει την πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων στο μεταναστευτικό ζήτημα.

ο χαρτοκόπτης



κειται να επιστρέψουμε, κι αυτή την Ιθάκη περιγράφει με την εξαιρετική του τέχνη ο Βαλερύ Λαρμπό, αποτιόντας φόρο τιμής σ' αυτό που θα μπορούσαμε να είχαμε γίνει αλλά δεν γίναμε ποτέ γιατί η ζωή δεν το επέτρεψε.

Νίκη Κώτσιου

Κοστούμια ημερών

Νίκος Γαζέπης,
Το σώμα είναι το κερί
που φωτίζει τις σχέσεις,
Εκδοτική Ευκαιρία Παρατικετέρι,
Νέα Ιωνία 2006

«Από τα τόπια τα υφάσματα που γίνονται τα κοστούμια των ημερών, μαζεύω εδώ ρετάλια για ένα άλλο ρούχο με παλαιά, που θα μπορεί να ιστορεί τις εποχές μου. Θα κυλήσει κι αυτό με τον καιρό, σε μια μονοχρωμία των αιώνων, ακαταμάχητη κι απ' αυτή τη λευκότητα. Εδώ θα φαίνονται οι ραφές και οι υφές που σημαίνουν τους κρύους βοριάδες και τις σιωπηλές χιονισμένες ημέρες, τις βροχές που αχνίζουν στην καλοκαιρινή καρδιά, τις παλμύρες του πτηνοπώρου και τον παφλασμό της εαρινής χρωστικής».

Ο Νίκος Γαζέπης, ζωγράφος και ποιητής, ή καλύτερα είναι ο ποιητής που ιχνογραφεί με αργό και σταθερό βήμα την προσωπική του διαδρομή. Οι ποιητικές του συλλογές κινούνται στο χώρο του ατομικού βιώματος, υπογραμμίζουν το «Αβατο», ωστόσο δημιουργούν την ίδια στιγμή στον αναγνώστη ένα ιδιότυπο κάλεσμα και μια συγκεκριμένη εικόνα προσώπου με αναγνωρίσιμα χαρακτηριστικά. Οι τόνοι, χαμηλοί, λειτουργούν στα όρια της αισθαντικότητας, δημιουργώντας ένα κατ' ουσίαν εκτενές ποίημα, απευθυνόμενο στο άγνωστο, ίσως και μοναδικό, πρόσωπο που είναι ικανό να παρακολουθήσει και να συνταξιδέψει στην ίδια διαδρομή, συνοδοιπόρος στην ίδια περιπέτεια. Ποίηση τον βίον συμπληρούσα διατηρεί τα γνωρίσματα της απομνημόνευσης, συνοπτικής πάντα, ενός παρελθόντος που υπαινίσσεται τη βία των καιρών και συγχρόνως την εξορκίζει. Ποίηση μονολογική, που αφήνει ανοιχτή την επιλεκτική επικοινωνία προς τα ευήκοα ώτα. Ο Γαζέπης συνιστά μια περίπτωση ιδιαίτερη και από μια άλλη σκοπιά: δεν επιχειρεί να προσδιοριστεί από την κοινωνική εκδοχή του, αλλά αντίθετα κυκλοφορεί ανώνυμος μέσα σε πλήθη αυτάρεσκης επωνυμίας, με απόλυτη αίσθηση της ματαιότητας αλλά και μάχιμος στη γραμμή του οικείου και σε ό,τι αξίζει να σωθεί.

Άντεια Φραντζή

Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε Βιβλία που λάβαμε

Δημήτριος Μαρκής, *Ερμηνευτική της μεταφιλοσοφίας* (εκδ. Παπαζήση, 2007).

Ευαγγελία Τρέσσου – Σούλα Μητακίδου (επιμ.), *Μειονότητες μιλούν για την εκπαίδευση των παιδιών τους. Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων* (εκδ. Επίκεντρο, 2007).

Θανάσης Βαλινός, *Ορθοκωστά* (5η έκδοση, Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2007).

Σαντιάγο Ρονκαλιόλο, *Κόκκινος Απρίλης* (μετάφραση: Μαργαρίτα Μπονάτσου, εκδ. Καστανιώτη, 2007).

Elisabeth Coelho, *Διδασκαλία και μάθηση στα πολυπολιτισμικά σχολεία* (επιστημονική επιμέλεια: Ευαγγελία Τρέσσου – Σούλα Μητακίδου, εισαγωγή: Σούλα Μητακίδου, Θεσσαλονίκη 2007).

Ρόμπερτ Α. Νταλ, *Περί πολιτικής ισότητας* (προλογικό σημείωμα: Κωνσταντίνος Δ. Γεώργας, μετάφραση: Μαρία Μπαρπάτο, εκδ. Μεταίχμιο, 2007).

Δημήτρης Σιατόπουλος, *Ελ Γκρέκο. Ο ζωγράφος του Θεού. Η ζωή του σαν μυθιστόρημα* (2η έκδοση, πρόλογος: Πάννης Σμαραγδής, εκδ. Καστανιώτη, 2007).

Ελένα Μαριένσχε, *Το φαινόμενο Ρέζους* (μετάφραση: Εύη Βαγγελάτου, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007).

Στέφαν Μπράις, *Ο αγγελοπλάστης* (μετάφραση: Ινώ Βαν Ντάικ-Μπαλτά, εκδ. Καστανιώτη, 2007).

Ουίλιαμ Κάρερ, *Ο ερωτευμένος Προυστ* (μετάφραση: Τζένη Κωνσταντίνου, εκδ. Μεταίχμιο, 2007).

Χρήστος Κλαίρης, *Λειτουργική γλωσσολογία* (μετάφραση: Ελένη Σελλά-Μάξη, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007).

Αντώνης Μανιτάκης, *Τι είναι Κράτος* (εκδ. Σαββάλας, 2007).

Andreas Georgallides, *Χρώματα απέναντι* (2007).

Simon Blackburn, *Πλάτωνος Πολιτεία. Η βιογραφία του σπουδαιότερου φιλοσοφικού διαλόγου* (μετάφραση: Δάφνη-Μαρία Βούβαλη, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007).

Γκέλλυ Κωστάκου, *Στις αποβάθρες της καρδιάς μου* (εικονογράφηση: Εύη Νικολάκη, εκδ. Εκάτη, 2007).

Π.Α. Σινόπουλος, *Η κόλαση των ζώντων. Δωδεκάηχος με έναν Κυκλικό Ήχο* (εκδ. Ενδυμίων, 2007).

Έφη Μαχμιάρη, *Χαμόγελα της μοναξιάς* (εκδ. Αλεξάνδρεια, 2007).

Χρήστος Η. Χαλαζιάς, *Παλαιστίνη. Η πρώτη ήττα του αυτοκράτορα* (εκδ. Παπαζήση, 2007).

Κώστας Κατσουλάρης, *Μικρός δακτύλιος* (φωτογραφίες: Καμίλο Νόλλας, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007).

Πάννης Κυριόπουλος, *Τα οικονομικά της υγείας. Βασικές έννοιες, αρχές και μέθοδοι* (εκδ. Παπαζήση, 2007).

Ίαν Ράνκιν, *Μνήμη νεκρών* (μετάφραση: Αλεξάνδρα Κονταξάκη, εκδ. Μεταίχμιο, 2007).

–Ποιητικό Ημερολόγιο 2008 (επιμέλεια, ανθολόγηση: Πάννης Κορίδης, με τρεις πίνακες της Πούλικας Λακερίδου, εκδ. Ιωλκός, 2007).

Κική Τζωρτζακάκη, *Μαμά, κόψε το κήρυγμα (κι εσύ, μπαμπά, επίσης),* (τ. 2, επιστημονική επιμέλεια: Βασίλης Ορφανός, εκδ. Καλέντης, 2007).

Όλιβερ Τόλμαϊν, *RAF «Αυτό ήταν για μας Απελευθέρωση». Μια συζήτηση με την Ίριγκαρντ Μέλερ για την ένοπλη πάλη, τη φυλακή και την Αριστερά* (μετάφραση: Πάννης Κέλογλου, εκδ. ΚΨΜ, 2007).

✓ ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΣΑΣ
✓ ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΣΑΣ

ΑΙΜΟΣ

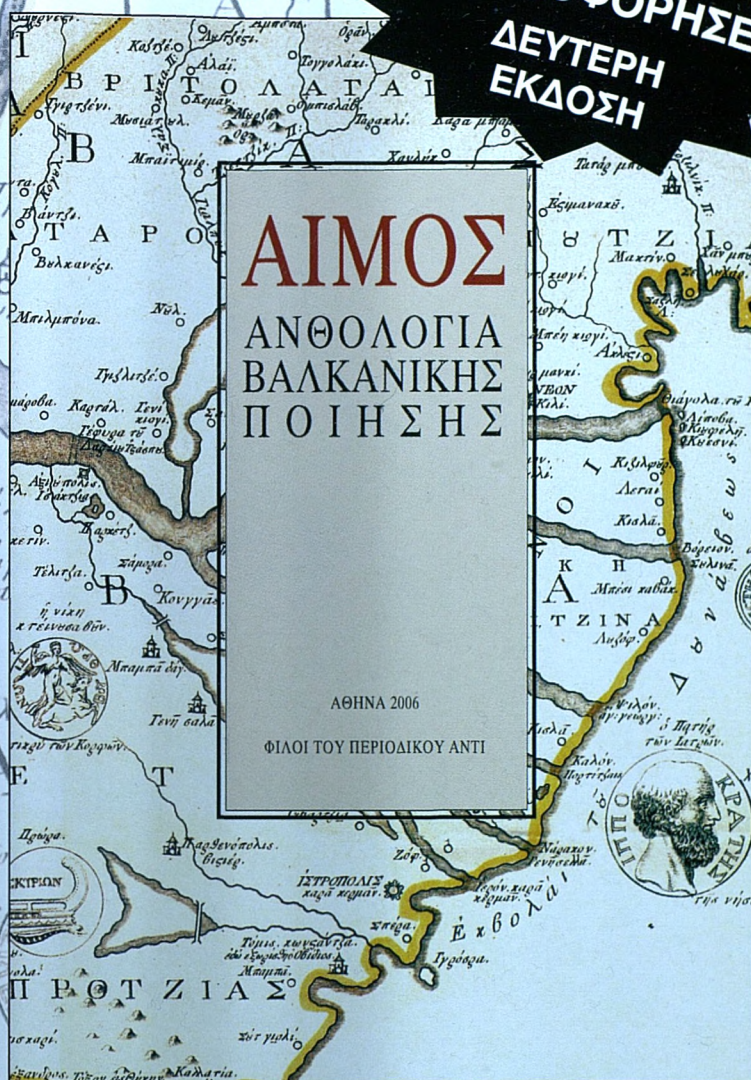
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Η ποιητική ανθολογία Αίμος συγκεντρώνει τους σημαντικότερους ποιητές από την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την π.Γ.Δ. της Μακεδονίας, τη Ρουμανία, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο, χώρες οι οποίες συγκροτούν το μεγαλύτερο μέρος της ενότητας που οραματίστηκε ο Ρήγας. Αποσπάσματα από τον «Θούριο» του Ρήγα δημοσιεύονται στον τόμο και επίσης το «Τραγούδι του νεκρού αδελφού», στις παραλλαγές που υπάρχουν σε όλες τις γλώσσες των βαλκανικών λαών.

Παράλληλα, σε κάθε μία από τις επτά ενότητες περιλαμβάνεται συνοπτική εισαγωγή της λογοτεχνικής ιστορίας της περιόδου και ένα χρονολόγιο των κυριότερων ιστορικών γεγονότων κάθε χώρας κατά τον 19ο και 20ό αιώνα.

Οι επτά ποιητικές παραδόσεις συγκεντρώνονται σε επτά τόμους, που ο καθένας περιέχει το σύνολο των επιλεγμένων ποιημάτων, μεταφρασμένων στη γλώσσα κάθε τόμου. Η επιλογή πραγματοποιήθηκε από επιτροπές που συστήθηκαν σε κάθε μία από τις χώρες οι οποίες συμμετέχουν.

Κυκλοφόρησαν οι τόμοι στην αλβανική και βουλγαρική γλώσσα και τώρα κυκλοφορεί σε δεύτερη έκδοση ο τόμος στην ελληνική γλώσσα.



ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ

Οι συνδρομητές του Αντί με έκπτωση 10% (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων αποστολής για την Ελλάδα) μπορούν να αποκτήσουν την Ανθολογία ΑΙΜΟΣ.

Παραγγελίες: **ΑΝΤΙ**, Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα,
τηλ: 210-7232713, φαξ: 210-7226107,
e-mail: chparou@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ "ΑΝΤΙ" ΑΘΗΝΑ 2007

Σελίδες 552, τιμή πώλησης 40 ευρώ. Προεγγραφές - Παραγγελίες:

Τηλ.: 210-7232713, 210-7249300 fax: 210-7226107, e-mail: chparou@otenet.gr



Έργο ευθύνης για την κοινωνία. Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές.
Ποδόσφαιρο, Παιδεία, Υγεία, Αθλητισμός.

Αξίες που κάνουν τη ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που
στηρίζουμε έμπρακτα, με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με
προσήλωση και με πάθος. Σαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις
βάσεις για ένα μέλλον πιο ανθρώπινο, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

Γιατί το πιο όμορφο παιχνίδι, είναι η ζωή!



ΟΠΑΠ

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης